

SUZANNE GOLDRING

„O poveste sfâșietoare și remarcabilă despre curaj, suferință
și despre ce este în stare să facă o femeie pentru iubirea vieții ei.” — *The Eclectic Review*

NUMELE MEU ESTE EVA

Poți plăti un preț teribil ca să ții o promisiune.

CORINT
FICTION

„Totul este uimitor în această carte!
Îmi place personajul principal, Eva,
felul în care autoarea împletește
trecutul cu prezentul, intriga emo-
ționantă care m-a ținut în suspans
de la început până la sfârșit. Anul
trecut am citit peste treizeci de fic-
țiuni istorice și aceasta este clar
printre primele zece.”

Recenzie NetGalley

„Ar putea fi noua mea carte
favorită!!! Mi-a plăcut la nebunie
premisei eroinei care simulează
demența în căminul de bătrâni ca
să ascundă faptul că știe despre
activități secrete care țin de
evenimente din al Doilea Război
Mondial. Ritmul romanului e
perfect – m-a ținut cu sufletul la
gură până la ultima pagină!”

Recenzie Goodreads

SUZANNE GOLDRING

**NUMELE MEU
ESTE EVA**

Imprint coordonat de
ANA ANTONESCU

SUZANNE GOLDRING

NUMELE MEU ESTE EVA

Traducere din limba engleză de
CARLA GEORGESCU

CORINT
FICTION

Redactare: Ioana Petridean
Tehnoredactare: Mihaela Ciufu
Ilustrații copertă: Fotografii © Arcangel Images/ Shutterstock
Design copertă: Debbie Clement
Cover© 2020 Hachette Book Group, Inc.

Suzanne Goldring
MY NAME IS EVA
Copyright © Suzanne Goldring, 2019
First published in Great Britain in 2019
by Storyfire Ltd trading as Bookouture.

Toate drepturile asupra ediției în limba română
aparțin CORINT FICTION,
un imprint al CORINT BOOKS,
str. Mihai Eminescu nr. 54A, București.

www.edituracorint.ro

ISBN 978-606-793-988-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GOLDRING, SUZANNE

Numele meu este Eva / Suzanne Goldring; trad. din lb. engleză de
Carla Georgescu. - București: Corint Fiction, 2021
ISBN 978-606-793-988-0

I. Georgescu, Carla (trad.)

821.111

„Au fost lucruri pe care le-a exagerat, dar în general a spus adevărul.”

MARK TWAIN, *Aventurile lui Huckleberry Finn*

„Dulce este răzbunarea, mai cu seamă pentru femei.”

BYRON, *Don Juan*

**În amintirea Norei și a lui Tiny Wall,
ale căror scrisori pline de tandrețe au supraviețuit,
și mulțumiri lui Lyndsay Sellars și lui Betty Talbot,
care mi-au împărtășit frânturi tulburătoare
din isprăvile lor de pe vremea războiului.**

Partea întâi

Liniște! Pentru un meniu complet, e necesar
un cocktail cu gin (5, 9)

1

Doamna T-C, 6 octombrie 2016

Nu mâncăm niciodată pește

Doamna Evelyn Taylor-Clarke, Evie pentru cei dragi, de mult dispăruți, Eva pentru o scurtă, dar specială perioadă, și Hilda pe parcursul șederii temporare la cămin (unde personalul se adresa folosind primul nume de botez înregistrat în fișa pacientului), cugetă. Danielle, directoarea departamentului de catering al azilului Forest Lawns, se va întoarce curând cu clipboardul ei cu meniuri și îi va cere să se hotărască ce dorește să mănânce la prânz.

— Ce serviți astăzi, doamnă T-C? o va întreba, bătând ușor în clipboard cu stiloul gata pregătit, nerăbdătoare să-i audă decizia.

Azilul le oferă pacienților o mâncare foarte bună, care include zilnic trei variante la felul principal de la prânz și două variante la gustarea de la ora cinci, pe care Evelyn preferă în continuare să o numească cină.

Oare ar trebui să aleagă pui sau pește astăzi? Pește sau pui? Ce să fie? Evelyn știe că a mâncat pește ieri, cod Mornay mai exact, cu un sos de brânză delicios și piure de cartofi. Cu o zi înainte alesese eglefin afumat, cu ou poșat moale și spanac. Astăzi are de ales între plăcintă de pește, lasagna

vegetariană și pui fript, dar s-ar putea dovedi util dacă i-ar cere din nou pește lui Danielle și dacă s-ar plânge că nu a mai mâncat de mult așa ceva.

După-amiază vine iarăși Pat și e posibil să-i pună și mai multe întrebări. Are o grămadă de întrebări de când se pregătește să scoată proprietatea la vânzare. Cât timp Evelyn locuise la conacul Kingsley, nu avusese niciodată vreo întrebare – de fapt, abia dacă o vizita –, dar asta era înainte să devină împruternicită și să considere că știe ea ce e mai bine.

În dimineața asta, în salon e liniște; doar câțiva pacienți s-au instalat după micul dejun în fotoliile cu brațe și spătare înalte. Evelyn scutură ziarul *Daily Telegraph* ca să-i îndrepte filele și îl deschide la ultima pagină. Întotdeauna începe prin a citi necrologul, cu toate că majoritatea cunoștințelor ei s-au stins de mult – le-a supraviețuit multora dintre prietenii ei. Apoi trece la rubrica meteo și la cuvintele încrucișate. Studiază indiciile, atât pe cele de pe orizontală, cât și pe cele de pe verticală, răsucind între degete creionul proaspăt ascuțit. Îi place să-și păstreze creioanele ascuțite ca niște pumnale. Ieri, i-a cerut lui Sarah, organizatoarea de evenimente a căminului Forest Lawns, o rezervă de creioane cu gumă. De asta are nevoie, de creioane ascuțite, cu gumă de șters la capăt, întocmai ca acelea de pe vremea antrenamentelor din timpul războiului. Nu le mai folosește nimeni acum? Sunt mult mai bune atunci când vrei să corectezi o greșeală. Doar că nu a fost o greșeală, nu-i așa? Prea puține lucruri din viața lui Evelyn fuseseră greșeli, cu excepția uneia, pe care nu o poate uita nicicum.

Cu un gest iute și relaxat, în ciuda artritei, Evelyn completează spațiile libere cu creionul. Sincer, domnul Thursday

abia dacă reușește s-o provoace; până și anagramele sunt ușor de rezolvat. Va trebui să se prefacă din nou, așa că, de îndată ce completează puzzle-ul, scoate din geanta de piele lăcuită un stilou cu cerneală neagră, cu care mângălește în grabă peste cuvintele așternute cu creionul în fiecare pătrat alb al grilei, modificând literele astfel încât să nu mai aibă nicio legătură într-o înlanțuire ordonată și inteligibilă; acum nu mai reprezintă cuvinte, ci pure absurdități.

Luni, a observat-o pe Fay, una dintre vechile asistente, aruncând o privire hârtiei, după ce ea terminase de rescris cuvintele din grilă. S-a uitat la integramă, s-a încruntat, apoi i-a adresat lui Evelyn un zâmbet compătimator și i-a spus:

— Felicitări, doamnă T-C! Văd că încă vă pricepeți.

Evelyn i-a întors zâmbetul, doar că zâmbea pentru sine, amuzându-se la gândul că Fay nu se va prinde niciodată că umpluse careurile cu literele bizare ale alfabetului chirilic, așa cum nu-și dădea seama nici atunci când, ocazional, Evelyn scria câte un cuvânt, două în limba germană.

Săptămâna trecută, după ce trăsesese un pui de somn în salon, Evelyn hotărâse să se distreze puțin atunci când Mary i-a adus ceșcuța cu ceai de la amiază.

— *Danke, lieblich*¹, i-a spus. *Du bist sehr gut für mich.*²

Și se amuzase văzând privirea confuză a femeii, savurând vorbele pe care aceasta i le adresase colegei sale, care stătea lângă căruciorul cu ceai și umplea ceștile pentru ceilalți pacienți, cufundați în fotoliile lor.

— Domnul să o aibă în pază! zisese Mary. Probabil că se visează înapoi, în Vechea Țară.

¹ „Mulțumesc, dragă” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

² „Ești foarte amabilă” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

Și cele două femei i-au aruncat priviri pline de afecțiune, în timp ce turnau ceaiul, îl amestecau și puneau cănille între mâinile tremurânde ale celor care nu mai puteau ține bine ceștile și farfuriuțele.

Iar acum Evelyn aude zăngănitul căruciorului de dimineață, care aduce cafea, bicuiți și ziare. Căminul Forest Lawns este un loc absolut predictibil, unde fiecare oră își are alocată propria activitate. Miercuri dimineață au fost la capelă, iar în fiecare joi după-amiază, o fizioterapeută tânără, în colanți lycra, își face apariția în salon și încurajează pe toată lumea să încerce câteva exerciții simple din fotoliile lor.

— Întindeți, ridicați și flexați degetele de la picioare, repetă ea, în timp ce bătrânii îi urmează indicațiile, cu membre tremurătoare.

Pentru aceia dintre rezidenți care au probleme cu memoria, rutina e încurajatoare și reconfortantă. Îi ajută să se simtă în siguranță într-o lume din ce în ce mai nesigură, care se îngustează pe zi ce trece, până când ajunge să se rezume exclusiv la persoane și locuri familiare.

Vecina lui Evelyn, Phyllis, e trează în fotoliul ei și răsfoiește revista *Good Housekeeping*, ediția din octombrie, plină cu rețete de budincă și conserve din fructe de toamnă. Phyllis fredonează melodia *We'll Meet Again*, în timp ce dă paginile, umezindu-și degetul arătător. E veselă, cu toate că Evelyn s-a plictisit de melodia aceea pe care a repetat-o de prea multe ori și și-ar dori să mai fredoneze și altceva, sau chiar să înceteze. S-ar putea să se oprească, dacă i-ar înșfăca revista. Phyllis o răsfoiește de două săptămâni, fără să-și amintească vreunul dintre articolele citite. După cum

ea însăși spune, cu multă veselie, „Mă apuc să citesc și, până să ajung la sfârșitul paginii, uit despre ce e vorba”.

Totuși, Evelyn nu îi ia revista, oricât de mult și-ar dori. În schimb, o studiază pe Phyllis cu aceeași aplecare cu care îi studiază și pe ceilalți pacienți, ale căror minți nu mai sunt la fel de agere cum erau odinioară. Vecini care vin și pleacă; unii dispar în noapte, odată cu sirena unei ambulanțe, și nu se mai întorc niciodată. Dar, oricât de scurtă le-ar fi șederea la azil, ea își amintește numele lor, cu toate că se îndoiește că vreunul dintre aceștia și l-ar aminti pe al ei. Acolo, în capătul opus al încăperii, se află Maureen Philips, o femeie durdulie și roșie ca un măr, căreia îi plac dulciurile. Înfulecă pe dată orice gustare adusă de vizitatori, plângându-se că nu a primit nimic de mâncare în ziua respectivă, și e mereu hotărâtă să câștige premiul concursului bingo pe teme muzicale, constând într-un baton de ciocolată. Lângă șemineu șade Horace Wilson, îmbrăcat cu sacoul și cămășile lui negre, groase, povestind oricui e dispus să-l asculte că, a doua zi de dimineată, el se va duce acasă; iar Wilf Stevens moțăie, ridicând adesea privirea ațintită asupra propriilor genunchi și întrebând dacă a scos-o cineva pe Molly la plimbarea de dimineată.

Evelyn îi urmărește pe toți, reținând gesturile care le denotă absența și ușoara confuzie, ca să le poată imita în viitor. „Ia aminte, Evelyn, ia aminte”, își spune. Observă cum Maureen face o pauză înainte să răspundă la întrebări; uite cu câtă mândrie îi arată Wilf din nou asistentei ceasul său de buzunar, povestindu-i că l-a primit drept recompensă pentru o viață petrecută în slujba armatei. Horace nu se poate hotărî ce să mănânce la prânz și întreabă iar și iar dacă a

luat micul dejun astăzi. „Repetiția și nehotărârea reprezintă scutul tău, Evelyn.” Însă nu-și va permite să decadă întru totul. Va continua să-și aranjeze părul atunci când va veni coafeza, o dată pe săptămână, se va îmbrăca îngrijit, atât cât îi va sta în putință, dar poate că va lăsa un nasture sau doi neîncheiați, poate că uneori va purta pantofi neasortați sau chiar își va întinde rujul anapoda. Nu, asta ar fi prea de tot – cât timp va putea, își va ruja buzele arcuite, mai puțin definite decât fuseseră pe vremuri, când treceau drept „sărutul unui înger”. Nu, rujul va fi ultimul la care va renunța.

2

14 octombrie 1939

Dragul și iubitul meu Hugh,

Mama mi-a scris din nou, rugându-mă să renunț la slujba de aici și să mă întorc acasă. E îngrijorată din cauza raidurilor, știu, dar mă tem că voi muri de plictiseală cât timp ești tu plecat pe front, ca un erou, dacă va trebui să abandonez viața de birou, care măcar e presărată cu bârfe, și serile petrecute cu fetele, în schimbul dealurilor monotone și lipsite de primejdii din Surrey. Ador să mă întorc la Kingsley, știi bine, dar nu înțeleg cu ce crede mama că mi-aș umple zilele, câtă vreme ea și doamna Glazier asigură necesarul gospodăriei și, probabil, al întregului sat, după cum le cunosc eu.

Am spus-o și o repet, nu am de gând să stau și să tricotez șosete (deși aș tricota pereche după pereche de șosete jalnice, kaki pentru tine, dragul meu, dacă aș ști că te-ar ajuta), dar îmi doresc din suflet „să-mi aduc contribuția”. Aș vrea să te răzgândești și

să accepți înrolarea mea în Wrens¹. Nu văd de ce ar fi o ocupație nepotrivită pentru soția ta și cu siguranță nu ar fi mai periculos decât dacă aș rămâne aici, în apartamentul din Londra. Îți mărturisesc că îmi place uniforma aceea – sau cel puțin beretele lor mici și drăgălașe.

Dacă situația se va înrăutăți dramatic în Londra, mă voi strădui să petrec mai multe nopți la Kingsley (cu toate că, dacă o fac, mama va insista să rămân), dar nu-mi cere să-mi abandonez complet viața din Londra, căci ea mă ajută să mă simt ca o femeie măritată, cât timp ești tu plecat în Franța.

În ultima scrisoare mă rugai să am grijă de McNeil atunci când va ajunge la Londra, așa că le-am prevenit pe Grace și pe Audrey, căci încă nu au niciun iubit și sunt nerăbdătoare să-l ia sub „aripa” lor. Sper că va fi îndeajuns de bărbat, încât să țină piept atențiilor debordând de entuziasm ale fetelor!

Ei bine, dragul meu, trebuie să închei aici, fiindcă, de vreo cinci minute, domnișoara Harper îmi aruncă priviri aspre. În mod cert consideră că trebuia să-mi fi terminat pauza de prânz și să-mi fi reluat lucrul. Mi-e groază să mă gândesc la ce-ar crede dacă și-ar da seama că, pe deasupra, mai și irolesc hârtia companiei.

Soția ta veșnic iubitoare,

Evie xxxxxxxx

PS: Te iubesc.

---

¹ Women's Royal Naval Service (WRNS), cunoscut sub numele de Wrens, reprezenta ramura feminină a Royal Navy (n. tr.).

3

Doamna T-C, 6 octombrie 2016

Toate la locul lor

Camera lui Evelyn de la Forest Lawns are vedere spre grădină. Fusese hotărâtă ca, în cazul în care va trebui să locuiască într-un azil, să nu se lase despărțită definitiv de pasiunea ei de o viață, grădinăritul. Poate că nu mai e în stare să îngenuncheze și să curețe straturile de flori năpădite de buruieni, să taie caprifoiul crescut în exces sau să sape de două ori straturile de legume, dar încă poate să ofere sfaturi privind tăierea diferitelor soiuri de clematis, să sugereze îndepărtarea frunzelor bătrâne de spânz, lăsând astfel la vedere bobocii de floare, sau să recomande suplimente care să îmbunătățească aspectul unei camelii galbene, bolnave. Totuși, se întreabă dacă acum ar mai trebui să dețină asemenea cunoștințe.

Stă în picioare la fereastră, admirând micile îmbunătățiri aduse, la sugestia ei, de la începutul anului, când a ajuns aici, după ultima cădere serioasă. Stratul de flori de vară târzie și fierbinte, încărcat de crocosmia roșii ca sângele, de floarea Elenei portocalie și de floarea-soarelui de un roșu-burgund, a fost un mare succes după numai un anotimp. Sub cel mai bătrân stejar, va răsări la primăvară un covor proaspăt plantat de narcise alb-gălbui, însă momentan o

ploaie de ciclame mărunte, de un roz aprins, conferă un strop de culoare acelui colț de grădină.

„Dar chiar trebuie să mă prefac că nu-mi mai amintesc denumirea latinească a pelinului sau care e momentul propice pentru plantarea bulbilor de lalea? Și chiar va trebui să mă comport de parcă am uitat pe parcurs toate cunoștințele acumulate cu atâta migală?”

Un grădinar adună cu suflanta grămezi de frunze căzute, apoi le apucă între două bucăți de lemn și le încarcă într-o roabă. Evelyn sesizează un firișor subțire de fum înălțându-se în spirală în colțul îndepărtat al grădinii. „Ar trebui să folosească frunzele ca îngrășământ, se gândește ea. Compostul din frunze face bine grădinii. Pe mine m-a ajutat să prind lăcrămioare în mai multe locuri de altfel nepotrivite.”

Însă în curând vine Pat, în vizita de după-amiază, și Evelyn trebuie să fie pregătită. Își netezește o șuviță rebelă din părul spălat cu șampon și coafat săptămânal, studiindu-și chipul în oglinda măsuței de toaletă care se aflase dintotdeauna în dormitorul mamei sale, să tot fie vreo nouăzeci de ani. Probabil că e mai veche de o sută cincizeci de ani. Oglinda e înrămată într-un suport din lemn de mahon și are trei secțiuni și un sertăraș la mijloc, pentru agrafele și nasturii ciudați ai lui Evelyn. Bătrâna îl deschide zilnic, după ce îngrijitoarea s-a învățat prin cameră cu pământul ei, să se asigure că un nasture anume, unul special, e încă acolo, neatins în cutiuța lui.

Pe fiecare laterală a suprafeței sale lăcuite, pe ștergare din in, brodate de o rudă de mult săvârșită din viață, se odihnesc perii de argint și un ac de pălărie grosolan, despre care Evelyn le spune tuturor că e un deschizător de scrisori.

N-ar ghici nici în ruptul capului de ce i-a fost oferit tocmai ei, și Evelyn râde la auzul comentariilor pe seama unui asemenea ac de pălărie lipsit de eleganță. Pe ștergarul din mijloc se află o oglindă cu spatele argintiu, pe care sunt gravate inițialele M.M.H., identice cu cele de pe perii. „Inițialele mamei”, murmură Evelyn, „Marjanna Maria Hutchinson”, urmărind cu vârful degetului literele rotunjite. Ridică peria la nas și i se pare că adânc, între perii ei, încă persistă mirosul vag al apei de lavandă.

Se gândește adesea la mama ei, când șade aici și-și perie părul, când își pudrează nasul și își aplică o cremă hidratantă. „O doamnă are întotdeauna la îndemână o batistă curată”, ar zice mama ei cea elegantă, muștrându-și copila care are semințe de iarbă prinse-n păr și genunchii juliți, după care ar scoate din buzunar o batistă curată din in, cu margini dantelate, ca să șteargă chipul murdar al fiicei sale.

Evelyn încă are câteva batiste delicate, dar sunt mai mult de decor, decât de folosit; o fundă de prins la butonieră, un mesaj de strecurat într-o geantă. Acum, toată lumea folosește șervețele. „Sunt mult mai practice, dar și mai lipsite de semnificație”, își spune Evelyn. Cu un șervețel nu transmiți altceva decât microbi; lumea îl evită sau îl aruncă la coș.

O ultimă privire îi confirmă faptul că arată prezentabil. Părul e aranjat, rujul e roșu și îl șterge puțin, ca să evite să murdărească. De obicei lasă urme pe cești. Însă își lasă intenționat gulerul mototolit și ușor ascuns sub pulover, astfel încât Pat să se chinuie să i-l îndrepte.

Se sprijină pe cadru, ca să-și recapete echilibrul când se ridică de pe taburetul din fața măsuței de machiaj, apoi

se asigură că toate sertarele din cameră sunt închise. Ce binecuvântare că a putut să-și aducă propriul mobilier aici, în loc să fie nevoită să accepte mobila din stejar și fag de culoare deschisă, folosită în majoritatea celorlalte camere ale azilului! Nu și patul, desigur; pacienții trebuie să aibă paturi ajustabile, pentru momentele în care întâmpină probleme, așa că acum Evelyn are o saltea cu apă, care vălurește și se leagănă, calmându-i disconfortul și durerile. Uneori își spune că salteaua îi vorbește când se răsuțește în pat noaptea, pentru ca imediat apoi să bolborosească ceva și să își schimbe poziția, luând forma ei. Dar restul mobilierului, confecționat din lemn de mahon închis la culoare, care strălucește și o anunță când alte mâini în afară de ale ei au cotrobăit pe acolo, care poartă urme de pudră albă de talc (mult mai convenabil decât o bucată de hârtie), comoda cu sertare, dulăpiorul de lângă pat, măsuța de toaletă și oglinda, toate sunt vechi prieteni de acasă și strălucesc în văpaia amintirilor.

O ultimă privire o convinge că totul va fi la fel când se va întoarce. Își ia rămas-bun de la fotografia cu ramă argintie de pe noptieră, înfățișând un bărbat chipeș, și se asigură că poza pe care o păstrează mereu în siguranță e bine ascunsă în sertarul de dedesubt, apoi, sprijinindu-se în cadru, iese în hol ca să-și întâmpine nepoata.

4

16 decembrie 1939

Dragul meu,

Îți mulțumesc foarte, foarte mult pentru cadou – pentru parfumul L'Opera și pentru micuțul și frumosul set de manichiură. Nu-mi imaginez cum poți găsi astfel de comori în asemenea vremuri, când ție și celorlalți băieți vă lipsește îmbrăcămintea esențială. Aici, toate fetele tricotează cu frenezie și am jurat că mă voi alătura și eu, deși mă tem că eforturile lor le vor depăși cu mult pe ale mele. Dar nu pot să nu mă gândesc la iubitul meu soț, care a ajuns la ultima pereche decentă de șosete și riscă să-și petreacă tocmai Crăciunul cu picioarele goale. Și dacă, așa cum spui, cizmarul companiei a rămas fără piele, s-ar putea ca în curând să vă treziți cu adevărat în picioarele goale.

Nu vreau să te plictisesc cu micile mele neajunsuri, câtă vreme ale tale sunt mult mai însemnate (mi-am dus pantofii la reparat și mi-am cumpărat șosete noi), dar trebuie să recunosc că m-am plictisit îngrozitor

de această slujbă și că-mi doresc în continuare să fac ceva care să merite osteneala. Știi cât de sătulă sunt de viața la birou și cât mi-aș dori o schimbare, dacă e posibil, în ciuda obiecțiilor tale.

Mă gândesc întruna că mi-ar plăcea să mă înrolez în ATS¹ (plătesc două lire pe săptămână, 1/6 alocație pentru hrana zilnică & toată uniforma & cazarea inclusă), sau în Women's Land Army (WLA)² (mereu ai zis că-mi stă bine în pantaloni de călărie), sau în River Ambulance³ ori ceva asemănător. Așa că m-am hotărât să mă duc luni, să arunc o privire. Școala de șoferi britanică oferă cursuri speciale la prețuri reduse pentru femeile care se vor înrola în National Service⁴ și, când m-am interesat, cei de la Școala de șoferi din cadrul Mechanised Transport Corps (MTC)⁵ m-au asigurat că mă vor repartiza (acolo unde e nevoie de cunoștințe de secretariat), dacă voi reuși să obțin permisul, fiindcă nu pot să mă creadă pe cuvânt când le spun că știu deja că conduc. Aparent, o plimbare de-a lungul proprietății nu se pune, atunci când vine vorba să transporti ofițeri importanți de colo până colo. Dar nu ar fi frumos dacă aș reuși să obțin una dintre slujbele acelea de șofer-secretar al vreunui

---

¹ Auxiliary Territorial Service (Serviciul Teritorial Auxiliar) (n. tr.).

² Armata Terestră a Femeilor (n. red.).

³ Serviciul de Ambulanță pe Apă (n. red.).

⁴ National Service (Armed Forces) – Serviciul Național a fost adoptat printr-un act de Parlamentul Marii Britanii la 3 septembrie 1939, în ziua când a declarat război Germaniei. Conform acestuia, toți bărbații britanici între 18 și 41 de ani erau recrutați pentru serviciu militar (n. red.).

⁵ Trupele de Transport Mecanizat (n. red.).

generălaș drăguț sau ceva asemănător? Nu-i așa că parcă mă și vezi îmbrăcată într-o uniformă elegantă, cu bereta înclinată într-o parte și salutând din mers?

Dragul meu, presupun că îți vine greu să înțelegi de ce simt că trebuie „să-mi aduc contribuția”, dar așa stau lucrurile. În clipa asta am șansa de a face și altceva; e o ocazie care s-ar putea să nu se mai ivească niciodată. Și, sincer, am speranța că nu va fi așa, dar cert e că ocaziile s-au ivit acum. Știu că-ți dorești să rămân acolo unde sunt în siguranță și să aștept întoarcerea ta, dar acest război nu este precum cel dinainte. Femeile nu mai stau acasă tricotând și nu-și mai etalează pălăriile cu pene albe, ci contribuie cu adevărat, sunt convinsă de asta. Am senzația că, pentru noi, vremurile se schimbă și îmi doresc să particip și eu la schimbare.

Promit că-ți voi povesti cum îmi merge și că nu voi accepta să mă trimită în zone periculoase, riscând astfel să nu-mi mai revăd soțul iubit atunci când va veni, în cele din urmă, în permisie și când vom putea petrece câteva ore neprețuite, visând că într-o bună zi vom avea propria casă la țară.

Cu multă dragoste, iubitul meu, și numeroase sărutări,

A ta, Evie xxxxx

PS: Te iubesc xxxxxxxx

5

Doamna T-C, 6 octombrie 2016

Chei și budinci

— Iar ai gulerul strâmb! se plânge Pat, strecurându-și mâinile pe lângă gâtul mătușii, ridicându-i gulerul și îndoindu-l la loc, netezind materialul și țuguind buzele. Nu te-ai uitat în oglindă înainte să ieși din cameră?

— Ba sigur că m-am uitat, zice Evelyn, privindu-și nepoata îmbrăcată cu pantalonii ei vechi de golf, în carouri, plini de păr de câine. Nu face atâta caz, dragă. Mulți sunt mai rău decât mine, adaugă, arătând din cap spre colegii ei de azil din capătul opus al salonului, adormiți în fotoliile lor.

— Cred și eu! Era mare agitație când am ajuns, în după-amiaza asta. Stăteam afară și așteptam să-mi deschidă cineva, în timp ce un domn în vârstă apăsa de zor pe butoanele interfonului de la intrare, încercând să iasă. Striga întruna că e așteptat acasă la prânz și că o să întârzie. Atunci a venit un membru al personalului și l-a convins să se întoarcă în camera lui.

— Noroc că nu a reușit să iasă! a pufnit Evelyn. Azilul ar avea mari probleme în cazul în care cineva ar reuși să evadeze cu adevărat.

— Cu siguranță. E responsabilitatea lor. Presupun că trebuie să schimbe tot timpul codurile de acces, ca să fie în siguranță.

Evelyn nu o corectează pe Pat și nu-i spune că știe că numerele nu sunt schimbate niciodată. Unu, doi, trei, patru. Acesta e codul de acces de luni bune, încă de când a pășit pentru prima dată în azilul Forest Lawns. Dă dovadă de o totală lipsă de imaginație. Dacă ea s-ar afla la conducere, ar alege o dată cu însemnătate istorică: poate 1066, Bătălia de la Hastings, sau poate 1666, Marele Incendiu din Londra. Ar fi mult mai interesant și totodată memorabil.

Știe că respectivul cod nu a fost schimbat, fiindcă a urmărit adesea personalul apăsând pe butoane. Dacă observă pe cineva folosind tastatura în timp ce își târșâiește picioarele prin holul de la intrare (când își face exercițiile, cum ar zice ea), Evelyn încetinește dinadins pasul, ca să se asigure că vechiul cod a rămas același. Nu-i place să știe că, la nevoie, n-ar fi în stare să plece.

Și totuși bănuiește de ce nu schimbă niciodată numerele. Deoarece personalul consideră că pacienții nu ar fi în stare să țină minte codul, chiar dacă li l-ar dezvălui, așa că ce rost are? Altfel ar trebui să-și amintească întruna numărul unii altora și să-l comunice vizitatorilor și voluntarilor care au dreptul să intre și să iasă în voie. Prea multă bătaie de cap.

Cu toate acestea, Evelyn știe codul, însă îl ține doar pentru ea. Nu poate stârni suspiciunea lui Pat, căci altfel s-ar întreba cât de bine își amintește și alte detalii, așa că spune doar:

— Probabil, dragă, probabil, după care așteaptă să vadă ce urmează.

— Așadar, te-ai mai gândit la ce-am discutat ieri? o întreabă Pat, aplecându-se în față, cu un zâmbet încurajator. Știi tu, cu privire la chei?

Evelyn știe exact la ce se referă, dar nu poate lăsa să se vadă asta, în schimb afișează o mină uimită, înainte să-i răspundă:

— Chei... despre ce chei vorbești?

Zâmbetul piere și Pat se încruntă.

— Sincer, mi-e atât de greu să ajung undeva cu tine! Te-am întrebat marți dacă îți amintești să fi avut vreodată cheile de la vitrina aceea frumoasă, din lemn de arțar. Câteva dintre sertare sunt încuiate și chiar nu vreau să le forțez ca să le deschid. E un obiect de mobilier atât de prețios și de valoros.

— A fost al mamei, murmură Evelyn. Acolo își ținea scrisorile. Și jurnalele. Le-ai citit?

— Cum să o fac, de vreme ce nu pot să deschid sertarele?

Răspunsul lui Evelyn se lasă așteptat în mod deliberat.

— Nu cred că mai e altceva acolo.

— Asta mi-ai spus și data trecută. Dar cum poți fi sigură? Jumătate din timp nici nu-ți amintești ce ai mâncat la masa de prânz. În orice caz, ziceai că o să te gândești unde ar putea fi cheile.

— Așa am zis?

Evelyn își mută privirea spre grădinile din spatele ferestrelor salonului. Fumul încă plutește dincolo de copaci. Ar putea arde orice acolo. Un foc de lemne e o modalitate perfectă de a scăpa, treptat, de hârtiile compromițătoare – și de orice alte dovezi.

— Așadar, te-ai gândit? Unde ar putea fi cheile?

Evelyn tace o clipă, de parcă ar reflecta adânc, apoi spune:

— Poate în sertarul de la bucătărie? Acolo ai căutat? Mereu aruncam tot soiul de nimicuri în sertarul acela cu separator. Era plin de mărunțișuri. Poate au alunecat undeva în spate.

— Bineînțeles că am încercat acolo, apoi am căutat în fiecare dintre sertarele alea păcătoase din bucătărie, în pivniță, în atelier și în toată casa aia nenorocită. Serios, mătușă Evelyn, locul ăla e un adevărat dezastru. Te rog să-mi amintești să nu las pe capul copiilor mei o asemenea harababură îngrozitoare când mă voi stinge din viață.

— Atunci, poate copiilor le-ar plăcea să te ajute să le cauți. Pentru ei ar fi ca o vânătoare de comori. În copilărie, nouă ne plăcea vânătoarea de comori. Îmi amintesc că, odată, străunchiul Will...

— Oh, mătușă, serios! Nu mai sunt niște copii; sunt oameni în toată firea, au slujbe importante și responsabilități. Nu-și pot lua liber de la serviciu, ca să vină să scormonească prin vechiturile tale. Pentru Dumnezeu! Câteodată îmi vine să contactez o firmă de debarasare și să termin odată. Dacă n-ar fi în joc obiectele de valoare și averea familiei, aș fi făcut-o degrabă, și chiar cu mare plăcere.

Evelyn își dă seama că nu ar ajuta cu nimic dacă Pat s-ar înfuria și mai tare, așa că, după câteva secunde de tăcere, îi zice:

— Pui. Azi am mâncat pui la prânz.

Remarca îi smulge nepoatei sale un zâmbet.

— Bravo ție! Mă bucur că te hrănești bine aici. Se pare că, într-adevăr, îți place mâncarea.

— Dintotdeauna am fost o mîncăcioasă. Așa zicea mama mereu. Iar doamna Glazier spunea că, în copilărie, eu aveam cel mai mare apetit dintre toți.

— Doamna Glazier? Era bucătăreasa sau menajera mamei tale, nu-i așa?

Pat știe că pe Evelyn o convingi cu ușurință să vorbească despre trecut.

— Bucătăreasă. Violet era cea care ne ajuta la curățenie. Mama zicea mereu că e greu să găsești angajați și să-i păstrezi, însă doamna Glazier ne-a fost alături ani de-a rândul. Adoram friptura și budinca ei de rinichi și pregătea niște găluște cu mere delicioase. Mereu le serveam cu cremă de ouă. Ai mâncat vreodată găluște cu mere, Pat? Sunt o bună-tate, te asigur.

— Nu, n-am încercat. Și mă îndoiesc că o voi face vreodată. Nu cred că mai gătește cineva așa ceva în zilele noastre. La drept vorbind, lumea se rezumă la plăcinte cu brînză gata preparate sau mix pentru crumble la pachet. În zilele noastre, aproape nimeni nu mai mănîncă niciun fel de budincă și cu siguranță nici eu nu mă voi apuca de asta tocmai acum, zice Pat, atingându-și talia îngroșată.

— O, noi mîncam tot timpul budincă în copilărie. Știi, prînzul sau cina nu erau considerate mese adevărate fără o budincă.

Evelyn face o pauză, visînd la budincile din trecut, pe care însă nu le-a uitat, apoi reia:

— Draga mea, ai mâncat vreodată budincă de Sussex cu mere? Are un sos de lămâie savuros.

— Nu, mătușă, zice Pat și oftează. Nici din asta nu am mâncat și nici nu cred că voi mânca.

— I-aș putea ruga pe bucătarii de aici să ne prepare una într-o zi, la desert. Ți-ar plăcea, nu-i așa? Se bucură să gătească atunci când primesc cereri speciale.

— Nu, nu. N-am venit aici să discutăm despre budinci! Trebuie să discutăm despre casă și despre avere.

Evelyn știe asta, dar o privește fix pe nepoata ei, apoi o bate ușor pe mână, ca pentru a o liniști.

— Știu, draga mea. Știu și mi-ai fost de mare folos. Doar că, vezi tu, acum nu pot să ies prea mult. Sunt sigură că vei lua decizia corectă.

Pat oftează din nou, își îndreaptă spatele și spune:

— Da. Ei bine, trebuie s-o fac, de vreme ce acum e răspunderea mea.

Își mușcă buza o clipă, după care continuă:

— Nu vreau să creez încurcături familiei. Încerc să rezolv totul cu grijă. Nu a fost așa dificil să decid ce voi face cu terenul și cu dependențele, însă când vine vorba de casă, lucrurile stau complet diferit. Sunt atât de multe obiecte personale acolo, încât simt că trebuie să le iau la mână pe toate. Iar unele dintre ele – ei bine, cu unele pur și simplu nu știu ce să fac. De aceea aș fi vrut să am cheile, explică, apoi se ridică și se apleacă să-și sărute mătușa de rămas-bun. În cazul ăsta, dacă va trebui să forțez încuietorile, o voi face. Dar e păcat, fiindcă biblioteca aceea valorează destul de mult.

Când se întoarce să plece, își face apariția Danielle, îmbrăcată în ținuta ei de bucătăreasă, ducând sub braț clipboardul cu meniuri. Îi zâmbește lui Pat, care zice:

— Am auzit că și mâncarea de azi a fost foarte bună, dar nu o lăsați să vă convingă să pregătiți una dintre budincile ei grele și demodate.

Danielle zâmbește din nou și răspunde:

— Doamna T-C are un apetit de milioane pentru vârsta ei. Și în mod cert îi place peștele. Azi a mâncat din nou pește.

Zâmbetul lui Pat pierde, în timp ce se uită mai întâi la Danielle, apoi la Evelyn, după care zice:

— Tocmai mi-ai spus că ai mâncat pui la prânz.

— Ba nu, o contrazice Evelyn. Am mâncat pește. Cred că nu erai atentă la ce spuneam. Niciodată nu mă ascuți.

6

17 aprilie 1940

Dragul meu drag,

Iartă-mă dacă par oarecum supărată pe tine, dar îmi vine foarte greu să-mi păstrez buna dispoziție, câtă vreme nu am nici cea mai vagă idee unde ești și ce faci. Mă străduiesc din răputeri să nu fiu astfel, însă uneori încep să-mi fac cele mai îngrozitoare și mai sumbre scenarii și rămân trează jumătate de noapte, gândindu-mă că nu te voi mai revedea niciodată. Știu că trebuie să încerc să fiu optimistă, și o fac, dragul meu, chiar o fac. Sigur că vreau ca războiul ăsta mizerabil să ia sfârșit și ca tu să te întorci teafăr la mine.

Cred că cel mai mult mă necăjește ce mi-ai spus luna trecută, când am petrecut acele două zile binecuvântate în Ilfracombe. Nu te teme, nu am de gând să redau aici cuvintele tale, altfel cenzorul te va critica aspru și va tăia cu creionul lui negru și mai mult decât până acum din misivele tale, dar îți amintești când

mi-ai spus că tu și alți câțiva băieți sunteți extrem de îngrijorați că o „anumită persoană” se joacă cu viețile voastre, ale tuturor. Consideră că „scopul scuză mijloacele”, mi-ai spus, dar eu pur și simplu nu sunt de acord cu o astfel de explicație. Dacă asta înseamnă că ești pus în pericol în mod inutil (și da, îmi dau seama că războiul e o treabă riscantă și că se vor înregistra pierderi), atunci nu voi avea nicicând o părere bună despre „cel al cărui nume nu îl pot menționa”. Cum aş putea-o face, dragul meu, câtă vreme viața iubitului meu soț se află în mâinile sale? Sper doar că, pentru binele vostru, veți reuși să-i băgați mințile în cap. Știu că nu îmi poți împărtăși în detaliu planurile voastre, dar presupun că tu și ceilalți băieți întreprindeți una dintre cele mai riscante și secrete operațiuni din cadrul acestui război.

O, dragul meu, sună cam trist, nu-i așa? Promit că de acum n-o să mă mai plâng, iubitele. Vreau doar să știi că mă gândesc întruna la tine și că-mi doresc să te întorci cu bine. Trebuie să supraviețuiești, ca să putem duce la îndeplinire planurile minunate pe care ni le-am făcut împreună, tu cu caii tăi, iar eu cu grădina mea și cu unul sau două ajutoare miciute, când o veni vremea. Așa că te rog să ai grijă, iubitul meu, și să mi te întorci sănătos acasă.

Draga ta soție, Evie

PS: Te iubesc xxx

7

Doamna T-C, 20 octombrie 2016

Cine poate spune?

Iar face asta! Rosemary Jenkins, acolo, în colț. Stă de vorbă cu o vizitatoare, probabil o angajată din grupul de suport care a venit să dea o mână de ajutor cu ocazia după-amiezei muzicale. Îi povestește ce a făcut în tinerețe, în timpul războiului. Evelyn nu aude tot ce vorbesc, dar prinde ideea.

— Nu se poate! exclamă musafira.

— Știu. Nu aveam voie să spun nimănui, zice Rosemary. Niciunul dintre noi nu avea voie. Cu toții trebuia să semnăm Official Secrets Act¹, Actul Secretelor Oficiale. Credeam că vom fi duși în fața Curții Marțiale sau că vom fi împușcați dacă nu păstram tăcerea, chicotește ea. Dar nu cred că voi mai avea necazuri la vârsta asta. Memoria mea nu mai e ce era pe vremuri, așa că nu prea îmi amintesc cui și ce i-am povestit.

Amândouă râd de această mărturisire.

— Așadar, unde ziceați că ați lucrat?

---

¹ Official Secrets Act (Actul Secretelor Oficiale) este o lege din 1911 care protejează secretele de stat și informațiile oficiale, mai ales pe cele legate de securitatea națională. Această lege este în vigoare în Marea Britanie și în alte patruzeci de state, majoritatea foste colonii britanice (n. red.).

— Pentru început, în cadrul MI5¹, în Londra. Ei m-au recrutat primii, iar mai târziu am intrat în MI6².

— O, ce palpitant! Și ce făceați acolo?

Rosemary clatină din cap.

— Nimic deosebit. Nu cred că le-am fost de cine știe ce ajutor. În mare, arhivam o mulțime de documente.

— Ei, hai! Trebuie să fi fost mai mult decât atât.

Rosemary se apleacă înainte, coborând ușor vocea.

— Ei bine, am fost observator în timpul războiului. Ve-deți dumneavoastră, pe vremea aceea erau multe persoane ciudate în Londra, spune ea și dă din cap pentru a-și sublinia aceste ultime cuvinte, iar vizitatoarea atentă afișează un zâmbet lacom, nerăbdătoare să audă mai mult din mărturisirile ei incitante. Și, cu legăturile mele, eram invitată la toate petrecerile de la ambasadă. Mă simțeam acolo ca peștele în apă.

Evelyn aude totul cât se poate de limpede. Ce femeie proastă! N-ar trebui să povestească nimic din toate astea. Evelyn nu va mărturisi niciodată. Nu trebuia să o facă. Odată ce a promis că va păstra un secret, pentru ea însemna că va rămâne secret pe vecie. Alături de toate celelalte secrete. Poate că ar trebui să treacă prin spatele fotoliului lui Rosemary, să se aplece deasupra ei și să-i șoptească la ureche. Cuvintele „Act de Trădare” ar trebui să genereze o reacție interesantă.

Un nou hohot de râs îi distrage lui Evelyn atenția de la cuvintele ei încrucișate. Nu sunt deloc grele, dar trebuie să

---

¹ Military Intelligence, Section Five – Agenția Britanică de Contraintformații și Securitate Internă (n. tr.).

² Military Intelligence, Section Six – Serviciul Secret de Informații britanic (n. tr.).

Île atentă să scrie delicat literele, a căror versiune finală o va trasa apoi cu cerneală. Combinația de astăzi conține mai multe anagrame decât sinonime, iar ei îi plac mai mult anagramele; amestecarea și rearanjarea îi amintește de codificare, un proces amuzant, care uneori îi dădea o ușoară durere de cap, mai ales atunci când trebuia să găsească urgent, sub presiune, un răspuns.

Iar acum muzica e pe cale să înceapă. Evelyn ar prefera să rămână mai degrabă în liniște, în camera ei sau într-una dintre celelalte camere confortabile de primire, dar e bine să fii privit ca parte integrantă a unui grup care încearcă să-și amintească versurile unor melodii cunoscute. Luna trecută, a fost invitat un pianist care era, probabil, mai obișnuit că cânte într-un club pentru muncitori, fiindcă apăsa cu voioșie pe clape, în timp ce interpreta *Roll Out the Barrel*. Astăzi a venit un bărbat să le cânte tuturor la ukulele. Serios? De parcă în timpul războiului nimeni nu asculta altceva decât George Formby¹.

Evelyn preferă muzica clasică, îi plăceau în special frumoasele concerte de prânz, din piața St John's Smith, pe care le audia când încă mai putea să iasă de una singură în oraș. Continuase să meargă la concertecele acelea în ciuda a tot ce se întâmplase. Era plăcut să-și petreacă astfel ziua. Dimineața se ducea în jur de o oră la cumpărături, în Peter Jones, în căutarea unui cupon de material pentru fețe de pernă sau alegând lână colorată pentru Pat și dantelăria ei complicată. Pe la jumătatea dimineții, o cafeluță în cafeneaua

---

¹ George Formby (1904–1961) a fost un cântăreț și actor britanic care a devenit vedetă de cinema și music-hall, fiind cunoscut mai ales pentru interpretările sale la ukulele (n. red.).

lor elegantă. De obicei, o cafea și un pateu danez îi dădeau energie până la prânz.

Evelyn oftează; e destul de obositor să nu mai fii liber și, în schimb, să te bazezi pe ajutorul personalului de la azil. Oricât de amabili și de săritori ar fi cu toții, nu e același lucru ca atunci când conduci până la gară, după ce a trecut valul de navetiști și de părinți care își duc copiii la școală în primele ore ale dimineții, și când iei trenul până la Londra, unde mergi la un matineu sau faci o scurtă vizită la galeriile de artă preferate. Dacă era vreme bună, adesea, după concertul de la prânz, se plimba pe Millbank, până la Tate. Îi plăceau în special tablourile lui Turner și nu se sătura niciodată să admire *Ploaie, abur și viteză*. Ce tablou de atmosferă!

Iar la începutul verii avea loc Festivalul Florilor din Chelsea, pe care îl frecventa nu atunci când locul era împânzit de un public uriaș, desigur, ci în ziua destinată membrilor. Spânzul și ghiociei erau preferatele ei; vestitorii primăverii. Dar nu și cu Pat alături. O dusesese acolo o dată, cu ani în urmă, și era convinsă că Pat se plictisise pe la jumătatea turului grădinilor din expoziție. Poate pentru că lui Evelyn îi plăcea să-și facă însemnări despre cum se plantează florile și să-și noteze numele soiurilor noi. Pe Pat nu o interesau decât grădinile împrejmuite de garduri care țin câinii la distanță și terenurile de golf. Nu, era mult mai plăcut atunci când mergea singură și se putea concentra la frumusețea plantelor, la talentul designerilor de grădini și al specialiștilor în materie de pepiniere. Evelyn simte că viața ei a fost mai puțin complicată atunci când și-a îndeplinit singură sarcinile.

Acum începe muzica și cineva îi aruncă în poală o foaie cu versuri scrise cu litere mari. I s-a întipărit în minte melodia *When I'm Cleaning Windows* și știe pe dinafară versurile acestui cântec, precum și pe ale altor melodii celebre, dar lumea trebuie s-o vadă bolborosind și trăgând cu ochiul la cuvintele notate, de parcă s-ar chinui să le descifreze. Vocea ei tremurândă se alătură celorlalte glasuri răgușite și nesigure, vlăguite de ritmul muzicii și de accentul pseudo-lan-castrian al cântărețului, dar care devin tot mai puternice alături de celebrul cor.

— Pot să vă ajut cu ceva, doamnă T-C? se aude un glas amabil de alături și cineva întinde o mână ca s-o ajute să țină foaia, apoi pune cuvintele încrucișate ale lui Evelyn pe măsua de cafea și ia creionul.

Evelyn zâmbește și o lasă pe îngrijitoare s-o ghideze printre cuvinte, indicându-i fiecare frază cu vârful creionului proaspăt ascuțit. Lui Evelyn îi place să-și păstreze creioanele ascuțite; îi folosiseră enorm în trecut.

25 aprilie 1943

Mult iubitul meu bărbat,

Sunt perfect conștientă că nu mai ești aici, nu mă amăgesc, dar nu am nicio altă modalitate de a-mi da frâu liber emoțiilor și furiei, decât să scriu cu atâta apăsare pe această bucată de hârtie care a ajuns, practic, feniță. Da, furie, mânie – zi-i cum vrei – că ai supraviețuit atâtor misiuni, după care ai pierit. Cum au putut fi atât de nepăsători față de tine, după câte ai îndurat, cum au putut să-și forțeze norocul cu o asemenea imprudență? Vreau să urlu și să mă arunc, înnebunită, asupra celor responsabili pentru nepăsarea cu care s-au jucat cu viața ta.

Durerea mea e atât de amară, atât de plină de furie, sunt sătulă de câte lacrimi de mânie am vărsat. În primul rând, sunt extrem de supărată pe tine pentru că te-ai înrolat în unitatea aia nenorocită, iar în al doilea rând, sunt extrem de revoltată că nu au avut grijă de tine. Știu că nu mi-ai fi destăinuit niciodată

ce făceai acolo (deși pot foarte bine să ghicesc) și că toate serviciile militare înregistrează pierderi, dar tu a trebuit să alegi, pur și simplu, cea mai riscantă misiune, nu-i așa? Și cum îndrăznești să-mi spui că ai făcut-o pentru că în felul ăsta aveai ocazia să-ți exersezi franceza? Om drag și prost ce ești! Erai extrem de mândru de aptitudinile tale lingvistice, nu-i așa? Atât de încântat că toate vacanțele alea lungi de vară, petrecute pe Coasta de Azur sau la schi, în Alpi, te-au ajutat să-ți îmbunătățești franceza.

Acum îmi doresc să nu fi învățat niciun cuvânt în limba aceea afurisită, nici măcar cuvintele pe care mi le-ai șoptit cu atâta tandrețe în luna de miere. Nu pot decât să mă gândesc că dragostea ta pentru limba franceză te-a luat de lângă mine și te-a vârat în cel mai cumplit necaz, iar acum nu te vei mai întoarce niciodată, nu mă vei mai ține în brațe niciodată, nu mă vei mai săruta niciodată. Casa la țară, cu grajduri și grădini, pe care am plănuț s-o construim împreună nu va deveni nicicând realitate, copiii pe care ni i-am dorit nu se vor mai naște niciodată. Viața care credeam că ne e promisă drept răsplată că am luptat în acest război mizerabil nu mai poate exista, iar eu nu-mi imaginez ce viitor aș mai putea avea fără tine.

Știu că aproape ai ratat câteva dintre misiunile anterioare și am plâns enorm anul trecut, gândindu-mă că nu te vei mai întoarce, dar, ca prin miracol, ai făcut-o de fiecare dată, și n-am crezut nicio clipă că voi mai plânge vreodată atât de mult. Însă m-am înșelat, bărbat prost și nesăbuit ce ești! Am vărsat șiroaie,

râuri, torente de lacrimi de când am primit confirmarea oficială a morții tale. Da, știu că ai simțit că trebuie să-ți faci în continuare datoria, dar mereu am crezut că o să fii mai atent după ce ai scăpat o dată ca prin urechile acului. În schimb, ție ți-a plăcut să ispitești soarta, nu-i așa? Să râzi de ea și să te bucuri de riscuri. Iar acum nu mai e nimeni, în afară de părinți și prieteni, care să-mi stea în cale. Pot să fumez, să beau vin după pofta inimii și să fac orice doresc. Pot să aștern tot ce am pe suflet pe-o bucată de hârtie adresată ție, fiindcă a devenit un obicei de care nu pot scăpa, cu toate că tu nu mai ești aici, ca să-mi citești scrisorile.

Iubitoarea ta soție, Evie xxx

PS: Te iubesc.

9

Doamna T-C, 3 noiembrie 2016

Un zâmbet pentru camera foto

Pat a venit din nou. Serios, doar a fost aici acum vreo două zile. Chiar nu poate să rezolve situația fără să revină din cinci în cinci minute, să se agite și să pună întrebări?

— Am găsit un teanc uriaș de fotografii vechi, zice scoțocind prin sacoșa ei murdară, din iută și scoțând o cutie metalică pentru biscuiți, decorată cu imaginea unei căsuțe de țară, cu acoperiș din stuf și grădină cu lupini și nalbe. Mă gândeam c-ar fi amuzant să ne uităm astăzi la ele împreună. Nu am nici cea mai vagă idee cine sunt toți acești oameni și nu vor însemna nimic pentru restul familiei, dacă nu mă ajuți să scriu câteva nume și date pe spatele fotografiilor.

— Biscuiți Huntley & Palmer, zice Evelyn, privind insistent cutia. Cei cu nuci și ghimbir au fost dintotdeauna preferații mei. Iar mamei îi plăceau atât de mult napolitanele acelea roz.

— Ei bine, acum cutia e plină de poze vechi, zice Pat, așezându-se într-un fotoliu și scuturând din umeri, ca să-și dea haina jos. Biscuiții au fost mâncați cu multă vreme în urmă. Așa că hai să vedem dacă îți amintești cine e în aceste fotografii.

— O, nu sunt prea sigură că voi putea să te ajut, zice Evelyn, dar voi încerca.

Bineînțeles că își amintește. Își amintește foarte bine, dar nu știe sigur peste ce poză va da Pat în învălmășeala de instantanee alb-negru îngrămădite în cutie. Așa vor sta lucrurile de acum înainte: Pat va scormoni nestingherită prin viața celor de la conacul Kingsley și va pune întrebări, răscolind trecutul care nu a fost nicicând îngropat cum se cuvine și ascuns definitiv. Evelyn nu poate decât să speră că secretele ei nu vor fi descoperite câtă vreme e în viață, astfel încât să fie luată la întrebări.

— Pot să-ți împrumut creionul? întreabă Pat, luându-l de pe măsuță, de lângă ziarul cu careul de cuvinte încrucișate completat. O, e frumos și ascuțit!

Deschide cutia și aruncă o mână de poze în poala lui Evelyn.

Prima grămadă conține instantanee dintr-o vară de demult: să fi fost 1935, sau poate 1936? Nu, cu siguranță a fost valul de căldură din 1935, și Evelyn se uită la un grup de bărbați în ținută albă, de cricket, și la femeile îmbrăcate în rochii deschise la culoare, care ședeau la umbră, pe pături de picnic, cu farfurii încărcate cu sandviciuri triumphiulare și boluri cu căpșuni întinse dinainte.

— Pălării de paie, comentează ea. În anul acela, polițiștii din Londra primiseră pălării de paie ca să le țină răcoare. Cu toții spuneau că era ca pe vremuri, în India, când Papa era încă acolo. Eu aveam șaisprezece ani atunci.

Arată spre o femeie cu tunsoare bob, aflată undeva în spatele grupului.

— Vezi ce idee bună am avut?! Îți amintești atâtea la vederea fotografiilor, zice Pat zâmbind. Dar astea? El e unchiul Hugh?

Îi întinde portretul unui tânăr arătos care pozează în fața camerei. Evelyn apucă micuța fotografie și îi zâmbește soțului ei drag, de mult petrecut din viață.

— Arăta așa de bine pe-atunci. Toate fetele credeau asta. Am fost norocoasă să pun mâna pe el. Toate își puseseră în cap să-l cucerească pe Hugh.

— Ai vrea să păstrezi poza asta?

— Nu, dragă. Am una mai reușită în camera mea. Ține-o tu și arată-le-o băieților tăi.

— Dar asta? Cine e fetița? Nu cred că am mai văzut-o până acum. E cineva din familie?

Pat ține în mână fotografia unei copile de vreo patru ani, cu părul blond, strâns în cosițe și râzând în timp ce se joacă cu mingea în grădină.

„Da, își spune Evelyn, e o rudă, însă nu o vei cunoaște niciodată. Nu o vei întâlni nicicând, nici măcar o dată, și nici eu nu o voi revedea.”

Pat întoarce poza și citește cuvintele șterse, notate cu creionul pe spate.

— Nu e scris prea mult. Doar Liese, 1951. La câțiva ani după nașterea mea.

— Liese, murmură Evelyn. Habar n-am cine e.

Se uită lung la poza micuță, de parcă s-ar strădui să-și amintească. „Cum aș putea să te uit vreodată, draga mea? Ți-ai fericită în ziua aceea.”

Nu ia fotografia, una dintre nenumăratele poze făcute pe furiș, cu mulți ani în urmă; nu e nevoie. Are una ascunsă într-un sertar din camera ei și o sărută în fiecare seară, înainte de culcare, șoptindu-i *Gute Nacht, liebchen*¹, după ce sărută fotografia înrămată a tânărului ei soț, Hugh.

¹ „Noapte bună, draga mea” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

— Și uită-te la asta, zice Pat. Tot tu ești, nu-i așa? În uniformă. Ce elegantă ești!

Evelyn ia fotografia din mâna nepoatei. Varianta ei mai tânără îi zâmbește încrezător, cu buzele rujate și părul cârlionțat.

— Acea nu era uniforma mea obișnuită. Aveam un costum făcut la comandă pe Savile Row. Doar că nu-l purtam când mă aflam la datorie, ci numai când ieșeam în oraș, la cină. Uniforma pe care ne-o făcuseră era pur și simplu îngrozitoare, în special ciorapii aceia oribili, groși și maro.

— Ei bine, ție ți-a plăcut mereu să fii elegantă, mătușă. O, privește, încă una! Erați un grup întreg, și toți în uniformă. Acea ești tot tu, nu-i așa?

Arată spre imaginea unei femei tinere. Are părul strâns sub bonetă și se uită nesigură spre aparatul de fotografiat.

— Cine sunt celelalte persoane? întreabă nepoata și întoarce poza. Nu scrie nimic pe spate.

Evelyn studiază fotografia. Au trecut mulți ani de când nu a mai văzut-o. Probabil că o strecurase în plic, atunci când îi scrisese mamei. Îi scria des la început, înainte să se fi petrecut totul. Doi bărbați și două femei cu atitudini formale, abia schițând un zâmbet, îmbrăcați în uniformă, cu umerii drepți și brațele țepele pe lângă corp, stând în picioare în fața ușilor unei clădiri impunătoare. Eva, colonelul Robinson și alte două persoane. Oare l-ar recunoaște cineva în poza asta? Abia dacă se schimbaseră cu trecerea anilor. Seamănă izbitor cu poza publicată la dispariția lui, treizeci de ani mai târziu. Dar cine și-ar mai aminti acum că ea l-a cunoscut cândva?

— Unde ați făcut fotografia asta?

Pat continuă să scormonească printre pozele rămase în cutia de metal.

— Cred că în Germania. Imediat după terminarea războiului.

— Nu mi-ai povestit niciodată ce ai făcut acolo. Trebuie să fi fost îngrozitor imediat după ce s-a încheiat războiul.

— Nu am făcut nimic deosebit, dragă. Eram parte din categoria cea mai insignifiantă.

„Nu spune prea multe, Evelyn. N-o lăsa să creadă că-ți amintești.”

— Și cu toate astea, trebuie să fi fost îngrozitor. Probabil că ai văzut și ai auzit niște povești cumplite.

„O, așa e, dragă, dar nu-ți pot mărturisi asta.” Evelyn clătină din cap, părând îngândurată, apoi murmură:

— Nu-mi amintesc prea multe. Știu doar că au fost vremuri dezolante.

— Mama nu prea vorbea despre asta. Știu că și-a pierdut primul soț când era tânără. La doar douăzeci și doi de ani, zicea ea, după care s-a căsătorit cu tata, fratele tău, Charles. Sărmana mama! Nici de el n-a prea avut parte, doar cât să mă conceapă pe mine.

Pat se holbează din nou la fotografie, de parcă ar încerca să-și imagineze haosul care urmasese după război.

— Îți amintești cine sunt celelalte persoane?

— O, draga mea, a trecut multă vreme de atunci.

Evelyn închide ochii, ca și cum ar fi obosit să tot scormonească prin memorie, dar nu vrea ca Pat să-i observe neliplăștea iscată de găsirea acestei vechi fotografii care o leagă de Robinson.

— Ce-ar fi să păstrezi totuși poza asta? Le-o pot arăta băieților mei pe cea cu tine îmbrăcată în uniformă elegantă?

— Bună idee! Așa să faci. Mi-ar plăcea să știe că nu am fost dintotdeauna o bătrână neputincioasă.

Evelyn râde și strecoară fotografia de grup în buzunarul cardiganului. Nu va rămâne multă vreme acolo. Când se va întoarce în cameră, va hotărî ce e de făcut cu ea.

— În regulă, zice Pat. Acum trebuie să plec. În după-amiaza asta vine la Kingsley un individ de la casa de licitații, să facă niște evaluări. Apropo, când făceam ordine printre grămețile de hârtii din birou, am dat peste câteva inventare vechi. Probabil că le-ai întocmit cu multă vreme în urmă, așa că mă gândeam să le aduc la zi. Ai vrut să vinzi ceva la un moment dat?

Evelyn se străduiește să pară distrasă, apoi răspunde:

— Probabil că erau pentru asigurare. Kingsley a reprezentat mereu o mare responsabilitate.

Pat își îmbracă paltonul.

— Mie-mi spui, mătușă? Și știi ce? Tot n-am găsit cheile alea, zice și se apleacă s-o sărute pe Evelyn pe obrazul pudrat. Mmm, miroși încântător! Ești sigură că nu vrei să mai păstrezi vreuna? Întreabă, întinzându-i cutia cu fotografii. Ce-ar fi să le iei totuși și să te uiți prin ele? Poate mai identifici pe cineva.

Evelyn acceptă colecția și zice:

— Prea bine, dragă. O să mă străduiesc să-mi amintesc mai multe nume pentru tine și pentru copii.

„Sau să găsesc mai multe poze dintre cele pe care trebuie să le distrug.”

10

29 octombrie 1943

Dragul meu bărbat,

Cred că ai fi deosebit de mândru de mine! Soțioara ta e de-acum șofer calificat în cadrul ATS și e autorizată să conducă diverși ofițeri înapoi și-ncolo, la tot felul de sedințe, într-un incredibil de frumos Humber negru. Trebuie să recunosc că e o mașină mult mai bună decât oricare alta pe care am condus-o, deși cel mai mare neajuns e că noi, fetele, trebuie să și întreținem vehiculele. Mi-am petrecut ultimele două zile sub mașină, mânjită de vaselină din cap până-n picioare! Și totuși cred că e ceva ce va trebui să adaug pe lista mea de talente mărunte, nu-i așa, dragul meu?

Cu toate că am învățat să conduc la Kingsley (Papa m-a lăsat să-i conduc vechiul Austin pe alee și, vara, pe câmp deschis, și o, ce dor îmi e de Kingsley!), nu a fost suficient pentru cei din ATS, așa că a trebuit să fac un curs special de șoferie pe lângă barăcile din Camberley. Te asigur că am fost plesnită peste degete din pricina proastelor mele obiceiuri (dobândite, probabil,

atunci când te urmăream pe tine, dragul meu), cum ar fi faptul că omiteam să mă uit în oglindă atunci când porneam de pe loc.

În orice caz, una dintre primele mele misiuni e să ajung să mă descurc singură prin Londra. Sunt încartiruită în spatele magazinului universal Peter Jones, ceea ce e extrem de convenabil, și până și mama o recunoaște, deoarece crede că o să dau fuga acolo de fiecare dată când are ea nevoie de nasturi sau de mătase. I-am spus de mai multe ori că nu m-am înrolat doar ca să-i fac ei comisioanele, dar consideră că acesta e singurul avantaj al situației de față. Și nici nu pricepe că nu pot să folosesc Humberul ca să dau fuga s-o văd ori de câte ori se simte singură. Nu înțelege noțiunea de raționalizare a benzinei, cu toate că, de fiecare dată când mi-e dor de grădinile de la Kingsley și de viața la țară, trebuie să merg acolo cu trenul.

Fetele din cazarmă sunt deosebit de amabile și, chiar dacă e extrem de frig (este o casă veche, în stil victorian), suntem hotărâte să ne menținem moralul ridicat. Cel puțin, primim destulă mâncare, ceea ce presupun că se întâmplă fiindcă nu vor să ne vadă pe noi, „cele din clasa de sus”, leșinând în timp ce-i conducem pe generali încoace și-ncolo. Prima mea sarcină propriu-zisă va fi să conduc până la Portsmouth, așa că acum mă duc să studiez o hartă, să mă asigur că știu cum să ajung până acolo și înapoi.

Urează-mi succes, dragul meu.

A ta Evie xxxx

PS: Te iubesc.

11

Doamna T-C, 3 noiembrie 2016

Asta mai lipsea!

Evelyn inspectează bulbii de ghiocei plantați individual în ghivece cu ocazia târgului de Crăciun de la Forest Lawns. Muguri verzi tocmai au început să răsară, străpungând îngrășământul de un maro închis.

— Le merge bine, nu-i așa? îi spune lui Sarah, care organizează activitățile ce țin de grădinărit, alături de multe alte acțiuni sociale pentru rezidenții căminului. V-am spus eu că, dacă țineți bulbii la frigider câteva săptămâni, îi veți păcăli că a fost iarnă.

— Ați avut absolută dreptate, doamnă T-C. Credeți că vor rămâne înfloriți până îi vom scoate la vânzare?

— Mă îndoiesc, dar să sperăm că da.

Evelyn mai verifică unul dintre ghivece, apoi simte c-o trece un fior. Sera e acoperită și un soare palid străbate sticla, dar nu e niciun pic de căldură înăuntru.

— Sunt doar niște ghiocei obișnuiți, *Galanthus nivalis*, explică ea cu oarecare mândrie, dar tot se vor înmulți, odată ce vor fi plantați afară. Aveam covoare minunate de ghiocei la Kingsley. E o privesc care te umple de speranță în toiul iernii. Și printre ei sunt și câteva specimene rare. Știi, eram chiar galantofilă.

— Ce anume, doamnă T-C?

— Galantofilă, dragă. O persoană cunoscătoare, pasionată și colecționară de ghiocci. Adesea, florile cele mai rare se vând cu mai mult de o sută de lire bulbul. Dar cel mai bine e să-i plantezi cât sunt încă verzi și au frunze, dacă vrei să fii sigură de rezultate.

— Ei bine, nu știam asta, doamnă T-C. E ca febra lalelelor, nu-i așa? Îmi amintesc că am auzit despre asta la școală, la ora de istorie. Sincer, sunteți o adevărată mină de informații.

Evelyn zâmbește pentru sine. Dacă ar ști fata asta câte informații se ascund adânc în mintea ei, sub părul gri-argintiu. Dar trebuie să fie atentă de-acum înainte, să nu-i mai dezvăluie atât de multe lucruri. Trebuie să-și amintească să uite.

— Ar cam fi timpul să mă întorc înăuntru, dragă. Te descurci de una singură?

Sarah deschide ușa glisantă a serei, iar Evelyn iese, târșându-și picioarele spre cadrul care o așteaptă credincios. În timp ce se îndepărtează împleticindu-se, începe să se frământa. „Oare i-am oferit prea multe detalii despre ghiocci? E așa de greu să îngrop atâtea informații, mult mai greu decât să-mi îngrop toate secretele laolaltă.”

Câteva minute mai târziu, se așază în fotoliu și își sortează colecția de fotografii vechi din cutia metalică pentru biscuiți. Sunt câteva instantanee cu mama îmbrăcată în haină de blană, în rochii de mătase și cu pălării mari, bogat decorate, la diverse nunți ori spectacole din ținut și la petrecerile din sat. Draga ei mamă, cât era de elegantă! Și uite câteva cu Papa și cu dragul de Charles, stând mândri alături de alți membri ai clubului de vânatoare. Nu-i așa că arată impozant, îmbrăcați cu toții în costume din tweed, cu șepci

și cu puștile în brațe, în timp ce câinii atenți și nerăbdători îi privesc de jos, cu doi fazani la picioare?

Mai sunt câteva poze cu Evelyn în uniformă, râzând împreună cu alte fete în ținută asemănătoare și uneori alături de piloți tineri, privind cu toții spre aparat, cu ochii mijiți în soare. Tineri în vârstă de numai douăzeci de ani, care în curând aveau să plece să fure sărutări, cât încă respirau. Însă nu mai există nicio altă poză cu grupul acela ciudat de patru persoane și niciuna cu Robinson singur.

Nu-i e greu să-și aducă aminte contextul și momentul în care a fost făcută fotografia aceea, pe care o scoate din buzunar ca s-o privească mai îndeaproape. Se aflau la intrarea în Bad Nenndorf, fostul centru de tratament, adaptat pentru a oferi condițiile unui centru de interogatoriu. Era în primele zile după sosirea ei acolo, când clădirea abia devenise operativă, înainte ca ea să-și dea seama exact ce anume avea să se întâmple în locul acela și înainte să constate care era adevărata fire a lui Robinson. În fotografie, acest bărbat scund, cu o constituție firavă, degajă un aer dur. Își ține bărbia ridicată, are buze subțiri sub mustața dreaptă precum creionul, iar celelalte trei persoane de lângă el schițează niște zâmbete jenate, de parcă n-ar înțelege de ce li s-a cerut să stea unii lângă alții, într-o falsă camaraderie, cu ochii mijiți în soare.

Evelyn privește insistent scena de odinioară. Chipul lui i se păruse aspru din prima clipă în care îl văzuse, dar pe atunci nu înțelesese pe deplin situația în care se aflau. I se păruse distant și eficient, asemenea multora dintre ofițerii aflați la comandă pe care îi întâlnise în misiunile ei de până atunci. Și chiar dacă reputația lui îi era cunoscută încă dinainte de a-l întâlni, nu-și dăduse seama cât de calculat putea fi, până când nu-l văzuse cu ochii ei.

Dă să rupă fotografia în două, apoi se oprește și jupoaie doar colțul din dreapta sus, acolo unde se află chipul lui Robinson, la marginea grupului, la mică distanță de celelalte trei persoane. Așază fâșia peste ziarul împăturit, apoi ia un creion. Îi încearcă vârful cu degetul, după care îl ascute până obține un vârf ca un ac, pentru ca apoi, strângând creionul în pumn, să înjunghie fața lui Robinson. Îi străpunge ambii ochi, nasul și gura aceea dură și incapabilă să zâmbească, până când hârtia ajunge ferfeniță și de nerecunoscut. Mulțumită că l-a desfigurat, rupe hârtia în bucățele minuscule și, strângându-le în pumn, se îndreaptă împleticindu-se spre baie, le aruncă în vasul de toaletă și trage apa.

Apoi se întoarce șontăcând la fotoliul ei și scoate din cutie singura poză cu micuța blondă. O compară cu aceea pe care o sărută în fiecare seară, cea ascunsă în sertarul noptierei sale, sub Biblie. Pune fotografiile una lângă alta, întrebându-se care dintre ele e mai reușită.

Trecuse adesea prin dreptul grădinii, încercând s-o zărească pe copilă și, înainte să plece din Germania, se hotărâse să facă niște poze prin sat. Dacă o întreba cineva, putea să răspundă că în curând se întorcea acasă și că voia să-și amintească anii petrecuți la Wildflecken. N-o interesa cu adevărat să immortalizeze casele, boii care trăgeau la jug pe câmp sau biserica; voia să le păstreze doar pe cele cu fetița.

— Lieselotte, șoptește ea. Te strigau Lotte, dar pentru mine ai fost întotdeauna Liese.

Sărută ambele poze micuțe și pune una la loc, în cutia de biscuiți, alături de celelalte fotografii de familie. Pat n-are decât să se întrebe, pentru că ea nu-i va povesti niciodată.

Partea a doua

Deșteaptă și arătoasă (7, 2, 8)

12

20 noiembrie 1943

Dragul și iubitul meu Hugh,

Scrisoarea asta nu va părăsi nicicând țara, de fapt nu va pleca nicicând de lângă mine, prin urmare pot să aștern în ea orice doresc, fără să mă tem de represalii sau de cenzură. În tot acest timp, încă din ziua în care mi s-a adus la cunoștință că ai pierit, te-am învinovățit pe tine pentru că ți-ai asumat prea multe riscuri, te-am blestemat pe tine pentru că nu te-ai mai întors acasă, la mine, însă acum știu că n-a fost vina ta. Astăzi am aflat că tu și camarazii tăi ați fost trădați.

Nu voia „să comită o indiscreție”, după cum s-a exprimat, dar, în după-amiaza asta, prietenul tău, Tim McNeil, mi-a făcut o vizită. Mi-a zis că-ți promisese că, în cazul în care el va reuși să se întoarcă acasă, și tu nu, o să vină să mă vadă. E un om foarte drăguț și e o mare alinare să știu că ați fost prieteni buni și că v-ați susținut unul pe celălalt. I-am spus că singurul lucru pentru care sunt recunoscătoare în toată această

poveste e că n-ai fost capturat, asemenea celorlalți. Într-un fel ai avut noroc că te-au împușcat când încercai să evadezi și că nu ai fost torturat.

Tim și cu mine am ieșit la un ceai la Corner House, pe Coventry Street. Probabil că-ți amintești locul acela, dragul meu; am fost acolo împreună, imediat după ce au deschis cafeneaua Old Vienna, și nu ne hotărâam dacă să luăm *Aufschnitt*¹ sau alte delicatese străine din meniu, așa că am comandat salata specială cu creveți, ouă și șuncă. Asta s-a întâmplat acum patru ani, înainte să înceapă războiul. Nu eram sigură că mă voi putea întoarce într-un loc în care fusesem cândva atât de fericită, dar m-am hotărât să fac un efort și mi-am pus uniforma simplă, pe care mama insistase să mi-o fac la comandă. Probabil considera că mi-aș dezamăgi familia dacă aș purta uniforma obișnuită. Nu știu ce ar crede dacă ar afla că am rămas cu o singură pereche de ciorapi. Dacă-i rup și pe aceștia, va trebui să-i cârlesc, așa cum procedează toată lumea!

Tim a fost foarte amabil, dar i-am spus că ar trebui să mănânce, fiindcă părea îngrozitor de slab și de palid. Eu am încercat pește prăjit, iar el, un sandviș galez, care arăta oribil. Brânza pe care o primim acum e groaznică; cred că au amestecat-o cu pudră de ouă și au încercat să-i îmbunătățească gustul, adăugându-i muștar.

Lucrurile au devenit și mai înfiorătoare odată cu sosirea comenzii, atunci când, dintr-odată, Tim mi-a mărturisit că el crede că tu și ceilalți ați fost trădați. Nu-mi venea să cred ce auzeam. Eu băteam apa-n piuă

---

¹ „Mezeluri” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

despre cum încercam să mă consolez cu gândul că ai fost parte dintr-o misiune foarte importantă. I-am spus că-mi plăcea să cred că tu și tovarășii tăi chiar „dădeai foc Europei”, după cum ordonase Churchill, și că, deși eram conștientă că nu-mi poți dezvălui prea multe despre activitatea ta, știam că ești încântat să-ți aduci contribuția la efortul de război. Apoi i-am zis că știu că tu și cu Tim erați trimiși în misiuni speciale, ca să nu se teamă că va divulga vreun secret.

Atunci am observat că Tim nu mânca. Amesteca în ceai, dar lingurița se învârtea iar și iar, de parcă nu avea să se mai oprească niciodată. Arăta jalnic, așa că l-am întrebat dacă nu-i place mâncarea, iar el a zis că poate ar trebui să comande altceva, după care m-a privit drept în ochi și mi-a zis că tu și tovarășii tăi nu ați apucat să dați foc Europei. A zis că el și alți câțiva băieți erau convinși că ultima voastră misiune fusese sortită eșecului în mod deliberat, pentru a-i induce în eroare pe germani.

Am încercat să-mi păstrez calmul, dar nu m-am putut controla. Am dat drumul cuțitului și furculiței pe farfurie, cu un zornăit îngrozitor. Mi s-a făcut greață și am ridicat șervetul la gură. Nu-mi venea să cred că auzeam cu adevărat ce-mi spunea. Dar în cele din urmă m-am străduit să vorbesc și l-am întrebat de ce naiba să fi vrut cineva ca misiunea să dea greș? Mi-a răspuns că nu era absolut sigur, dar credea că fusese manevra unui agent dublu. Mi-a spus că pierduseră atunci aproximativ o duzină de oameni, bărbați și de femei, plus câteva rețele.

Îți mărturisesc că a fost un adevărat șoc. Am închis ochii și mai că-mi venea să mă scuz și să dau buzna în toaleta pentru femei. Dar la ce mi-ar fi servit? M-aș fi încuiat într-o cabină și aș fi urlat de durere ore în șir. Prin urmare am decis să mă adun, să strâng din dinți și să aflu mai multe. Eram disperată să aud ce mai știe Tim, așa că am tras adânc aer în piept, mi-am împăturit șervetul, mi l-am așezat în poală și i-am zis că nu-mi vine să cred. După ce aleseseră cu grijă recruți cu abilități speciale, cunoscători de limbi străine, după toate antrenamentele, îmi spunea acum că se puteau dispensa de voi toți? Tremuram și vocea îmi era ușor gătită, dar pur și simplu trebuia să aflu.

Tim a tăcut o clipă, înainte să-mi răspundă, apoi mi-a spus că nu a fost chiar așa, că a fost mai degrabă un joc care presupunea riscuri absurd de mari. L-am întrebat dacă a fost un joc de noroc, iar el a zis că da. Arătam în continuare extrem de tulburată, iar Tim a devenit și mai stânjenit, apoi a sugerat să cerem nota de plată și să mergem într-un loc mai liniștit, așa că am părăsit restaurantul fără să fi terminat de mâncat și am pornit-o pe Piccadilly, spre Fortnum & Mason și Green Park. O vreme, niciunul din noi nu a spus mai nimic, apoi – o prostie din partea mea, știu – mi-am amintit brusc de seara în care tu și cu mine luaserăm cina la restaurantul Quagliano, aceeași seară în care Café de Paris fusese bombardată. Cred că din pricina felului în care apusul de soare se oglindea în cioburile de sticlă din rigole, în timp ce noi coteam pe Bury Street. Așa că i-am povestit lui Tim cum scăpaserăm

ca prin urechile acului și cum prinseserăm ceea ce a fost, probabil, singurul taxi disponibil din West End în acea noapte îngrozitoare, fiindcă tu trebuia să iei trenul spre Edinburgh din gara King's Cross. I-am zis că nu-mi dădusem seama atunci, dar poate că aceea fusese clipa în care începuse antrenamentul tău special.

Tim mi-a aruncat o privire ciudată, apoi mi-a zis că-i pare foarte rău că n-ai reușit să te întorci și că te-a considerat mereu un băiat de treabă. L-am iscodit din nou cu privire la remarcile pe care le făcuse anterior în legătură cu riscurile la care au fost expuși soldații trimiși în misiunea respectivă. Mi-a răspuns – Doamne, nici acum nu-mi vine să cred – că viețile voastre nu au fost doar puse în pericol, ci considera că au fost de-a dreptul sacrificate. S-a oprit din mers și a zis că nu ar trebui să-mi împărtășească nimic din toate astea, însă capul întregii operațiuni e un individ care crede cu tărie că scopul scuză mijloacele. Tim susține că persoana respectivă știa foarte bine că era prea puțin probabil ca oamenii noștri să se mai întoarcă vreodată.

Sincer, dragul meu, m-a apucat din nou greața. Simțeam cum peștele amenință să mi se reverse din stomac. Probabil că eram palidă ca moartea și-mi amintesc că m-am sprijinit de vitrina magazinului Fortnum. Dumnezeu știe ce o fi crezut lumea despre mine. Dar eram hotărâtă să nu vomit în public, așa că am respirat adânc, până când mi-am revenit puțin, apoi l-am întrebat pe Tim dacă era sigur de acuzațiile pe care le făcea. M-a asigurat că e cât se poate de

serios și că, dacă acest individ și-ar fi jucat cartea altfel, era sigur că tu și ceilalți nu ați fi murit.

Îți imaginezi cât de șocant a fost să aud asta? Dar, când mi-am revenit (și am simțit că nu-mi mai vine să vărs, ci doar am continuat să inspir aerul rece), a trebuit să-l întreb pe Tim cine era omul cu pricina. L-am privit drept în ochi și i-am cerut să-mi spună cum îl cheamă. Am fost destul de melodramatică, recunosc – cred că i-am zis că vreau să știu cine s-a jucat cu viața soțului meu.

La început, Tim a ezitat să-mi dezvăluie numele lui; presupun că tuturor vi s-a inoculat ideea că nu puteți sufla nicio vorbă despre operațiunile la care luați parte. Dar, după câteva secunde, a zis că ne e dator amândurora și că numele lui este colonelul Stephen Robinson.

L-am asigurat pe Tim că și tu avuseseseși propriile bănuieli și că îmi dezvăluiseseși același lucru înainte de ultima ta plecare. Când a auzit asta, a părut ușurat; arăta atât de extenuat și de înfometat, încât am simțit că trebuie să mă revanșez pentru faptul că a fost atât de cinstit cu mine. În plus, am considerat că amândoi aveau nevoie de puțină distracție, prin urmare i-am propus să mergem împreună la Horse Guards Parade, ca să vedem tancul nemțesc Tiger, capturat în Tunisia. Era expus, iar fotografiile ale lui apăruseră pretutindeni în ziare și toată lumea era încântată să-i joace o farsă lui Jerry¹. Așa că am pornit într-acolo și am mâncat un

---

¹ Poreclă dată germanilor de către britanici și aliații lor în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n. tr.).

pește bun cu cartofi prăjiți, după ce ne-am „răsfățat puțin”, ca să compensăm ceaiul acela îngrozitor.

Acum m-am întors în garnizoana mea și mă întreb ce să înțeleg din cele povestite astăzi de Tim. Dacă e adevărat ce mi-a spus, atunci nu-l voi ierta niciodată pe acest individ pe nume Robinson. Tocmai începeam să mă simt împăcată cu gândul că iubitul meu soț a fost o victimă a războiului, însă nu aş putea nicicând să accept faptul că viața ta a fost sacrificată în mod deliberat.

Presupun că nu voi avea niciodată ocazia să-l cunosc pe tipul ăsta și sunt puține șanse să-i pot spune vreodată ce simt, dar voi face tot ce-mi stă în putință să-l întâlnesc față-n față. Vreau să-l blestem pentru durerea pricinuită de ordinele pe care le-a rostit la un moment dat. De fapt, dacă îl voi întâlni vreodată, va ajunge în iad.

Cu toată dragostea, iubitul meu,

A ta Evie xxx

PS: Te iubesc.

13

Doamna T-C, 7 noiembrie 2016

Chei și valize

— Nu putem sta de vorbă aici, zice Pat, dând buzna în salon, pe la jumătatea dimineții.

Poartă un impermeabil pătat, cu un nasture lipsă și al cărui cordon larg atârnă la spate, legănându-se. Are cu ea o sacoșă umflată, descusută pe lateral și plină doldora cu documente.

— Trebuie să urcăm în camera ta sau să ne așezăm undeva. Într-un loc liniștit, în care să nu fim deranjate.

— Nimeni n-o să ne audă aici, dacă vorbim în șoaptă, o asigură Evelyn. Știi, sunt aproape surzi cu toții. Și oricum în curând vor servi cafeaua cu biscuiți.

— În cazul ăsta, vor trebui să vină să ne caute, zice Pat. Trebuie să-ți vorbesc între patru ochi, chiar acum. Mergem sau nu?

Evelyn bombăne și se ridică clătinându-se, sprijinindu-se de cadru pentru a-și menține echilibrul.

— Prea bine. E un salonaș ceva mai în față, pe culoar. Lumea nu prea stă arolo.

În clipa în care ies din încăpere, Evelyn vede căruciorul încărcat cu cești și sticlute și îi strigă îngrijitoarei care își face rondul:

— Mary, ești di águță să ne aduci cafeaua în salonul de dimineață? Mulțumesc foarte mult!

Pat o apucă pe mătușa ei de cot și o conduce în camera goală și retrasă, după care închide ușa în urma lor. Imediat ce Evelyn se așază într-un fotoliu, după ce se agită că nu știe unde îi sunt batista și creioanele, Pat începe să vorbească:

— Mătușică, știi bine că mă străduiesc din răspuțeri să fac ordine în casă. Doar că ieri am găsit câteva lucruri despre care nu cred că ți-ai dori să afle lumea și trebuie să te întreb ceva important.

Evelyn își cântărește din priviri nepoata neliniștită. „Fii cu băgare de seamă; așa începe. De acum încolo, alege-ți cuvintele și gesturile cu cea mai mare grijă.” După care spune:

— Desigur, dragă. Mă bucur să te ajut, dacă pot. Dar până la urmă știi că, oricum, tot ce se află la Kingsley îți aparține.

— Da. Ei bine, asta e doar o parte din problemă. Din păcate, nu sunt convinsă că vrem să păstrăm unele dintre lucrurile peste care am dat ieri.

— La ce te referi, dragă?

Evelyn o studiază pe Pat. Are obrajii îmbujorați și i-ar prinde bine să se spele pe cap și să se pieptene.

— Astăzi pari, într-adevăr, foarte tulburată. Ești sigură că te simți bine? Băieții sunt bine? Dar minunatul tău soț? Ce mai face dragul de Humphrey? Nu l-am mai văzut de-un secol.

— Toată lumea e sănătoasă, mulțumesc. Și eu mă simt bine. Sunt doar... neliniștită.

Aproape că scuipă ultimul cuvânt, iar Evelyn se abține cu greu să zâmbească. Anticipase acest moment încă din clipa în care se mutase la Forest Lawns.

— Păi, trage aer în piept, dragă, și povestește-mi care e problema. Sunt numai ochi și urechi.

Pat procedează întocmai, inspiră adânc, după care vorbele i se revarsă de-a valma:

— Am găsit niște chei într-un sertar de la bucătărie, așa cum ai zis, și am încercat să descui biblioteca, ceea ce, apropo, nu am reușit și rămâne încă de rezolvat, fiindcă e o mobilă foarte valoroasă, iar cheile pe care le-am găsit, ei bine... brusc mi-am dat seama că pe același inel se aflau câteva cheițe mai mici, așa încât mi-am imaginat că provin de la valizele pe care le-am descoperit în camerele de oaspeți. Una era pe șifonier, cealaltă, pe podea; așa că am luat cheile, am deschis geamantanele grele și am fost îngrozită de ce am găsit înăuntru, absolut îngrozită, sincer. Nu-mi venea să-mi cred ochilor.

— Chiar așa, dragă? Ce-ar fi să te domolești și să-mi povestești pe îndelete? Nu-mi amintesc de nicio valiză. Probabil că n-am mai călcat prin încăperea aia de ani buni. Nu am nici cea mai vagă idee ce conțin. „Așa că ce-ar fi să-mi spui ce crezi că ai descoperit, ca să văd dacă am vreun motiv de îngrijorare?”

— Arme, mătușă, arme! Și cred că era și muniție.

— Serios, dragă? Dar la Kingsley am ținut dintotdeauna armele încuiate în dulap. Tata era foarte strict în privința asta. Nu aveam voie să ținem armele nicăieri altundeva în casă.

— Păi, așa mi-am zis și eu. Doar că apoi le-am studiat mai atent și mi-am dat seama că nu sunt genul de arme folosite la vânătoare. Nu mă pricep la arme, știi bine. Urăsc sporturile sângeroase. N-am participat la niciuna dintre partidele de vânătoare pe care le organizați la Kingsley cu ani în urmă, când eram mică, dar până și eu îmi dau seama că astea nu sunt puști pentru vânat fazani și rațe.

— Nu sunt, dragă? Și atunci ce fel de puști sunt?

„O, ce-mi place povestea asta! Nu mi-am imaginat că va fi atât de amuzant!”

— Mă gândeam că ar putea fi arme militare, zice Pat, gâfâind. Puști, uniformă, documente și alte lucruri. De unde au apărut toate astea?

— Păi, mă întreb cine le-a pus acolo?

La auzul unui ciocănit discret în ușă, Evelyn întoarce capul, iar Mary intră cu o tavă încărcată cu cești de cafea și o farfurie cu biscuiți.

— Îți mulțumesc foarte mult, Mary. O, ne-ai adus biscuiți Jammie Dodgers! Mmm, sunt preferații mei! exclamă Evelyn zâmbind și ia un biscuit.

Pat așteaptă până rămân din nou singure, după care continuă:

— Și ce-ar trebui să fac eu cu toate acele arme? Nu prea pot să le trimit la firma de debarasări sau la un magazin de caritate, nu-i așa?

— Nu poți să le arunci pur și simplu, dragă? La groapa aceea de gunoi extrem de utilă din Milford. Acolo duceam mereu lucrurile care nu-mi mai trebuiau, când încă eram în stare să-mi conduc vechiul Volvo. Mi-e dor să șofez, continuă Evelyn cu o mină melancolică. Era așa de plăcut să trag o fugă până la magazin ori de câte ori aveam nevoie de ceva.

— Sunt convinsă că ți-e dor, mătușă, dar nu despre asta e vorba acum. Armele și toate celelalte lucruri pe care le-am găsit... Nici măcar nu știu ce reprezintă... probabil că sunt ilegale. Sunt aproape sigură că trebuie să le duc la poliție, sau ceva de genul ăsta, și să explic cum au ajuns acolo.

— O, ce pacoste pe capul tău, dragă! Uite, ia un biscuit!

— Așadar, ce să le spun? Vor dori să afle cum ai intrat în posesia acestor arme.

— Eu? În posesia lor?

— Da, tu. Până ajungi pe lumea cealaltă, toate lucrurile de la Kingsley sunt considerate ca fiind proprietatea ta. Știu că îmi sunt date în păstrare, dar din punct de vedere legal îți aparțin, așa că poliția o să mă întrebe despre proveniența armelor.

Evelyn se încruntă, apoi spune:

— E posibil ca tata să fi avut o pușcă. Și mă întreb dacă nu cumva și Charles a adus cu el una, când s-a întors din Africa.

Pat se reazemă de spătar, își încrucișează brațele la piept și oftează.

— Dar toate lucrurile astea trebuie să fie ale tale, nu ale lor. Sunt absolut convinsă, fiindcă printre ele se află și o uniformă ca aceea din fotografia pe care am găsit-o zilele trecute în cutie, și mai sunt și scrisori personale, cu numele tău pe ele. Uite...

Se apleacă în față și scotocește prin sacoșa ruptă, de unde scoate câteva hârtii.

— Altfel cum s-ar explica astea? întreabă ea, întinzându-i o primă foaie de hârtie, o scrisoare cu antet. Ție îți este adresată, nu-i așa?

Evelyn se uită la ea, aranjându-și ochelarii. Este documentul prin care fusese decis transferul ei la centrul de interogatoriu din Bad Nenndorf. „Dar asta nu înseamnă nimic, câtă vreme nu se află cine mai era acolo în aceeași perioadă.”

— Și uite, e și un pașaport vechi pe numele tău, zice Pat, arătându-i un pașaport expirat, cu o fotografie a chipului ei, atât de tânăr și de inocent. Și mai e unul aici, tot cu poza ta, deși nu înțeleg de ce scrie alt nume. Eve Kucha... sau ceva asemănător.

— Eva Kuscheck, murmură Evelyn.

— Mă rog! Toate astea sunt ale tale, îți spun eu. Așa că pun pariu că și armele îți aparțin, zice Pat, ȕuguindu-ȕi buzele ȕi ȕncruntȕndu-se.

Evelyn clatinȕă din cap, apoi spune:

— Ȇmi pare foarte rȕău, dragȕă, dar nu-mi amintesc nimic. Poate cȕă nu eu am pus lucrurile astea ȕn valize.

— Poate cȕă aȕa e. Ȇnsȕ documentele astea, licenȕa de portarmȕă, scrisorile ȕi toate celelalte ȕȕi sunt adresate. Sunt lucrurile tale, ȕi totuȕi suȕȕii cȕă habar nu ai ce se aflȕă ȕn valize.

Evelyn se uitȕă la Pat zȕmbind, apoi continuȕă:

— Mi-aȕ dori din tot sufletul sȕă te pot ajuta, dar memoria mea nu mai e ce-a fost cȕndva, zice. Ȇȕi pleacȕă privirea spre tavȕă ȕi adaugȕă: Nu ȕȕ-ai bȕut cafeaua, dragȕă. N-o lȕsa sȕă se rȕceascȕă, o ȕndeamnȕă, apoi mai ia un biscuit, se uitȕă la el, strȕmbȕă din nas ȕi zice: Nu ȕtiu de ce mi-o fi adus Mary biscuiȕi Jammie Dodgers. Doar ȕtie cȕă nu-mi plac. Prefer biscuiȕi digestivi, cu ciocolatȕă.

27 ianuarie 1944

Dragul meu drag,

Știu că, dacă ai fi aici, mi-ai spune că sunt mult prea capricioasă și nerăbdătoare și că ar trebui să mai aștept, dar mă gândesc serios să renunț la slujba mea de șofer în cadrul ATS și să-ți urmez exemplul.

Sunt sigură că pot să fac ceva mult mai folositor decât să stau și să aștept după înalții și puternicii ofițeri. Se pare că, în cele din urmă, vom pune capăt acestui război blestemat și am auzit că sărmanii oameni din Leningrad sunt în sfârșit liberi, acum că asediul ăla afurisit a luat sfârșit.

O vreme a fost plăcut, cât m-am acomodat cu frumosul meu Humber și așa mai departe, dar în Ajunul Anului Nou, când aș fi preferat să-mi las părul desfăcut, a trebuit să conduc din nou doi ofițeri până la Portsmouth. Învățasem deja bine drumul, dar, dacă-ți vine să crezi, m-au lăsat să-i aștept de una singură toată noaptea, fără niciun avertisment, ba mai mult,

n-am avut nimic de mâncare sau de băut în noaptea de Anul Nou! Dimineăta, când s-au întors în cele din urmă la mașină, au zis doar atât: „Vai, șofer, am uitat cu desăvârșire de tine!”, iar eu a trebuit să-i duc înapoi la Londra, deși eram al naibii de obosită și de furioasă. Am senzația că mă consideră proprietatea lor și mă tratează foarte prost, așa că m-am săturat și simt nevoia să fac o schimbare, asta pe lângă faptul că mă frustrează îngrozitor faptul că nu-l pot acuza pe inamic pentru soarta ta.

Poate că te întrebi ce schimbare aș putea face. Ei bine, azi, pe avizierul companiei noastre am văzut un afiș pe care scria că se caută voluntari cu abilități de secretariat, cunoscători de limbi străine, așa că o să-mi ofer serviciile și voi vedea ce se întâmplă. Franzeza mea e destul de bună, deși cred că mă pricep mult mai bine la germană. A fost amuzant să conduc și măcar acum sunt un șofer mult mai bun decât înainte, dar să stau și să aștept niște ofițeri nepăsători și egoiști nu e deloc plăcut, și nici nu merită osteneala, și chiar îmi doresc din suflet să fac ceva util, așa, ca tine, dragul meu. Iar dacă asta presupune să-mi asum niște riscuri, cum ai făcut tu, cel puțin știu că voi fi în cea mai bună companie. Cine știe, s-ar putea să te întâlnesc mai repede decât am crezut și să ne distrăm de minune. Îmi e foarte dor de tine, dragul meu.

Cu toată dragostea,

A ta, Evie xxxx

PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 9 noiembrie 2016

Roagă-mă frumos

— Nu poți să pretinzi că nu știi nimic despre arme, șuieră Pat printre dinți. M-am uitat prin valizele alea. Sunt numai lucruri de-ale tale. Haine, documente, pașapoarte. Trebuie să mărturisești poliției de unde provin armele.

— Ei bine, dragă, le-aș spune dacă mi-aș aminti.

Pat are părul umed și e îmbrăcată în trening. Arată de parcă tocmai s-ar fi întors de la sala de sport. Oare ce exerciții se mai fac zilele astea? Pe vremea lui Evelyn, antrenamentele constau în partide de golf, grădinărit și poate câte un meci de tenis și erau considerate suficiente, însă acum oamenii par să creadă că trebuie să alerge peste tot și să meargă la sală ca să se mențină în formă.

— Fă bine și încearcă să-ți amintești! Habar n-aveam c-o să iște atâta zarvă, când le-am dus la poliție. Sincer, parc-aș fi fost o infractoare! Să fi văzut ce fețe au făcut când m-am apropiat de biroul de la intrare. Mi-au zis că n-ar fi trebuit să duc armele la secția de poliție cu mașina. Că ar fi trebuit să le las exact unde le-am găsit. Mi-au explicat că s-ar fi putut descărca accidental în orice clipă.

Evelyn se abține să zâmbească, dar colțurile gurii îi zvâcnesc.

— Nu prea cred, Pat. Tata ne-a învățat să nu lăsăm niciodată armele încărcate, în special în casă. Era foarte strict în privința asta.

— Sunt convinsă că era, însă polițiștii nu aveau de unde să știe asta, nu crezi? În orice caz, a fost mare agitație la poliție; au vrut să-mi ia până și amprente. Îți vine să crezi? Au motivat că trebuie să procedeze astfel, ca să mă elimine de pe lista de suspecti. Vezi câte necazuri ai provocat?

— Păi, de ce ar vrea să te amprenteze? Doar nu ai făcut nimic rău, nu-i așa, Pat?

— Bineînțeles că n-am făcut. Presupun că vor dori să te amprenteze și pe tine.

Evelyn își studiază mâinile pătate, cu vene proeminente și unghii curate, ovale. Cu o zi în urmă, Mary le aplicase două straturi de oja Dusky Rose Nr. 7. E foarte important să păstrezi aparențele, iar unghiile îngrijite reflectă standardele fiecărei femei. Evelyn se uită la mâinile lui Pat. Unghiile îi sunt inegale și lipsite de luciu; pielea ei are un aspect uscat și aspru.

— Nu mi s-au mai luat niciodată amprente până acum. Ce amuzat! Exact ca la televizor.

— Nu, nu e deloc amuzant, mătușă. Trebuie s-o facă, pentru a le compara cu datele păstrate în evidențele lor. Asta pentru că eu am pus mâna pe arme și pe celelalte obiecte. Au zis că nu trebuie doar să pună armele la loc sigur, ci să le și verifice seria, ca nu cumva să fi fost folosite în scopuri criminale, după cum s-au exprimat ei.

— Păi, nici nu au fost, nu-i așa? O, sper din suflet că ai încuiat bine ușile la Kingsley, Pat. Sper că nu a împrumutat nimeni vreuna dintre armele noastre, nu? Puștile erau

folosite doar pentru vânătoreea de fazani, iar câteodată tata și Charles se duceau să prindă rațe, însă nimic mai mult...

Evelyn face o pauză și se încruntă.

— O, e posibil să mai fi nimerit și câte o căprioară din când în când. Crezi că asta îi îngrijorează?

— Nu, nu cred, mătușă. Voiau să știe totul despre tine și despre familie și au zis că-și vor verifica arhivele, îi spune ea, oftând din toți rărunchii. Sinceră să fiu, m-aș fi lipsit cu plăcere de întâmplarea asta. Trebuie să mă ocup de o grămadă de mărunțișuri pentru târgul de Crăciun de la biserică. Dar nu, acum trebuie să stau aici cu tine, fiindcă aparent ești un adult vulnerabil.

Adaugă ultimele cuvinte dându-și ochii peste cap și Evelyn tușește, mascându-și râsul.

— Azi vine să te viziteze un polițist, o anunță Pat, uitându-se la ceas. Ar trebui să ajungă curând. I-am zis că ne întâlnim aici.

Dar nu e un el, ci o ea. Sergentul Thomas, o femeie scundă, îmbrăcată în uniformă, cu părul negru, strâns frumos într-un coc la ceafă, e condusă în salonul de zi de către Mary, care îi oferă o cafea, dar este refuzată, spre dezamăgirea evidentă a lui Evelyn.

— Vă rog, îi puteți explica mătușii mele de ce trebuie să faceți asta? întreabă Pat. Nu a înțeles exact de ce e necesar.

Sergentul Thomas zâmbește și dă mâna cu Evelyn.

— Bună ziua, doamnă Taylor-Clarke. Am să vă pun doar câteva întrebări. N-ar trebui să dureze mult.

— A, bine, fiindcă am o programare la coafor ceva mai încolo, în dimineața asta.

Pat surprinde privirea polițistei și clatină din cap, zicând:

— Nu, de fapt nu are.

Sergentul Thomas zâmbește, însă nu spune decât atât:

— Dacă nu vă supărați, trebuie să vă iau amprente.

Își scoate tușiera și formularele, iar Evelyn întinde mai întâi mâna stângă, apoi pe cea dreaptă, după care rămâne cu palmele în sus, uitându-se lung la degetele murdare de cerneală.

Când sergentul termină de completat formularele, spune:

— Vă amintiți de cele două geamantane încuiate, aflate într-unul dintre dormitoare de la conacul Kingsley?

Stă cu carnetelul pregătit, uitându-se la Evelyn cu o privire vigilentă.

— Îmi puteți spune ceva despre armele găsite în ele?

Evelyn tace preț de o clipă, apoi răspunde:

— Dintotdeauna am ținut puștile în dulapul pentru arme. Asta era regula. Nu aveau ce căuta în altă parte.

— Înțeleg, zice sergentul Thomas și-și notează ceva. Am studiat puțin și armele de foc din dulap. Le-au expirat licențele de folosire, dar nu acelea mă interesează acum.

— O, dar ar trebui să vă intereseze. Tata cumpăra puști de vânătoare dintre cele mai bune. Și întotdeauna avea grijă să fie sigure. În plus, insista să le păstrăm sub cheie, ca să nu se rănească cineva.

— Sunt convinsă. Dar asta trebuie să se fi întâmplat cu foarte mult timp în urmă. Vă amintiți să fi văzut vreodată alte arme la conacul Kingsley?

— Desigur. Adesea, în sezonul de vânătoare aveam cel puțin o duzină sau chiar mai multe arme pe proprietate.

— Mai mult de o duzină? Adică atunci cumpărați arme în plus?

— Nu, dragă. Invitam prieteni la vânătoare de fazani. Ce distractiv! Era grozav să ieșim cu toți câinii într-o zi geroasă. Tata avea un working spaniel pe care-l iubea nespus; Milo îl chema. Și doamna Glazier avea obiceiul să ne trimită un coș cu un consommé savuros. Cred că îi adăuga câte un strop de vin. Știi, îi dă cu totul alt gust. Așa că, în unii ani, aveam mai multe perechi de fazani atârinate în pivniță. Îți plac fazanii?

— Nu prea știu. Nu cred să fi mâncat vreodată.

Sergentul Thomas încetează să-și mai ia notițe și se încruntă la Evelyn.

— O, sunt grozavi! Dar trebuie ținuti la fezandat câteva zile; totuși, nu mai mult de o săptămână, altfel se usucă prea tare. Aroma se intensifică mult datorită acestui proces, care frăgezește totodată carnea. Dar trebuie să ai grijă ca glonțul să nu rămână în carne. Altfel va prinde un gust ușor ciudat, să știi, și în plus nu ți-ai dori să muști dintr-o bucată de plumb. N-ar fi prea bine pentru dinți. Bucătăreasa noastră obișnuia să-i facă friptură, iar uneori pregătea cea mai spectaculoasă plăcintă cu carne de vânat, dintr-un amestec de iepure, fazan și porumbel. Absolut delicioasă!

— Sună minunat! Acum, revenind la arme...

Evelyn îi face semn nepoatei sale.

— Pat, aș vrea să verifici congelatorul de la Kingsley. Sunt convinsă că am lăsat câțiva fazani acolo și cu siguranță domnișoara ar dori să încerce carnea de fazan, zice Evelyn, zâmbindu-i radios tinerei polițiste. O să fie ceva deosebit, draga mea.

— Congelatorul e complet gol, mătușă, o întrerupe nepoata, dându-și din nou ochii peste cap. De fapt, nici măcar nu mai e acolo.

— Nu mai e acolo? De ce? Era în perfectă stare de funcționare. Mi-a fost de mare ajutor în ultimii douăzeci de ani, spune Evelyn, apoi se întoarce și o bate ușor pe mână pe sergent Thomas. Am cumpărat fazanii de la măcelarul acela grozav din Petworth. Când eram mai tânără, îi împușcam eu însămi, dar în ultimii ani îi cumpăram de-a gata.

— Mătușă, nu e niciun fazan la Kingsley. Iar ești confuză.

— Ce prostii, Pat! Bineînțeles că sunt fazani la Kingsley. Pădurarul s-a îngrijit de asta. Tata l-ar fi luat la rost dacă nu și-ar fi făcut treaba cum se cuvine. Dintotdeauna am avut multe păsări pentru vânătoare. Nu poți să inviți lumea la o partidă de vânătoare și să nu ai ce să vânezi. Ce impresie și-ar face? Normal că încă sunt fazani.

— Dar nu și în congelator, acolo nu mai e nimic.

Pat scutură din cap, exasperată.

Sergentul Thomas își închide carnețelul și se întoarce spre Pat.

— Cred că am obținut tot ce-mi trebuie. Va trebui să întocmesc un raport pentru dosar, dar nu cred că veți mai avea vreo problemă. Specialiștii vor verifica puștile și seriile lor, să se asigure că totul e în ordine, însă mă îndoiesc că veți mai fi chemată la secție.

— Slavă Domnului! Am mai mult decât suficiente lucruri pe cap, după câte ați avut posibilitatea să vedeți, cu ocazia reprezentației de astăzi. Totuși, credeți că armele sunt ale ei? Și sunt încă funcționale?

— N-aș putea să vă spun cu certitudine. Nu mă prea pricep. Dacă armele sunt încă funcționale, în cele din urmă vor fi retrase din uz și scoase din funcțiune, de îndată ce experții se declară satisfăcuți, explică polițista, apoi își pleacă privirea spre formularele din dosar. Voi include totuși în raport informații privitoare la toate celelalte obiecte descoperite în cutii, în caz că s-ar dovedi relevante.

În clipa în care sergentul Thomas dă să iasă pe ușă, Evelyn strigă:

— La revedere! Să mai treceți pe aici, bine? Mi-a făcut mare plăcere să stăm de vorbă.

16

10 februarie 1944

Dragul meu,

Îți scriu pe scurt, deoarece sunt foarte entuziasmată că am primit o slujbă nouă și, sper eu, mult mai plină de satisfacții, atât pentru mine, cât și pentru țară. Am fost trimisă la o adresă de pe Broadway Street, vizavi de stația de metrou St James Park. În timp ce așteptam pe culoar, am auzit un bărbat și o femeie discutând între ei: „Ar trebui să se descurce. Are cunoștințele necesare.” Cred că se refereau la mine, însă nu știu cine le dăduse informațiile. Poate că-l cunoșteau pe Charles. Apoi, după un scurt interviu, mi-au spus că ar vrea să mă alătur unui departament care interoghează dezertori și evadați care au reușit să se întoarcă în țară din teritoriile ocupate de inamic.

Le-am spus că nu vreau să rămân, pur și simplu, închisă într-un birou, în vreme ce alții, asemenea ție, își riscă viața pe câmpul de luptă. Le-am zis că aș prefera să iau parte activ la război. Ei mi-au promis că-mi

vor reconsidera poziția la momentul potrivit, dar cel puțin acum simt că mă voi face utilă și că mă apropii de toiul acțiunii!

Presupun că evadații sunt cei din personalul de serviciu, care au scăpat neprinși după ce au fost implicați într-o acțiune de un fel sau altul. Sunt pe deplin conștientă că rapoartele lor vor fi pline de detalii oribile, care îmi vor aminti de afacerea aceea îngrozitoare care te-a doborât pe tine, iubitul meu, dar sunt hotărâtă să-mi păstrez calmul și să fiu puternică de dragul tău.

Am fost într-atât de entuziasmată de succesul înregistrat, încât l-am sărbătorit traversând parcul pe jos, până la Fortnum's, unde am băut un ceai și, înainte să plec, am cumpărat o ciocolată din acelea produse special pentru personalul militar aflat în serviciu. Vreau să i-o trimit lui Charles, presupunând că influența lui m-a ajutat să obțin acest post. Sigur că aș fi luat una și pentru tine, dragul meu, dacă ai mai fi fost aici, fiindcă știu că ți-ar fi plăcut o asemenea delicatesă.

Când mai merg în vizită la ea, ar fi bine să nu-i povestesc mamei despre mica mea incursiune la Fortnum's, fiindcă altfel se va supăra că ei nu i-am cumpărat nimic bun. Încă mai crede că șederea mea în centrul Londrei este în interesul ei și consideră că pot să-i fac diverse comisioane. Biata mama! Nu prea poate să pătrundă misterele raționalizării și lasă totul în seama doamnei Glazier, care pare că se descurcă extrem de bine. Să fie oare amândouă mână-n mână

cu traficanții de pe piața neagră? Gândul că poate fac afaceri ilicite cu bunuri ilegale mi se pare de-a dreptul amuzant! Mai că-mi vine să le verific ciorapii cu ocazia următoarei vizite!

Cu dragoste,

Evie xxxx

PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 11 noiembrie 2016

Câteva întrebări suplimentare

— Mă tem că nu mai stă prea bine cu memoria, îi spune Pat bărbatului în costum care o urmează în salon.

Nu e Humphrey, soțul lui Pat, și e, în mod cert, prea bătrân ca să fie unul dintre cei doi fii ai lor. A adus cu el un dosar și un miros dulce de aftershave.

— Mătușică, zice Pat, acest domn amabil este inspectorul Williams. Vrea doar să-ți pună câteva întrebări. Nu va dura mult.

Evelyn îi afișează individului cel mai frumos zâmbet de care e în stare. Se aștepta la o asemenea vizită încă de zilele trecute, când Pat plecase valvârtej, răvășită și nerăbdătoare, după întâlnirea cu polițista minionă. „Bad Nenndorf. E o legătură pe care nu o pot evita. Odată plasată acolo, legătura va deveni evidentă, dar oricine face săpături în arhivele militare poate să afle unde am fost staționată în toți acei ani.”

Evelyn îi strânge mâna inspectorului.

— Mă bucur să-l cunosc pe unul dintre tinerii prieteni ai lui Pat. Ați vrea să rămâneți la o cafea?

Apasă pe soneria atârnată de gât cu o fundă lungă, și Mary își face imediat apariția în prag, afișând o mină îngrijorată, ca și cum ar fi răspuns la o urgență.

— Mary, dragă, azi avem musafiri. Putem servi cafeaua aici?

O expediază cu un gest al mâinii, apoi strigă în urma ei:

— Și să ne aduci și câțiva biscuiți pentru tânărul domn, bine?

— Serios, mătușă, intervine Pat, tratezi pe toată lumea de parcă te-ai afla într-un hotel.

— Nu fi prostuță, Pat. Știu, desigur, că locuința mea nu e un hotel.

Evelyn scrutează din priviri salonul luminos, cu draperii din brocart și tapet în dungi vișinii și crem.

— Vă place cum am decorat această încăpere? Eu însămi am ales tapetul.

Pat se apleacă spre inspector și-i șoptește:

— N-o luați în seamă. Mai face uneori asta. Uită unde se află și crede că e la ea acasă. Nu știu dacă o să scoateți ceva util de la ea astăzi.

— Nu vă faceți griji, e doar o formalitate, o liniștește el. Pentru dosar, adaugă, apoi se întoarce spre Evelyn. Doamnă Taylor-Clarke, aș vrea să vă pun câteva întrebări despre armele găsite în imobilul de la adresa dumneavoastră anterioară, conacul Kingsley. În primul rând, îmi puteți confirma faptul că sunteți deținătorul legal al proprietății și că ați locuit singură acolo, până în clipa în care ați venit la Forest Lawns?

— Părinții mei au locuit la Kingsley, precizează Evelyn. Ce grădini frumoase! Ați fost vreodată acolo? Ați mers să vedeți ghiociei?

— Nu sunt înfloriți acum, intervine Pat. Nu e acea perioadă a anului. Suntem în noiembrie, nu e primăvară.

— Ce păcat! exclamă Evelyn. Atunci, trebuie să reveniți în ianuarie sau februarie. Ghiociei sunt minunați în perioada aceea. Adevărate covoare de ghiociei, zice, făcând un gest amplu cu mâna. Grădinile de la Kingsley sunt celebre pentru ghiociei lor.

— S-ar putea s-o fac la un moment dat, zice inspectorul. Dar acum aș vrea să știu dacă ați împachetat ceva în valizele pe care le-am găsit într-unul dintre dormitoare. Unul se afla pe podea, iar celălalt, pe șifonier, precizează el, arătându-i o fotografie cu cele două geamantane.

Evelyn se uită lung la fotografie.

— Valizele alea par extrem de grele. Trebuie să ai mare grijă când vine vorba de cărat geamantane voluminoase, tinere.

— Desigur, doamnă. Voi ține minte asta. Totuși, recunoașteți aceste valize?

Evelyn se uită din nou la fotografie și ridică din umeri.

— Ar trebui? Apoi, la auzul căruciorului cu ceai, se întoarce spre ușă. O, ce bine! Vine cafeaua!

Mary intră, iar Evelyn studiază farfuria cu biscuiți asortați.

— Azi nu avem biscuiți Bourbon, Mary? Îmi plac mai mult aceia. Nu prea mă dau în vânt după Garibaldi – stafidele mi se lipesc de dinți.

— Să văd ce mai găsesc, zice Mary. Și, dacă aveți noroc, mă întorc într-o clipită.

Toți trei amestecă în cești, iar inspectorul Williams înmoaie în cafea un biscuit digestiv. Îl ține cam mult, așa că bucata îmbibată cade în ceșcuță cu un pleoscăit și-i pătează cămașa. Lui Evelyn nu-i place să înmoaie biscuiții și ciugu-lește dintr-o cremă de ouă.

— Îmi puteți spune ce ați depozitat în valizele acelea? întreabă bărbatul, frecându-și cămașa cu o batistă pe care o scoate din buzunar.

Evelyn se oprește din mâncat și spune:

— O, nu știu. Ar putea fi haine? Haine vechi? Mama nu arunca niciodată nimic. Mereu spunea că hainele de calitate nu trebuie irosite, căci pot fi oricând retușate. Avea câteva rochii și paltoane superbe și o croitoreasă excelentă. Trebuie să-ți dau adresa ei, Pat. Ți-ar prinde bine niște ținute mai elegante.

Pat poartă un pulover șifonat și o pereche de pantaloni negri, plini de păr de câine. Se uită lung la mătușa ei, sorbindu-și cafeaua.

— Am găsit, într-adevăr, și câteva articole de îmbrăcăminte în valize, doamnă, dar nu a fost doar atât. Priviți aceste imagini, zice inspectorul Williams, întinzându-i alte două fotografii. Asta am găsit înăuntru.

Într-o fotografie se văd imortalizate o uniformă la comandă și câteva documente; în cealaltă e o carabină Sten, cu cureaua din piele strânsă într-o buclă, alături de un pistol și de niște muniție.

— Recunoașteți vreunul dintre obiectele acestea?

„Ce mă înfurie că n-am reușit să golesc valizele alea”, își spune Evelyn. „Și totuși, am încercat, m-am cocoțat pe scaunul ăla șubred din dormitor, m-am întins sus, pe dulap, aproape că am apucat mânerul și a fost cât pe ce să cad. Și atunci am știut că nu mă mai pot ascunde, că nu-mi mai pot șterge urmele. N-ar fi trebuit să pun valizele acolo de la bun început. Sub pat ar fi fost mult mai practic. Cum de nu m-am gândit la asta?”

În schimb nu spune decât atât:

— Ce pușcă mare, domnule inspector! Cum o fi ajuns acolo?

— Exact. Asta am vrea și noi să aflăm, doamnă. Ne-ar fi de mare ajutor dacă ne-ați putea spune cui îi aparține.

Evelyn tace. Inspectorul scoate din dosar fotografia unui pașaport vechi.

— Am găsit și asta în valiză, reia el. Nepoata domniei voastre confirmă că persoana din poză sunteți dumneavoastră, când erați mai tânără. Însă pașaportul e pe numele unei oarecare Eva Kuscheck. Îmi puteți explica, vă rog, cum de aveți un pașaport pe un alt nume?

Evelyn continuă să se holbeze la poză, apoi își ia ceaiul de pe tava aflată pe mäsută și spune:

— Ce dezamăgire! Nu mai sunt biscuiți Bourbon. I-ai mâncat pe toți, Pat?

Pat oftează.

— Nu, nu i-am mâncat, dar mă duc să văd dacă mai au la bucătărie. A trecut mult timp de când Mary a zis că mai aduce.

Evelyn o urmărește plecând.

— Dintotdeauna a fost un copil lacom. Întocmai ca tatăl ei, Charles. Știți, el era fratele meu. Ce trist că nu l-a cunoscut niciodată cu adevărat.

Își frământă batista în mâini, întrebându-se dacă ar fi un moment bun să-și tamponeze ochii. Poate că mai bine își păstrează lacrimile pentru mai târziu, când întrebările vor amenința să dea adevărul la iveală.

Inspectorul Williams răsfoiește din nou dosarul și scoate copia unei scrisori, prin care ea fusese invitată la hotelul Kaiserhof.

— Poate că asta vă va împropăta memoria.

Evelyn ține în mână fotografia scrisorii, amintindu-și limpede cât curaj avusese în timp ce conducea spre noua ei mișune, cât de ușurată fusese că i se oferise ocazia să scape și cât de tare o intimidase privirea lui insistentă, aroganța și încrederea lui că ea nu va discuta niciodată despre metodele practicate de el. Toată plăcerea pe care o simțise în timpul interviului, toată cafeaua și prăjitura aceea decentă, toate fuseseră spulberate de disprețul lui aspru și indiferent.

— Înțeleg de la nepoata dumneavoastră că ați fost trimisă într-o garnizoană din Germania, curând după terminarea războiului. Îmi puteți povesti ceva despre perioada aceea?

Evelyn se zgâiește în continuare la invitație, cântărindu-și răspunsul. „Despre perioada aceea. Perioada aceea plină de orori și nesiguranță, care au urmat ororilor dinainte.” După un minut, vorbește, uitându-se la inspector cu un zâmbet radios.

— *Apfelküchen*, zice. La vremea aceea, lumea de pretutindeni încă se confrunta cu o lipsă acută de provizii, în schimb noi aveam un *Apfelküchen* minunat. Am adus rețeta cu mine la întoarcere, iar de-atunci am preparat-o mereu acasă.

— Înțeleg. Acest... *Apfelküchen*, sau cum îi spune... era o specialitate servită la hotelul Kaiserhof?

— Prăjitură cu mere, domnule inspector. E o prăjitură cu mere. O mâncam cu *Schlagsahne*, ori de câte ori aveam ocazia. Era mare lipsă de zahăr pe vremea aia, dar când m-am întors acasă, câțiva ani mai târziu, am preparat-o, presărându-i deasupra puțin zahăr brun. E așa delicioasă! Doriți să rog la bucătărie să vă pregătească una?

— Sunteți foarte amabilă, doamnă Taylor-Clarke...

— O, doamna T-C e suficient, inspectore. Toată lumea mi se adresează astfel, adaugă Evelyn, lăsând capul într-o parte și uitându-se la bărbatul nedumerit, rămas cu creionul nemîșcat deasupra carnețelului său.

— Creionul dumneavoastră nu e prea ascuțit, remarcă ea. Ați dori să vi-l ascut?

Bărbatul își pleacă privirea spre ciotul tocit al creionului, apoi i-l întinde. Evelyn scormonește prin geanta ei încăpătoare, de unde scoate o ascuțitoare mică și argintie. Așchii spiralate se aștern pe tava de cafea, iar după ce Evelyn termină, îi înapoiază creionul.

— Uite, acum e mai bine. Veți vedea c-o să scrieți mult mai bine.

Bărbatul citește câteva notițe din dosar, apoi zice:

— Am făcut unele săpături și am aflat că ați lucrat o vreme în cadrul Combined Services Detailed Interrogation Centre¹ din Bad Nenndorf, în Germania. Așa e?

— O, nu știu. Acolo am fost?

— Arhivele indică faptul că da. Îmi puteți împărtăși câte ceva despre activitatea dumneavoastră de acolo?

Se așază, ținând creionul deasupra carnețelului, așteptând un răspuns, în timp ce Pat se întoarce cu altă farfurie cu biscuiți.

— Ai noroc. Danielle a reușit să mai găsească un pachet nedesfăcut la bucătărie. Sper că acum ești mulțumită.

— A trebuit să-l ajut pe acest domn drăguț să-și ascută creionul, zice Evelyn. Să pleci la muncă fără un creion ascuțit!

---

¹ Serviciile Combinate ale Centrului de Interogatoriu (n. red.).

Le zâmbește amândurora, în timp ce Pat soarbe din ceașca cu cafea aproape rece, iar inspectorul Williams încă așteaptă un răspuns. Evelyn întinde mâna spre farfurie și ia un biscuit Bourbon.

Inspectorul își drege glasul, apoi spune:

— Arhivele militare ne-au confirmat faptul că ați lucrat la centru în aceeași perioadă în care acolo activa colonelul Stephen Robinson. Vă amintiți de cineva cu acest nume? Trebuie să fi fost superiorul dumneavoastră pe atunci.

— Robin, zice Evelyn. A fost și un anume Robin? Întreabă ea, ciugulind din biscuit, apoi începe să fredoneze, după care să cânte cu o voce tremurată: *Când măcăleandru¹ roșu vine țop-țop, țopăind pe drum...*

Pat trânteste ceașca pe farfurioară, făcând toată tava să zdrăngăne.

— Înțelegeți ce zic? E inutil. Nu știu cum vom putea afla vreodată ce se petrece.

— Stați liniștită, o calmează inspectorul Williams. Pot să revin altă dată. Uneori, după ce oamenii reflectează puțin, reușesc să-și aducă aminte câte ceva.

„O, dar eu chiar îmi amintesc. Îmi amintesc perfect totul. Fără nicio îndoială.” În schimb, Evelyn spune doar atât:

— O, Doamne, plecați amândoi? Să mai treceți pe aici, bine? O voi ruga pe bucătăreasă să ne pregătească o prăjitură specială cu mere.

---

¹ În lb. engl. *robin* înseamnă și „măcăleandru” (n. tr.).

Partea a treia

Animalele au urechi ciudate și mai drăguțe (8)

12 iulie 1945

Dragul meu drag,

Ce emoție! În sfârșit, cunoștințele mele în materie de limbi străine se vor dovedi utile. Dintotdeauna am știut că va fi așa, cu toate că, în lunile în care mă antrenam și mă puneau să mă târăsc prin pădurile din Scoția, în timp ce eu îmi îmbunătățeam franceza, nu eram sigură dacă voi fi vreodată în stare să-mi folosesc cunoștințele de limbă germană, pe care, după cum știi, o vorbesc fluent.

Războiul din Europa s-a încheiat în sfârșit și trebuie să ne asigurăm că lucrurile vor rămâne așa, prin urmare voi pleca, în cele din urmă, în Germania. Sigur că, la început, când am auzit veștile privind capitularea, am fost încântată, ca toată lumea, dar mi-e jenă să spun că, în timp ce sărbătoream, eram ușor dezamăgită, gândindu-mă că nu voi mai fi utilă, că nu voi mai ajunge niciodată în miezul acțiunii și că nu voi mai călca pe urmele curajului meu soț. Îmi așteptam cu

atâta nerăbdare noua indentitate, numele de Eva. Mi se potrivește de minune, nu ți se pare?

Divizia în care mă înrolez înființează o nouă bază, în care va intervieva personal militar german, dar și persoane civile, nu departe de Hanovra. Sunt extrem de entuziasmată, dar și oarecum neliniștită, acum, că știm cât de groaznic au fost tratați oamenii acolo. Sper că nu va fi prea rău, însă îmi doresc atât de mult să fiu de ajutor. Știu că voi întâlni oameni îngrozitori, sunt sigură de asta, dar unele dintre informațiile strategice pe care le vom obține de la ei vor fi de-a dreptul utile. Slavă Domnului că nu mi-am lăsat germana să ruginască sau *aus der Übung* cum s-ar spune. A trebuit s-o exerseze, pentru orice eventualitate.

Dar – și acesta este un mare dar, dragul meu, și cred că te-ai supăra pe mine dacă ai fi aici și ai ști asta – cred că unitatea se află sub comanda „celui al cărui nume nu poate fi rostit”, colonelul Stephen Robinson. Știu, știu, te întrebi cum naiba o să-mi țin în frâu sentimentele și dacă nu voi sfârși trimisă înapoi acasă, în dizgrație? Ei bine, sinceră să fiu, mă întreb ce voi simți când îi voi vedea chipul pentru prima dată, ținând cont că ura mea față de omul care ți-a pricinuit moartea nu s-a diminuat câtuși de puțin. Dar m-am hotărât să-mi fac datoria cât pot de bine și, între timp, dacă întrezăresc o fisură cât de mică în armura lui sau dacă mi se va ivi ocazia de a-l face să plătească scump pentru erorile lui grave de judecată, exact asta voi face; așteaptă și-ai să vezi.

Operațiunea noastră se va desfășura în Bad Nenn-dorf, care înțeleg că este un oraș balnear în apropiere

de Hanovra. Se pare că una dintre stațiunile balneoclimaterice de acolo va fi transformată în centru pentru operațiunile noastre, așa încât presupun că va fi foarte curat și dotat cu echipamente de ultimă generație.

Germanii numesc centrele de terapie balneară *Schlammbad*, ceea ce înseamnă literalmente „baie de nămol”! Sună exotic, nu-i așa? Totuși, sunt convinsă că eu nu mă voi murdări pe mâini și nici nu mă voi bucura de minunatele tratamente balneare, deoarece presupun că voi scrie întruna, încercând să trec pe hârtie fiecare cuvânt rostit în timpul interviurilor. Sper că-mi voi face bine treaba și că vei fi mândru de mine.

Cu multă iubire, dragul meu,

A ta, Evie xxx

PS: Te iubesc.

19

Eva, 15 august 1945

Minunatul nămol

Eva Kuscheck, altfel spus Evelyn Taylor-Clarke, se îndrepta dinspre pensiune spre centrul de interogatoriu. Simțea că se înăbușă în uniforma ei aspră, kaki, sub soarele de vară târzie, și era sigură că țesătura ei emana un ușor iz de varză, din care ursuza ei proprietăreasă de origine germană fierbea încontinuu, cu multă supunere.

Era prima zi de lucru a Evei la centrul balnear Winkler-Bath din Bad Nenndorf, dar nu se zărea niciun șir de domnișoare atletice, bronzate, îmbrăcate în costum de baie, care să se aplece să-și atingă degetele picioarelor la marginea șezlongurilor, lângă o piscină cu apă sclipitoare; nimic din ce se afla aici nu corespundea noțiunii de stațiune balneară de lux. Pereții maro ai complexului îi aminteau de tratamentele cu nămol disponibile în *Schlammbad*, pentru care orașul era renumit. Poate că era nămol pretutindeni, așa că aici se folosea la orice: la tratamente, la fabricarea cărămidizilor pentru construcții și chiar la decorarea fațadelor. Se imagina întocmind rapoarte la biroul ei situat în fosta clinică, în timp ce picioarele încălțate în pantofii rigizi și lustruiți îi erau cufundate în bălți de noroi.

O combinație obositoare de vapoare, trenuri și camioane o purtase de-a lungul unei Europe afectate de război.

Străbătuse orașe transformate în ruine, în care femei extenuate, îmbrăcate în zdrențe, și copii rași în cap aranjau grămezi de cărămizi pe străzi, și gări distruse, unde refugiați fără vlagă își întindeau mâinile, în timp ce trenurile treceau pe lângă ei. În cele din urmă ajunsese în acest oraș balnear celebru, situat în Saxonia Inferioară, la aproximativ treizeci de kilometri distanță de Hanovra, unde oamenii veneau de aproape două secole pentru renumitele puteri vindecătoare ale apelor de aici. În vreme ce ultimul camion o transporta la pensiunea curată, dar izolată, în care era încartiruită alături de alți câțiva funcționari, Eva a cuprins cu privirea vastele grădini ale *Kurpark*, situat în orașul balnear, acum netoaletate și năpădite de buruieni, neglijate de-a lungul anilor de război.

Clădirile orașului nu erau afectate, dar nici bine întreținute, localnicii erau slabi, dar nu lihniți de foame, proprietărea era concisă, dar nu ostilă. „Am încercat să-i smulg un zâmbet, dar ne poartă pică”, și-a dat seama Eva. „Noi reprezentăm dușmanul acum; am venit să-i spunem ce să facă în propria-i țară, să judecăm toți cetățenii în parte și să ne întrebăm cât știe fiecare și dacă și ei au fost complicitii acelui regim îngrozitor.”

Iar acum se prezenta la datorie, gata să stenografeze în detaliu, în engleză și în germană, interviurile luate prizonierilor în cadrul Combined Services Detailed Interrogation Centre, care acum își instalase cartierul general în fostele băi ale stațiunii. Eva s-a apropiat de ușile cu geam de la intrare, s-a oprit o clipă și a inspirat adânc. Fusese hotărâtă să obțină acest post. În urma investigațiilor ei discrete, aflate unde îl va găsi, iar toate aceste eforturi o vor aduce, în sfârșit, față-n față cu ofițerul pe care-l considera responsabil pentru moartea lui Hugh. Dar acum, că se afla aici, ceva

o neliniște. Avea să fie prima lor întâlnire. Oare își va da seama dacă el a fost cu adevărat vinovatul? Va citi în privirea lui rece că el a fost omul fără suflet care i-a condamnat la moarte pe Hugh și pe camarazii lui?

Avea să fie ceva cu totul diferit față de munca pe care sperase să o facă, dacă războiul nu ar fi luat sfârșit. Se pregătise să calce pe urmele lui Hugh, antrenându-se pentru lupta armată și nearmată, târându-se de-a bușilea prin pădurile din Scoția și manevrând radiouri. În conacele din Anglia, după cum glumeau recruții din cadrul SOE¹, fuseseră supuși unor interogatorii de probă și luaseră lecții de codare și de ucidere silențioasă. „Credeam că astfel voi deveni o eroină și că voi avea parte de o moarte încununată de glorie, ca apoi să te regăsesc, dragul meu.”

După stagiul petrecut ca șofer la ATS și după scurta perioadă în care tradusese interviuri luate unor foști agenți și prizonieri, fusese dispusă să se sacrifice, la nevoie, ca agent special, asemenea lui Hugh. Și apoi, brusc, totul se sfârșise, dar parcă nu de tot. Urmaseră bucurie și veselie, dar și haos, iar devastarea care pusese stăpânire pe Europa necesita ordine, reparație și investigație, așa că iat-o aici, înarmată cu abilitățile ei de secretară, cu auzul fin și talentul pentru interpretariat, venită să asculte, să raporteze și poate să și lămurească situația.

— Bună. Ești nouă aici, nu-i așa?

O întrebare voioasă, rostită de un sergent cu obrajii îmbujorați, care tocmai o prinsese din urmă, i-a întrerupt gândurile. În mod evident, în dimineața aceea briciul lui nu fusese suficient de ascuțit pentru un bărbierit fin, însă fusese

---

¹ Special Operations Executive (SOE) a fost o organizație britanică înființată de Churchill în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n. red.).

suficient de tăios încât să-i cresteze obrazul, acolo unde o bucățică de șervețel, cu o pată de sânge închisă la culoare, încă îi stătea lipită de piele.

— Abia am ajuns. Evelyn Taylor-Clarke. Cel puțin cred că încă sunt ea. O vreme am avut impresia că voi fi Eva Kuschek. Dacă războiul nu s-ar fi terminat, aș fi putut să profit de cunoștințele dobândite în timp ce mă târam prin pădurile din Scoția.

— Ei bine, dacă vrei, poți să te recomanzi Eva cât timp ești aici. Așadar te-ai antrenat în cadrul SOE, nu-i așa?

Eva nu i-a răspuns, în schimb l-a văzut ridicând din sprânceană.

— Consideră-te norocoasă că spectacolul s-a sfârșit mai devreme. Niciunul dintre băieții ăia nu s-a mai întors, a adăugat, apoi i-a întins mâna: James McGregor – Jimmy. Bine-ai venit în stațiunea Bad Nenndorf! i-a urat el. Și, ridicând privirea spre clădirea austeră, a continuat: Nu pare cel mai sănătos loc din lume, nu-i așa?

Eva a zâmbit.

— Mă așteptam ca o stațiune să arate ceva mai curat de-atât. Cum e să lucrezi aici?

— Regulile sunt destul de stricte, dar nu e rău. Cel puțin acum primim rații decente, iar orașul nu a reprezentat niciodată o țință, așa că e destul de confortabil. Cum e cantonamentul tău?

— Ireproșabil, doar că duhnește a chimen și a varză. Măcar nu voi fi nevoită să mănânc acolo! a râs ea. Și totuși e ceva mai bine față de cum o duc cei de acasă – acolo toată lumea miroase a săpun carbolic și a ceapă. S-a uitat în jur, spre parc și spre pădurile de dincolo de el, după care a întrebat: Găsești lucruri de făcut aici când nu ești la serviciu?

— Mă tem că nu. E un oraș mort și presupun că așa a fost mereu. La urma urmei, nu te aștepti la cine știe ce viață de noapte într-un loc menit să te ajute să-ți reintri în formă și să-ți redea sănătatea, nu crezi?

— Probabil că ai dreptate. În cazul ăsta, bănuiesc că va trebui să mă mulțumesc cu plimbări în aer liber atunci când voi avea puțin timp la dispoziție.

În clipa aceea, amândoi au întors capetele, la auzul roților unui camion militar. Două gărzi s-au poziționat de-o parte și de cealaltă a oblonului și i-au tras afară pe prizonierii încătușați. Unii încă purtau uniformă, alții aveau doar cămașă și pantaloni; câțiva s-au împiedicat când au atins pământul cu picioarele. Un tânăr a surprins privirea Evei și i-a zâmbit. Era cam de-o vârstă cu Charles, fratele ei. În ciuda faptului că fusese capturat, avea părul blond, curat și frumos pieptănat, iar când a trecut pe lângă ea, în drum spre centrul de interogatoriu, i-a zâmbit din nou.

— Se pare că trebuie să trecem la lucru, a zis Jimmy de îndată ce procesiunea a intrat în clădire.

— Atunci, vin după tine. Nu mi s-a făcut instructajul încă. Ai vreun pont pe care să mi-l vinzi acum sau mă arunc direct în vâltoarea lucrurilor?

Bărbatul s-a întors și i-a aruncat o privire gravă.

— Urmează ordinele, în special pe cele ale lui Robinson. Nu-ți recomand să te pui rău cu el, a sfătuit-o, apoi i-a deschis ușa. Lăsați orice speranță, voi, cei care intrați aici, a zis el, făcându-i semn să înainteze.

Robinson. La auzul numelui, Eva a simțit furnicături pe ceafă și și-a amintit de vorbele lui Tim McNeil: „Omul ăsta e ca un terrier. Odată ce-și înfige dinții, nu mai dă drumul prăzii.” „Mai vedem noi cine nu va da drumul prăzii”, și-a zis ea. „Am bătut atâta drum, pentru ca în sfârșit să ne întâlnim.”

20

Eva, 16 august 1945

Zâmbește spre cameră

— Îmi poți explica de ce trebuie să facem poze azi? a protestat Eva, vârându-și câteva șuvițe rebele de păr sub bonetă.

Se rujase din nou, dar era hotărâtă să nu zâmbească în fotografie.

— Șefului îi place să țină o evidență a tuturor persoanelor. Poate că nu are memoria chipurilor. Nu-ți face griji, vei primi și tu o fotografie, de dragul vremurilor trecute.

Jimmy venise s-o ia din biroul acela mic, unde urma să-și bată la mașină notițele luate în timpul interviului.

— Haide! Nu vrem să-i lăsăm să ne aștepte.

Eva l-a urmat pe coridor. Era cea de-a doua zi petrecută în locul acela și până acum nu făcuse nimic, în afară de a schimba banda de tuș a mașinii de scris, de a îndosaria câteva rapoarte și de a-și ascuți creioanele. Dar poate că aceasta va fi ziua în care îl va întâlni, în sfârșit, pe bărbatul pe care sperase că, venind aici, îl va putea confrunta.

Când se apropiau de intrare, li s-a alăturat încă o funcționară, apoi au ieșit cu toții din clădire, în soarele arzător.

— Cât durează? a întrebat Eva, mijind ochii. Nici nu m-am apucat încă de lucru.

— Nu-ți face griji. Ar trebui să profiți de liniște și pace cât se mai poate. În curând n-o să-ți mai vezi capul de treabă.

Jimmy și-a scotocit buzunarele jachetei, apoi le-a oferit fetelor câte o țigară. Când ele l-au refuzat, le-a zis:

— Ei bine, dacă nu aveți de gând să vă fumați rația de țigări, vă sfătuiesc s-o păstrați și s-o vindeți mai târziu. Să nu spuneți nimănui, dar să știți că localnicii sunt disperați după țigări, așa c-o să luați bani buni pe ele.

— Oamenii de aici sunt mai norocoși decât mulți alții, a murmurat Eva. Numeroase orașe au fost devastate. Am văzut atâta distrugere în drum spre locul ăsta – oameni care cerșeau, căutând printre dărâmături, disperați să pună mâna pe orice lucru de care noi ne puteam dispensa. Știu că nu trebuie să le dăm germanilor nimic, dar primim mai mult decât suficient de mâncare, așa că sigur n-ar strica să împărțim cu ei câteva rații.

— Urâtă treabă războiul ăsta! a murmurat Jimmy, îndepărtând fumul de ele și scoțându-și boneta, ca să se șteargă pe frunte cu o batistă mototolită și murdară. Dar vei avea necazuri dacă încerci să-i ajuți. Unul dintre băieți povestea că bucătarul lor neamț a fost prins luând acasă resturi de mâncare din cazarmă și a fost trimis la închisoare. Voia doar să-și hrănească familia.

— Dar tu chiar crezi că toți germanii sunt vinovați? Nu poți învinovăți pe toată lumea, cu siguranță.

— Vei vedea cu ochii tăi. N-au decât să susțină cât vor ei, „o, eu n-am fost genul ăla de nazist”, fiindcă mie tot nu-mi vine să cred că ei chiar n-au știut ce se întâmplă în lagărele de concentrare.

— Cât mai trebuie să așteptăm aici? a întrebat Eva după alte cinci minute, apoi a tras cu ochiul spre intrarea în clădire, de unde tot nu se vedea nimeni venind. Aș vrea să mă apuc serios de muncă.

— O, pun pariu că o zi, două nu vei face nimic. Abia a sosit noul transport. Nu sunt gata pentru noi încă.

Jimmy a strivit mukul de țigară cu călcâiul, apoi a început să se plimbe înapoi și-ncolo, rotindu-și umerii.

Eva l-a privit, încercând să înțeleagă ce voia să spună, după care a auzit zgomot de pași vioi pe culoar, însoțit de câteva vorbe scurte și concise, urmate de apariția unui bărbat scund și energic, cu o mustață îngrijită și îmbrăcat într-o uniformă bine călcată.

— Așa... Alinierea! Hai să terminăm cu povestea asta, a ordonat el scurt, făcându-le semn celor trei, cu bastonul lui de paradă.

Fotograful care-l urma și-a instalat aparatul, apoi le-a făcut semn să se apropie, după care să se depărteze, încercând să aranjeze grupul, până când colonelul s-a răstit la el:

— Fă poza aia odată, omule! Prinde-ne așa cum suntem și să terminăm odată!

Apoi camera s-a declanșat de două, trei ori, în vreme ce el stătea în fața ușilor de la intrare, iar colegii de rang inferior, aliniați la dreapta lui.

Așadar el era Robinson! Acest omuleț firav și mărunțel, cu ton agresiv, era „terrierul” pe care i-l descrisese Tim. Eva a încercat să-l cerceteze din priviri în timp ce stăteau cu toții unul lângă altul, cu bărbiile ridicate și cu umerii drepti, însă fotograful le-a cerut să rămână nemișcați, cu privirea înainte. A surprins câteva zâmbete nesigure, abia schițate pe fețele celor doi colegi ai ei și buzele subțiri și încordate ale colonelului, care smucea din bărbie, de parcă l-ar fi gătit gulerul apretat. După pocnetul de închidere al obiectivului, Eva l-a auzit lătrând:

— Bine. Pe loc repaus. Înapoi la treabă, băieți!

Apoi s-a întors mărșăluind în clădire, zgomotul pantofilor perfect lustruiți răsunând pe lespezile holului de la intrare.

— Acum ne putem relaxa, a anunțat Jimmy, aprinzându-și încă o țigară. Poți să-ți iei restul zilei liber. Nu mai e mare lucru de făcut astăzi.

— De ce nu? Ar trebui să înaintăm cu rapoartele, nu crezi? În loc să pierdem vremea, stând cu mâinile în sân.

Jimmy a ridicat din umeri.

— În curând vei avea o grămadă de treabă; de îndată ce ne dă el semnalul, nu-ți face griji. Îți spun eu, dacă ar avea de lucru pentru noi, n-ar fi aici, făcându-și poze. Odată ce demarează treaba înăuntru, nu se mai oprește.

— E cam exigent, nu-i așa?

— Nu tocmai. E mai degrabă... S-a oprit, încercând parcă să găsească cele mai potrivite cuvinte: ...odată ce a luat urma, merge după ea până la capăt. Din clipa aceea nu-l mai oprește nimeni.

— Am ghicit când mi-am zis că e colonelul Robinson? „Te rog, dă, Doamne, să fie el. Doar ăsta e motivul pentru care mă aflu aici. Am bătut atâta drum, dar trebuie să fiu sigură.”

— El e, a încuviințat Jimmy, apoi s-a aplecat spre Eva, a coborât glasul și a adăugat: Noi îi spunem Ruthie.

— Ruthie? Dar nu e un nume de fată?

Jimmy a izbucnit în râs.

— E prescurtarea de la Ruthless¹. Și-a primit porecla pe vremea când se afla într-o altă funcție, conducând agenți în operațiuni speciale. Scopul scuză mijloacele, asta e de-
viza lui.

---

¹ „Nemilosul” – în lb. engl. în orig. (n. tr.).

Eva l-a urmărit pe Jimmy dispărând pe ușile batante grele, împreună cu un alt funcționar. Cuvintele pe care le rostise exact înainte să plece o cutremuraseră, în mintea ei răsunând toate lucrurile pe care le auzise despre Robinson de la Hugh și de la Tim McNeil. Se simțea ușurată că eforturile ei o aduseseră la locul potrivit, dar cum avea să lucreze sub comanda acestui individ? Cum se putea împăca oare cu ceea ce-i făcuse lui Hugh? Simțea un ghem în stomac și un nod de fiere ridicându-i-se în gât. Robinson nu părea genul care să cedeze în fața farmecelor unor bucle blonde și ale buzelor rujate. Dar măcar acum știa cum arată, iar în curând va avea propria copie a fotografiei de grup, astfel încât nu-l va uita niciodată.

21

Eva, 10 octombrie 1945

Promisiunea

— *Bitte, helfen Sie mich.*¹

Vorbele erau pe jumătate gătuite, pe jumătate șoptite printre buzele crăpate și însângerate ale prizonierului german, care fusese târât în camera de interogatoriu și legat de scaunul din metal. Era singur în încăpere, când bolborosind, când suspinând. Avea capul lăsat în piept, părul neted și murdar îi cădea peste ochi, iar Eva abia dacă auzea ce vorbește.

— *Ich habe nichts falsch gemacht.*²

Eva tocmai sosise, pregătită pentru interogatoriul de dimineată. Ușa încăperii era deschisă și ea s-a uitat peste umăr, în lungul coridorului. Momentan era liniște și nu se auzea zgomot de pași sprinteni, dar știa că Robinson se va întoarce curând în sală, însoțit de Arnold Miller, sergentul îndesat și brutal care îi rezolva treburile murdare.

— Bietul de tine! Sunt sigură că ești nevinovat, a șoptit ea, apropiind puțin ușa. Te cred. Regret nespus că te tratează așa.

---

¹ „Ajutați-mă, vă rog!” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

² „N-am făcut niciun rău” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

— *Jede Nacht*¹ ne iau hainele, a zis el, ridicând capul, astfel încât ea să-i poată vedea chipul; nu mai avem nimic...

Eva a inspirat adânc. Și-a dat seama că-l mai văzuse cândva. L-a recunoscut, în ciuda vânătăilor și a straturilor de murdărie. Kurt Becker. Aflase din dosarul lui că înainte de război fusese profesor și că plănuia să-și reia activitatea în Frankfurt, dar tot acolo mai scria și că avea legături cu simpatizanții Partidului Comunist. Își amintea ziua când sosise la centru și o salutase voios, făcând un comentariu despre vremea superbă, zicând: *Ach, sehr gut. Ich habe Schlammbad sehr gern*², de parcă s-ar fi aflat acolo în vacanță, pentru un tratament balnear, și nu în calitate de prizonier, privat de libertate.

La primul interogatoriu, din urmă cu șase săptămâni, încă avea părul oarecum curat și îngrijit, cămașa nepătată, pielea curată și sănătoasă. Îi zâmbise și se prezentase politicos și formal, înainte să înceapă întrebările. Acum avea ochii cufundați în orbite, fața îi era pământie, trupul lui odinioară puternic ajunsese un schelet, iar Eva simțea mirosul acru de vomă și de urină emanat de hainele lui împruțite.

— Kurt... Pot să-ți spun Kurt, nu? l-a întrebat, apoi s-a oprit și a ascultat zgomotul de pași care se apropia. Îți promit, i-a șoptit. E o greșeală. Îți promit că voi face tot ce pot ca să pun capăt chinului. N-ar trebui să te trateze astfel.

Apoi ușa a fost dată de perete cu zgomot, făcându-i atât pe ea, cât și pe prizonier să tresară, iar povestea a fost reluată. Eva își ținea ochii ațintiți asupra carnetului, mâna îi tremura în timp ce stenografia interviul cu creionul ascuțit,

¹ „În fiecare noapte” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

² „A, foarte bine! Ce mult îmi plac băile de nămoii!” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

străduindu-se să se arate indiferentă față de întrebările scurte ale colonelului și față de răspunsurile șovăielnice ale prizonierului.

— Haide! l-a îndemnat Robinson pe un ton dur și amenințător. Ai face bine să recunoști. Știm că te vezi cu așa-zii tăi prieteni.

Capul lui Kurt a căzut în față. Dacă n-ar fi fost legat de scaunul îngust din metal, s-ar fi prăbușit pe podeaua de ciment.

— Miller! s-a răstit Robinson. Îndreaptă-l!

Cu o expresie impasibilă, sergentul și-a înfipt mâna în părul lui Kurt și l-a smucit înapoi în poziție verticală. Prizonierul a gemut și, când a deschis gura strivită, Eva a văzut că avea câțiva dinți spărți, iar alții îi lipseau.

— Bine. Așa mai merge, a zis Robinson, cu un zâmbet încordat pe față. Acum privește-mă în ochi și mărturisește unde se țin aceste întruniri.

De fiecare dată când îl iscodea cu întrebările lui insistente și repetitive, îl privea fix, cu ochi reci și sălbatici, zâmbind la fiecare lovitură și la fiecare palmă pe care i-o dădea gardianul. Când Miller îl ridica, trăgându-l de urechi sau de păr, ori de câte ori capul îi cădea în față, Robinson murmură aprobator sau spunea: „Așa, Miller. Amintește-i de ce ne aflăm aici.” Și, de fiecare dată când își dezlănțuia loviturile de pumni, colonelul rânjea.

Oare așa arătase Robinson când plănuiise și executase misiunea fatală, cea ultimă operațiune care îi adusese sfârșitul lui Hugh? Dăduse din cap cu satisfacție și îngâmfare atunci când raportase că, deși moartea câtorva agenți era un eveniment nefericit, fusese o pierdere colaterală necesară pentru a-i trage pe sfoară pe germani?

Eva și-a mușcat obrazul, simțind gustul de sânge, simțind cum inima îi bate nebunește și încercând să-și controleze furia și să se concentreze asupra notițelor. Hugh și oamenii lui fuseseră simpli pioni pentru Robinson, așa îi considerase când îi trimisese în ultima și dezastruoasă lor misiune. Pe măsură ce interogatoriul continua, Eva a observat pe uniforma kaki a sergentului Miller fire strălucitoare de păr blond, smulse de pe capul lui Kurt.

Nu l-a văzut niciodată pe colonelul Robinson maltratând el însuși prizonierii; nu a văzut niciodată ceva petrecându-se chiar sub ochii ei, nu a fost niciodată martora loviturilor puternice la cap sau a lanțurilor strânse în jurul picioarelor, care jupuia pielea și provocau ulcerații îngrozitoare; nu văzuse nici celulele pline de igrasie, reci din pricina vânturilor înghețate care suflau prin ferestrele fără geamuri. Nu, își acopereau urmele cu multă inteligență. Cu toate astea, Evelyn putea să-și dea seama cum de prizonierii care, la începutul interogatoriului aveau o stare de sănătate destul de bună, ajungeau plini de vânătăi și descărnați, umbre tremurânde a ceea ce fuseseră odinioară.

22

Eva, octombrie 1945

Distruși

Jimmy i-a confirmat temerile câteva zile mai târziu, când se plimbau, într-o după-amiază, prin parcurile din stațiune. Era plăcut să inspire aerul curat și răcoros după o nouă dimineață istovitoare, petrecută sub luminile orbitoare ale sălii de interogatoriu. Au mers o vreme în liniște, Jimmy fumând, iar Eva sfărâmând sub pantofii ei lustruiți frunzele fragile, așternute pe pământ. În spatele unor copaci, a observat unul dintre indicatoarele vechi ale stațiunii: *Gesund und Geheilung*.

— „Sănătos și vindecător”, a tradus ea, arătând spre cuvintele șterse. Acum nu mai e așa. E o închisoare, nici urmă de băi de nămol.

— Azi-noapte au trebuit să mai ducă un german la spital. Era într-o stare deplorabilă. Și se pare că nu va supraviețui, i-a povestit Jimmy. Cred că, dacă se va întâmpla prea des, vom avea probleme. Am auzit că tipul de aseară i-a spus doctorului că nu vrea să se întoarcă aici din cauza modului în care e tratat. Eu i-am tot prevenit că-și forțează norocul.

— Cine era? Știi?

— Unul pe nume Kurt sau cam așa ceva. Un băiat tinereț.

— Îl cunosc, a zis Eva, plecând capul și inspirând adânc, după care a continuat: Îmi amintesc că l-am văzut în ziua în care a ajuns aici. La început nu arăta rău. Acum toți prizonierii sunt într-o stare jalnică, după o scurtă ședere în această stațiune menită să le redea sănătatea. De dimineată au fost practic nevoiți să-l care înăuntru pe brațe pe unul dintre amărâți. Și pe el l-am văzut când a sosit, prin urmare știu că era în formă și sănătos cu doar câteva săptămâni în urmă. Iar acum sunt cu toții slăbiți și murdari. Ce naiba le fac acolo?

Jimmy a tras lung din țigară, apoi a zis:

— Ei bine, nu am văzut cu ochii mei, dar presupun că nu-i bagă în pat, îmbrăcați în pijamale, și nici nu le oferă o cacao fierbinte în fiecare seară, nu crezi?

Cu chipul livid, Eva și-a mușcat buza.

— Cred că înțeleg ce vrei să spui. E un tratament brutal. N-ar trebui să facă asta. Îi maltratează în mod deliberat. Probabil că-i dezbracă atunci când se întorc în celulele alea friguroase, asta pe lângă faptul că-i înfometează și îi bat.

— Așa cred și eu. Nu sună prea bine, nu?

— Am încercat să le sugerez că nu e în regulă, dar mi se spune întruna să-mi țin gura, fiindcă astfel obțin ei rezultatele dorite.

— Scopul scuză mijloacele, a murmurat Jimmy.

Eva s-a cutremurat la auzul vorbelor lui.

— Încalcă toate regulile, Jimmy. O știi prea bine. Trebuie să-i oprim.

— Încearcă să le spui asta bătrânului Ruthie și celorlalți. Câtă vreme obțin rezultatele pe care le doresc, sau cel puțin așa susțin ei, presupun că vor continua în aceeași manieră.

— Dar vor sfârși prin a-i omorî.

— Între noi fie vorba, nu cred că le pasă.

Jimmy și-a terminat țigara și a aruncat-o pe jos, strivind mucul aprins cu vârful cizmei, pe aleea acoperită cu pietriș.

— Oricum, am auzit că Ruthie Robinson și-a asmuțit bine gărzile până să vină primii prizonieri. I-a inițiat pe toți cum se cuvine, înainte de a demara treaba.

— De ce spui asta? Ce a făcut mai exact?

— Le-a oferit tuturor băieților o zi liberă. O ieșire specială, doar pentru ei. A aranjat un tur privat în lagărul de concentrare Bergen-Belsen și le-a spus că-i vor păzi pe cei responsabili pentru atrocitățile de acolo. Presupun că asta i-a întăritat la culme.

Eva era uimită.

— A făcut asta cu bună știință? Dar știe foarte bine că nu e adevărat. Niciunul dintre prizonierii de aici nu a fost paznic în lagăr.

— Întocmai. În felul ăsta a produs senzație, nu-i așa? Acum, că au început procesele la Lünenburg, toată lumea a aflat despre ororile petrecute în lagăre, deci cu siguranță băieții noștri nu vor avea nicio reținere.

Eva a rămas cu privirea pierdută în depărtare, luând mai multe guri zdravene de aer proaspăt, renumit pentru proprietățile lui vindecătoare.

— Am văzut felul în care se uită la bieții oameni în timpul interogatoriilor. Nu suport să-i privesc nici pe el, nici pe prizonieri. Încerc doar să-mi țin capul plecat și să-mi fac meseria, dar, de fiecare dată când îi zăresc fața, am senzația că se distrează de minune. Jubilează și rânjește, în timp ce ei suferă. În special atunci când bruta aia de Miller face ce vrea cu ei, a zis Eva, clătinând din cap și încruntându-se

dezgustată. Iar indivizii ăștia năpăstuiți nu au avut nimic de-a face cu lagărele alea oribile. Nu din pricina asta se află aici, nu asta urmărește el. Îi interoghează pentru a descoperi eventuale legături.

— Comuniști, a zis Jimmy. Caută comuniști.

— Înțeleg și știu că e important, dar chiar trebuie să se comporte atât de brutal?

Jimmy a ridicat din umeri.

— Nu-l interesează decât rezultatul final. Știi că a ales dinadins locul ăsta? Bad Nenndorf era o renumită stațiune balneară înainte de începerea războiului și înainte ca el să-și demareze operațiunea. O, ce destinație de vacanță era!

— Aici se afla unul dintre centrele de tratament, nu-i așa?

— Exact. A inspectat clădirea, a văzut băile pavate cu gresie și a ajuns la concluzia că vor fi celulele ideale. Prin urmare, nu erau tocmai confortabile din capul locului. Nu trebuiau să îndepărteze mochete întinse din perete-n perete; erau doar podele goale și gresie rece. Perfect pentru nevoile lui.

Jimmy și-a mai aprins o țigară și a tras un fum, capătul ei aprins strălucind roșatic.

— Știi cum denumesc acum localnicii orașul ăsta?

Eva s-a întors spre el, cu o privire nedumerită.

— Nu. Cum? Spune-mi.

— *Das Verbotene Dorf*, a răspuns Jimmy, ridicând din sprâncene, ca pentru a sublinia semnificația cuvintelor pe care tocmai le rostise.

— Satul interzis, a murmurat Eva. Nici nu-i de mirare. Am venit aici ca să îndreptăm lucrurile, în schimb înrăutățim situația. Suntem la fel de ticăloși ca ei.

23

Eva, 1 noiembrie 1945

Hotelul Kaiserhof

Când mașina neagră, strălucitoare, marca Horch cu motor V8 a intrat pe porțile din fier forjat ale hotelului Kaiserhof, Eva a încetinit. Fosta mașină a Wehrmachtului, care fusese rechiziționată de centrul de interogatoriu pentru uzul personalului în rarele zile în care membrii acestuia se aflau în permisie, se îndrepta torcând de-a lungul aleii lungi și pietruite, spre clădirea grandioasă, construită în stil baroc. Ulmii înalți care mărgineau drumul pe ambele părți erau golași, iar straturile de flori cândva pline de culoare toată vara erau acum goale, însă pentru Eva peisajul de iarnă era o binevenită ușurare, după ipocrizia și ororile cărora le era martoră la Bad Nenndorf.

— Se fac recrutări la Kaiserhof, în Bad Pyrmont, îi șoptise Jimmy cu trei zile în urmă, în timpul unei scurte pauze de la interogatoriul intens. Du-te și tu. Nu vei mai suporta mult povestea asta.

Eva tremura după calvarul de dimineată. Prizoniera, plină de vânătași și extrem de murdară, leșinase după ce se chinase să răspundă la o serie de întrebări complicate. De data aceasta, Robinson nu mai păruse mulțumit. Era furios că-și pierduse timpul și îi ordonase lui Miller să-i facă o baie rece.

Jimmy avea dreptate. Nu mai suporta mult, situația asta o omora. Nu știa nici cine recrutează la hotel, nici în ce scop, dar trebuia să-și încerce norocul și să plece de acolo, înainte ca experiența aceea s-o distrugă și pe ea, odată cu prizonierii. Își dorise să rămână cât mai mult posibil, până se va ivi ocazia de a-l compromite pe Robinson, însă el era atât de meticulos și de eficient, încât nu vedea cum ar putea să-l învingă vreodată sau să-i ceară socoteală.

Cu acoperișul lui olandez sculptat, hotelul îi amintea de căsuțele din ceramică, pictate în albastru și alb, umplute cu *kirsch*¹, pe care le adusese drept suvenire nevinovate din excursia ei în Germania înainte de război, înainte de căsătoria cu Hugh și de ororile anilor de luptă și ale celor care au urmat. Alte câteva mașini erau parcate afară, și Eva spera că nu vor fi mulți candidați pentru posturile oferite, oricare ar fi fost ele.

Înăuntru, în șemineuri de piatră, amplasate de fiecare parte a holului maiestuos de la intrare, ardea focul, iar de tavane, deasupra capetelor lor, atârnavă candelabre sclipitoare, în contrast izbitor cu încăperile destinate interogațiilor și cu celulele reci și sordide ale centrului de la Bad Nenndorf. Traversând holul, a zărit un grup de bărbați care urcau scările impozante din piatră și a auzit voci cu accent american.

Recepționera a îndrumat-o pe Eva spre *Salon*, o cameră laterală, în care fotolii maronii din piele, decorate cu butoni, erau aranjate câte două la o masă pedestal, invitând la o conversație intimă. Un bărbat în costum de tweed, așezat

---

¹ Băutură alcoolică obținută în mod tradițional din dubla distilare a cireșelor morello (n. tr.).

în colțul îndepărtat, și-a coborât ziarul, uitându-se peste ochelarii cu lentile în formă de semilună, pe care și i-a scos în clipa în care a intrat ea.

Eva i-a întins scrisoarea cu antet pe care o primise și care o condusese până la hotel.

— Sper că am venit unde trebuie. Am auzit că ar fi niște posturi libere aici.

— S-ar putea, a răspuns bărbatul. Dacă nu vă deranjează să ascultați câteva povești triste, a adăugat și i-a făcut semn să ia loc pe scaunul din fața lui. Brian Joliffe. Încântat să vă cunosc.

Părea amabil, ochii lui formau riduri la colțuri atunci când zâmbea, în contrast cu trăsăturile glaciale ale colonelului Robinson. Eva și-a coborât privirea spre ziar și a observat că rezolvase rebusul pe jumătate, lucru pe care colonelul acela fără suflet l-ar fi considerat o pierdere de timp inutilă.

— Eva Kuscheck, s-a prezentat ea, în timp ce-și strângeau mâna. Am auzit o mulțime de povești triste în ultima vreme. Problema e că nu-mi place felul în care sunt relatate. Sau mai degrabă modalitatea în care acestea sunt smulse de la persoanele cu pricina.

— Unde se întâmplă asta? a întrebat Joliffe, apoi i-a făcut semn chelnerului care apăruse în prag, cu o tavă sub braț. *Kaffe und Kuchen, bitte*¹, i-a cerut el, după care s-a întors spre Eva și i-a spus: Să vedem ce ne pot oferi, bine? Nu prea au din ce să aleagă, dată fiind lipsa de provizii, însă mâncarea e din ce în ce mai bună.

— Sunteți amabil, dar mă mulțumesc cu orice, cu toate că nu prea am avut poftă de mâncare în ultima vreme, din cauza noii mele slujbe.

---

¹ „Cafea și prăjituri, te rog” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

— Unde lucrezi acum?

— La Bad Nenndorf.

Expresia lui s-a schimbat instantaneu și a întins mâna după porttigaretul argintiu de pe masă. I-a oferit întâi o țigară Evei, care a clătinat din cap, așa că a luat el însuși una.

— Nu e de mirare că vrei să pleci, a zis, lovind ușurel țigara de măsută. Umblă vorba cum că la Bad Nenndorf se desfășoară o operațiune foarte urâtă. Amintește-mi, te rog, cine o conduce?

— Colonelul Stephen Robinson. Îl cunoașteți?

— Am auzit de el. Mi s-a spus că știe cum să obțină rezultate, a adăugat, apoi, cu privirea ațintită asupra Evei, s-a scotocit prin buzunarul sacoului, în căutarea brichetei.

Eva și-a plecat capul.

— S-ar putea spune că se asigură că nu lasă nimic să-i stea în cale, în încercarea de a obține rezultatele dorite. Și totuși nu înseamnă că rezultatele respective sunt în acord cu adevărul.

— Cam asta am auzit și eu. S-ar putea să dea greș în cele din urmă, dar momentan le oferă Aliaților exact ceea ce vor.

— Am făcut tot ce-am putut, a zis Eva, mușcându-și buza inferioară. Le-am spus, atât lui, cât și celorlalți, dar nimeni nu m-a ascultat. Iar acum unul dintre prizonieri a murit și cel mai probabil vor urma și alții, dat fiind modul în care sunt tratați. Nu mai pot să rămân acolo multă vreme; trebuie să scap cât mai repede cu putință.

— Când te-ai înrolat?

— M-am alăturat ATS în 1943. În august, mai exact.

— Prin urmare nu ți-ai executat încă stagiul de trei ani, a conchis el, după care a tras din țigară și a făcut o pauză.

Însă te-ai putea retrage din motive medicale. Prefă-te. Absentează pe motiv că îți e rău. Sau pretinde că ești însărcinată. Asta o să-i sperie; o să te alunge imediat, a asigurat-o el, făcându-i cu ochiul. Crezi că poți face asta?

Preț de clipă, Eva a rămas șocată, apoi a izbucnit în râs.

— Aș face orice ca să scap, dar asta nu presupune o vizită la medic? Cum o să-i conving?

Brian i-a zâmbit.

— Nu trebuie să-ți faci griji pentru asta. Dă-mi de știre când te simți pregătită să acționezi și mă voi ocupa eu de aspectele medicale.

Când au sosit mâncarea și băutura, fiecare felie de prăjitură fiind decorată cu frișcă, Eva a întrebat:

— Dar pentru ce recrutați aici ? Nu mi-ați spus în ce urmează să mă bag. Deși cu greu ar putea fi ceva mai rău decât slujba mea actuală.

Distras de mâncare, Brian i-a mulțumit chelnerului, după care a zis:

— Credeam c-o să ne servească din nou cu plăcintă de mere. Trebuie să fi avut o recoltă bună în toamna asta, fiindcă sunt mere aici, mere dincolo, mere peste tot pe unde merg. Și cu toate astea e foarte bună, a adăugat, întinzându-i Evei una dintre farfuriile dantelate, din porțelan. Unde rămăseserăm?

— Slujba... postul pentru care faceți recrutări. În ce constă?

— A, da! E ceva nou. Probabil că n-ai mai auzit de asta.

A băgat în gură o furculiță încărcată cu prăjitură cu frișcă, apoi și-a șters buzele cu un șervețel și a mestecat. O clipă mai târziu, a continuat:

— De ce crezi că e nevoie disperată în țara asta acum? Eva se zgâia la el, cu prăjitura neatinsă dinainte.

— De reconstrucție? De repornirea agriculturii și a industriei? Am văzut cât de afectate sunt gărilor și căile ferate când am traversat Germania. Și știu că oamenii duc lipsă de hrană. Un șofer de la centru mi-a mărturisit că el și soția lui primesc fiecare doar patru felii de pâine pe zi.

Brian a clătinat ușor din cap, apoi a spus:

— Da, toate astea sunt importante, dar totodată avem nevoie de unanimitate și demnitate. De fapt, de ușurare și reabilitare. E o problemă uriașă, cum nu s-a mai văzut. Îți vine să crezi că, în prezent, în țara asta se află cam unsprezece milioane de oameni care nu și-au dorit și n-au cerut să fie aici? Toți sărmanii care au supraviețuit lagărelor acelora înfiorătoare și fabricilor care au funcționat pe cârca muncitorilor aflați în sclavie?

— Habar n-aveam că sunt atât de mulți.

— Bieții de ei nu se pot întoarce acasă fără ajutorul nostru. Mulți și-au pierdut întreaga familie, în timp ce alții încearcă cu disperare să dea de urma rudelor. Unii nu se vor mai întoarce nicicând acasă, alții vor alege să emigreze, să fugă și să-și încropească o viață nouă. Tot ce putem face e să-i hrănim, să-i ajutăm să se însănătoșească, dacă va mai fi posibil, și să le întocmim documente.

— Se pare că e nevoie de multă muncă administrativă și de interpretariat, pe lângă provizii și medicamente. Asta pot să fac. Am venit în Germania din dorința de a-mi aduce contribuția, iar aceasta ar putea fi șansa mea de a-mi oferi ajutorul, în cele din urmă.

— Ești o fată bună! Însă nu va fi treabă ușoară. Oamenii aceștia au suferit enorm. Dar cel puțin au supraviețuit până

acum și, cu ajutorul necesar, vor reuși să meargă mai departe și să-și clădească o viață nouă. Însă noi îi vom ajuta doar pe cei strămutați, nu și pe germani, a zis, punând farfuria pe masă cu zgomot și făcând astfel micuța furculiță pentru desert să salte cu un zdrăngănit. Germanii înșiși s-au vârat în mizeria asta, așa că nu merită mila sau mâncarea noastră.

O clipă, Eva și-a amintit de copiii în zdrențe, de femeile cu basmale legate pe cap, de bărbații în uniforme militare rupte. Și-a impus să-și înfrângă compasiunea față de ei și a întrebat:

— Voi purta uniformă?

El a râs.

— Nu tocmai. Vino așa cum ești. Dacă te întreabă cineva de ce porți în continuare uniforma ATS, dă vina pe mine.

Apoi i-a dat cartea lui de vizită și i-a cerut să-l sune de îndată ce se va fi declarat bolnavă.

Eva nu a uitat niciodată acel interviu și nici întâlnirea tulburătoare de care a avut parte la ieșirea din hotel. După ce a stabilit toate detaliile împreună cu Joliffe și i-a mulțumit pentru ospitalitate, a traversat holul plin cu oglinzi de la recepție, zâmbind cu adevărat pentru prima dată după săptămâni întregi și felicitându-se pentru faptul că și-a folosit rațiile de țigări strânse pentru a-l plăti pe unul dintre șoferi ca să-i împrumute mașina.

Avea să se întâmple, să scape de la Bad Nenndorf. Dimineață va anunța că e bolnavă și va folosi drept pretext o sarcină imaginară, cum i s-a sugerat, ca să poată pleca din locul acela înfiorător. Ajunsese aproape de intrarea cu uși mari, prevăzute cu geamuri, când a auzit o voce încordată și familiară, care i-a stârnit un fior în inimă.

— Kuscheck! Ce dracului faci aici?

Eva s-a întors. Spre groaza ei, colonelul Robinson cobora scara albă, spiralată, în fruntea grupului de bărbați pe care ea îi zărise mai devreme.

— Măi, măi, măi... Ce pui tu la cale? Ai pornit într-o mi-cuță misiune personală, nu-i așa?

— Nu, domnule. Am servit un ceai. Adică o cafea. Și o prăjitură.

— Câtă vreme nu dezvălui nimic despre operațiunea noastră, e în regulă, a asigurat-o el, mijind ochii și făcând un gest reflex din bărbie. Insubordonarea se pedepsește, să știi.

— Tocmai plecam, domnule.

— Atunci, ai grijă cum conduci! N-am vrea să ai parte de un accident nefericit, nu-i așa? a continuat, lovindu-se de câteva ori cu bastonul de paradă în palma de la mâna dreaptă. Fiindcă și pentru asta se aplică pedepse, să știi.

24

Eva, 10 noiembrie 1945

Grețuri matinale

Nu-i venea greu să pretindă că-i e greață, câtă vreme fiecare zi în care asista la interogatorii îi provoca un nou val de repulsie. Eva a închis ochii, și-a acoperit gura cu mâna și s-a prefăcut că-i vine să verse, în văzul tuturor. A dat paloare obrazilor cu ajutorul unei pudre de față mai deschise la culoare și și-a făcut cearcăne, întinzându-și sub ochi puțin creion pentru sprâncene.

După trei sau patru zile în care, la prânz, nu a mâncat decât hrană uscată și fără gust și a sorbit apă chioară, Jimmy a încolțit-o:

— Te simți bine? Ești cam mofturoasă, dacă-mi permiți să-ți spun.

Eva a scrutat cantina din priviri, asigurându-se că nu îi ascultă nimeni.

— Ți-am urmat sfatul în legătură cu hotelul. Sper că foarte curând voi pleca de aici, a zis ea, odihnindu-și mâna pe brațul lui. Să nu crezi nicio vorbă din ce vei auzi mai departe.

— Așa voi face. Câtă vreme ești sigură.

Eva era sigură. A trebuit să-și supprime zâmbetul și să se concentreze asupra rolului, conștientă că trebuie să și-l

joace cât mai convingător cu putință. Și, cu toate acestea, nu aștepta cu nerăbdare următorul pas.

A doua zi dimineată, s-a hotărât să se asigure că nimeni nu va mai avea nicio îndoială. După ce și-a luat bolul cu terci de la micul dejun, s-a așezat acolo unde știa că poate fi văzută bine de Robinson și de acoliții lui. A amestecat cu lingura cerealele gri și lipicioase, jucându-se cu mâncarea, dar fără să guste deloc din ea. S-a apăsât de câteva ori cu palma în dreptul stomacului, apoi s-a lăsat pe spătar, inspirând adânc, cu ochii închiși. Mirosuri de mâncare gătită, de pâine prăjită, de cremă de păr Brylcreem și de transpirație stătută i-au umplut nările. Nu-i venea greu să pretindă că-i e greață.

— Te simți bine? a întrebat-o una dintre fetele de la masa alăturată. Și acela a fost momentul în care pentru Eva s-a ridicat cortina. S-a săltat brusc, răsturnându-și bolul pe podea, apoi genunchii i s-au înmuiat și s-a prăbușit peste resturile de terci și peste vasul spart, din lut.

Când a deschis ochii, doi membri ai personalului o aju-tau să se așeze la loc pe scaun, scuturându-i totodată uniforma de resturile de la micul dejun și oferindu-i un pahar cu apă. Eva a ridicat puțin capul și a sorbit, uitându-se roată prin încăpere. Trucul părea să fi funcționat. Robinson o remarcase și stătea încruntat.

— Cred că ar fi mai bine să-mi iau liber astăzi, a zis ea.

Ceva mai târziu în aceeași zi, în timp ce stătea întinsă în camera ei, așteptând o reacție la propriul spectacol și vizita la ofițerul medical al centrului, înarmată cu biletul oferit de contactul lui Joliffe, una dintre colegele ei a ciocănit la ușă.

— Colonelul vrea să te vadă imediat. Te simți suficient de bine încât să te duci singură?

Eva și-a coborât picioarele din pat și s-a ridicat, netezindu-și fusta și întinzându-se să-și ia haina.

— Sunt gata să suport consecințele.

Robinson nici n-a privit-o când a intrat în birou. A continuat să se holbeze la documentele din fața lui, trăgând o linie aici, adăugând un cuvânt dincolo. Eva a rămas în picioare, cu o expresie impasibilă și cu brațele țepele pe lângă corp.

— Ia loc până nu cazii, a murmurat el în cele din urmă.

Așa că s-a așezat, cu spatele drept, pe un scaun tare, de cealaltă parte a biroului, până când el a catadicsit să ridice capul și s-o bage în seamă. Robinson s-a lăsat pe spate în scaunul lui, zgâindu-se la ea, cu mâinile împreunate și atingându-și buzele cu degetele. Iar într-un târziu i-a vorbit:

— Kuscheck, sunt dezamăgit de tine. Nu te credeam genul care-și permite să rămână însărcinată. Cu toate că, după ce te-am văzut strecurându-te afară din hotelul ăla săptămâna trecută, presupun că n-ar trebui să mă surprindă. A făcut o pauză, rămânând în aceeași poziție de rugăciune. Și totuși e al naibii de neplăcut. Ești un interpret bun. Știi că va trebui să pleci, nu?

— Da, domnule, a zis ea, plecând capul, cu smerenie parcă.

— Dacă nu ne-am confrunta cu o lipsă de interpreți, nu aş accepta niciodată să recrutez femei. Trebuie să pleci imediat, ai auzit?

— Da, domnule.

S-a mușcat de buză, ca să nu izbucnească în râs. Nu-i păsa ce credeau despre ea el sau oricine altcineva; își atinsese obiectivul și în curând avea să fie liberă.

— Un șofer te va conduce la gară într-o oră. Și poți să uiți tot ce se petrece aici. Să-ți ții naibii gura, auzi?

A dat-o afară fără să-i pese de ce se va întâmpla cu ea în viitor. Nu-i păsa dacă e bolnavă sau însărcinată. Pentru el nu conta; plecarea ei era doar un simplu neajuns. Odată ieșită pe coridor, Eva a murmurat în sinea ei: „Ba nu voi uita nici de-a naibii și nici nu voi ierta. N-ai decât să mă umilești și să mă înjosești cât vrei. Am scăpat de tine și mă voi asigura că într-o zi o să primești ceea ce meriți.”

Și-a făcut valiza în grabă, nerăbdătoare să plece. Brian Joliffe îi dăduse toate instrucțiunile atunci când îl sunase, iar în curând avea să părăsească un iad și să pășească în altul, în care cel puțin aceia care străbătuseră drumul până în iad și înapoi puteau fi ajutați și chiar salvați.

Germania

15 noiembrie 1945

Dragul meu,

Simt că, dacă ai fi în continuare aici, mi-ai spune că am fost proastă și naivă să cred că voi face vreodată față unei asemenea slujbe. Cât de idioată am fost să nu prevăd ce avea să urmeze. Însuși numele diviziei ar fi trebuit să mă avertizeze de la bun început – Combined Services Detailed Interrogation Centre.

Știu că e important să-i găsim pe cei care se fac vinovați de toate lucrurile îngrozitoare pe care le-am descoperit și mai știu că în urma interogatoriilor se pot afla informații folositoare despre acțiuni militare și cercetări științifice, dar ce nu pot suporta este lipsa de umanitate. Credeam că țara noastră e de partea binelui, în schimb acum aflu că toți oamenii se pot dovedi nemiloși și fără scrupule.

Stând aici zi de zi, în timpul interogatoriilor, traducând în timp ce scriam, văzând cu câtă brutalitate

îi tratează pe nefericiții aceia, înfometându-i și lăsându-i să înghețe de frig, ei bine, nu am mai putut îndura. Vreau și eu să-mi aduc contribuția, știi bine că vreau, dar nu o pot face astfel. Am încercat să-mi exprim părerea, dar mi s-a spus în termeni fără echivoc că informațiile la care am avut acces sunt de interes național și că metodele folosite pentru obținerea lor sunt permise. Ba chiar am fost amenințată că voi ajunge în fața Curții Marțiale dacă nu-mi țin gura.

Mi-aș dori să fi rezistat de dragul tău, iubitul meu. Aș fi vrut atât de mult să-l prind pe Robinson, dar pur și simplu nu am mai putut rămâne acolo. Te rog să mă ierți că nu te-am răzbunat, dragul meu. Voi încerca să găsesc o cale de a o face într-o bună zi, o să vezi. Nu numai că-l voi sili să plătească pentru moartea ta, dar o voi face și în numele celorlalți nenorociți ai sorții. Bărbatul acela odios nu va scăpa așa de ușor.

Și sper că mă vei ierta pentru faptul că m-am prefăcut „a face parte din club”, doar ca să scap din locul acela îngrozitor. M-am simțit oarecum vinovată, fiindcă nu mi-am dorit să am copii decât cu tine, dragul meu, dar cum era cea mai eficientă și mai rapidă modalitate de a scăpa din iadul acela, a trebuit să recurg la ea. Și cred că ți s-ar fi părut amuzant. Ți-ar fi plăcut cu siguranță rolul pe care l-am jucat!

Așa că acum mă mut din nou. Te rog să nu mă consideri nestatornică și capricioasă, fiindcă nu sunt deloc așa. Îmi doresc cu disperare să realizez ceva bun, doar că nu o pot face aici, prin urmare mă transfer la o organizație care ajută la relocarea a mii de oameni

strămutați și împrăștiați prin toată țara. Se numește Administrația Națiunilor Unite pentru Ajutor și Reabilitare¹ – pe scurt ANUAR – , și peste câteva zile plec undeva lângă Frankfurt.

Am susținut un interviu cu un fost colonel foarte amabil, reprezentant al acestei organizații, la Hotelul Kaiserhof din Bad Pyrmont, nu departe de aici. Era să iasă foarte rău, fiindcă, dintr-un motiv sau altul, Robinson era și el acolo și m-a surprins exact când plecam. A încercat să mă intimideze, dar am reușit să scap de el, iar în curând voi porni spre Frankfurt. Voi fi atât de ușurată să părăsesc Bad Nenndorf. Localnicii îl numesc *Das Verbotene Dorf*, „Satul interzis”; și cred că asta spune totul.

Iubitoarea ta Evie xxx

PS: Te iubesc.

---

¹ United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA) (n. red.).

Partea a patra

Ceai pregătit la mall.
Porțiile diferă (4, 2, 3)

26

Evelyn, 22 iulie 1970

Londra

Evelyn s-a așezat la soare, pe o bancă din parc. West Square nu era un loc la fel de plăcut pentru prânz precum parcul St James, unde putea ajunge pe jos în doar câteva minute, atunci când avea biroul pe Broadway, însă Londra avea multe oaze de verdeață, care îi ofereau aerul și spațiul după care tânjea într-o zi de lucru. Iubitul Broadway, aflat chiar în inima guvernului, și totuși atât de aproape de acel parc încântător, cu păsările lui acvatice, iar vara, cu minunatele lui expoziții de flori. Și elegantul hotel St Ermin's, amplasat convenabil de aproape pentru întâlnirile speciale festive, la un ceai de după-amiază. Cât se mai distrase în urmă cu ani, învățând să-și piardă urma pe străzile lăturalnice și să facă poze, pe furiș, în parc. Fusesse o perioadă atât de frumoasă, cu toate că nu reușise să facă nicio poză cu lacul, cu pelicanii și rațele, fiindcă uitase să îndepărteze capacul obiectivului.

Century House, unde se afla acum locul ei de muncă, nu era nici pe departe o locație la fel de atrăgătoare, dar era situat lângă stația Waterloo și, cu toate că-i lipseau plimbările de la sfârșitul zilei peste podul Westminster (ce privește frumoasă a Tamisei oferea de-a lungul anului), aprecia

faptul că putea lua trenul devreme spre casă, în special vara, când avea atâtea lucruri de care să se bucure în grădinile de la Kingsley. Dacă părăsea biroul la cinci fix, cu puțin noroc, ajungea acasă imediat după ora șase.

Nu, viața nu era așa de rea, și-a zis, desfăcându-și sandvișul cu ou și cresson pe care și-l cumpăraseră, ca în fiecare dimineață, de la micuța cafenea de lângă birou, condusă de doi italieni extrem de prietenoși, pe nume Arturo și Maria. Deja învățaseră pe dinafară ce comanda Eva, iar ea putea să mănânce în drum spre serviciu și la plecare, în mai puțin de cinci minute, și să bea o delicioasă cafea fierbinte, cu spumă, dintr-un pahar de plastic. Ce început plăcut al zilei, înainte de primele din nenumăratele ședințe plictisitoare.

Evelyn adora orele liniștite din timpul pauzei de prânz, când putea să citească și să-și lase mintea să zboare, pe când ceilalți membri ai personalului se retrăgeau să fumeze, să bea bere și să mănânce sandvișuri cu brânză și murături în puburile locale, să se plimbe pe malul râului, cu prânzul în cutii opace din plastic Tupperware, sau se îndreptau spre cluburi în care susțineau că discută politică, asta în cazul celor mai în vârstă dintre ei. A deschis *The Times*, apoi a împăturit paginile cât să le așeze în poală – putea să citească în timp ce mânca. Rebusurile de aici nu-i plăceau la fel de mult ca acelea din *Telegraph*, pe care îl citea în drum spre serviciu, însă *The Times* era unul dintre cele câteva ziare care se livrau la birou și, oricum, prefera să completeze careul de cuvinte încrucișate în tren, la sfârșitul zilei. Concentrându-se la indiciile criptice, își muta gândul de la navetiștii înghesuiți, cu accesele lor de tuse iarna, iar vara, cu strănuturile provocate de alergii.

După o dimineață obositoare, în care citise rapoarte fără să tragă nicio concluzie interesantă, Evelyn se bucura să stea afară, în ciuda zumzăitului mașinilor din trafic și a scrâșnetului ocazional al vreunei motociclete, care răsunau peste gânguritul porumbeilor adunați la picioarele ei. Îi rămâneau însă iarba proaspăt tunsă, mușcatele de un roșu aprins și șirurile de salvie albastră, îndreptate spre soare, întocmai ca ea. În plus, părea că această grădiniță liniștită nu fusese încă descoperită de niciunul dintre colegii ei, și nici nu era bântuită la orele acelea de vagabonzi letargici.

Tocmai își îndreptase atenția spre ziar și luase prima gură din sandvici, când i-a citit numele. I-a sărit în ochi din coloanele tipărite, plesnind-o parcă peste față. La început n-a fost sigură că era vorba despre el, așa că a citit rândurile unul câte unul. Simțea pâinea ca pe un carton umed în gură și s-a străduit să înghită. Și iată că a găsit, în Lista de Onoare a Zilelor de Naștere, numele pe care nu și-l putea scoate din minte: Stephen Robinson. Fusese destul de rău când, în urmă cu vreo doi ani, i se acordase Ordinul Imperiului Britanic, dar să primească o nouă distincție era deja prea mult. Ordin de Merit, într-adevăr. Probabil că se umflă în pene de mândrie și-și aranjează mustăcioara dichisită. „Acordată pentru merite deosebite”, scria. Merite, într-adevăr. Ce merite aveau tratamentele lui inumane?

De-a lungul anilor, de când părăsise Bad Nenndorf sub pretextul unei sarcini false, îi urmărise cariera cât putuse de îndeaproape, dar în majoritatea timpului el activase în străinătate, unde Evelyn își putea lesne imagina că-și exersase talentele speciale în vederea obținerii de informații. Din câte știa ea, prin anii 1950 fusese în Kenya, apoi în

Egipt. Crezuse mereu că, în cele din urmă, drumurile lor se vor încrucișa din nou cu ocazia vreunui eveniment special, dar el petrecea foarte puțin timp în Londra, așa că Eva nu-l mai văzuse din ziua în care părăsise centrul de interogatoriu, complet discreditată.

Evelyn s-a chinuit să înghită, apoi și-a băgat sandviciul devenit de-acum complet neîmbietor la loc, în punga de hârtie. „Uneori aproape că uit, și-a zis, după care amintirile revin să mă bântuie, asemenea unei muște care bâzâie enervant și pe care nu o pot alunga. Hugh ar trebui să primească medalia de onoare, nu bărbați de teapa lui Robinson. Ar trebui să le acorde aceste distincții adevăraților eroi, bărbaților care au dat dovadă de umanitate și curaj, nu unor lași lipsiți de inimă, care se ascund în spatele autorității rigide și al pedepsei.”

A dat pagina, sperând să găsească și câteva știri bune, care să-i redea nădejdea în umanitate, dar spre groaza ei a dat peste o altă poveste sumbră, care i-a întărit convingerea că bărbații onorabili și decenti nu vor primi niciodată recunoașterea binemeritată. Karl-Friedrich Höcker, condamnat la șapte ani de închisoare în cadrul procesului Auschwitz de la Frankfurt, din anul 1965, acuzat că a ajutat și a instigat la uciderea a o mie de persoane în locul acela îngrozitor, fusese eliberat.

— Nu a executat decât cinci ani! a exclamat ea cu voce tare, aproape sufocându-se de furie. Cinci ani pentru o crimă înfiorătoare, atât el, cât și alții asemenea lui. „E, pur și simplu, nedrept!”

În perioada în care avuseseră loc procesele de la Frankfurt, primise cu ușurare vestea că mai mulți criminali de război fuseseră descoperiți și condamnați, cu toate că, în opinia

ei și a multor altor persoane cinstite, sentințele au fost mult prea indulgente, în comparație cu crimele atroce pe care le comiseseră. „Dar cel puțin numele lor au fost făcute publice”, își zisese ea. „Cel puțin lumea va afla ce au făcut. Și cum vor mai putea duce vreodată o viață normală, de vreme ce au fost catalogați drept monștri?” Și cu toate astea, citise și auzise că, rînd pe rînd, oamenii aceștia își reluau viața, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. „Dentistul acela monstruos, Willi Schatz, nici măcar n-a fost trimis la închisoare”, și-a zis, fierbînd de furie. L-au arestat în cabinetul lui privat din Hanovra și l-au judecat, dar nu au putut susține acuzația cu privire la selecția prizonierilor. Iar doctorul Franz Lucas, acuzat că i-a ales pe cei trimiși la camera de gazare, nu a ispășit decât puțin peste trei ani de pedeapsă. „Sentințele astea nu sunt nimic în comparație cu faptele lor.”

Evelyn a rămas cu ziarul împăturit și cu sandviciul în poală. Îi pierise pofta de mîncare. Nu mai putea să înghită nimic după ce citise îngrozitoarele știri care-i reaminteau că nu reușise să îndrepte lucrurile și o necăjea gândul că orice întreprinsese pentru a duce o viață bună și pentru a face bine nu putea compensa răul făcut. „Aveam atâtea speranțe la Nürnberg”, și-a zis în sinea ei, căci urmărise procesul îndeaproape. Speranțe uriașe! Dar oare amploarea sarcinii a fost, pur și simplu, mult prea mare? S-au întocmit aproximativ patru mii de dosare, însă majoritatea au fost închise, mai puțin de cinci sute ajungînd efectiv în instanță. Dintre condamnați, aproximativ două sute au fost executați și aproape trei sute au primit închisoare pe viață, însă, câțiva ani mai târziu, aproape toți au fost eliberați. Cum poate fi corect așa ceva?

Evelyn s-a ridicat și și-a netezit fusta, deși nicio firimitură din sandviciul abia atins nu căzuse pe rochia apretată, în dungi, după care a traversat încet părculețul. Îi era greață și se simțea descurajată, dar atunci și-a amintit chipul îndurerat al prizonierului care o implorase să-l ajute. „Adună-te, Evelyn! Trebuie să te străduiești mai mult, și-a zis. Trebuie să găsești o cale. Poate că nu te poți pune cu germanii, dar el se va întoarce la Londra. E undeva pe-aproape. Poate că e doar una dintre nenumăratele persoane care nu merită să trăiască, dar cu el te poți descurca. Trebuie să afli mai multe despre el. Pe unde umblă, ce face în timpul liber? Îi plac muzica, teatrul, opera? Într-o bună zi se va ivi ocazia, dacă te străduiești îndeajuns.”

S-a apropiat de un coș de gunoi și tocmai se pregătea să arunce sandviciul, când s-a oprit. A rupt paginile ofensatoare ale ziarului, le-a împăturit și le-a îndesat în geantă. Apoi a vărsat conținutul pungii de hârtie pe iarbă, iar un porumbel s-a apropiat și a început să ciugulească din pâine.

„N-ai nevoie de el”, și-a zis. „Te descurci cu câțiva biscuiți Rich Tea în după-amiaza asta, de pe căruciorul cu ceai de la birou.” S-a aplecat să ridice un ambalaj căzut pe alee și l-a aruncat la coș, împreună cu punga ei de sandviș, după care a ridicat capul și a pornit-o înapoi spre birou.

Kingsley

22 iulie 1970

Dragul meu,

Uneori mă întreb dacă vom reuși vreodată să facem din lumea asta crudă un loc mai bun. Toate sacrificiile pe care le-am făcut mi se par în zadar, din moment ce încă există atâta nedreptate. De ce a trebuit să mori, câtă vreme cei mai răi dintre oameni ies basma curată, pur și simplu nu pot să înțeleg. Nu cumva, odată condamnați, ar trebui să-și ispășească întreaga sentință și să li se reamintească în fiecare zi, pentru tot restul vieții, monstruoasele crime comise? Eliberarea timpurie nu denotă decât că faptele lor nu au fost, până la urmă, chiar atât de grave. Părăsesc închisoarea și revin în sânul societății, la o viață normală, ba chiar unii dintre ei își reiau posturile anterioare. Mă înfurie cumplit, dragul meu; îmi vine să-i sugrum cu mâna mea.

Of, uite cum bat câmpii, de parcă aş avea cea mai mică şansă de a ajunge în Germania și de a da de

urma nemernicilor ăstora! Oi fi fost eu athletică în tinerețe și oi fi primit laude din partea sergentului când mă apropiam de victimă pe furiș, la antrenamente, cu ștreangul în mână, dar acum nu mai sunt așa de sprintenă și mă gândesc că, dacă și când mi se va ivi ocazia să te răzbun, va trebui să fiu cu mare băgare de seamă. Cred că ingeniozitatea și viclenia vor fi cele mai bune tactici. Mereu ai spus despre mine că sunt o vulpiță și-reată, nu-i așa, dragul meu? Cât ne mai plăcea muzica aceea! Voi fi și-reată, dragul meu! Și într-o bună zi îi voi cere socoteală.

Cu toată dragostea, ca întotdeauna.

A ta, Evie

PS: Te iubesc.

28

Evelyn, 21 februarie 1985

În sfârșit!

În cele din urmă, când l-a văzut acolo pentru a doua oară, Evelyn a știut cu siguranță că era el. Avea același rânjet pe buze și același mod de a-și întinde gâtul înainte, de parcă l-ar fi strâns cravata. Îl văzuse de multe ori făcând gestul acela, în timp ce le puneă întrebare după întrebare prizonierilor care tremurau, iar ea stătea undeva în spate și evita să se uite la chipurile lor vinete, la picioarele pline de răni purulente, și stenografia întregul interogatoriu cu degete nesigure.

Colonelul Stephen Robinson, un nume și un om pe care nu le va putea uita niciodată, ședea două rânduri mai în față, în sala de concert a bisericii St John din Smith Square, Londra. Îl văzuse asistând la un concert joia trecută, la prânz, și la început se întrebase dacă nu cumva îl confundase, însă de data aceasta Evelyn ajunsese devreme și reușise să-l vadă scoțându-și paltonul bleumarin, înainte să se așeze.

Fusese lapoviță în dimineața aceea, așa că în magazine și în sala de concert era o căldură înăbușitoare și mirosea a lână umedă. Evelyn își pusese paltonul în poală, iar deasupra lui își ținea poșeta și bucățile de material cumpărate la reducere de la Peter Jones. Plănuise ca, în cazul în care nu-l va

zări din nou pe colonel, să meargă la Tate, înainte să ia trenul înapoi spre casă, însă acum era posibil să-și facă alte planuri.

Joia era o zi numai bună de venit în oraș. Uneori rămănea până seara și făcea cumpărături târzii, dar în ultima vreme prefera să plece înainte de ora de vârf, când trenurile se umpleau de bărbați masivi, îmbrăcați în costum, care stăteau cu picioarele întinse și cu ziarele larg desfăcute. Dar poate că în seara aceasta avea să riște înghesuiala, ca să afle mai multe despre vechiul ei coleg.

În sfârșit, după patruzeci de ani de la ziua în care, nepăsător la situația ei, o alungase cu atâta aroganță din centrul de interogatoriu de la Bad Nenndorf, după patru decenii de la ziua în care îi ordonase să plece imediat, iată-l aici, la o aruncătură de băț. Știuse că era încă în viață, spre deosebire de câțiva dintre deținuții interogați de el, care-și găsiseră sfârșitul mult prea devreme, însă de atunci nu se mai aflate niciodată atât de aproape de el. Robinson își petrecuse restul carierei călătorind oriunde era solicitat pentru interogatorii; Londra, Cairo, Berlin și alte orașe îi testaseră talentul de a smulge informații privind așa-zisul adevăr. Numele lui apărea din când în când, pe neașteptate, în rapoarte de peste mări și țări, pe care ea le citea rapid, le nota și le îndosaria. Mare parte din activitatea de informare era o banalitate, dar pe astfel de rezumate merita întotdeauna să arunce o privire, în căutare de fragmente ca acestea.

Acum se retrăsese din activitate, desigur, la fel ca ea. Robinson primise o medalie de onoare la scurt timp după pensionare, nu una foarte însemnată, dar tot o medalie, drept recunoaștere a „serviciilor oferite în interesul țării”. Urmase o a doua distincție. Evelyn se înecase cu terciul de la micul

dejun când citise acel prim anunț în lista de onoare a ziarului *Telegraph*; mereu citea aceste liste și rubrica *Cine e cine?*, urmărindu-i activitatea, asigurându-se că nu exista niciun apropiat care să-i simtă lipsa și sperând că ea avea să fie cea care o să-i dea lovitura de grație bărbatului pe care îl disprețuia acum mai mult ca niciodată. Articolele referitoare la el îi subliniau pasiunea pentru muzica clasică, în special pentru Mozart și Bach, pe care susținea că îi place s-o asculte „în Londra, la concertele de la prânz”, și astfel reușise Evelyn să-i dea de urmă.

Și iată-l în sfârșit în fața ei. Părea în formă și plin de energie. Poate că Evelyn va avea totuși ocazia să-și țină promisiunea. Nu va fi cine știe ce provocare, cu toate că, după cum se mișca, își dădea seama că avea în continuare o condiție fizică bună. „Nu fusese niciodată un bărbat masiv, ci mai degrabă un Monty¹”, și-a zis Evelyn, în special cu mustața lui dichisită, întocmai cum își amintea ea. De câte ori își imagina că-l va reîntâlni, că-i va înjunghia inima fără suflet, că-i va zbura creierii lipsiți de conștiință, cu ura imensă care mocrise înăuntrul ei în tot acest răstimp.

După *Rondo nr. 3 în La minor* de Mozart, o piesă melancolică, ce-i insufla lui Evelyn o stare contemplativă, pianistul a interpretat sonata pe care Schumann i-o dedicase iubitei sale Clara. Era una din preferatele lui Evelyn, cu mesajele ei ascunse și referirile la propriile compoziții ale iubitei compozitorului, închipuind un cod muzical romantic. Apoi, în timpul scurtului antract care a urmat, Evelyn a fost surprinsă să-l vadă pe Robinson ridicându-se de pe scaun.

---

¹ Bernard Montgomery, poreclit Monty, feldmareșal britanic, unul dintre principalii comandanți militari britanici din timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n. tr.).

Și-a dat seama că, probabil, voia să plece, nu doar să-și întindă picioarele sau să se ducă până la garderobă, fiindcă se îmbrăcase cu paltonul și se încheia la nasturi.

Evelyn a ezitat un minut sau două. Își dorea din suflet să rămână și la partea a doua și să asculte minunatele piese ale lui Albéniz, cu ritmurile lor andaluze, dar dacă el nu avea să mai vină la niciun alt concert? Aceasta ar putea fi singura ei ocazie. Așa că a părăsit sala în grabă, cu paltonul pe braț, și a pornit-o pe urmele lui. Apropiindu-se de treptele ce duceau spre ieșire, înainte ca el să se facă nevăzut, Evelyn a scăpat punga de la Peter Jones. Cupoanele de catifea și creton pliat s-au lovit de trepte, iar rolele de bumbac au sărit în sus ca niște mingi. La auzul zgomotului, bărbatul s-a întors și, după cum ghicise deja, fiind un gentleman de școală veche, nu avea cum să nu se oprească s-o ajute.

Când el s-a aplecat să-i adune cumpărăturile împrăștiate pe trepte, Evelyn a spus:

— Scuzați-mă, dar cred că ne-am mai întâlnit cândva, demult.

Robinson a studiat-o îndelung, și Evelyn a înțeles că ea se schimbase mai mult decât el. Pe vremuri fusese o tânără blondă, de douăzeci de ani, îmbrăcată în uniformă, iar acum, cu toate că era în continuare elegantă și cochetă și avea aceiași ochi albaștri, scânteietori, părul îi era cărunț. Și totuși vocea ei clară și răspicată era ușor de recunoscut, iar el părea să-și dea seama de asta.

— Chiar așa? Nu cred că-mi amintesc.

— Bad Nenndorf? a precizat Evelyn zâmbind.

Cu siguranță îi va recunoaște zâmbetul frumos, dar spera din suflet că nu-și va mai aminti împrejurările plecării ei.

— Știu că a trecut enorm de mult de atunci, dar îmi amintesc extrem de bine. Erați ofițerul care conducea operațiunea, iar eu mă aflam acolo ca să înregistrez interviurile.

Robinson a făcut gestul acela bizar din bărbie și a tușit.

— A, da! Domnișoara...

— Doamna. Doamna Taylor-Clarke – Evelyn, a completat ea, întinzându-i mâna și obligându-l astfel să accepte să i-o strângă.

— Desigur. Cred că-mi amintesc.

— Tocmai mă pregăteam să merg să beau o cafea. Ați vrea să mă însoțiți? Mi-ar plăcea nespun să știu dacă aveți vreo veste despre colegii noștri de-atunci.

El s-a uitat la ceas.

— Bine, poate doar o cafea micuță.

Restaurantul aflat în încăperea boltită era aproape pustiu, fiindcă lumea se întorsese în sala de concert. Evelyn s-a îndreptat spre o masă liniștită din colț, s-a așezat și a zis:

— Mereu m-am întrebat cât timp o fi funcționat centrul acela. Eu am plecat în iarna lui 1945.

Ridicând din sprânceana stângă, el i-a răspuns:

— Abia atunci începuserăm. Volumul de muncă a fost pur și simplu uriaș.

— Știu, a zis Evelyn, dând din cap. A fost o perioadă absolut haotică. Oamenii nu înțeleg cât de importantă a fost munca aceea. Un război se terminase, dar noi încercam cu disperare să prevenim un altul.

— Întocmai. Trebuia să ne asigurăm că, odată războiul câștigat, lucrurile vor rămâne astfel.

— Să înțeleg că centrul a continuat să funcționeze multă vreme după plecarea mea ?

— A fost desființat în vara lui 1947. Au urmat ceva discuții, dar cei care erau în temă au recunoscut că munca în securitate nu este întotdeauna curată și ușoară și că trebuie să continue.

I-a aruncat un zâmbet forțat și rece, cu buzele încordate.

— Și după aceea v-ați întors la Londra?

— Pentru puțin timp. Sunt poliglot, așa că m-am deplasat oriunde a fost nevoie de mine.

La rândul ei, Evelyn i-a adresat un zâmbet, însă al ei era sincer și călduros.

— Și pe mine tot limbile străine mă aduseseră acolo. Mă rog, în special una – germana.

Stephen a ridicat din nou bărbia.

— Eu vorbesc urdu și araba, dar și câteva limbi europene.

— Înseamnă că ați jucat un rol important în perioada aceea.

— S-ar putea spune și asta.

În cele din urmă, chipul lui s-a crispat în ceea ce, în mod normal, s-ar numi un zâmbet fals. Și-a sorbit ultima înghițitură de cafea, după care s-a ridicat.

— Ei bine, doamnă Taylor-Clarke, a fost o plăcere. Rareori îmi e dat să-mi revăd foștii colegi, acum că m-am pensionat.

Evelyn i-a strâns mâna și, în clipa în care el a întins brațul, i-a observat manșeta uzată a cămășii. Un semn discret, dar sigur de sărăcie, în ciuda costumului făcut la comandă și a batistei apretate care se ițea din buzunarul de la piept.

— Și mie la fel, a zis ea. Dar probabil că ne vom mai întâlni aici cât de curând. Ce-ar fi ca data viitoare să luăm masa de prânz înainte de concert?

— Mi-ar face plăcere, a zis el, bătându-se peste buzunarul paltonului și apoi scotocindu-se prin haină, în căutarea

unei cărți de vizită. Mă găsiți la numărul acesta. Intenționez să revin la concertul Bach de pe data de 17.

— Voi face tot posibilul să fiu aici, l-a asigurat Evelyn.

El s-a răsucit pe călcâie, într-o atitudine marțială, și aproape că a salutat-o militărește înainte să plece.

Evelyn a așteptat câteva minute, și-a pus impermeabilul, ca să-și schimbe înfățișarea, după care l-a urmat. Încă o oră de muzică ar fi fost minunată, dar asta era mult mai important. Robinson mergea rapid, însă ea ținea pasul cu el, oprindu-se la colțuri de stradă, zăbovind la trecerile de pietoni, privindu-și imaginea reflectată în vitrine sau găsindu-și refugiu în mulțime. Dintotdeauna știusese cum să-și piardă urma. Fusese mereu cea mai bună la antrenamente.

În mod evident, el nici nu bănuia că e urmărit. Nu s-a refugiat nici măcar o dată într-un magazin, nu a intrat la metrou, doar pentru ca apoi să iasă din nou, nu a răsfoit cărți în librărie, nu s-a uitat peste umăr și nu a făcut nimic altceva care să sugereze că ar ști că ea îl urmărește. Într-un târziu a ajuns în fața unui bloc de locuințe care dădea spre o grădină publică și s-a făcut nevăzut pe intrarea principală. Evelyn s-a uitat la cartea de vizită pe care i-o dăduse. Adresa corespundea. Într-adevăr, aici locuia. Liniștită, și-a permis luxul de a lua un taxi spre Waterloo, conștientă că, dacă nu va reuși să-l ademească afară din Londra, cel puțin acum știa unde locuiește.

29

Evelyn, 21 martie 1985

Treptat, lațul se strânge

După întâlnirea cu Stephen Robinson, Evelyn a studiat programul concertelor viitoare de la St John's. Voia să se asigure că va putea participa la spectacolul indicat de colonel, în caz că el se va afla acolo. Urma să aibă loc peste o lună; avea destul timp să se pregătească.

De când moștenise, în cele din urmă, conacul Kingsley, lui Evelyn îi plăcea să dețină controlul asupra casei și a grădinilor. Și, de cinci ani, de când se pensionase de la ceea ce le spusese tuturor că e un departament plictisitor din cadrul administrației civile, îi plăcea și mai mult. Straturile de plante țepene și de prost gust alese cândva de mama ei și care aminteau de grădinile publice dispăruseră și fuseseră înlocuite de lujeri bogați de nemțșori și de bujori înfloriți și parfumați; draperiile terne de brocart din bibliotecă și din sufragerie fuseseră înlocuite de unele din catifea luminoasă și de perdele cu imprimeuri florale sclipitoare. Iar atunci când prietenii din zonă, de la Clubul Grădinariilor, Partidul Conservator sau de la Institutul Pentru Femei o întrebau dacă nu îi e dor să meargă la serviciu, ea le răspundea mereu: O, nicidecum! N-am făcut niciodată ceva

interesant sau folositor acolo. În mare, mă ocupam de îndosariere. Nu menționa nicicând rapoartele agenților sau mesajele din plicurile pe care le dezlipea la abur, primite în gențile diplomatice.

Însă acum avea să facă ceva cu adevărat util; ceva benefic, dacă reușea să cântărească detaliile cu atenție. Colonelul Stephen Robinson se făcea responsabil nu doar de moartea lui Hugh și a fraților lui de arme, ci și de alegerea locației centrului de interogatoriu și a modalității lui de funcționare. Nu era singurul vinovat pentru comportamentul neadecvat la Bad Nenndorf, însă el și numai el ordonase și încurajase aplicarea metodelor inumane folosite acolo. Se mândrea cu aceste abuzuri și se bucura de aplicarea lor. Nu degeaba locul era cunoscut drept Satul interzis.

„Nu o să-l sun”, și-a zis în sinea ei, uitându-se la cartea de vizită pe care i-o dăduse Robinson. „Trebuie să mă asigur că următoarea mea mișcare îi va câștiga încrederea.” Cartea de vizită era ușor uzată și îndoită la colțuri; în mod cert nu mai avea nevoie de cărți de vizită. Avea înscrisă pe ea adresa din Londra a blocului de locuințe de lângă râu, până în fața căreia îl urmărise; probabil că era un apartament pe care îl deținuse tot timpul cât fusese detașat în străinătate. Nu era un cămin tocmai sigur, dar era un loc în care putea să se strecoare, să se ascundă și să se bucure de misiunile dezagreabile în care era trimis. Evelyn știa bine cum arată astfel de locuri. Scările mochetate și lifturile scârțâitoare, cu grilaje din metal, mirosul sprayului de mobilă Pledge și al soluției de curățare pentru suprafețe metalice, marca Brasso. Un portar care asigură permanența, un plus pentru securitatea sistemului de intrare și a cutiilor de scrisori încuiate.

Mobilierul e întotdeauna simplu și nu diferă cu nimic de cel al unui hotel de trei stele de pe litoral. Uitându-se la bufetul ei lucios, în stil georgian și la masa lăcuită din sufragerie, aproape că i s-a făcut milă de el.

În plus, bănuia ce viață modestă ducea acum, de când se pensionase, cât de insignifiant se simțea, căci, în urma investigațiilor pe care le făcuse, reieșise că nu avusese soție, copii sau amante. Nu era soț, tată, bunic sau amant; era un simplu pensionar singuratic, ale cărui realizări țineau de domeniul trecutului și care trăia dintr-un venit modest. Tot ce-i mai rămasese acum, după atâția ani de muncă, era o viață searbădă, redusă la o rutină austeră, în care profita de multiplele distracții gratuite sau ieftine pe care le avea de oferit Londra, mergând la club, ca să se mențină în formă, unde citea ziarele, apoi lua o cină frugală, singur, în apartamentul lui îngheșuit. Nu era genul care să se retragă la țară, într-o solitudine cumpătată, să crească găini și să planteze dalii; era prea dependent de tabieturile lui de londonez cu stare pentru a face asta, așa că putea fi tentat de o reședință somptuoasă, situată în provincie, potrivită rangului pe care credea că îl are.

„Dragă colonele Robinson, i-a scris ea, mi-am verificat agenda și am constatat că voi putea participa, într-adevăr, la concertul din muzică de Bach de la Londra, de luna viitoare. În cazul în care încă doriți să luăm masa de prânz împreună (fiecare își plătește consumația, insist), îmi veți face o foarte mare bucurie.”

Bineînțeles că adresa imprimată pe hârtia cu antet l-a tentat, chiar mai mult decât ideea de a împărți nota de plată, după cum bănuise deja Evelyn că se va întâmpla. Numele conacului Kingsley arată impresionant, imprimat cu litere

negre, în relief, în partea de sus a hârtiei filigranate, marca Croxley Bond. Evelyn bănuia să nu va rezista tentației de a o suna să confirme. „Voi face o rezervare pentru prânz, ora 12”, a asigurat-o pe tonul lui aspru, de ofițer. „Vă convine așa?”

Lui Evelyn îi convenea de minune. Putea să ia trenul de la ora zece și să se oprească la o cafea în gara Waterloo, unde toaleta pentru doamne era perfect respectabilă. A decis că e important să nu-i trezească niciuna dintre amintirile pe care le-ar mai putea avea despre ea din anii aceia, legate de fata modestă, în uniforma ei kaki. Așadar, după ce-și va verifica părul și își va reîmprospăta rujul, nu se va duce la Tate sau la Peter Jones, să caute printre resturile de cupoane; în schimb, va merge la concert cu taxiul, va ajunge acolo cochetă și elegantă, în costumul ei albastru-deschis, imitație Chanel, cu cea mai mare broșă cu diamante și safire a mamei prinsă într-o parte, la vedere, cu părul aranjat, cu un impermeabil pe braț, în caz că vremea era capricioasă.

El o aștepta în restaurant, galant, făcându-i semn să ia loc pe scaunul liber. Strângându-i mâna, ea i-a spus:

— E o încântare, domnule colonel.

— Stephen, te rog.

Evelyn i-a zâmnit.

— Atunci, spuneți-mi Evelyn.

— Ai un aer foarte primăvărat, a constatat el, aruncând o privire la hainele și la broșa ei frumoasă, strălucitoare.

— Într-adevăr, la țară adie un vânt de primăvară, a încuviințat ea, dar până și parcurile din Londra etalează un covor superb de narcise.

— Știu. Ieri m-am plimbat prin parcul St James. Sunt mii de narcise. Cum le spunea Wordsworth?

— Un alai. Un alai de narcise galbene. De fapt, se pare că expresia i-a aparținut surorii lui.

— Chiar așa? a pufnit el, oarecum dezaprobat. Și mulți dintre copaci stau să înflorească, din câte-am văzut.

— E cam devreme pentru florile de cireș. Să fi fost magnolii? Ele înfloresc mai devreme la Londra. Mereu mă rog ca ale mele să mai aștepte puțin, până trece gerul.

— Se pare că te pricepi la horticultură, a observat Robinson, privind-o peste ochelarii cu lentile în formă de semilună, în timp ce studia meniul.

— Oarecum. Cred că așa am fost învățată de mică; am avut mereu grădini și pământuri de care să mă îngrijesc.

Au comandat, apoi el a îndemnat-o:

— Povestește-mi despre casa ta, despre conacul Kingsley. Pare a fi enorm.

Evelyn a râs.

— Nicidecum! Cel puțin, nu pentru mine. Acolo am crescut, așa că locul acela a fost dintotdeauna căminul meu. Iar de când s-au stins părinții mei, am putut să-l conduc după bunul meu plac. Sunt văduvă, prin urmare nu e nimeni care să-mi spună ce pot și ce nu pot să fac.

— Sună grozav. Cât despre mine, sunt un burlac bătrân și greoi, cu nimic altceva de făcut, în afară de câteva meciuri de cricket vara și concerte în restul anului.

— Ei bine, pentru mulți, și asta sună grozav. Însă mie îmi place exact opusul. Acasă am animale și grădini, iar plăcerile Londrei se află la doar câteva stații de tren. Desigur, e mult de lucru când ai de îngrijit o casă veche. Seamănă cu Forth Bridge, îmi spun uneori. În caz de furtună, cade țigla, copacii se prăbușesc, jgheaburile se înfundă și câte și mai câte.

— Cât de veche e casa?

— A fost construită pe la jumătatea secolului al XIV-lea, modernizată în secolul al XVII-lea, iar în secolul XX i s-au mai adus unele îmbunătățiri, a precizat Evelyn râzând. Așa e, o știu pe dinafară. Dar e singurul mod de a o descrie. Fiecare familie care a locuit acolo și-a pus amprenta asupra ei, modificând-o într-un fel sau altul. Și, din câte știu, majoritatea au trăit fericiți acolo toată viața lor.

— De cât timp locuiește familia ta acolo?

— De pe la începutul secolului. A fost cadou de nuntă pentru părinții mei, primit din partea familiei mamei. Au închiriat-o cât au fost plecați în India, iar când s-au întors, părinții mei i-au adăugat o bibliotecă și au transformat grădurile într-o aripă destinată personalului.

Evelyn a clătinat din cap, apoi a izbucnit în râs.

— Nu, nu e chiar atât de impozantă. Acum nu mai există personal, ci doar eu, o menajeră și un grădinar, care vine o dată pe săptămână.

— Și cu toate astea, sună la fel de impresionant. Eu duc o viață extrem de simplă, într-un apartament mic, pe care-l găsesc foarte confortabil, recunosc, dar te invidiez pentru terenuri și pentru spațiu.

— În acest caz, trebuie să-mi faci o vizită într-o bună zi, l-a invitat ea. Vino cât mai curând, cât încă sunt magnoliile înflorite. Arată splendid. Voi porunci gerului să stea de parte, dacă-mi promiți că vei veni.

21 martie 1985

Dragul meu drag,

Nici nu am cuvinte să-ți povestesc cum i s-au luminat ochii când a văzut broșa mamei! Cred că i-ar fi plăcut să mi-o smulgă de la piept și s-o amaneze pe loc. Și-a plătit consumația, desigur, după cum sugerasem în invitație. Dar un adevărat gentleman ca tine, dragul meu, ar fi încercat să achite toată nota de plată sau cel puțin s-ar fi prefăcut că vrea să o facă. Abia aștept să-l văd aici, pe teritoriul meu, dar știu că va trebui să acționez încet și prudent, dacă vreau să-l aduc în punctul în care voi deține controlul asupra situației.

O, ce amuzant, dragul meu! Se pare că toate antrenamentele acelea n-au fost totuși inutile. A venit, în sfârșit, și vremea mea.

Cu toată dragostea,

A ta, Evie xxx

PS: Te iubesc.

31

Evelyn, 15 aprilie 1985

Se țese o pânză

De o săptămână, Evelyn urmărea cupele roz și albe ale florilor care se deschideau. Se ruga să țină vremea bună, ca nu cumva florile să degere peste noapte. Nu era cel mai important aspect al vizitei lui Stephen Robinson, dar justifica momentul ales. În multe grădini înfloreau magnoliile primăvara, însă puține dintre ele aveau flori la fel de spectaculoase ca *Magnolia grandiflora* de la conacul Kingsley. În unii ani, primăvara timpurie și caldă îndemna cireșii din apropiere să înflorească la unison, și totuși, anul acesta, florile sculptate erau singura vedetă din acest colț al grădinii împrejmuite cu zid, unde, sub copacii noduroși, erau presărate primule și violete.

— Anul ăsta sunt perfecte, a zis Evelyn, arătând spre ele în timp ce-l conducea pe Stephen prin grădină. Cred că părinții mei le-au plantat în anul în care s-au mutat aici și mi se pare că acum le merge mai bine ca niciodată.

Stephen a aruncat o privire fugară copacilor încărcăți cu flori mari, apoi s-a uitat spre peluză și spre pădure.

— Mmm, minunat! a exclamat el. Și toate sunt ale tale?

Evelyn se așteptase la asta. Normal că avea să fie interesat de întinderea valoroasei sale proprietăți, mai degrabă

decât de iubitele ei flori. Și-a dus mâna streășină la ochi, privind în depărtare.

— Terenul nostru se întinde până la stradă și până la aleile laterale, i-a zis, apoi s-a întors și a arătat în direcția opusă. Pe acolo se ajunge jos, la râu.

I-a remarcat strălucirea din ochi, în timp ce aprecia valoarea terenurilor. Evelyn era tentată să acționeze rapid, să-l elimine pe parazitul ăsta lacom, dar s-a înfrânat. Știa că trebuie să aibă răbdare, să aștepte sezonul de vânătoare.

El s-a întors odată cu ea, uitându-se peste câmp.

— Se pescuiește bine pe râu?

— Uneori mai prinzi câte un păstrăv. Înțeleg că situația s-ar putea îmbunătăți, dacă am curăța râul de crengile moarte și de toate mizeriile. Iar malul acesta e al nostru, până la linia de separație. E un loc bun de pescuit. Încă mai fac câte o baie acolo, când curentul nu e prea rapid.

— Probabil că e al naibii de rece, a spus el, repetând gestul ciudat din bărbie. Așadar, cât teren deții în total?

— Vreo sută cincizeci de acri și mai bine, dacă punem la socoteală grădinile și terenul din jur.

— Foarte frumos! a zis el, dând din cap. Ai o proprietate frumușică de tot.

Ea a zâmbit.

— Am iubit dintotdeauna locul ăsta.

— Ce faci cu atâta pământ?

— Vino să-ți arăt!

L-a condus de-a lungul gazonului, până unde începea iarba aspră a padocului și a pajiștilor de dincolo de el. S-au oprit lângă gard, unde ea a făcut un gest larg cu mâna, spre întinderea de pământ.

— Pe aceste câmpuri pasc acum oile. Ador să le privesc primăvara, când au miei. Uite acolo câțiva care se joacă.

O turmă de miei alerga într-un colț al pajiștii, animalele sărind pe rând pe un trunchi de copac și apoi coborând, înlocmai ca niște copii care joacă leapșa.

— Iar în zona aceea, un fermier local își aduce vitele vara, a zis ea, arătând spre pajiștile de lângă râu. Iarba e prea grasă pentru oi, fiindcă e o porțiune inundată natural.

— E convenabil din punct de vedere financiar? Câștigi bine din faptul că-l închiriezi pentru păscut?

Evelyn a ridicat din umeri.

— Nu, nu prea mult, dar pentru mine nu a fost niciodată vorba de bani. E doar o modalitate de a întreține terenurile. Datorită turmelor, nu cresc buruienile, iar arendașii întrețin gardurile și ne oferă un plus de siguranță. E mai degrabă serviciu contra serviciu.

— Înțeleg, a zis el, cu bărbia zvâcnindu-i din nou, și o clipă a căzut pe gânduri. Nu aș vrea să mă bag în treburile tale, Evelyn, totul depinde de tine, dar sper că ești bine sfătuită din punct de vedere financiar.

Evelyn a zâmbit în sinea ei. Era extrem de ușor! Oare toți bărbații erau așa de previzibili atunci când întâlneau o situație pe care considerau că o pot folosi în avantajul lor?

— Știi, nu m-am întrebat asta, a zis ea în schimb. Am continuat să fac lucrurile așa cum am învățat de la părinții mei. Ți se pare că fac o greșală îngrozitoare?

— Draga mea, a răspuns el, întorcându-se și luând-o de mână. Povestea asta e fascinantă și încântătoare, doar că trebuie să-ți planifici viitorul. Niciunul dintre noi nu întinește. Presupun că nu dispui decât de pensie ca să întreții atât proprietatea, cât și pe tine.

— Așa e, a zis ea, dând din cap și ferindu-și privirea. Întreținerea casei devine tot mai costisitoare. În vremurile astea, utilitățile sunt o povară îngrozitoare. Dar nu aş putea să vând proprietatea – Kingsley înseamnă prea mult pentru mine.

— Normal că înseamnă, și înțeleg și de ce. Dar poate vrei să-ți cântărești opțiunile. Ești ceea ce unii numesc bogată pe hârtie, dar săracă în lichidități.

În după-amiaza aceea, în salon, în timp ce serveau ceaiul, cu focul arzând în șemineu, în ciuda soarelui primăvăratice de afară, Stephen a continuat să-i prezinte propriile idei în legătură cu domeniul Kingsley, nu să i le impună cu forța – era mult prea deștept pentru asta –, ci cu blândețe și perseverență.

— Casa asta oferă posibilități uriașe. Te-ai gândit vreodată să o transformi în hotel sau într-un centru pentru conferințe? Sau ce ai zice de evenimente, nunți, de exemplu? Cred că se câștigă enorm de pe urma unor astfel de recepții.

Evelyn își sorbea ceaiul Earl Grey și ciugulea dintr-o felie de tort de Madeira în timp ce-l asculta, exclamând când și când: „O, Stephen, ce idee bună!” sau „Cred că așa ceva ar fi realizabil”, în vreme ce el continua să-i facă sugestii.

— Și apoi, desigur, mai e și terenul, a zis el într-un târziu. Dacă nu beneficiezi de o chirie substanțială de pe urma arendașilor și nici nu vrei să crești tu însăși animale, atunci ar trebui să te gândești la cât valorează terenul.

— Sugerezi că ar trebui să-l vând?

El și-a golit ceașca de porțelan, după care a pus-o la loc pe farfurie, cu un clinchet delicat.

— E o idee. Terenurile sunt mereu la mare căutare, în special cele situate în sate frumoase, cum e al vostru. Ar putea fi o cale ușoară de a obține un capital imediat. Sunt convins că

n-ar strica să ai niște rezerve la îndemână data viitoare când acoperișul va avea nevoie de reparații.

— Chiar crezi? I-a întrebat Evelyn, adunând cu vârful degetului firimiturile de tort de pe farfurie, însă fără să le mănânce, ci doar strângându-le laolaltă. Mie chiar îmi place să admir oile pe câmp. Cu niște case aici, nu ar mai fi la fel.

Stephen s-a aplecat peste masă și a bătut-o ușor pe mână.

— Dar poți să vinzi cât de mult sau cât de puțin poțesti. Și oricum, lucrurile nu se întâmplă peste noapte. Dacă ai citi articolele financiare, cum o fac eu, ai afla că firmele cumpără terenuri cu ani buni înainte de a construi ceva pe ele. Bănci funciare le numesc ei. Și, între timp, tu te-ai bucura de toate beneficiile.

Evelyn i-a adresat cel mai frumos zâmbet de care era în stare, savurând expresia infatuată care punea stăpânire pe trăsăturile lui răutăcioase.

— Pentru Dumnezeu, Stephen! Ești o adevărată revelație! Serios. Nu am gândit prea limpede până acum, nu-i așa? Poate că voi solicita o evaluare, ca să știu cum stau.

El i-a răspuns cu un zâmbet crispat, cel mai bun de care era în stare.

— Ești o femeie capabilă, Evelyn. Doar că, uneori, e necesară puțină gândire critică.

32

Evelyn, 19 septembrie 1985

Ochi lacomi

Când Stephen s-a oferit pentru prima dată să discute cu agenții imobiliari în locul ei, Evelyn a refuzat.

— O, Doamne, nu știu dacă ar trebui. Familia mea și domeniul Kingsley sunt foarte cunoscute în zonă. N-aș vrea să interpreteze cineva greșit faptul că acționezi în numele meu. Lumea vorbește. Uite, ce-ar fi ca mai întâi să discut eu cu agenții și apoi să analizăm împreună evaluările lor?

El nu a mai insistat. De ce ar fi făcut-o? Ea îi oferea deja acces la o mulțime de informații privind proprietatea și vedea în ochii lui cum socotește cu lăcomie cât valorează. Îi permisesese să consulte documentele referitoare la cadastru și să parcurgă copiile rapoartelor de evaluare ale agenților imobiliari, după ce Evelyn se întâlnise cu ei, însă nu voia ca el să știe că proprietatea era încredințată spre păstrare și, cu siguranță, nu voia ca el să fie văzut de vreun vecin.

În timpul vizitelor lui, ea se ținea la distanță de Neil, ciobanul, dacă acesta era cu oile pe câmp, și se asigura că Stephen nu vine decât în zilele în care Sharon, menajera, și Jim, grădinarul, nu erau prin preajmă. I-a descurajat pe cei câțiva prieteni pe care-i mai avea să treacă pe la ea în zilele respective, dar atunci când, în mod ciudat, cineva îi livra revista

parohiei sau vreo broșură pentru Spectacolul Anual al Clubului Grădinarilor, nimănui nu i se părea bizar să vadă un bărbat de vârsta a doua analizând o grămadă de documente înșirate pe masa ei din bucătărie sau rătăcind pe moșie, confundat în gânduri, chiar dacă el calcula cât valora averea lui Evelyn, în loc să admire straturile de flori.

Urmărindu-l cum citea rapoartele și îi făcea sugestii, uneori mai că nu-i venea a crede că era același bărbat pe care îl cunoscuse la Bad Nenndorf. Anumite trăsături ale vechiului caracter al lui Stephen erau încă evidente, desigur: precizia, abilitățile de manipulare, ochiul format pentru a sesiza slăbiciunile și, cel mai important, izolarea. Dar își amintea mult prea limpede cu câtă răceală desconsiderase oamenii demni de milă pe care îi interogase, bărbați și femei, în vreme ce aceștia tremurau, tresăreau și leșinau în fața lui, în timp ce Robinson le sonda memoria. „Și în fiecare seară, când sărut de noapte bună fotografia ta, dragul meu, îmi reamintesc faptul că o fac și pentru tine.”

— Rezumatele astea sunt foarte interesante, iar evaluările, încurajatoare, a conchis el după ce a terminat de citit rapoartele agenților imobiliari. Însă totodată precizează că nu are niciun rost să vinzi pământurile ca teren agricol. E mult mai bine să negociezi cu cei care achiziționează terenuri, de acolo te poți alege cu un profit real. Ce părere ai?

Evelyn ar fi preferat să arunce în foc toată grămada aceea de dosare și să le vadă arzând în flăcări.

— Mi-a plăcut de cei de la Knightley, a zis ea în schimb. Dacă mă hotărâsc să fac pasul, aș vrea să negociez cu ei. Dintre ceilalți, câțiva mi s-au părut cam impertinenți, cu mașinile lor mari și lustruite, pe când cei de la Knightley au venit cu un Land Rover. Am avut senzația că sunt mai

compătitori și că înțeleg mai bine managementul și importanța unei proprietăți mici, din provincie.

— Sunt de acord. E bine de știut cu cine ai de-a face, a zis el dând din cap. Dar ce e încă și mai relevant e cum te simți la gândul că îți vei vinde pământul, sau măcar o parte din el?

Prânzul de duminică era pe sfârșite. În ultima vreme, Stephen venea cu regularitate la prânz, duminica. Primele dăți când o vizitase, condusesse el însuși, dar acum, când venea, Evelyn îl lua de la gară sau, de cele mai multe ori, mergea pe jos, ca să poată savura câteva pahare de vin, alături de friptura de vită. Cu ocazia primei vizite, îi adusesse un buchet sărăcăcios de narcise, dar, de atunci, nimic altceva din partea bătrânului nătăraș, nici măcar o cutie ieftină de bomboane.

Evelyn se juca cu coaja feliei de brânză Stilton pe care o servise după plăcinta cu mere și frișcă.

— Mai am nevoie de ceva timp de gândire în privința pământului, i-a zis ea. E o decizie importantă. Nu trebuie să mă hotărâsc acum, nu-i așa?

— Bineînțeles că nu. De fapt, s-ar putea ca piața imobiliară să-și mai revină la anul, așa că poate e mai bine să mai aștepți. Stephen a sorbit vinul vechi pe care i-l turnase cu carafa tatălui ei, apoi a adăugat: Și casa? Cu ea cum rămâne? Te-ai mai gândit?

— Mi-a surâs mai degrabă ideea de a organiza nunți, a răspuns ea. E un loc încântător acolo, pe peluză, pentru a amplasa un cort. Parcă-mi și imaginez o mireasă frumoasă, pozând sub bolta de trandafiri. Ar fi plăcut să facem oamenii fericiți.

— Nimeni nu se apucă de afaceri ca să-i facă pe alții fericiți.

— Nu?

— Și cred că, probabil, tot tu va trebui să le pui la dispoziție și cortul. Sunt aproape sigur că mirii și miresele nu-și vor

aduce propriile ansambluri și, în plus, e al naibii de scump să le ridici și să le întreții. Trebuie să faci rost și de încălzitoare pentru cheștiile alea afurisite.

— O, serios?! s-a mirat ea, prefăcându-se descurajată, în timp ce rupea un biscuit între degete. Și, desigur, aș fi ușor îngrijorată în privința mobilierului și a tablourilor. Ar fi foarte stresant să primesc pe proprietate o mulțime de străini care umblă peste tot și-și bagă nasul în lucrurile mele.

Stephen a scrutat salonul cu pereți lambrisați, împodobit cu servanta din stejar în stil George al IV-lea și cu urnele roz, din porțelan chinezesc.

— E normal să fii îngrijorată - ai o mulțime de lucruri de valoare aici. Le-ai evaluat de curând, pentru a încheia o poliță de asigurare?

— O asigurare? Nu a trebuit să cer niciodată vreo despăgubire.

Cu un râs ciudat și batjocoritor, el i-a explicat:

— Nu mă refer la o despăgubire, ci la o evaluare în ideea de a le asigura. Te rog, spune-mi că ți-ai asigurat bunurile.

— Nu cred că înțeleg ce vrei să spui prin evaluare. Știu doar că în fiecare an plătesc asigurare pentru casă și bunuri.

El s-a uitat lung la ea.

— Adică în ultima vreme nu te-ai mai interesat dacă asigurarea acoperă toate bunurile? Ai plătit, pur și simplu, an de an?

— Da. Nu așa procedează toată lumea?

— Evelyn, cu o casă extraordinară precum aceasta și cu obiecte vechi și valoroase ca ale tale, trebuie să-ți revizuiesti și să-ți actualizezi asigurarea din când în când. Probabil că acum ești foarte descoperită.

— Atunci, crezi că nunțile nu sunt o idee prea grozavă?

— Nu fără o evaluare a riscului maxim. Și, presupunând că ți-ai dori într-adevăr să obții venituri din nunți, asiguratorii ți-ar impune, cu certitudine, condiții noi, fiindcă proprietatea s-ar clasifica drept afacere, ceea ce ar însemna că prima de asigurare ar crește.

— O, Doamne! Sună extrem de complicat, a zis Evelyn oftând, apoi s-a uitat spre peretele opus al camerei, la pictura mare, în ulei, înfățișând câteva temple în ruină, sub norii negri, de furtună. Poate că ar trebui să vând câte ceva, a zis, arătând spre pictură. Tabloul acela deprimant nu mi-a plăcut de la bun început; îmi amintește de un oraș bombardat.

Robinson s-a întors spre tabloul ale cărui vopsele se în-negriseră de-a lungul anilor de la atâta fum de țigară și de la focul cu lemne din șemineul deschis și pe care doar rama aurită și împletită îl mai salva puțin.

— Pentru început, ar trebui să te adresezi unei case bune de licitații. Să le ceri sfatul în legătură cu prețul pe care l-ai putea obține. De fapt, ar fi o mișcare inteligentă. Sunt în permanentă căutare de obiecte valoroase și îți vor da o estimare atât a valorii, cât și a unei eventuale asigurări. Vrei să-ți aranjez eu o întâlnire?

Evelyn a așteptat o clipă înainte să-i răspundă, mimând ezitarea, după care a spus:

— O, nu aș vrea să te mai deranjez. O să chem eu pe cineva, iar după ce îmi vor da niște cifre concrete, putem discuta din nou. Ai vrea să procedăm așa?

Robinson s-a rezemat de spătarul scaunului, cu chelia luminată de focul din cămin.

— Mi se pare o idee foarte bună. O să discutăm amândoi. Nu ți-ai dori ca un adjudecător priceput să-ți forțeze mâna.

33

Evelyn, 11 noiembrie 1985

Cât de multe ai!

Evelyn lustruia paharele de vin cu un șervet curat de in și se uita la Stephen. Stătea aplecat deasupra evaluărilor realizate de casa de licitație, întinse pe masa curată din bucătărie. Avea în mână o cană de cafea aburindă, iar becul de deasupra îi lumina scalpul chel și rozaliu. Din când în când nota câteva cifre într-un carnetel. Îi evalua proprietatea, frecându-și, la figurat, palmele de încântare la gândul de a obține o parte din averea ei. Evelyn s-a oprit din ștersul paharelor – îi venea să i le spargă în cap.

Chiar și acum, după patruzeci de ani, Evelyn își amintea cu exactitate ziua când făcuse promisiunea. Afară era un ger cumplit și fulguia, însă era chiar mai frig în celulele fără geamuri și fără pături, cu pereții și podelele alunecoase din pricina aerului înghețat.

Hotărâse deja că nu mai putea tolera slujba aceea, să stea în spatele unui birou și să traducă, în timp ce prizonierii își șopteau confesiunile cu glas răgușit, să noteze vorbele lor incoerente, în timp ce Stephen li se adresa cu îngâmfare. Însă la început nu știuse că într-o bună zi va încerca să se răzbune, în numele lor și al lui Hugh. Tot ce știa atunci era

că-și dorea ca brutalitatea să ia sfârșit. Încercase să discute cu ceilalți, chiar și cu Stephen, fiindcă el se afla la conducere, dar tot ce-i răspunseseră, parcă într-un glas, fusese că: „Dacă dețin vreo informație utilă, trebuie să le-o smulgem.”

„Ar fi trebuit să-mi dau seama mai devreme, a reflectat ea. Am fost atât de naivă. Vedeam cât sunt de oropsiți cu toții. Aveau hainele murdare, erau bătuți și plini de vânătăi, aveau răni la picioare din pricina nenorocitelor de lanțuri din fier. Ar fi trebuit să înțeleg ce se întâmplă. Niciuna dintre convențiile privind tratamentele aplicate prizonierilor nu era respectată, iar abuzurile se sfârșeau cu moartea. Nu știu de ce mi-a luat atâta să înțeleg, dar în ziua aceea, când l-am recunoscut pe Kurt, am știut că trebuie să ajut. Îl văzusem când venise, sănătos, îmbrăcat cu o cămașă curată, iar în câteva săptămâni abia mai respira.

Și atunci am făcut promisiunea. M-am aplecat deasupra biroului, ascultând eventualii pași care-mi vesteau sosirea lui, și mi-am spus: Promit că voi face tot ce-mi stă în putință ca să pun capăt acestor tratamente.

Dar nu am făcut nimic atunci. În schimb, am fugit ca o lașă. Colonelul a încercat să mă intimideze când m-am ciocnit de el, după interviul de la hotelul Kaiserhof, la fel și mai târziu, când m-a dat afară, însă nu l-am oprit niciodată. Știu că am făcut ceva bun după ce am plecat, când am ajuns la Wildflecken, dar nu am împiedicat nicicând relele tratamente din centrul acela blestemat. Centrul și-a continuat activitatea încă vreo doi ani, timp în care a murit și mai multă lume și a avut loc și un proces. Și cu toate acestea, bărbatul responsabil pentru ororile de atunci consideră în continuare că a avut dreptate; a crezut atunci și crede

și acum că tot ce a făcut a fost pentru binele țării. Uită-te la el cum stă acolo îngâmfat și mulțumit de sine, așteptând cu nerăbdare un prânz copios, câteva pahare de vin și puțină brânză Stilton. Nu merită.”

Ca de obicei, Stephen parcursese pe jos distanța de la gară spre casă, pe străduțele pustii, în soarele strălucitor de iarnă, fără să întâlnească nici picior de om.

— Nu ți-e frică să locuiești singură aici? o întrebase la venire, sărutând-o fugar pe obraz cu buzele lui subțiri și uscate, în ceea ce devenise salutul lui obișnuit de bun găsit și de rămas-bun. Nu am văzut niciun suflet pe drum până aici.

A bătut-o pe umăr, subliniind aparența de intimitate crescândă, și atunci i-a trecut prin minte că poate are de gând s-o ceară în căsătorie, acum că îi era limpede cât valorează. Până și gândul ăsta a făcut-o să se cutremure.

— O, mă simt în siguranță în casa asta, a răspuns Evelyn, trecând pe lângă el în drum spre salon, unde a așezat paharele pe masa pregătită pentru prânz, cu șervețele albe și argintăria moștenită de la părinții ei.

În timpul săptămânii lua masa în bucătărie, cu ceea ce numea „tacâmurile bucătarului”, adesea mâncând la prânz o bucățică de brânză și un colț de pâine. Însă azi era duminică, ziua în care Stephen venea să-și bucure ochii privind la averea ei. Duminica era ziua în care își etala bogățiile și posesiunile, așa că avea grijă să-i arate tot ceea ce Kingsley avea mai bun de oferit. Cu cât îi arăta mai multe, cu atât el râvnea mai tare.

Sigur că se așteptase ca el să se bucure de ocazia de a-i aprecia valoarea, dar ceea ce nu anticipase era nerăbdarea lui; nu putea rezista tentației de a se servi cât mai repede cu

o părticică din averea ei. Evelyn se gândise că Stephen și-ar putea dori să se ocupe de investițiile ei și poate chiar să o ceară de soție, dar a fost surprinsă să constate că nu rezista fără să-și însușească, din când în când, câte un mărunțiș. Chiar era atât de strâmtorat? Oare amaneta sau vindea suvenirele pe care le șterpelea? Ori era felul lui de a-și bate joc de ea? Da, mai degrabă asta. Și, cu cât se străduia mai tare să înțeleagă de ce o făcea, cu atât înțelegea mai limpede că el o considera atât de neatentă în privința averii moștenite, încât nu ar fi niciodată capabilă să observe dacă ar pierde ceva, dar și că o disprețuia atât pe ea, cât și stilul ei de viață.

Stephen se afla la a doua sau la a treia sa vizită, când ea o observat că îi lipsesc inelele din argint, în stil georgian, pentru șervețele și și-a dat seama că el fură. O clipă a crezut că poate inelele se rostogoliseră pe jos, atunci când ridicase fața de masă, sau că le pusese bine, ca să le lustruiască, dar a înregistrat lipsa lor și, cu ocazia următoarei lui vizite, a observat că pernuța ei drăguță pentru ace, în formă de bufniță, pe care mama o folosea la brodat, nu mai era la locul ei, pe masa de croitorie, și a început să-și pună întrebări. Atunci a zâmbit în sinea ei. „Și eu pot să intru în jocul ăsta. Dar nu-i voi permite să ia piesele cele mai importante.”

A ascuns bijuteriile cele mai valoroase sub scândurile podelei, dedesubtul dulapului lung de lângă căminul din dormitor, în vreme ce figurinele netsuke ale tatălui ei au rămas încuiate în vitrină. A dosit după dulap cănile din argint pentru frișcă, în formă de vacă, însă nu și-a făcut griji pentru tacâmurile din argint; Stephen o văzuse numărând cuțitele și furculițele și punându-le la loc în cutia lor din lemn. Dacă el lua o linguriță, două din argint, sau chiar și o farfurioară de Staffordshire, lui Evelyn nu-i păsa. Avea să

remarce și s-o adauge pe lista lui cu delictе, ceea ce-i va în-tări hotărârea de a-i veni de hac atunci când va sosi vremea.

— Nu erau bicicliști sau călăreți azi pe drum? a întreat ea, întorcându-se spre cuptor, ca să verifice temperatura de coacere a budincilor de Yorkshire. De obicei ies în dimine-țile frumoase de duminică, precum aceasta.

— Nu, azi nu era nimeni. Eram singurul suflet care tre-cea pe-acolo.

Stephen și-a pus cana pe masă, apoi, bătând cu palma în rapoartele din dosarele lucioase, a zis:

— Habar n-aveam că ai atât de multe antichități și obiecte de valoare. Ești sigură că te simți în siguranță aici, de una singură?

— Am fost, până acum. Nu crezi că ar trebui?

— Nu vreau să te neliniștesc, dar sunt foarte îngrijorat să te știu singură aici tot timpul, cu atâtea lucruri în casă. A luat unul dintre rapoarte și, răsfoind paginile, a continuat: Numai bijuteriile valorează mii de lire. Ai putea fi o țintă foarte ușoară. Ar trebui să-ți iei măcar un seif.

„Poftim? Să-mi pun toate lucrurile laolaltă, ca să ai tu de unde alege?” Evelyn stătea cu spatele la el, pregătind aluatul.

— Încui cu grijă ușile noaptea și atunci când plec de acasă. În plus, am și alarmă.

— Chiar și-așa. Asta ar trebui să-i țină la distanță pe in-truși, dar dacă cineva vrea cu tot dinadinsul să intre în casă, nu-i va sta în cale o simplă alarmă. Văd și ei că nu e nimeni aici care să o audă. La sosirea poliției, ar fi de mult dispăruți.

— Dar am și o pușcă.

El a râs, nu amuzat, ci mai degrabă scurt și batjocoritor, după care a spus:

— Păi, atunci totul e sub control! Și totuși ai putea avea necazuri dacă rămâi fără muniție sau mai știu eu ce. În unele cazuri, proprietarii au fost acuzați că i-au atacat pe hoți.

— O, aș fi foarte atentă. Am fost antrenată cum se cuvine în ATS și oricum am tras cu arma din copilărie, când vânam fazani și alte animale.

— Fazanii și oamenii nu sunt aceeași mâncare de pește, a zis el, sorbind din cafea și privind-o peste marginea ceștii. Acum îmi amintesc vag de tine, a continuat. La început nu-mi aduceam aminte, dar imaginile îmi revin treptat. Erai făptura aceea timidă de la Bad Nenndorf, nu-i așa? Acum cred că știu cine ești. Nu ai rămas mult timp acolo, nu?

— M-am mutat la scurtă vreme. Nu mi se prea potrivea slujba aceea. Am înțeles că pot fi mai utilă în altă parte. „Chiar mă întrebam când îți vei aminti și ce anume.”

Evelyn s-a uitat spre suportul de cuțite de lângă aragaz. Toate lamele fuseseră ascuțite de curând. Nu voia să fie nevoită să-și abandoneze planul ticluit cu atâta grijă, dar trebuia să vadă în ce direcție se îndrepta discuția.

El a arătat spre ea.

— Da, acum m-am prins. Erai.... cum te numeai? a întrebat, pocnind din degete. Eva și nu mai știu cum, nu Evelyn. Așa te chema atunci. Erai blonda minionă care puneă întruna întrebări despre operațiunea pe care o desfășuram acolo.

— E posibil să o fi făcut.

— Plecarea ta a fost oarecum învăluită în mister, nu-i așa?

Așadar, nu își amintea cu exactitate detaliile.

— Nu, nu mă simțeam bine. Mi-a fost eliberat un certificat medical, a zis ea, turnând apă fiartă peste cartofi.

— Da, încep să-mi amintesc, a spus el, privind-o compătimitor. Ei bine, nu oricine putea să facă față acelor misiuni dificile. Tu pur și simplu nu erai croită pentru slujba aceea.

— Nu, cred că nu eram, a încuviințat ea, întorcându-se și uitându-se pe fereastră la stejarii care începeau în cele din urmă să-și scuture frunzele. Poate că data viitoare când vii, voi pregăti fazan, s-a oferit ea. Ca să mai schimbăm puțin carnea de vită.

— Minunat! a exclamat el. Și acum spune-mi, între timp ai mai analizat cifrele astea? a întrebat-o, atingând hârtiile înșirate în fața lui.

Ea s-a așezat lângă el.

— Am încercat, dar m-am cam împotmolit. Sunt atâtea aspecte de luat în considerare.

— Știu, draga mea. Dar te voi ajuta eu. Ce-ar fi să începem prin a face o listă cu lucrurile de care crezi că nu mai ai nevoie sau care nu te mai interesează? i-a propus el, afișând obișnuitul zâmbet crispat și bătând-o cu palma pe mână, convins că Evelyn va fi de acord.

— Da, te rog. Hai să începem, a răspuns ea, zâmbind la rândul ei. Ce m-aș face fără tine, Stephen?

Conacul Kingsley

25 ianuarie 1986

Dragul meu,

Nu am de unde să știu dacă și tu ai proceda așa cum am eu de gând să procedez, și totuși simt că m-ai înțelege. Întotdeauna ai dat dovadă de integritate și ai avut un puternic simț al dreptății. Sunt convinsă că ai da curs zicalei „ochi pentru ochi” și că nu te-ai agăța de îndemnul „iubește-ți aproapele”. Poate că mă grăbesc, dar mă gândesc la asta de ani și ani de zile, și nu am avut nicio dată ocazia până acum.

În sfârșit mi s-a ivit șansa de a răzbuna moartea ta (un sacrificiu inutil, din punctul meu de vedere), dar și de a mă revanșa pentru relele tratamente și pentru moartea acelor bieți nevinovați. Poate că nu e bine în fața lui Dumnezeu (și crede-mă că adesea m-am rugat la El pentru asta), dar, câtă vreme e corect din punctul tău de vedere, mă voi simți îndeptățită. Cred că, dacă vreau să-mi găsesc vreodată liniștea în această viață,

trebuie să-mi duc la îndeplinire misiunea care mi-a luat atât de mult. Nu am avut niciodată șansa de a merge la război și de a-mi face datoria, cum s-a întâmplat în cazul tău. Aș fi putut fi implicată într-o luptă pe viață și pe moarte în timpul războiului, și faptul că acum, în vreme de pace, dușmanul meu se află aici, nu îl face, în ochii mei, mai puțin vinovat de moartea ta și a atâtor altora.

Te rog să mă ierți dacă nu ești de acord cu planurile mele. Nu fac decât ceea ce consider că e corect. E un om arogant și nemilos, care nu a plătit niciodată pentru faptele lui, dar acum o va face.

A ta, veșnic iubitoare, Evie, xxxx

PS: Te iubesc.

35

Evelyn, 4 februarie 1986

Poc, poc

— Încă sunt destui fazani în libertate, a zis Evelyn. Mă gândeam că am putea prinde vreo doi azi, înainte de închiderea sezonului. „Exact când vulpile încep să-și hrănescă puii înfometaji și înainte să se întrebe cineva de ce se aud împușcături în afara sezonului de vânătoare.”

— Cei pe care mi i-ai gătit până acum au fost foarte buni, a încredințat-o Stephen. Erau de pe proprietatea ta?

— Nu, i-am cumpărat de la un măcelar priceput din Petworth și i-am pus în congelator la începutul sezonului. E plictisitor să-i jumulești și să le scoți măruntaiele; prefer să-i cumpăr gata pregătiți pentru friptură. Dar încă trăiesc destui pe moșie și, odată cu venirea primăverii, sunt o pacoste, pentru că îmi ciugulesc primulele din grădină. Mă gândeam să încerc să prind câțiva în dimineața asta. Nu plouă și avem destul timp înainte de prânz. Ai vrea să mă însoțești? Îți pot găsi o pușcă.

El a refuzat, smucindu-și bărbia, cu gestul lui caracteristic.

— Nu, e în regulă. De fapt, nu e genul meu. Nu-mi prea place să omor animale. Însă tu poți s-o faci. O să te însoțesc totuși, ca să-mi mai dezmoțesc picioarele.

„Și cu toate astea nu te deranjează să torturezi și să omori oameni, nu-i așa? Țsta e genul sau mai degrabă specialitatea ta.”

— Corect. Ia-ți cizmele de cauciuc de data trecută; e mult noroi din cauza ploilor din timpul săptămânii, l-a îndemnat Evelyn, privindu-și ceasul de mână. Va mai dura cel puțin o oră până când prânzul va fi gata. În schimb, am pregătit o gustare de luat cu noi. „Fiindcă nu strică, în caz că povestea asta va dura mai mult”, a adăugat pentru sine.

— Foarte bine, a spus el, îmbrăcându-și haina matlasată și punându-și căciula. Aerul de țară crește apetitul.

Au ieșit prin grădină și Evelyn i-a arătat ghiociei împăriași pe sub stejarii golași și spânzul alb care înflorea în jurul mahoniei parfumate.

— Li se mai spune trandafiri de Crăciun, a precizat ea. Reprezintă simbolul speranței și sunt câteva specii rare printre ghiociei de acolo. În ultima vreme am devenit o ade-vărată galantofilă.

Stephen abia dacă băga în seamă florile, întorcându-se la subiectul lui preferat.

— Poate că ar trebui ca în curând să reluăm discuția legată de potențialul terenului. Văd că oile au plecat.

— Da, Neil le-a mutat la Churt. „Fiindcă i-am cerut eu să plece, căci trebuia să scap de toți martorii.” Zicea că ultima iarnă umedă le-a vătămat picioarele și că unele dintre ele au avut viermi la ficat. Nu cred că se va mai întoarce vreodată. Sincer, e păcat, fiindcă îmi plăcea compania oilor și a mieilor.

— Ei bine, oricum nu-ți ieșea nimic din asta, dacă e să mă întreb pe mine. Iar dacă terenul rămâne liber, poți să negociezi la momentul potrivit. Ultimul lucru de care ai avea nevoie e un chiriaș.

Evelyn nu a răspuns. Zărise un fazan care ciugulea ghiocei, lângă rododendroni, și a ochit. Pasărea a căzut, cu penele neatînse.

Stephen a tresărit la auzul zgomotului, apoi și-a revenit.

— Bine ochit! Chiar mă întrebam dacă te mai pricepi. Și cu siguranță așa e.

— O, nu prea mai vânez în ultima vreme, poate doar câte o coțofană cu pui și, desigur, câte un fazan din când în când. Dar tata spunea dintotdeauna că am un talent înnăscut.

Stephen s-a îndreptat spre pasăre, dar Evelyn l-a oprit.

— Nu, poți să-l lași acolo. Îl luăm când ne întoarcem, apoi îl pun la fezandat câteva zile. Sau vrei să-l iei cu tine acasă când pleci?

— S-ar putea să pară ciudat în tren, nu crezi? Un tip cu o pereche de fazani sub braț. Nu, mersi, mă rezum la *Sunday Times*, dacă nu te deranjează.

— Cum vrei, a zis ea râzând. Totuși, ar fi amuzant să te urci în tren cu penele de la coadă atârânădu-ți din buzunare. Dar mai bine îi ținem puțin aici, la fezandat. Nu te văd făcând asta în apartamentul tău din Londra.

— Probabil că nu. E o activitate mult prea rurală pentru Dolphin Court.

S-au plimbat puțin la pas, apoi au ieșit pe o poartă cu cinci drugi și au ajuns pe câmpul dinaintea râului. Arătând în depărtare, Stephen a zis:

— Știi, faptul că terenul tău se află lângă râu îl face extrem de valoros. Adică, simplul drept de a pescui aici valorează ceva, în special dacă reușim să curățăm albia îndeajuns încât să atragem păstrăvii. Mă întreb dacă n-ar fi mai bine să regândim întreaga proprietate ca pachet. Ce-ai zice să mai arunc o privire pe cifrele alea când ne întoarcem?

— Ar fi minunat. Poți să te distrezi cu niște calcule complicate, în timp ce eu fierb cartofii. Îmi ești de un real ajutor.

Nouă, noi; felul în care folosea pluralul indica faptul că Stephen se simțea tot mai îndreptățit să-și aroge drepturi asupra proprietății ei. Săptămâna trecută o luase de mână și îi spusese:

— Tu și cu mine am face o echipă bună.

Nu era tocmai o cerere în căsătorie, deși simțea că încă mai era posibil să audă o propunere rostită de buzele lui subțiri și uscate, însă asta demonstra cât de liniștit se simțea în prezența ei și cât de puțin bănuitor era. Evelyn îl detesta. Îl urmărea cum scrutează câmpul, de parcă ar fi fost stăpânul fiecărui firisor de iarbă, al fiecărui copac și al fiecărui acru de pământ. Era, totodată, insuportabil de îngâmfat, de sigur de el. Azi era ziua perfectă pentru a-și duce planul la bun sfârșit.

— Cred că, dacă vrem să prindem încă unul, va trebui să ne îndreptăm spre desișuri. N-o să întâlnim prea mulți fazani în câmp deschis.

L-a condus spre crângul cunoscut drept Marley's End, unde brazii creșteau deși și înalți printre păduceli, arini și muri.

— Fazanilor le place să se ascundă și să se cuibărească noaptea în smocuri de pădure precum acesta. Curând, ar trebui să scoatem mai mulți din ascunzătoare.

El a urmat-o docil, acest vânător de prizonieri, nu de vânat, pășind alături de Evelyn, care își ducea arma. În timp ce se apropiau de pădure, o căprioară mică a țâșnit brusc din tufișuri și a zbughit-o peste câmp, făcându-se nevăzută printre crenguțele maronii ale ferigilor din vara trecută și prin iarba înaltă. Stephen a urmărit-o îndepărtându-se în

salturi, cu coada albă mișcându-i-se în jus și-n jos în ritmul săriturilor și a întrebat:

— Împuști și căprioare?

— În mod normal, nu. Doar dacă sunt în număr supărător de mare, i-a explicat ea, conducându-l și mai adânc în pădure, spre desișul la care se gândise dinainte. Sau dacă trebuie să curm suferința vreuneia. S-a mai întâmplat ca unele să se încurce în gard. Dacă se rănește grav, îmi displace să las un aminal suferind la mila vulpilor și a corbilor. „Și voi termina și cu tine, nu te teme. N-aș vrea să evadezi din ascunzătoarea aceea perfectă.”

El s-a uitat în jur, spre hățiș.

— Și ce se întâmplă apoi cu trupul animalului? Să nu-mi spui că te întorci cu fierăstrăul, că-l ciopârțești și apoi îl bagi în congelator.

Evelyn a râs.

— Nu, nu trebuie să ridic nici măcar un deget. Vulpile n-au decăt să se înfrupte din el. „Prietenele mele, vulpile, vor veni curând, n-avea nicio grijă.”

Stephen a rămas locului cu o atitudine de stăpân, cu mâinile în buzunare, cercetând printre copaci pădurea, frânturi de câmp, de grădini și de case, după care a spus:

— Ești sigură că mai găsești fazani pe aici? Îmi îngheață picioarele în cizmele astea umede!

„Acum e acum! A sosit clipa! Dar mai întâi trebuie să știe de ce.”

— Îți îngheață picioarele? l-a îngânat ea. Habar n-ai cum e să îngheți.

— Ce vorbești acolo? a întrebat Stephen, întorcându-se spre ea. Ar fi trebuit să-mi iau o pereche de șosete în plus. Îmi e din ce în ce mai frig la picioare.

— Nici pe departe la fel de frig cum le era prizonierilor pe care i-ai maltratat la centrul de interogatoriu. Te-a tratat bine acolo în toți anii ăia, nu-i așa?

Stephen a clătinat din cap, confuz.

— Ce tot spui acolo?

— N-am uitat ce ai făcut. Nu-ți păsa dacă prizonierii trăiesc sau mor. Nu era nevoie să-i faci să sufere atât. La fel cum nici pe viața iubitului și curajosului meu soț nu ai pus niciun preț.

— Ascultă... a zis Stephen, înaintând un pas și retrăgându-se când Evelyn a ridicat ușor arma.

— Rămâi pe loc! Am așteptat ani de-a rândul clipa asta. Nu mișca! Nici măcar nu-ți mai amintești cum îl chema, nu? Pe soțul meu, pe dragul meu Hugh?

— Stai puțin, Evelyn. Lasă arma!

— Am văzut cum te comportai la Bad Nenndorf. Erai în elementul tău. Nu ai prețuit niciodată viața, ci doar rezultatul final.

— E ridicol, a spus Stephen, făcând încă un pas spre Evelyn, care însă a înălțat din nou arma, așa că el a ridicat mâinile și s-a oprit. În regulă. Înțeleg că ești supărată. Dar hai să fim raționali, bine? Asta a fost demult, pe vremea când toți aveam de îndeplinit sarcini necesare și uneori neplăcute – da, recunosc că nu erau plăcute. Și știu că înțelegi asta.

— Tot ce am văzut eu au fost acei nefericiți înfomețați pe care tu îi persecutai, ba nu, îi torturai ca să afli informații despre legăturile lor cu comuniștii. Cei care dețineau secrete militare, informații despre dezvoltarea de armament – ha! – au scăpat basma curată, oricâte lucruri ticăloase ar fi făcut în timpul războiului. Asta îmi amintesc că am văzut. Nu erai cu

nimic mai bun decât niciunul dintre membrii SS, și nici ei nu au fost pedepsiți.

Stephen a clătinat din cap, afișându-și zâmbetul fals și crispat.

— Mi-e milă de tine. Cât de tare te-au indus în eroare! N-ai văzut niciodată imaginea de ansamblu, nu-i așa? Pun pariu că ai urmărit prea multe filme hollywoodiene, în care personajele negative sunt arestate și băieții buni rămân cu fetele. Munca noastră nu putea fi catalogată în alb și negru, ca în filme. Mulți dintre așa-zișii „băieți răi” ne erau utili și, în ceea ce ne privea, mulți dintre ei erau captivi într-un sistem în care trebuiau să se supună ordinelor. În ochii tăi, asta nu-i făcea răi. Așa e în război, Evelyn – sau poate ar trebui să-ți spun Eva? A rânjit, apoi a continuat: Mă întreb de ce ți-ai luat numele ăla exotic? Ca să-ți întărești ideea romantică despre ce ar trebui să însemne efortul de după război?

— Taci! l-a întrerupt Evelyn. Te-am văzut. Te-ai descotorosit de el ca și cum n-ar fi însemnat nimic. Pentru tine nu a fost decât un pion. Te-ai jucat cu viața lui în răfuiala ta cu germanii. Te-ai folosit de soțul meu pentru a-ți duce trădarea la bun sfârșit, nepăsător față de existența lui. Și am văzut cât de mult îți plăcea slujba ta. Să umilești, să rănești și să pedepsești. Nu era vorba doar despre informațiile pe care le aflai, ci și despre puterea pe care o simțeai. Ai savurat fiecare dintre secundele acelea revoltătoare.

— Dumnezeuule! Cât ești de naivă! Erai și atunci și încă mai ești. Pur și simplu nu-ți dai seama că stai pe un cufăr imens de bani. Te-aș fi putut ajuta să câștigi o avere. Ți-ai fi petrecut liniștită tot restul vieții, dacă m-ai fi lăsat să te ajut.

— Banii, terenurile și averea nu sunt importante, a replicat Evelyn. *Viața* este importantă. A o respecta, a o proteja,

a-ți păsa de semeni. Tu ai ucis oameni pentru credințele lor, în schimb ai complotat cu alții care au ucis cu sutele și cu miile.

El a râs, și de data aceasta râsul lui era autentic, batjocoritor la adresa persoanei și a convingerilor ei.

— Nu pot să cred. Te înșeli amarnic. S-au înregistrat pierderi în ambele tabere, femeie proastă ce ești! Germanii au ucis mii de oameni în lagăre; noi am omorât tot pe atât în bombardamente. Care e diferența? În final, cu toții suntem niște asasini.

— Nu asasini cu sânge rece, a zis Evelyn. O fac pentru toți cei pe care i-ai rănit și pentru toți cei pe care i-au rănit. Pentru toți cei care au comis crime de război, fără însă a fi pedepsiți, și pentru toți cei care au scăpat mult prea ușor.

Evelyn a ridicat pușca și a tras, nimerindu-l exact în piept. El s-a clătinat înapoi, ducându-și mâna șovăitor la inimă, apoi ea l-a împușcat din nou, de astă dată în cap. Avea dreptate, trăgea bine cu arma. Stephen s-a prăbușit și a rămas nemișcat.

Ea a rămas în picioare lângă el, urmărindu-l până când a fost complet sigură că e mort. Apoi s-a uitat în jur. Câmpul era pustiu; nimeni nu s-a alarmat la auzul împușcăturilor. Un fazan se îndepărtase în zbor, țipând speriat, iar în depărtare răsună motorul unei motociclete, în rest nu se mai auzea niciun alt zgomot care s-o facă să creadă că fusese văzută. Nu ucisese în surdină, așa cum fusese instruită, dar în cele din urmă dusesese treaba la bun sfârșit.

Evelyn s-a aplecat și i-a scos cizmele de cauciuc. Locul lor era în încăperea pentru încălțăminte și avea să li se simtă lipsa dacă nu le pune la loc. De pantofii lui avea să se ocupe mai târziu, acasă. I-a scos brațele din jachetă și i-a tras pantalonii de pe el, dându-i la iveală picioarele albe, lipsite de

păr; va trebui să verifice toate buzunarele pe îndelete și, cu cât avea pe el mai puține straturi de îmbrăcăminte, cu atât era mai bine pentru animalele sălbatice. Scotocind prin buzunare, a găsit un cuțit special, cu lama proaspăt ascuțită, cu care i-a sfâșiat puloverul și cămașa. Pe dedesubt, maioul gri și chiloții, al căror elastic uzat era vizibil prin găurile de la betelie, îi subliniau sărăcia lamentabilă și disimulată, însă nu reușeau să-i stârnească mila. Apucându-l de glezne, s-a opintit și a tras. Anii în care cărase oi moarte, baloți de fân și saci cu îngrășământ o menținuseră în formă, și în plus el nu era un bărbat voinic, ci doar puțin mai înalt decât ea, cu o constituție firavă, în ciuda meselor ei bogate de duminica. L-a târât aproximativ un metru, câțiva centimetri odată, până în desişuri, apoi i-a acoperit trupul cu frunze moarte. Cu greu l-ar fi putut observa cineva.

36

Evelyn, 4 februarie 1986

Ștergerea urmelor

Evelyn a pus fazanul la fezandat în camera răcoroasă pentru încălțăminte și a așezat la locul lor cizmele pe care le împrumutase Stephen. Își amintea perfect că, de fiecare dată când venise la Kingsley, el îi spusese că nu văzuse pe nimeni pe drum. Era un bun observator, avea obiceiurile înrădăcinate ale omlui obișnuit cu supravegherea, atât ca urmăritor, cât și ca urmărit. Dar dacă totuși îl văzuse vreun vecin în cursul vreuneia dintre vizite, dacă și altcineva lua de obicei același tren duminică și se întorcea pe la aceeași oră?

Evelyn s-a servit cu o porție de vită cu găluște din caserolă. Ce idee grozavă să ai ceva fierbinte și hrănitor care să te aștepte acasă după o dimineață stresantă. S-a așezat la masa din bucătărie și, în timp ce mânca, s-a apucat să analizeze detaliile pe care și le amintea.

Era oare posibil ca el să fi povestit cuiva despre vizitele lui regulate la țară, despre prânzurile excelente de duminică, despre sfaturile financiare pe care era atât de dornic să i le ofere? Și ținea oare în apartament un jurnal sau păstra biletele de tren folosite?

„Gândește-te bine, Evelyn! Era antrenat să fie vigilent. Era un agent foarte bine pregătit, exact ca tine. Pentru noi,

e a doua natură să observăm chipuri, să sesizăm schimbări de împrejurări și să memorăm informații. Nu ar fi avut de ce să și le noteze. Și, la fel ca tine, nu și-ar fi divulgat nimănui planurile, ar fi acționat singur și și-ar fi acoperit urmele. Stai liniștită! Cu siguranță n-ar fi lăsat acasă nicio dovadă privitoare la propriile mișcări.”

„Dar, se întreba ea, oare ar trebui să fac o vizită în apartamentul lui, ca să mă asigur? Aș găsi ceva care să facă legătura cu conacul Kingsley și, prin urmare, cu mine? Oare micuța colecție de mărunțișuri șterpelite ar putea trezi suspiciuni sau le-a vândut deja?”

Pe masa din bucătărie, unde Stephen analizase adesea averea ei, dar și posibilitatea de a câștiga o parte din ea, Evelyn a vărsat conținutul buzunarelor de la haina și de la pantalonii lui; cele două jumătăți ale biletului de întoarcere de la Waterloo la Witley; un portofel care conținea un singur card bancar, un carnet de șofer, câteva bancnote și un permis de bibliotecă; un mănunchi mic de chei, o batistă albă, simplă (subțire și destrămată, însă împăturită și, aparent, curată), o mână de monede, o agendă de buzunar, un carnet de cecuri aproape gol și pașaportul.

De data asta nu avea în buzunar niciun suvenir, dar nici nu avusese ocazia să-și aleagă vreo comoară înainte de a-l convinge să iasă la vânatoare. Noroc că nu avea un telefon din acelea noi, despre care vorbea toată lumea, și era sigură că o sunase doar de câteva ori din apartamentul lui, așa că erau slabe șanse ca numărul ei să se remarce printre celelalte.

S-a gândit la cardul bancar și la biletele de tren. Dacă folosea cardul ca să autorizeze cecurile pentru plata călătoriilor sale regulate, tranzacțiile aveau să apară în extrasul

de cont. E posibil să afli o destinație doar în funcție de costul călătoriei? Poate că plătea mereu cu bani lichizi, și astfel nu exista niciun indiciu privitor la vizitele lui regulate.

Răsfoind paginile agendei, nu a găsit nimic care să facă legătura cu ea. Niciun „ETC” sau „CK” în fiecare duminică, nicio adresă notată în secțiunea de la final. Sigur că anul abia începuse, prin urmare, mai exista agenda de anul trecut? Părea puțin probabil. Stephen era un bărbat cu obiceiuri simple, deloc ieșite din comun, printre care dezordinea nu-și avea locul.

Dar ce altceva îi mai împărtășise despre rutina lui? Evelyn și-a scormonit metodic prin mintea cât o bibliotecă, amintindu-și toate ocaziile în care îl încurajase să-i povestească despre viața lui din Londra. „O, sunt un celibatar bătrân și plictisitor, acum pensionat”, îi spusese el. „Merg pretutindeni pe jos, ca să fac mișcare. Nu suport să aștept autobuzele, iar taxiurile sunt al naibii de scumpe. Nu suport nici metroul, cu toți blestemații ăia de turiști.” Și activitățile lui obișnuite? „Fie ploaie, fie soare, străbat pe jos drumul până la clubul RAC¹ dimineața, ca să citesc ziarele. Nu, nu iau prânzul acolo. E mult prea scump pentru cineva ca mine. Și nici nu mă vād păstrând abonamentul activ pentru prea multă vreme, la felul în care merg lucrurile.”

I-a cântărit în mână cheile. Gândul de a merge la Dolphin Court era tentant, însă mult prea riscant, asta dacă nu o făcea imediat, înainte să i se remarce absența, și vecinii, portarul, omul de serviciu sau oricine altcineva de acolo să se întrebe ce caută ea în apartamentul lui. Nu, trebuia să se

---

¹ Royal Automobile Club este un club britanic pentru gentlemeni, fondat în 1897 în Londra (n. tr.).

asigure că nu era nimic în apartament care să sugereze legătura lor și că, asemenea ei, Stephen avea obiceiul să păstreze doar în memorie toate întâlnirile.

În plus, mai era și chestiunea legată de evaluarea casei și a obiectelor din ea, pe care fusese atât de dornic să pună mâna. Cât putea fi de sigură că nu luase nimic cu el? De câte ori o întrebase „Vrei să aranjez eu asta în locul tău?” sau „Să-i contactez eu?”, Evelyn îl refuzase și făcuse ea însăși programările, întâlnindu-se cu agenții singură, acasă. Apoi îl lăsase să se bucure răsfoind documentația, toate rapoartele cu privire la proprietate, la analiza polițelor de asigurare și la concluziile casei de licitații, calculând sumele cu lăcomie, frecându-și palmele, anticipându-și partea de bogăție, chiar aici, în casa ei. Nu făcuse nicio copie în plus pentru el și păstrase toate hârtiile bine capsate unele de altele, iar după fiecare vizită verificase ca nu cumva el să fi scos vreo pagină, prin urmare era sigură că nu luase nimic cu el când se întorsese la Londra.

Nu, era aproape sigură că se gândise la toate. Dar oare chiar o făcuse? Evelyn s-a uitat la urmele existenței lui, împrăștiate pe masă. Poate că nu strica să creeze o mică diversivune și, în plus, nu avea să-i ia mult.

Și-a luat repede haina, geanta și cheile de la mașină. Era o după-amiază frumoasă pentru o plimbare cu mașina. Într-un loc liniștit, care să sugereze că se rătăcise pe undeva, cât mai departe, a hotărât ea, apucând-o spre sud, pe autostrada A3. Vara, aceasta gema de mașini care se întorceau din weekendurile petrecute pe iaht, însă în această perioadă a anului traficul nu era intens. Lymington sau poate undeva nu departe de terminalul feribotului.

*

Așa cum sperase, orașul era destul de pustiu când a ajuns și a oprit într-o parcare aproape goală. Ar fi putut să aleagă Southampton și să-și piardă urma printre mașinile care se întorceau din weekend pe continent, dar Lymington era un loc discret și retras. A mers puțin, doar o altă doamnă de vârstă mijlocie, care se bucura de o plimbare de după-amiază.

Ceva mai jos pe stradă, a găsit exact ce căuta: un bancomat montat pe un zid lateralnic, la ieșirea de pe autostradă. Era o după-amiază liniștită de duminică, foarte puțini turiști, puburile erau aproape goale, iar orașul era mort; cu degetele înmănușate, Evelyn a strecurat cardul lui Stephen în bancomat, sperând că va funcționa. A tastat patru numere, apoi alte patru și încă patru și a respirat ușurată. Cardul nu a mai ieșit. Fusesse înghițit de aparat și, dacă înțelesese bine (și da, citea paginile financiare ale ziarelor, în ciuda a ceea ce îi dăduse lui de înțeles), contul lui avea să înregistreze încercarea de a efectua o tranzacție, iar în cele din urmă banca avea să presupună că i se furase cardul. Toți cei care încercau să dea de el se vor întreba unde îl pierduse. În Londra sau în Lymington?

Evelyn s-a uitat în jur. Strada era, în continuare, ca și pustie. Soarele aproape apusese în mare și i-ar fi plăcut să coboare pe țârm și să se bucure de acest sfârșit de zi, dar știa că era mai înțelept să se îndrepte spre casă. Și, oricum, încă mai avea din caserola aceea cu mâncare rămasă de la prânz.

Evelyn, 6 februarie 1986

Cafeneaua Fox

Două zile mai târziu, și-a luat inima-n dinți și s-a întors în crâng să verifice. Era încă acolo și arăta la fel ca atunci când îi târâse trupul printre puieții deși și printre măracini. El? Bărbat sau obiect? Nu mai era același. Un noian de frunze suflate de vânt se așternuse peste cadavru, dar umerii și capul erau încă vizibile, părul des îi stătea lipit de scalp, mânjit de sânge, iar pielea îi era cenușie, mai cenușie decât și-o amintea. Cu mânuși groase de grădinărit în mâini, Evelyn a așezat frunze și crenguțe peste el, până când l-a acoperit complet.

În ziua în care se întâmplase, fusese frig, dar în ultimele două zile vremea fusese mai caldă și umedă. Dacă va continua să fie cald, în curând aveau să simtă mirosul și să vină, așa cum o făcuseră și altă dată. Nu sunt deloc exigente – mâncarea e mâncare, deși, odată, a durat destul de mult până când a dispărut un viezure.

— O, vulpilor nu le plac viezurii, îi spusese Neil, atunci când ea îi arătase blana crem cu negru care încă se vedea sub gardul viu ce se întindea de-a lungul pășunii. Niciuneia nu-i place mirosul de viezure.

„Dar mirosul de om?” s-a întrebat Evelyn. „Dacă mă înșel și nu-l vor? Am presupus că-l vor mânca la fel cum mâncau găinile, rațele, găștele și mieii, dar dacă greșesc? Ce voi face atunci?”

S-a îndepărtat de cadavru, de parcă ar fi fost unul dintre punctele-cheie de control din cadrul obișnuitei sale inspecții a moșiei. Nu trebuia să zăbovească prea mult; era mai bine să pară un simplu popas în plimbarea ei, o verificare a proprietății, o supraveghere a domeniului. În timp ce se plimba, cu mâinile vârâte în buzunarele jachetei sale Barbour, încă plină de paie și sfoară de pe vremea când păștea oile, a încercat să-și aducă aminte cât durase înainte.

Odată, de Paște, un cerb murise la ușa ei. Zăcea acolo, cu picioarele țepene, de parcă ar fi stat pentru o secundă în poziție verticală, iar în clipa următoare s-ar fi prăbușit. Dacă Charles ar mai fi fost prin preajmă, ar fi propus să-l taie pe loc și să bage carnea în lada frigorifică din garaj. Dar fratele ei se prăpădise de mult și Evelyn trebuise să aștepte sosirea lui Jim, grădinarul, după ziua lui liberă, moment în care nu mai era sigură că e bine să măcelărească stârvul, așa că l-au ridicat împreună în roabă și l-au transportat peste pajiște, prin padoc, până în cel mai apropiat crâng.

Două zile, poate trei, după care nu a mai rămas aproape nimic din el. Prima dată au atacat abdomenul, golindu-l și scoțând coastele la iveală, apoi membrele i-au fost detașate de corp și târâte ceva mai încolo, astfel încât fiecare animal sau familie de vulpi să se poată înfrupta din ele. În noaptea aceea le auzise certându-se pentru bucățile cele mai bune, asemenea gospodinelor care se ciondănesc în piața zgomotoasă, la taraba cu reduceri a măcelarului. De-a lungul

anilor, câteva oi și un porc dispăruseră în același fel. De ce să plătești un măcelar ca să ia trupurile să le dea la câini și să transforme oasele în clei, câtă vreme vulpile puteau face treaba gratis? Din când în când, necrofagii ăștia își aduceau cina la Kingsley, și Evelyn descoperea câte un cadavru împușcat sau un fragment în descompunere dintr-un picior posterior într-un cotlon, unde, în lunile de vară, iarba creștea înaltă și sălbatică, presărată cu piciorul-cocoșului și trifoi.

Cu ani în urmă, când revenise pentru prima dată la conacul Kingsley, după moartea mamei, după ce așteptase inutil întoarcerea lui Hugh, se străduise să accepte vulpile, deși furau găini și rațe, pe care le omorau uneori noaptea, însetate de sânge, și din care, în final, lua sau mâncau doar câteva. Treptat însă, ajunsese să înțeleagă că ele erau gunoierii naturii, profitând de ocazie, furând când puteau, dar curățând orice urmă de carne comestibilă, de blană, de piele și oase, până când puținul care mai rămânea trecea neobservat pe pământul acoperit cu resturi vegetale în putrefacție de sub copaci. Erau tovarășii utili, care mascau orice crimă.

Iar acum Evelyn depindea de ele. Îi luase atât de mult să plănuiască totul, așteptase atâta vreme, nu se putea nărui totul doar pentru că vulpile erau prea bine hrănite sau pentru că vreun fermier local ucisese vulpea și-i lăsase puii să moară de foame. Evelyn era sigură că le auzise țipetele de curând, prin urmare era, cu certitudine, doar o chestiune de timp.

Mergând așa, s-a gândit că poate ar fi trebuit să-i scoată toate hainele, temându-se că veșmintele rămase pe trupul lui slab întârziiau procesul. Știa că nu trebuie să riște, păstrând în casă vreun obiect de-ale lui, oricare ar fi fost acesta, așa că îi arsesese hainele imediat. Dar era ușurată că el o

urmase în pădure, atât de încrezător și de supus. Așa, totul era mai curat, mai departe de ea. Nimeni nu știa că se află aici. Nimeni nu mai venea acum la conac.

La început, o duruse faptul că trebuise să-i ceară lui Neil să-și ducă oile altundeva, dar fetele lui, „nemernicile galeze negre”, cum le numea el, erau maestre în arta evadării, așa că el era nevoit să sară mereu peste gard, să-și agite ciomagul și să-și trimită cei doi collie să le aducă înapoi, pe pășune. Și mai tare o durea faptul că trebuise să-l concedieze pe Joe, să știe că grădina ei avea să fie năpădită de coada-calului și de piciorul-caprei atunci când nu o vor mai ține genunchii și coatele, dar nu avusese încotro. Va smulge buruienile cât de mult va putea și va tăia trandafirii atât cât va ajunge. Nu era un preț exagerat de plătit, pentru a-și ține promisiunea.

Conacul Kingsley

6 februarie 1986

Hugh, dragul meu drag,

Acum nu mai e cale de întoarcere. Hotărârea mea e luată, cum s-ar spune. Nu am nicio remușcare că m-am descotorosit de el – așa mi s-a părut cinstit și corect. Și nici el nu a avut nicio remușcare. Cred că i-am explicat clar de ce trebuie să moară, dar nici măcar nu și-a cerut scuze că mi te-a răpit. Mă îndoiesc până și de faptul că își mai amintea de tine; pentru el, viețile acelea nu au însemnat nimic.

Am regretat oarecum că nu l-am făcut să sufere mai mult. Poate ar fi trebuit să-l rănesc și să-l las să zacă acolo o vreme. I-aș fi dat o lecție. Dar nu puteam să risc – trebuia să termin treaba atunci și acolo.

Așa că totul e isprăvit și, dacă vor fi consecințe, le voi suporta.

A ta dintotdeauna,

Evie

PS: Te iubesc.

Partea a cincea

Partenerul lui Eric în lumea lui Louis e deopotrivă
inteligent și sculptor (8, 2, 6)

Doamna T-C, 13 noiembrie 2016

Domnișoara Scarlett

— Acum aș vrea să vă întreb câte ceva despre perioada petrecută în armată, a zis inspectorul Williams în timpul celei de-a doua vizite a sa. Cred că v-ați înrolat după ce v-ați pierdut soțul ucis în misiune. În 1943, nu-i așa?

— Atunci s-a întâmplat? Nu țin minte datele. Hugh nu era deloc încântat de faptul că vreau să mă înrolez. Ar fi vrut să-l aștept, dar eu îmi doream să fac ceva util, explică ea, uitându-se de-a lungul camerei la Pat, care șade cu brațele încrucișate la piept și cu o mină iritată. Tu îți amintești, draga mea? Când a fost ucis Hugh?

— Cum naiba să-mi amintesc? Nici măcar nu mă născusem la vremea aia, protestează Pat, apoi se ridică și i se adresează inspectorului. Nu cred că o să ajungeți nicăieri astăzi. Mă duc să văd dacă ne pot aduce niște ceai.

— Aș fi preferat să mă înrolez în Wrens, zice Evelyn după ce pleacă Pat, ridicând mâinile la cap și mimând o bonetă. Aveau niște bonete mici și al naibii de elegante și mă gândeam că mi s-ar potrivi. Toate eram de părere că uniforma lor era mai frumoasă decât cea a Women's Army Corps. Kakiul ăla oribil, total nepotrivit pentru tenul britanic. Cred că niciuneia dintre noi nu-i venea bine.

Auzind afirmația, inspectorul Williams zâmbește, apoi zice:

— N-aș spune asta. Nepoata dumneavoastră ne-a dat o poză în care erați îmbrăcată în uniformă, adaugă, apoi alege o fotografie dintr-un dosar transparent, din plastic, și îi în-tinde portretul de studio pe care Pat îl găsisese în cutia metalică pentru biscuiți, cu aproximativ o săptămână în urmă. Dumneavoastră sunteți în poza asta, nu-i așa?

Evelyn se uită la fotografia pe care i-o arată el, remarcând totodată că dosarul conține și alte instantanee, poze cu un sat rustic, grădini cu pomi fructiferi, copii râzând și o fetiță anume. „Te rog, nu mă întreba despre ei, te rog, nu mă întreba dacă o cunosc pe fetița aceea”, îl imploră în sinea ei. Însă despre portretul de studio nu spune decât atât:

— Boneta aia nu e nici pe departe la fel de cochetă ca acelea ale Wrens. Cred că ar fi trebuit să mă înrolez în Wrens, dar pe atunci nu primeau femei decât în ATS.

— Ei bine, în poza aceasta sunteți foarte elegantă. Fuserăți instruite deja la momentul când a fost realizată fotografia?

Preț de o secundă sau două, Evelyn reușește să afișeze o mină inexpresivă.

— Instruite? Păi, toate a trebuit să învățăm să conducem și, în plus, eu am învățat să dactilografiez și să stenografiez. Ar trebui să stenografezi, tinere. E foarte util, câtă vreme reții că trebuie să folosești un creion ascuțit, zice Evelyn și oftează. Aptitudinile de genul ăsta se vor dovedi mereu utile, zicea mama. Și bineînțeles că m-am priceput dintotdeauna la limbi străine.

— Ați fost lingvistă, nu-i așa?

— Acasă aveam o guvernantă care ne-a învățat franceză și germană. Pe vremea mea, ambele erau considerate

potrivite pentru o tânără. Am continuat studiul limbilor străine la școală, când părinții mei locuiau în străinătate. Iar bunica ne-a învățat rusa, atât pe Charles, cât și pe mine. Ce distractiv era! Ne făcuserăm obiceiul să schimbăm scrisori codate, de îndată ce am învățat alfabetul. Mama nu a stăpânit niciodată limba rusă, așa că nu reușea să înțeleagă ce vorbim și ce scriem. Apoi, când am mai crescut, părinții m-au trimis la München, ca să-mi definitivez studiile, cum se spunea pe vremea aceea. Am locuit în Bavaria, cu un *Graf* și o *Gräfin*¹ adorabili, adaugă Evelyn și oftează. Am mers acolo împreună cu alte câteva fete. Ce amuzant a fost! Cu toate că am avut ceva probleme.

— Probleme? Adică ați avut necazuri?

— Partidul Național Socialist, cunoscut acum drept nazist. Național-socialiștii au scos un ziar îngrozitor, pe care l-au afișat în public, în sat. Extrem de antisemit. L-am rupt de câteva ori, dar într-o zi ne-au prins, chicotește ea. Am fost trimise toate acasă, în dizgrație, însă nu regretam ce am făcut.

— Ei bine, sunt convins că germana dumneavoastră trebuie să fi fost foarte utilă mai târziu, când ați lucrat acolo. Cât timp ați petrecut la Bad Nenndorf?

— Nu, nu acolo am fost. Am fost în Bavaria, nu departe de München.

— Mă refeream la perioada de mai târziu; după ce v-ați înrolat. Ați fost repartizată la centrul britanic de interogatoriu din Bad Nenndorf, nu-i așa?

— Acolo am fost?

— Arhivele militare indică faptul că ați fost acolo. Ați luat parte, personal, la vreunul dintre interogatoriile?

---

¹ „Un conte și o contesă” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

Evelyn face o pauză și tace o vreme, imaginându-și o față vânăta și însângerată, apoi spune:

— Cred că m-am ocupat o vreme de îndosarieri și de luat notițe. Nimic important, sunt sigură.

— Înțeleg. Și vă amintiți să fi lucrat cu un anume colonel Robinson? Era comandantul aflat la conducerea centrului respectiv.

— Chiar așa?

Evelyn nu-și poate arăta amuzamentul, dar îi plac la nebunie aceste interviuri. O adevărată diversiune de la zilele lungi, pe care personalul încearcă să le umple cu activități interesante, dar care o fac adesea să tânjească după mai multă stimulare. Ieri, în sala de recreere, au confecționat ghirlande din hârtie pe post de decorațiuni de Crăciun, iar după-amiază au jucat un joc de cuvinte. Lui Evelyn i-a plăcut jocul și, dacă ar fi vrut, ar fi putut lesne să câștige premiul constând într-un baton de ciocolată, în schimb s-a asigurat că lanțul ei de hârtie nu se leagă așa cum trebuie, iar în timpul jocului a scris întruna cuvântul „gras”.

Pat revine cu o tavă cu ceai și câteva fursecuri glazurate.

— Am adus-o eu de data asta. Nu am vrut să vă fac să mai așteptați. Tot personalul stă la bârfă în bucătărie, adaugă, apoi se uită spre carnetelul inspectorului. Așadar, ați scos ceva de la ea?

Bărbatul își drege glasul, în timp ce Pat le întinde ceștile pline, apoi spune:

— Tocmai mă pregăteam să-i pun doamnei T-C o întrebare. Vă amintiți să-l mai fi revăzut pe colonelul Robinson după perioada petrecută în Germania? După repartizare?

— O, nu știu. Credeți că e posibil s-o fi făcut?

— Și-a continuat misiunea multă vreme după război.

— Cred că eu făceam parte din Serviciul Civil. Era și el acolo? „Aș putea să pariez că a lucrat și în centrul acela odios de interogatoriu de la Londra. Pun prinsoare că s-a distrat și acolo. *London Cage*¹, cum o numeau ei. Urât loc, din câte se spune. Crucea Roșie a auzit despre locul ăla și a făcut o anchetă, dar toate afacerile lor murdare au fost mușamalizate și nimeni nu a fost nicicând tras la răspundere. Cât de convenabil!”

— Colonelul Robinson deținea un apartament în Londra, unde a continuat să locuiască după ce s-a pensionat, precizează inspectorul Williams.

— O, ce dor îmi e de Londra! exclamă Evelyn. Pe vremuri îmi plăcea să fac cumpărături la Peter Jones, adaugă și se întoarce spre Pat. Ce-ar fi să mergem într-o zi la Londra? Să cumpăr niște bilete la un spectacol? Ți-ar plăcea să vezi ceva anume? Ți-aș putea face cinste.

— Nu, refuză Pat. Londra a ticsită de oameni care își fac cumpărăturile pentru Crăciun. E ultimul loc în care aș vrea să merg, câtă vreme încă încerc să descâlcesc povestea cu conacul.

— Crăciunul, repetă Evelyn. Am putea merge să admirăm luminițele de Crăciun și vitrinele acelea adorabile. Te-am dus acolo când erai micuță, mai ții minte? Am fost la Selfridges, ca să-l vedem pe Moș Crăciun și casa lui. Ai țipat de s-a cutremurat tot magazinul și ai făcut un acces de furie la raionul de jucării, apoi te-am dus să bei un ceai delicios și ai mâncat prea multe bezele cu cremă, așa că în tren, în drum spre casă, ți s-a făcut greață. Și ai vomitat pe paltonașul ăla

---

¹ „Temnița Londrei” – în lb. engl. în orig. (n. tr.).

bleumarin. Îți mai aduci aminte de paltonașul acela frumos, cu guler de catifea?

— Nu despre asta discutăm acum. Trebuie să te concentrezi și să răspunzi la întrebările inspectorului Williams. E foarte important să încerci să-ți amintești totul.

Evelyn împinge farfuria cu fursecuri spre polițist, care se abține să zâmbască.

— Serviți un fursec glazurat, nu-i așa, domnule inspector? Eu o să iau unul, zice Evelyn, după care apucă o prăjiturică roz, decorată cu o floricică din zahăr, și mușcă din ea.

— Mulțumesc, spune el. Voi servi unul imediat. Dar aș mai avea o întrebare, dacă nu vă supărați.

Evelyn dă din cap aprobator, apoi își mănâncă fursecul, în timp ce el vorbește.

— Colonelul Robinson nu a mai fost văzut de la mijlocul anilor 1980. Era o persoană cu tabieturi stricte după ce ieșise la pensie, însă din februarie 1986 nimeni nu mai știe nimic despre el. Când i-a fost sesizată absența, câteva săptămâni mai târziu, au fost intervievați și câțiva locatari din blocul în care locuia, pe lângă foștii colegi, și totuși nimeni nu bănuia unde ar putea fi. Aveți idee ce ar fi putut să i se întâmple?

Evelyn își tamponează buzele cu o batistă cu margine din mătase, cu inițialele E.M.T.C. brodate într-un colț.

— Dumnezeule! Cât e de amuzant, inspectore! E ca în serialul acela extraordinar de la televizor. O, cum se numește? *Midsomer Murders*, ăsta e! Acum e rândul meu să ghicesc? Întreabă ea și se prefacă că se gândește o clipă, apoi spune: E posibil să fi fost răpit sau să fi murit într-un accident de mașină? S-a înecat în râu? Sau și-a pierdut memoria și a ră-tăcit aiurea? Nu, nu pot să ghicesc, a zis Evelyn, clătinând

din cap. Mă depășește. Când credeți că s-a întâmplat, inspec-tore? O să-l mai găsiți? Aveți de gând să căutați indicii?

El zâmbeste.

— Cred că pașii aceștia au fost parcurși demult. Acum nu facem decât să punem lucrurile cap la cap. Mă gândeam doar că, ținând cont de faptul că s-ar părea că l-ați cunoscut în trecut, merita să vă întreb dacă l-ați mai revăzut vreodată de atunci.

— O, ce păcat că nu l-ați găsit! Speram că știți unde se află. Pat, tu ai idee ce s-a întâmplat cu bietul om?

— Bineînțeles că nu, răspunde Pat, dându-și ochii peste cap. Nici măcar nu l-am cunoscut, zice, apoi se întoarce spre inspector. E inutil, nu-i așa? Renunțați?

Bărbatul zâmbeste și închide agenda.

— Cred că va trebui să admitem că nu vom afla niciodată întreaga poveste, dar am suficiente informații aici, ca să pot scrie un raport. Nu cred că va trebui să revin. Își strânge hâr-tiile și, în clipa în care dă să se ridice și să plece, coboară gla-sul ca să nu-l audă decât Pat: Și se pare că armele sunt unele standard. Nu cred că e singura care a păstrat un suvenir din vremurile acelea.

— Cluedo, strigă Evelyn. E ca în Cluedo. Colonelul Mus-tard din salon. Mai jucăm un joc? Dintotdeauna mi-a plăcut să fiu domnișoara Scarlett.

Doamna T-C, 18 noiembrie 2016

Dă-ne un indiciu

— Mă ajuți să rezolv careul 10 pe orizontală, dragă?

Evelyn dezleagă cuvinte încrucișate. Mai exact, încearcă să o convingă pe Pat că nu mai poate să rezolve puzzle-ul din *Daily Telegraph*, care a reprezentat mulți ani exercițiul ei mental zilnic.

— Știi că nu m-am priceput niciodată la așa ceva, spune Pat. Dar dă-mi să văd. Studiază pagina și citește cu voce tare, plictisită. „Vremurile bune din trecut. Trei litere, alte trei, apoi cinci și patru.”

Se uită la Evelyn, care stă în fotoliu, cu un zâmbet discret pe față.

— Nu, pur și simplu nu am idee ce înseamnă. Niciodată n-am înțeles cum se rezolvă blestematele astea de jocuri.

— O, ce păcat! Au început să mi se pară cam grele.

— Nu știu de ce îți mai bați capul cu ele, dacă tot nu reușești să le rezolvi. Știi bine că trebuie să plătești ca să primești ziarul ăla; nu e gratis.

— Dar face parte din rutina mea, dragă. Fac asta de ani întregi. Cred că de la începutul războiului. Am avut o prietenă extrem de pricepută la cuvinte încrucișate; ea m-a învățat toate micile trucuri. Nu știu exact ce s-a întâmplat

cu ea, dar a fost recrutată pentru o slujbă care necesita genul ăsta de abilități. În plus, cuvintele încrucișate ne-au ajutat de-a lungul timpului, când ne aflam în adăposturile antiaeriene și când eram la datorie. Ar trebui să ai și tu o rutină, Pat. Asta îți structurează ziua, draga mea.

— Ziua mea e destul de bine structurată, mulțumesc foarte mult. Și totul datorită ție, mătușă. Poliția a insistat să investigheze fiecare colțișor nenorocit al casei, din pricina suvenirelor blestemate pe care le-ai păstrat în valize. Nu știi ce cred că vor mai găsi. Capsule cu cianură? Sau poate o bombă nedetonată?

— Nu la Kingsley, dragă. Nu ne-au bombardat acolo, la țară. Era un loc foarte liniștit, deși germanii mai lansau câte o bombă în drumul lor spre casă. Altin a primit una, cred, dar noi nu. Londra și orașele mari au avut parte de toate bombardamentele, acolo sunt și bombele nedetonate. Cu siguranță nu vor descoperi niciun obuz la noi acasă, poți să le transmiți asta din partea mea.

— Da, știi. Dar nu asta e ideea. În orice caz, am venit azi aici să-ți spun că polițistul cu care ai vorbit ieri se va întoarce, zice ea, apoi se uită la ceas. De fapt, trebuia să fi ajuns până acum. Vrea să-ți mai pună câteva întrebări.

— Cine, dragă?

— Polițistul. Inspectorul Williams, care a fost ieri aici cu mine și care te-a întrebat despre armele din valiză.

— M-a întrebat așa ceva, dragă? Și eu ce i-am spus?

— Și-a notat totul, mătușă. Presupun că-ți vei aminti când îl vei vedea.

Evelyn consideră că e momentul pentru o înfloritură dramatică. Scoate o batistă curată din geantă și își apleacă

ușor capul. Umerii i se zguduie și o simte pe Pat cuprinzând-o cu brațul.

— Nu-ți face griji, mătușică, o liniștește ea. Sunt convinsă că nu o să stea mult. Totul se va sfârși curând.

Evelyn rămâne cu capul plecat și bâiguie:

— Dar nu îmi mai amintesc. E totul atât de confuz.

I-a văzut pe ceilalți pacienți comportându-se astfel atunci când erau întrebați ceva sau când cineva le corecta amintirile trunchiate. Îi văzuse închizând ochii de mai multe ori pe parcursul unei ore, adormind în mijlocul activităților sau al conversațiilor, ori întrebând când vine prânzul, după ce tocmai se bucuraseră de un prânz gustos. E foarte instructiv să observe toate aceste maniere și modele comportamentale. Cu adevărat foarte util.

— Uite că vine, în sfârșit!

Pat se ridică în clipa în care sosește inspectorul Williams, cu dosarul sub braț.

— Îmi cer scuze, am ajuns ceva mai târziu decât credeam, zice el. Am trecut pe la conac, să văd ce mai e nou.

— Și ce ați descoperit? se interesează Pat. Ați aflat ceva nou?

— Am făcut cercetări amănunțite, dar nu cred că vom mai găsi ceva care să ne intereseze. Mai sunt și alte arme acolo, puști de vânătoare, însă toate sunt legale. Licențele au expirat, dar nu avem de ce să punem la îndoială motivul pentru care se află în casă.

— Și atunci, vă mai putem ajuta cu ceva?

— Ei bine, am avea nevoie de o explicație amănunțită privind armele din valize, desigur, dar am ajuns la concluzia că sunt simple suvenire din anii petrecuți în serviciul militar, și nimic mai mult.

— Și bărbatul despre care ați întrebat ieri? Încă investi-
gați dispariția lui?

Inspectorul Williams scoate o fotografie din buzunar.

— Am vrea să rezolvăm povestea aceea, așa că mă gân-
deam să-i arăt asta azi. Doar să vedem dacă o ajută să-și
amintească.

— Puteți încerca, însă mă îndoiesc c-o să ajungeți un-
deva. Nu pare să aibă o zi prea bună astăzi.

Inspectorul își trage un scaun mai aproape de Evelyn,
după care zice cu voce tare:

— Bună dimineața, doamna T-C. O să vă arăt fotografia
unui bărbat pe care îl căutăm și vreau să-mi spuneți dacă îl
recunoașteți, bine?

Evelyn saltă capul și îi zâmbeste. Când se apleacă îna-
inte, zărește o ploaie fină de mătreață împrăștiată pe umerii
costumului său negru. E tentată să i-o scuture, în schimb își
îndeasă batista în mâneca de la cardigan și se uită la foto-
grafia pe care i-a întins-o. Chipul îi e familiar, desigur, privi-
rea aceea rece, buzele subțiri. E aceeași poză veche, apărută
în ziare atunci când fusese dat dispărut.

— Nu pare prea prietenos, observă ea. Ar trebui să-l
cunosc?

— Tocmai asta vă întreb. Credeți că e posibil să-l fi întâl-
nit vreodată?

Evelyn clatină din cap.

— Nu cred. Și, știți, nici nu cred că mi-ar fi plăcut de el,
dacă l-aș fi cunoscut.

— Se afla la centrul din Germania, în care ați fost încar-
tiruită cu ani în urmă.

Pat se apleacă peste umărul mătușii ei, studiind la rândul
ei fotografia. Evelyn îi simte parfumul, care nu reușește să-i

mascheze mirosul părului nespălat și al puloverului murdar. Pat se apleacă să vadă mai îndeaproape și dintr-odată spune:

— Ce interesant! Cred că am mai văzut chipul acesta. Dar unde oare?

Inspectorul ridică privirea spre ea.

— Ne-ar fi foarte util dacă v-ați aminti unde l-ați mai văzut.

Evelyn ridică și ea privirea spre nepoata ei. E foarte interesant, dar oare Pat își va aminti? N-a avut nicicând o memorie analitică prea bună. La școală s-a cam chinuit, în special la matematică și la engleză. În schimb, se pricepe la cusut și la tricotat. Păcat că nu profită de asta! Poartă un pulover urât și uzat, plin de păr de câine, și tot nu și-a cusut nasturele de la impermeabil.

Pat își mușcă buza inferioară, cu privirea ațintită asupra propriilor picioare, în timp ce se gândește. Și pantofii ar trebui lustruiți. Apoi arată spre fotografie cu o privire furioasă și spune:

— Știu! Cutia aceea de biscuiți pe care am găsit-o în casă. Acum câteva zile, când ne uitam peste fotografiile acelea vechi, sunt sigură că l-am văzut undeva, într-una dintre pozele din cutie. Sare în picioare și adaugă: O să dau o fugă la tine în cameră s-o aduc, mătușă.

— Aș vrea un biscuit, dacă tot te duci, zice Evelyn. Să nu-i mănânci pe toți până ajungi aici.

— Cred că se referă la o cutie veche și goală, care nu mai conține biscuiți, ci doar fotografii, spune inspectorul Williams.

— O, ce păcat! Mi-e cam foame. Mi-ar prinde bine un biscuit. Încă nu e momentul pentru cafeaua de dimineață?

— Vreți să rog pe cineva să ne aducă ceva de băut și niște biscuiți?

— O, ar fi drăguț! Sunteți foarte amabil. Rugați-i să deschidă un pachet nou, bine? Râncezesc așa de repede, iar mie nu-mi plac biscuiții moi.

Evelyn îl urmărește plecând și își cântărește următoarea mișcare din cadrul acestui joc fascinant. Nu-i place deloc să plângă; nu apela niciodată la lacrimi. S-ar putea preface că nu se simte bine. Sau ar putea cere să fie dusă la baie; asta l-ar opri o vreme, însă ar putea găsi totuși ceva mai amuzant.

Curând, el se întoarce și anunță că gustările sunt pe drum. Apoi Pat se întoarce în cele din urmă, aducând cutia infamă de biscuiți.

— M-am uitat repejor după fotografia aceea, zice ea, dar nu am găsit-o. Aș fi golit cutia, să caut mai bine, dar n-am vrut să vă las să mă așteptați. Am zis că le putem sorta aici.

Se duce la consola din lemn de mahon, dă deoparte grămada veche de reviste *Country Life* și răstoarnă conținutul cutiei. Fotografii ale unei vieți trecute alunecă pe suprafața lăcuită, dintre care unele cad pe covorul de pe podea.

În timp ce Pat blestemă dezordinea și ridică micile fotografii făcute cu o cameră Brownie, inspectorul Williams îi întinde lui Evelyn ceașca de cafea care tocmai a fost adusă și îi oferă un biscuit. Evelyn ia un biscuit Nice și îl ridică, spunând:

— Când eram mică, pe mama o amuza mereu când ziceam că-mi plac biscuiții drăguți¹.

El îi adresează un zâmbet politicos și reținut.

---

¹ Joc de cuvinte – *nice* în engleză înseamnă „drăguț” (n. tr.).

Pat bombăne în fundal, după care se apropie de Evelyn și îi vără sub nas o fotografie ruptă.

— Uită-te! Când s-a întâmplat asta?

Evelyn se uită la fotografia alb-negru din mâna nepoatei sale.

— Ce e aia, dragă? E foarte mototolită. Aș zice că a fost făcută cu mult timp în urmă.

— Da, știu. Amândouă știm asta. Te întrebam când s-a rupt. Mi se pare că nu era așa acum câteva zile, nu?

Pat flutură poza pe sub nasul mătușii, apoi arată spre marginea ruptă.

— Uite, acum nu mai sunt decât trei persoane în fotografie. Sunt convinsă că era și o a patra ieri, când ne-am uitat la ea. Nu-i așa? Sunt sigură că nu e doar în imaginația mea.

Îi întinde fotografia inspectorului Williams și continuă:

— Nu știu ce s-a întâmplat, dar sunt convinsă că în fotografie era un grup de patru persoane și că bărbatul despre care ați întrebat se număra printre ele. Și în mod cert nu era ruptă ieri. Se pare că o fâșie a fost înlăturată. Și priviți, aici e mătușa mea. În uniformă, întocmai ca în fotografia portret. E chiar acolo, în stânga.

Bărbatul studiază imaginea, apoi spune:

— Fotografia e destul de mototolită și observ și o mică lacrimă în centru. Poate că era deja ruptă și nu ați remarcat dumneavoastră. Doamnă T-C, vă amintiți când a fost făcută această fotografie?

Evelyn clatină din cap, iar cafeaua i se varsă pe farfuriuță, așa că o așază pe măsuța de alături.

— Gândiți-vă puțin, o îndeamnă el. Vă amintiți cine altcineva mai făcea parte din grup atunci când a fost făcută poza? Ea se încruntă și dă din nou din cap.

— El era, zice Pat. Sunt convinsă. Are un chip aparte. Știam eu că l-am mai văzut undeva și sigur a fost ieri, în poza asta, adaugă supărată și își încrucișează brațele la piept. N-ar fi trebuit să-i las cutia. Mă gândeam doar că i-ar plăcea să se uite la fotografii, de dragul vremurilor trecute.

Evelyn ridică privirea, cu un zâmbet larg pe față.

— Asta e, Pat dragă. Tocmai ai descifrat indiciul. Ești o fată isteță.

Pat pare nedumerită.

— Ce naiba tot spui acolo?

— Cuvintele încrucișate, dragă. Lasă vremurile bune în trecut. Acesta e răspunsul. De dragul vremurilor de demult. Bravo, dragă!

— O, haide, mătușă! Lasă nenorocitele alea de cuvinte încrucișate! Acum trebuie să aflăm unde e restul fotografiei.

— Ce-ar fi să luăm la rând fiecare fotografie în parte? propune inspectorul Williams, ridicându-se. Poate că bucata lipsă e tot aici.

Se îndreaptă spre grămada de instantanee pe care Pat le-a lăsat înșirate pe măsută și începe să le sorteze în teancuri ordonate. Ea i se alătură, și amândoi rămân în picioare câteva minute, amestecând pozele ca pe niște cărți de joc.

Evelyn îi urmărește, apoi murmură:

— De dragul vremurilor de demult.

Repetă sintagma de mai multe ori, apoi începe să cânte:

— *Auld Lang Syne...*

Mai întâi încet, apoi, când observă că nu au auzit-o, cântă din ce în ce mai tare, până când o asistentă intră și spune:

— O, Doamne! Cred că doamna T-C e puțin cam surescitată. Îmi permiteți să o duc înapoi în cameră, să se odihnească puțin?

— Vă rog, zice Pat. Nu ajungem nicăieri cu ea astăzi, adaugă, apoi revine la fotografii, clătinând din cap.

Evelyn nu-și poate reține un zâmbet, în timp ce asistenta o ajută să se ridice și, când iese din cameră, însoțită de îngrijitoare, pleacă din cap spre inspector.

— Mi-a făcut multă plăcere mica noastră discuție. Sper să mai treceți curând pe aici.

41

Doamna T-C, 1 decembrie 2016

Câteva întrebări în plus

— Cu cine ai venit astăzi, Pat?

Polițistul stă chiar în spatele ei, cu un zâmbet întipărit pe față. Nu e semn bun. Crezuse că scăpase de el.

— O, îl mai ții minte pe Inspectorul Williams, mătușă? Detectivul care te-a mai vizitat de câteva ori? Vrea doar să-ți arate niște fotografii. Nu te deranjează să te uiți peste câteva fotografii, nu-i așa? o întreabă Pat, afișând ceea ce consideră a fi un zâmbet încurajator.

Ei bine, nu este.

Bărbatul înaintează, își trage un scaun și se așază alături de Evelyn.

— Bună dimineața, doamnă T-C. Am aici câteva fotografii peste care aș vrea să vă uitați.

Împrăștie pozele pe măsuta de cafea din fața ei: printre ele, uniforma ATS, diverse documente cu numele ei, pașapoarte, armele și, de asemenea, un pulover crem, cu model împletit, acum îngălbenit de vreme, și o pereche de pantaloni reiați, de culoare maro-deschis.

— Poate vă mai amintiți că data trecută v-am arătat niște fotografii cu lucrurile găsite în valizele acelea vechi, dar aș vrea să le mai trecem o dată în revistă, dacă nu vă supărați.

Chiar îi cere permisiunea? În schimb, Evelyn dă pur și simplu din cap în semn că da și spune:

— Prea bine atunci, dar să nu dureze mult. În dimineața asta mă duc într-o excursie cu autocarul. Vom pleca foarte curând. Mergem la Bognor Regis, să mâncăm pește și cartofi prăjiți.

— Ba nu pleacă nicăieri, șuieră Pat printre dinți, aplecându-se spre polițist. M-am interesat. Nu se întâmplă nimic astăzi, și oricum nu iese niciodată.

Inspectorul Williams tușește în dosul mâinii, apoi arată spre cele două fotografii în care apar puloverul și pantalonii.

— După cum spuneam, acestea sunt fotografiile cu obiectele găsite printre lucrurile din valizele vechi, descoperite în dormitorul de la conacul Kingsley, zice el, apoi se oprește o clipă, acordându-i timp să studieze imaginile. Aș vrea să știu dacă recunoașteți vreunul.

Acolo, cu mânecile perfect întinse, de parcă ar invita-o în îmbrățișarea lui pentru a-și aminti de ziua aceea cu cer albastru ca gheața, cu zăpadă albă și încununată de o violență fără margini, se află puloverul Aran, cu model împletit, din lână pufoasă, crem și mânjit de pete incriminatorii de sânge, care acum nu mai sunt stacojii, ci de un maro-ruginiu, vizibile totuși pe piept și pe manșetele răsucite.

— Este puloverul dumneavoastră? o întreabă el, trăgând fotografia mai aproape, astfel încât Evelyn mai că o poate atinge și poate simți mirosul învechit de lână, care-i amintește de căldura și de asprimea puloverului pe trupul ei.

Evelyn îl studiază prin ochelari, clipește, după care spune:

— Ce e vechitura aceea de prost-gust? E unul dintre puloverele tale, Pat, nu-i așa?

Ridică privirea spre nepoata îmbrăcată cu unul dintre multiplele ei pulovere șifonate și hidoase, pe care le poartă întotdeauna când vine în vizită. Se uită din nou la fotografie și zice:

— Sau să fie puloverul acela pe care-l îmbrăcam când lucram în grădină? Nu purtam niciodată hainele bune atunci când munceam în grădină. Probabil că mai ții mine, Pat, adaugă, uitându-se din nou la nepoata ei. Îngrășămintele și spinii de trandafiri nu le fac deloc bine hainelor, dragă.

— Și pantalonii? Îi recunoașteți?

Polițistul îi arată o poză cu o pereche de reiați largi, pe care se chinuise să și-i lege în jurul taliei subțiri în timp ce schia și pe care se străduise și mai mult să-i păstreze pe ea în timpul îngrozitorului atac. Și aceștia sunt bine întinși; cracii lor stau crăcănați, invitând parcă la penetrare. Petele de sânge, odinioară atât de evidente, s-au estompat cu timpul, absorbite de materialul reiat maro, însă probabil că sunt tot acolo. Evelyn mijește ochii și studiază încă o dată fotografia, aranjându-și ochelarii pe nas.

— Par a fi pantalonii vechi de grădinărit ai lui Jim.

— Jim? Cine-i Jim?

— Grădinarul meu. Pat, ar trebui să-i înapoiezi imediat pantalonii; nu-i place să poarte hainele de stradă atunci când lucrează în grădina de la Kingsley.

— Jim? bolborosește Pat. Jim nu mai lucrează pentru tine de ani buni. Nici nu m-ar surprinde să fi murit de mult, zice ea, apoi se apleacă spre inspectorul Williams și îi șoptește, ca un actor pe scenă: Mă îndoiesc că sunt ai lui. Și, chiar dacă ar fi, nu-mi explic de ce naiba s-ar afla în valiza aceea.

— Mort? Jim e mort? De ce nu mi-ai spus? Știi bine cât de mult am prețuit ajutorul lui. Era un om de nădejde! A lucrat ani întregi pentru mine. Serios, Pat, nu trebuie să-mi ascunzi lucruri. Și acum să vedem unde mi-e agenda? Trebuie să-i trimit de îndată văduvei un buchet de flori.

Pat întinde mâna s-o oprească pe Evelyn, care scormonește prin poșetă.

— Mai târziu, mătușă, mai târziu. Mai întâi, permite-i domnului inspector să-și facă treaba.

— O, bine. Dar să nu-mi mai ascunzi nimic, Pat. E o mare dovadă de nepăsare din partea ta, adaugă, apoi îi zâmbește detectivului. Așa. Unde rămăseserăm?

Bărbatul își drege din nou glasul, politicos.

— Am observat pete pe ambele articole de îmbrăcăminte, aici, aici și aici, precizează el, arătând cu creionul spre câteva porțiuni încercuite de pe fotografii, care indică urmele de pe cele două haine. Din testele inițiale rezultă că sunt pete de sânge. Sunt, într-adevăr, niște urme vechi, dar aveți idee cum au ajuns pe hainele respective?

Evelyn știe exact cum s-a întâmplat, cum el a țipat și cum ea l-a luat prin surprindere. Își simte degetele încleștându-se, ca și cum s-ar strânge în jurul creionului ascuțit, însă are nevoie de o clipă ca să-și formuleze răspunsul. Se uită la fotografii, apoi își îndreaptă atenția mai întâi spre Pat, după care spre polițist, și din nou asupra fotografiilor.

— Odată a trebuit să-l duc pe Jim la camera de gardă, explică ea. A curs ceva sânge atunci. Mi se pare că-l lovise o creangă, în timp ce tundea trandafirii agățători. Îmi amintesc că erau trandafiri Kiftsgate acolo, lângă stejarul acela -știi tu, Pat. L-a lovit fix deasupra ochiului și peste ureche. Era sânge

peste tot. Putea fi foarte grav, dacă îi intra în ochi. Știu pe cineva care a orbit cândva din pricina unui trandafir. Jim s-a ales cu câteva copci atunci. O, Jim vărsa mereu sânge în locul meu.

— Înțeleg, zice inspectorul William, întinzându-se să adune fotografiile, dar ea se apleacă și îl oprește, arătând spre unul dintre instantanee, în care e immortalizată o sticlă cu etichetă, alături de câteva hârtii.

— O, uite! O sticlă de șliboviță! Cum a ajuns acolo? Și noi beam așa ceva când eram în Germania. Domnule inspector, nu-i așa că nu vă supărați dacă beau un pahar? Mi-ați putea aduce când veniți, data viitoare? Am rămas fără cherry.

Forest Lawns

2 decembrie 2016

Dragul meu,

Uneori am impresia că nu mai pot să disting între ce e și ce nu e adevărat. Ieri, când m-au întrebat despre hainele din valiză, le-am povestit despre Jim. N-ar fi trebuit s-o fac, nu-i așa, câtă vreme nu mai țin minte nimic? Sau a trecut suficient timp încât să fie în regulă? Aici, oamenii își amintesc adesea trecutul mai bine decât prezentul.

Poate că voi mai juca un ultim joc, după care mă voi opri. Acest cămin încântător, cu personalul lui drăguț și amabil, se străduiește să mențină pe toată lumea ocupată, dar, sincer, stăm cu toții în ultima sală de așteptare a vieții, având foarte puține preocupări la îndemână. Majoritatea nu mai suntem în stare să facem ieșiri îndelungate, foarte puțini mai reușim să ne concentrăm îndeajuns încât să citim ceva mai complicat decât o pagină de ziar, și fiecare zi vine cu o nouă

etapă de deteriorare. Un bărbat drag mi-a povestit ieri că a dus o viață încununată de succes, dar că acum nu mai poate face nimic și i se pare că existența lui nu mai are niciun sens. Tind să fiu de acord cu el.

Acest joc m-a ținut ocupată și m-a amuzat o vreme. A fost foarte distractiv, însă nu știu cât mai pot să mă prefac. Mă simt foarte obosită și uneori cred că mi-ar plăcea să adorm și să nu mă mai trezesc niciodată, și atunci te-aș putea întâlni în rai și am fi împreună pentru totdeauna.

A ta veșnic iubitoare Evie,

xxx

PS: Te iubesc.

43

Doamna T-C, 2 decembrie 2016

Pudră de talc și cherry

Pare ceva serios. Tocmai ce a sosit Pat, îmbrăcată cu un pulover șifonat din lână și o eșarfă destrămată, aducând o geantă plină cu broșuri. Oare ce o mai fi vrând de data asta?

Cu răsuflarea întretăiată, începe:

— Dintr-odată mi-am amintit că, în urmă cu multă vreme, mi-ai spus să mă uit în birou. Mai ții minte?

— Așa ți-am zis, dragă? Ce ți-am cerut să cauți acolo?

— Evaluările companiilor de asigurare. Țineai minte că aveai unele mai vechi pe-acolo. Ei bine, aveai dreptate. Le-am găsit ieri și mi-au fost de mare ajutor. Cel puțin îmi oferă un inventariu complet al tuturor lucrurilor care merită păstrate, explică ea, întinzându-mi câteva rapoarte.

Evelyn își amintește foarte clar și știe și de ce avusese el nevoie de acele informații, pe vremea când venea, duminică de duminică acasă la ea, înfulecându-i mâncarea și bându-i vinul, în timp ce calcula profitul pe care l-ar fi obținut din vânzare.

— Și, în plus, cineva a făcut și niște calcule extrem de utile, adunând toate sumele, adaugă, arătându-i câteva cifre scrise cu cerneală pe margine. Nu e scrisul tău, nu-i așa?

Evelyn clatină din cap. Nu, nu e al ei, dar știe al cui e. Uitate cu desăvârșire de existența acestei mici dovezi, a mărturiei faptului că Stephen vizitase cândva conacul Kingsley. Cum putuse să uite? Îl vede fără să vrea, șezând la masa din bucătărie, cu rapoartele împrăștiate dinainte, cu pixul în mână, în timp ce mintea lui hulpavă îi identifica posesiunile cele mai prețioase, însumându-le valoarea. Aproape că salivase la gândul de a se bucura de averea ei.

— Te simți bine? Ești îngrozitor de palidă, zice Pat, punând o mână pe umărul mătușii ei. Vrei să îți aduc ceva?

— Nu, dragă. Sunt bine. Cred că sunt cam obosită astăzi.

Evelyn se holbează din nou la caligrafia ordonată, exactă și curată, o oglindă a felului în care fusese el însuși. Dacă poliția vedea asta și făcea o comparație cu oricare dintre documentele găsite în apartamentul lui, putea să facă legătura cu el, și atunci ce explicație le-ar mai fi dat? Dar ce șanse erau să mai fi avut vreo probă de atunci? Dispăruse cu atâția ani în urmă, încât cazul fusese, probabil, închis și dat uitării.

Arată spre broșură și spre notiță, zicând:

— Trebuie să fi fost scrisul individului de la casa de licitații, dragă. Parcă-mi amintesc că a venit în persoană la Kingsley și mi-a explicat cum calculează sumele. Nu am acceptat, desigur. La vremea aceea nu voiam să vând nimic, am făcut-o numai în vederea asigurării.

— Ei bine, mă bucur că l-ai chemat. Îmi este foarte util. Dar nu reușesc să găsesc tot ce apare în listă. De pildă obiectele din ceramică Majolica Palissy. „Creaturi marine și alge”, scrie aici. Nu știu sigur cum arată și nu găsesc nimic care să se potrivească descrierii.

— Ia să văd, zice Evelyn, prefăcându-se că se gândește.

Știe exact ce s-a întâmplat: a vândut farfuriile acelea urâte la licitație, iar din profitul substanțial și-a cumpărat un bilet de avion până la Frankfurt. O ultimă vizită, înainte să fie prea târziu, de dragul vremurilor apuse. Condusesese până în sat și găsisese căsuța cu poartă din lemn, cu gardul ei viu și pomii fructiferi, toate arătând aproape la fel ca în urmă cu mulți ani. Nu era nimeni acolo, și chiar dacă ar fi fost, cum ar fi putut s-o recunoască?

— Poate că s-au spart, a zis ea. Platourile acelea grotești, înfățișând creaturi șerpuitoare hidoase, atrăgeau îngrozitor praful. Nu le dădeam jos de pe perete decât o dată pe an, ca să le spălăm bine. Dar Sharon nu prea reușea să le curețe ca lumea. Da, cred că asta s-a întâmplat.

— Ce păcat! Valorau ceva parale și știi, toate laolaltă fac o sumă frumușică. Orice mărunțiș ajută la asigurarea confortului tău în acest cămin.

— Nu e un cămin, o atenționează Evelyn. E foarte plăcut, dar nu e ca acasă, precizează, hotărâtă să adauge un strop de dramatism, apoi o apucă pe nepoata ei de încheietura mâinii. Vreau să merg acasă, Pat. Mă ieși acasă astăzi?

— Nu, mătușă. Nu astăzi. Rămâi aici; e mult mai bine pentru tine. Și mai sigur.

— Dar nu vreau să rămân. Vreau să mă duc acasă, să mă întorc la Kingsley. Dacă refuzi să mă duci, o să iau un taxi. Aș conduce eu însămi, doar că nu mai țin minte unde am parcat mașina.

— Nu ai mai condus de un secol, mătușică. Ai vândut mașina cu mulți ani în urmă. Nu-ți mai amintești?

Pat scrutează încăperea, căutând un membru al personalului. Atunci când Evelyn se comportă astfel, de obicei ea pleacă degrabă.

— Nu ți-am dat voie să vinzi mașina. Cum ai putut face una ca asta?

— Tu însăși ai vândut-o, mătușică. Ai ajuns la concluzia că nu mai ești în siguranță la volan. Cred că a fost imediat după ultimul accident. Ai trecut pe roșu, mai ții minte?

— Ei bine, m-am răzgândit. Îmi vreau mașina înapoi. Mi-ar fi foarte utilă, ca să merg la magazin.

— Nu ai nevoie să mergi la magazin, mătușă. Ai aici tot ce îți trebuie.

— De unde știi tu ce îmi trebuie mie? O să mă duc la Waitrose și o să-mi fac singură cumpărăturile.

— Asta se întâmplă în fiecare joi, nu-i așa? Câțiva dintre voi mergeți la cumpărături? Și dacă ai nevoie urgentă de ceva, știi bine că îți pot aduce eu sau îți poate cumpăra vreunul dintre membrii personalului, atunci când iese.

Evelyn adoptă un ton mai calm.

— Pudră de talc. Am nevoie de pudră de talc.

— Iarăși? Deja? Sunt sigură că ți-am mai adus acum vreo două săptămâni.

„Da, așa e, dar tu nu știi cât de utilă este pudra aceea și cât de mult o folosesc în fiecare zi.”

— E pentru picioare. Asistentele spun că-mi trebuie pentru picioare.

— O, bine. Atunci, trec pe la Sainsbury în drum spre casă. O să-ți iau de acolo și ți-o aduc data viitoare.

— Mulțumesc, dragă. Să fie de la Coty, bine? Îmi place pudra frumos parfumată.

— Da, în regulă. Îți aduc din cea de la Coty. Mai vrei și altceva, dacă tot veni vorba?

— Cherry, zice Evelyn, cu o expresie senină și obraznică. Aș vrea o sticlă de cherry, pe care s-o țin a la mine în cameră, ca atunci când am un musafir, să îi pot oferi un păhărel.

Pat oftează și se ridică de pe scaun.

— Presupun că apoi vei dori mai multe pahare de cherry.

— Ce idee bună! Nu avem de gând s-o spun, dar acum, dacă mă gândesc mai bine, aveam niște păhărele foarte frumoase la Kinglsey. Cred că era un set din acelea cu picioare răsucite, explică, imitând o spirală cu degetul arătător. Le-ai putea aduce și pe ele data viitoare, dragă?

— Ce s-a întâmplat cu cele rubinii, pe care ți le-ai luat când ai vizitat conacul Kingsley ultima dată? Nu le mai ai? În fine, presupun că pot să-ți aduc altele. Dacă tot sortez lucrurile din casă. Nici nu le voi simți lipsa, la câte vechituri sunt adunate acolo.

„Vechituri, într-adevăr. Dragile mele obiecte personale, vrei să spui. Acum e momentul pentru ultima lovitură de geniu.”

— Ce-ar fi să lași toate vechiturile acelea în seama mea, dragă? Mi-ar face plăcere să le iau la mână pe fiecare în parte și să-mi amintesc de toate clipele frumoase petrecute acasă. Tu nu mai ai nevoie de ele, nu-i așa?

— O, bine atunci. Oricum trebuie să aduc la zi evaluările. Poftim, zice Pat, punând grămada de rapoarte pe măsuță.

— Mulțumesc, dragă. Și apropo, asigură-te că cherry-ul e din acela sec. Mamei i-a plăcut dintotdeauna crema de cherry, însă eu am preferat mereu Manzanilla. Sunt convinsă că vei găsi la Waitrose.

— Cu siguranță. Dacă asta-i tot pentru astăzi, e timpul să plec.

Pat se apleacă și își sărută mătușa pe obraz, după care iese, în timp ce Evelyn recită:

— Amontillado, oloroso, fino, manzanilla... e perfect oricare dintre ele.

Apoi coboară vocea, fiindcă o aude pe Pat vorbind cu Mary dincolo de ușă și spunând:

— Pare mai lucidă astăzi. Aproape că am purtat o conversație în adevăratul sens al cuvântului.

Iar Mary îi răspunde:

— O, așa se întâmplă. O zi e prezentă, una absentă. Ca un radio stricat. Și totuși e o binecuvântare că azi a avut o zi bună.

Evelyn dă paginile rapoartelor pe care le ține în poală, socotește cifrele înregistrate cu scrisul acela de mână rigid și controlat și încearcă să-și amintească dacă mai sunt și alte dovezi ale existenței lui, de care să fi uitat.

Doamna T-C, 11 decembrie 2016

În sfârșit!

Cei care pot tricotează. Evelyn n-a învățat niciodată să tricoteze cum trebuie, în ciuda propriei dorințe din tinerețe de a oferi căldură și protecție picioarelor lui Hugh în timpul războiului. Alte perechi de mâini manevrează andrelele și deapănă lână, atât cât le permit articulațiile umflate și artritice. Evelyn se rezumă la a verifica ghivecele cu ghiocei, acum aproape îmbobociți, care probabil că vor înflori atunci când vor fi aduși din sera rece.

Azilul se pregătește pentru târgul de Crăciun, când rudele și vecinii vor veni să cumpere jucării tricotate, bilete de tombolă și borcane cu umplutură pentru prăjituri, pregătită de Foffle, prietenii celor de la căminul Forest Lawns. În clădire domnește o atmosferă festivă, cu toate că mai sunt trei săptămâni până la ziua cu pricina. Unii dintre pacienți vor putea să plece câteva zile acasă, la fiicele și la fiii lor, care se pot ocupa de părintele în vârstă, în timp ce alții vor rămâne la Forest Lawns, care va răsună de zgomot de biscuiți crocanți, muzică destinată jocului Pass the Parcel¹,

---

¹ Joc britanic practicat la petreceri, în traducere literală: „Dă pachetul mai departe” (n. red.).

discursul reginei și sforăiturile delicate ale celor care au înfulecat curcan și budincă la masa de Crăciun.

Evelyn nu așteaptă cu nerăbdare sărbătorile. În ultimii ani, înainte să-și fractureze șoldul, își petrecea zilele de Crăciun la biserică, după care lua masa de prânz în pubul din sat, unde era foarte cunoscută și unde oamenii o întâmpinau călduros. În vreo doi ani luase prânzul cu Pat și cu familia ei, dar masa era servită târziu, iar ea nu suporta cadourile extravagante, ciondăneala și drumul cu mașina înapoi, spre casă, prin întunericul pustiu.

Însă acum așteaptă cu nerăbdare o nouă tradiție: Secret Santa. Nu a mai auzit de acest obicei, dar Sarah, care coordonează activitățile căminului, susține că e la modă în zilele noastre.

— Veți vedea, doamnă T-C. Astfel, fiecare persoană va primi un cadou-surpriză. Întocmai ca în copilărie, când așteptați să vină Moș Crăciun și să vă umple ciorăpeii cu bunătăți.

— Atârnăm șosetele de pescuit ale tatei de grinda de deasupra căminului, povestește Evelyn. Erau șosete lungi, din lână crem. Mi se păreau enorme când eram copil. Dar nu se umpleau niciodată complet, cu toate că-mi doream asta an de an. Totuși, îmi amintesc că într-un an am primit un iepure gri. Nu unul adevărat, desigur. Unul mic, în genul lui Peter Iepurașul, doar că nu avea vestuță.

— Ei bine, cine știe ce veți primi anul acesta? Nu-i așa că va fi amuzant să aveți parte de o surpriză?

Sarah zâmbește, convinsă parcă de faptul că Evelyn nu și-a dat seama că majoritatea cadourilor secrete au fost alese și cumpărate chiar de Sarah și au fost oferite pacienților spre a le împacheta, fiindcă nu pot ieși cu toții din cămin

pentru a face cumpărături de Crăciun. Unii cred chiar că vor primi săpunul parfumat sau bomboanele de ciocolată alese de ei înșiși, deși acestea vor purta, desigur, eticheta cu numele altui pacient.

„O, dar secrete vor exista, și surprize deopotrivă, deși nu unele pe care să le împart cu voi, își spune Evelyn. Să vedem cine va fi primul.” Zâmbește în sinea ei, în timp ce Sarah face turul salonului, al sufrageriei și al camerei de zi, stă de vorbă cu cei care tricotează și cu cei care deapănă lâna. „Cred că Pat trebuie să fie prima. Pat, urmată de detectivul acela drăguț. Amândoi merită câte o surpriză de Crăciun. Îl voi ruga pe fiecare să vină în vizită, pe rând.”

Pat sosește după-amiază devreme, fremătând de nerăbdare.

— Sper că e ceva important. Verii lui Humphrey au venit în vizită weekendul ăsta. Iar la ora șase aștept livrarea de la Ocado, așa că nu trebuie să întârzii, fiindcă știi ce aglomerat e traficul din Guildford la orele de vârf...

— Da, dragă. Te înțeleg. Cred că ești extrem de grăbită. Mereu ai o mulțime de lucruri de făcut înainte de Crăciun. Știi, și aici lumea tot de asta se ocupă.

Pat râde batjocoritor.

— Nu prea e mare panică aici, nu? Nu le-aș numi tocmai pregătiri intense.

Scrutează salonul, uitându-se la câteva persoane așezate în fotoliile lor. Unele dintre ele moțăie după masa de prânz. Au servit friptură de porc și curry de pui, la alegere, urmate de budincă de orez sau tartă de mere. Evelyn s-a plâns că nu aveau pește în meniu, cu toate că mâncase deja pește săptămâna aceasta, așa că a ales o omletă cu brânză.

— Așadar, pentru ce ai insistat să ne vedem și nu puteai să-mi spui la telefon?

Deși așezată, Pat stă pe marginea scaunului, părând gata să-și ia zborul în clipa în care Evelyn va termina de vorbit.

— Mă bucur să te văd, dragă, zice Evelyn. Întotdeauna prefer să discut față-n față despre problemele importante.

— Da, și eu mă bucur să te văd. Dar sper că e vorba despre ceva mai mult decât simplul fapt că voiai pur și simplu să mă vezi în după-amiaza asta. Știi, sunt mult prea ocupată pentru o simplă vizită de curtoazie, oricât de scurtă ar fi ea, spune, uitându-se la ceas. Poate am timp să trec și pe la Boots în drum spre casă, așa că zi-mi.

— Ei bine, draga mea, m-am tot gândit în ultima vreme.

— La ce, mai exact?

— O, la trecut.

Evelyn își apucă nepoata de mână. E aspră la atingere, iar unghiile ei poartă vestigiile unei oje mov. Ar arăta mult mai bine dacă și-ar împinge cuticulele după baie, așa cum îi arătase mama lui Evelyn când era tânără. Unghiile ei sunt în continuare niște ovale perfecte, roz cu alb.

— Ce e cu trecutul, mătușă? Sunt mult mai preocupată de prezentul care momentan îmi ocupă tot timpul.

Pat își retrage mâna și caută rămășițele unui șervețel îndesat în mânecă.

— Da, dragă, știu. Ai o viață foarte agitată. Dar în ultima vreme am reflectat mult la tot soiul de întâmplări din trecut și cred că mi-am amintit ceva care ar putea fi de interes pentru tânărul acela amabil al tău. Știi tu, cel cu care ai venit în vizită săptămâna trecută.

— Tânărul? O, te referi la inspectorul Williams?

— Așa îl cheamă, dragă? Mi-a pus atâtea întrebări. Cred că eram puțin cam confuză când a fost aici, dar acum s-ar putea să am câteva răspunsuri să-i ofer, așa încât mă gândeam că ar trebui să-l rog să îmi mai facă o vizită.

Pat se uită lung la Evelyn, rulând șervețelul umed în palmă.

— Ce fel de răspunsuri? Nici nu-mi trece prin cap să-l târăsc până aici, dacă ai de gând să te prostesti și să te agiți din nou.

— O, nicidecum, dragă. Cred că se va bucura să mă vadă. De fapt, mi-am notat aici, în jurnal, zice Evelyn, bătând ușor cu mâna peste poșetă, iar când Pat întinde mâna s-o ia, îi spune: Nu, tu nu o să înțelegi nimic. Trebuie să-i spun eu însămi, față-n față.

— Nu pot să-i povestesc eu despre ce e vorba, ca să-l asigur că merită să vină?

— De ce? Crezi că e prea ocupat cu cumpărăturile de Crăciun, ca să mai aibă timp și pentru mine?

— Nu, doar vreau să mă asigur că nu-și pierde vremea din nou.

— Atunci spune-i că-mi amintesc ce s-a întâmplat cu bărbatul de care se interesa, Stephen Robinson. Spune-i că mi-am amintit și că e foarte important.

Și Evelyn își strânge poșeta la piept cu ambele mâini, în timp ce Pat rămâne cu gura căscată.

Partea a şasea

Şi în a şasea zi... (8, 2, 1, 5, 2, 5)

12 noiembrie 1945

Dragă Hugh,

Cu greu te-ai fi abținut să nu râzi, dragul meu. Din-totdeauna ți-au plăcut farsele! Nu-mi vine să cred cum am reușit să joc atâta teatru și cum am reușit să scap din locul acela îngrozitor. Sper doar că nimeni nu va mai auzi povestea asta și că nu se va întreba cum am sfârșit fără a naște un copil după pretinsa mea sarcină!

Așadar iată-mă complet restabilită după așa-zisele mele grețuri de dimineată. Mă aflu în drum spre Wildflecken, tabăra de refugiați unde Brian Joliffe consideră că pot da o mână de ajutor. S-ar putea să fie o provocare, dar cu siguranță nu poate fi la fel de rău ca în Satul interzis, nu-i așa? Le-am cunoscut deja pe tovarășele mele de călătorie, iar una dintre ele e asistentă și zice că se așteaptă să fie ocupată zi și noapte, moșind o mulțime de copii. N-am îndrăznit să-i spun

că și eu am pretins de curând că voi avea nevoie de servicii asemănătoare!

Cu toată dragostea, dragul meu,
A ta, Evie

PS: Te iubesc.

xxxxx

46

Eva, 13 noiembrie 1945

Noaptea

Pe când soarele iernatic începea să apună, camionul străbătea huruind kilometri întregi de păduri întunecoase de brazi, ajungând într-un târziu în tabără, iar Eva și-a amintit de poemul lui T.S. Eliot despre cei trei regi, *Drumul magilor*. Dar ei nu erau magi, încă nu venise Crăciunul și nici nu aduseseră daruri; tot ce puteau aduce în Wildflecken, cunoscut de voluntari drept „Sălbăticia”, era speranța.

Ninsese devreme anul acela și zăpada se așternuse într-un strat gros, iar în șanțuri se formase gheață, din pricina roților de la camioanele cu provizii, care treceau fără oprire. Când s-au oprit, învăluiți în norii de fum emanați de țeava de eșapament, Eva a zărit câteva siluete întunecate care se apropiau, trăgând după ele, pe drumul înghețat, sănii improvizate, revărsându-se asemenea unor furnici negre din forturile austere, situate în mijlocul taberei.

— Rămâi aici. O să le spun că nu avem nimic, i-a zis Ken. Condusesse tot drumul de la Frankfurt, povestindu-le cum funcționa tabăra. Era un teritoriu familiar pentru acest australian energic, însă pentru Eva și pentru ceilalți era un peisaj străin, nu doar fiindcă era acoperit de zăpadă și fiindcă

se aflau departe de casă, ci și din cauza faptului că se aflau exact în mijlocul imperiului nemilos al lui Hitler. Wildfleck, odinioară o bază de antrenament SS, atât de secretă încât numele ei nu era înscris pe nicio hartă de după 1938, reprezenta acum un centru de relocare pentru mii de persoane strămutate, desperate să-și regăsească rudele dispărute și să se întoarcă în căminele lor pierdute.

Ken s-a întors spre cabină, împreunându-și mâinile aco-perite cu mănuși din piele de oaie, în timp ce respirația lui aburea parbrizul.

— Am trimis pe cineva să-l cheme pe șef, iar el o să ne spună încotro să mergem, a zis el, uitându-se peste umăr la mulțimea rămasă în așteptare, înfăolită în fulare asortate, în șaluri, pălării și paltoane militare. Uitați-vă la polonezii ăia! Ce indivizi ingenioși! Au tăiat cadrele paturilor de fier și au făcut din ele tălpi pentru sănii.

Au urmărit siluetele retrăgându-se, dar câteva au mai zăbovit puțin, bătând din picioare și înfășurându-și brațele în jurul corpului.

— Ce așteaptă? a întrebat Brigitte, asistenta suedeză de la Crucea Roșie, detașată la maternitatea din tabără.

Pe drum, aceasta îi povestise Evei că, în curând, erau așteptate în jur de patruzeci și cinci de nașteri. Și aveau să mai vină și altele, adăugase ea. Cu fiecare tren care so-sește, vor fi tot mai mulți bebeluși, unii purtați în brațe, alții încă nenăscuți. Cu toții plătând și subnutriți. Va fi o muncă grea.

— Așteaptă orice, a răspuns Ken. Orice lucru pe care pot pune mâna. E destulă mâncare aici. În bucătărie se coc tone de pâine zilnic și săptămânal primim transporturi cu

provizii și cărbune, a zis el, arătând în depărtare. Totuși, ducem lipsă de multe lucruri. Săptămâna trecută, oamenii din centrele de ajutor social au găsit vreo douăsprezece mașini de cusut, dar sunt inutile fără ace. E o nevoie acută de electrozi de sudură, însă sunt de negăsit. Trimitem în permanență oameni în căutare de provizii.

— Așadar, câte persoane sunt aici? a întrebat Eva. Credeam că sunt în jur de două, trei mii de refugiați în tabăra asta.

Ken a izbucnit în râs.

— Poți să mai adaugi câteva zerouri! Nu ți-au spus că adăpostim aici mai bine de douăzeci de mii de persoane? Și cu cât îi expediem mai rapid, cu atât ne trimit și mai mulți amărâți.

— Habar n-am avut că sunt așa de mulți.

Eva și celelalte două fete au aruncat o privire pe fereastră camionului.

— Nici nu e de mirare că faceți atâta pâine.

— Avem douăsprezece bucătării, și fiecare e responsabilă de hrănirea a 1500 de guri. E o adevărată fabrică de mâncare acolo, a zis Ken, suflând peste mânuși ca să-și încălzească mâinile, apoi a continuat: Al naibii loc! N-o fi fost el lagăr de concentrare, dar tot mă îngrozește. Numărul ăla colosal de indivizi! Am găsit un depozit plin de schiuri acolo jos. Ale naibii schiuri! Voiau să încropească o trupă de elită pe schiuri, cu care să atace Rusia, însă în clipa asta ne trebuie ace, nu schiuri! Am putea foarte bine să le folosim drept lemne de foc.

Eva a scrutat chipurile palide, cu ochi negri, ale celor care îi urmăreau, îmbrăcați în zdrențe. Aceștia erau

supraviețuitorii, cei care rezistaseră, în ciuda ororilor muncii de sclavi și a lagărelor de concentrare. Iar Eva și ceilalți voluntari recrutați de UNRRA¹ aveau sarcina de a-i ajuta pe supraviețuitori să-și refacă viețile. „Aici, și-a zis Eva, în ciuda poveștilor sumbre pe care le aud, voi vindeca oameni, și nu îi voi răni, cum se întâmpla la Bad Nenndorf.” A încercat să-și alunge din minte imaginea prizonierilor tremurânzi.

A fost încartiruită într-o cameră micuță, cu trei paturi înguste, împreună cu Brigitte, asistenta, și cu Sally, roșcata veselă, de origine scoțiană, care, asemenea Evei, fusese recrutată datorită abilităților ei în materie de limbi străine.

— Sunt sigură că părinții mei nu și-au imaginat nicicând că voi ajunge într-un loc trist ca ăsta, a zis Sally. Din punctul lor de vedere, italiana, franceza și germana constituiau toate o parte esențială din educația unei tinere, care a mai avut și guvernante pe deasupra!

Acestea fiind spuse, s-a aruncat în lungul patului de o persoană, prevăzut cu o saltea subțire, ale cărui arcuri scârțâiau și gemeau, apoi a țâșnit în picioare, zicând:

— Așadar, ce avem de băut?

Toate trei fetele au râs, scormonind prin geamantane și scoțând câte o ploscă, un termos sau o sticlă de gin pe jumătate goală. În lipsa paharelor, și-au pus capacele de la ploscă unul lângă altul și au turnat câte o măsură din sticla de gin pentru fiecare.

— Avem rachiu, whisky și gin, a zis Brigitte. O să iasă un cocktail pe cinste. Îl putem boteza Cocktailul din Sălbăticie,

---

¹ United Nations Relief and Rehabilitation Administration – Administrația de Ajutorare și Realitare a Națiunilor Unite (n. tr.).

a propus Eva și toate trei și-au apropiat paharele într-un toast, după care le-au golit dintr-o înghițitură.

— Mie îmi plac petrecerile, fetelor, a zis Sally, dar propun să stabilim niște limite. S-ar putea să nu mai găsim băutură cât rămânem aici și, cine știe, poate vor veni zile când vom simți nevoia disperată să luăm o dușcă. Să mai dăm pe gât un pahar, după care să încheiem pentru astăzi.

Eva a mai turnat trei capace de gin, fiindcă au căzut de acord să nu amestece băuturile din prima noapte, apoi l-au sorbit încet, iar Sally și-a înmuiat degetul arătător în capacul termosului, înainte să și-l ducă la gură, cu ochii închiși, ca și cum ar fi fost mult mai bun, aseasonat cu sarea de pe piele. Apoi a spus:

— Dacă rămânem fără, va trebui să ne facem singure.

— L-am auzit pe unul dintre bărbați povestind că, înainte să ningă, în nopțile întunecoase, cu lună plină, poți vedea o dâră albă de făină prin pădure, a zis Eva.

— O dâră de făină?

Sally a deschis brusc ochii și s-a ridicat, atentă să nu verse nici cel mai mic strop din băutură.

— Da, de la brutărie. Aparent, polonezii sunt de vină; fură făină, din care fac vodcă poloneză.

— Chiar că știu să petreacă! a exclamat Sally râzând. Va trebui să-i cunoaștem și să cădem la învoială cu ei dacă ajungem într-o situație disperată.

— Mai bine nu, a intervenit Brigitte. S-ar putea să te vâre în mormânt. Am auzit că e ilegal, și cu toate astea au găsit cinci indivizi beți turtă, care încă se mai află în spital.

— Dumnezeuule! Sună a disperare! a zis Sally. Fără supărare, dar la ce lucruri or fi văzut sărmanii, cine nu și-ar bea mințile în locul lor?

— Noi am venit aici ca să-i ajutăm să revină la viață, a spus Brigitte. Trebuie să încercăm să le sădim speranță în suflet, nu disperare. De asta au avut parte destul.

Apoi, cele trei fete au tăcut, și în liniștea aceea, în care o comunitate, un oraș, un sat stinge luminile, suflă în lumânări și se duce la culcare, au răzbătut până la ele pocnete îndepărtate. Fetele s-au uitat una la alta icnind, iar Eva a zis:

— A sunat ca un foc de armă.

Eva, 14 noiembrie 1945

Când vine primăvara

Eva a aranjat grămada de formulare de pe birou și și-a umplut stiloul cu cerneală, pregătindu-se pentru prima dimineață de lucru. Fusese însărcinată să elibereze permise temporare pentru deținuții care părăseau tabăra și plecau în căutarea rudelor pierdute și a proviziilor atât de necesare.

Auzind un ciocănit în ușă, s-a întors și l-a văzut pe Ken, al cărui trup masiv, îmbrăcat în paltonul negru-cărbune, umplea cadrul ușii.

— Ai auzit ceva azi-noapte? Nouă ni s-a părut că se aud focuri de armă.

— Nu. N-am auzit nimic. Am dormit ca un prunc după drumul acela lung cu mașina, însă nu m-ar surprinde. Probabil că erau polonezii care făceau din nou dreptate, a explicat el.

Eva părea surprinsă.

— Cum adică, dreptate?

Ken a râs.

— Uite, puștoiaco, cât o să stai aici, o să constăți că unele reguli sunt încălcate. Acum, lucrurile încep să se mai liniștească, dar nu s-a revenit încă la ceea ce am putea numi societate civilizată.

Eva s-a oprit din ascuțitul unui snop de creioane.

— Dar noi suntem aici ca să facem lucrurile cum se cuvine. Avem documente de întocmit. Nu se poate ca oamenii să dea verdicte de capul lor, nu-i așa?

— Dacă simt că au destule motive, atunci o vor face. Unii dintre oamenii ăștia au fost în iad, de unde s-au întors și vor să se asigure că cei care i-au trimis acolo vor primi ceea ce merită.

Ken a rulat între degete o țigară subțire și și-a pus-o între buze, scotocindu-se prin buzunare în căutarea unui chibrit.

— Chiar crezi că vor să se răzbune? Că omoară oameni care ar trebui reținuți pentru interogatoriu și judecați?

— Poate. Nu suntem siguri. E o întindere mare aici, iar acolo se află o pădure vastă.

— Dar Aliții au căzut de acord. Se organizează procese. Vor urma și alte procese ca acelea de la Lüneburg, iar cei care vor fi găsiți vinovați își vor primi pedeapsa.

„Cel puțin așa sper, după toate ororile la care am fost martoră în Bad Nenndorf”, și-a zis Eva în sinea ei.

— Sigur, puștoaico. Cu toții sperăm asta, a zis el, ridicând din umeri, dar între timp sunt mulți oameni care umblă de colo până colo fără documente, o mulțime de oameni cu povești neclare, incomplete, cu multe necunoscute despre unde au fost și ce au făcut, iar dintre ei, unii sunt buni și alții sunt răi. E ca în Vestul Sălbatic acolo, puștoaico.

— Adică iau legea în propriile mâini, nu-i așa? Și își fac singuri dreptate?

— Cam așa ceva. Ca să faci dreptate pe cale oficială e nevoie de timp. Mașinăria trebuie pusă în funcțiune. Iar unii dintre tovarășii ăștia o să se asigure că vor fi dispărut până atunci, așa încât probabil că unii dintre polonezi vor să se apuce de treabă, ca să aibă garanția faptului că nemernicii vor primi ceea ce merită. Lucrurile decurg în felul următor:

cineva află despre un kapo¹ care i-a bătut măr pe bieții amărâți din lagăr, altcineva găsește un martor și, până să te dumirești – Ken mimează cu degetele un pistol –, poc, poc! Kapo e kaput, treaba e rezolvată.

Eva era înspăimântată, imaginându-și că noaptea precedentă, printre troienele de zăpadă, avusese loc o execuție.

— Și nu putem face nimic pentru a împiedica toate acestea?

— E mai ușor să nu o facem, așa zice. O să se tot întâmple, orice am încerca. Și ar putea fi mult mai rău. Cu puțin timp în urmă, am cunoscut niște americani care mi-au povestit că la început i-au predat pe câțiva dintre foștii ofițeri SS de rang inferior foștilor prizonieri ai acestora, care urmau să-i execute. Și, desigur, când și când, lucrurile puteau lua o turnură foarte urâtă. Uneori făceau treaba rapid și ușor, însă alteori nu se grăbeau deloc. Americanii au văzut odată un grup de polonezi însetați de răzbunare bătând un ofițer SS până l-au lăsat inconștient, după care l-au vârat în crematoriu. L-au legat, l-au băgat în cuptor, au dat drumul la foc, apoi l-au băgat și l-au scos întruna, până când a ars de viu.

Ken și-a terminat țigara subțire și și-a îndepărtat bucațica de hârtie care îi rămăsese lipită de buză.

— E absolut îngrozitor! s-a cutremurat Eva. Însă nu pot face una ca asta aici, nu-i așa?

— Nu, slavă Domnului! Cuptoarele pentru pâine sunt mult prea ocupate să hrănească pe toată lumea, a zis el, râzând de propria glumă. Așa că, să fim recunoscători că nu auzim decât ocazional câte o împușcătură răzleață.

Eva s-a uitat din nou la grămada ei ordonată de hârtii, la snopurile de stilouri și creioane și a zis:

---

¹ Prizonier dintr-un lagăr nazist însărcinat cu supravegherea celorlalți prizonieri (n. red.).

— Probabil că sunt o proastă. Nu m-am gândit la asta.
„Oare așa ar fi trebuit? Să fac dreptate singură?”

El a clătinat din cap.

— Nu ești singura, puștoaico. Noi nu facem decât să adunăm frânturi de informații. Nu avem de unde ști cum a fost pentru ei în iadurile alea.

— Asta îmi tot spun de o vreme. Vreau să aflu, și totuși nu-mi doresc să știu – nu vreau decât să-i ajut pe oameni să revină la o viață cât de cât normală.

— Sigur. Și vei face o treabă grozavă, cu siguranță.

Ken s-a întors spre ușă, apoi a adăugat:

— Și aici vei avea susținere din partea aristocrației poloneze.

— La cine te referi?

— Contesa, cum îi spunem noi. E o persoană deosebită. Multe femei au pierit la Ravensbrück, dar dacă nu ar fi fost rezistența și curajul ei, o întreagă cazarmă ar fi dispărut. E o bătrână înțeleaptă și dură, care îți va servi drept interpret.

— O! Grozav! Mersi, Ken. Voi încerca să nu-mi mai fac griji, dacă aud din nou împușcături la noapte.

El a râs și și-a ridicat gulerul paltonului în jurul urechilor.

— Vom afla cât de ocupați au fost justițiarii odată cu venirea primăverii, după ce se va topi zăpada.

Evei i-a luat o clipă să înțeleagă ce a vrut să spună, iar după plecarea lui s-a uitat pe fereastră, scrutând pădurea deasă ce se întindea pe câțiva kilometri în jurul taberei și pe versanții îndepărtați, acoperiți de zăpadă.

Urmele de pași vor dispărea curând sub stratul de omăt proaspăt, iar ceea ce zăcea ascuns prin nămeți, sub crengile întunecoase, avea să rămână astfel până la primăvară.

Eva, 14 noiembrie 1945

Contesa Komorowski

O bătaie neașteptată în ușă i-a întrerupt Evei reveria macabră despre cadavrele înghețate care așteptau topirea zăpezilor din primăvară. S-a întors și a dat cu ochii de o femeie în vârstă, înveșmântată cu o haină din petice de blană și un cojoc de oaie aruncat pe umeri, elegantă în atitudine, în ciuda asocierii ciudate de haine. Părul cărunt și rar îi era întins pe tâmpile și adunat într-un coc franțuzesc anemic. S-a îndreptat încet spre birou, sprijinindu-se într-un baston din lemn de abanos și a salutat-o, întinzându-i o mână străbătută de vene proeminente.

— Draga mea, eu sunt Irene Komorowski. Cred că vei avea nevoie de ajutorul meu, căci nu știi poloneza.

— Ken m-a informat deja că voi primi ajutor. Dumneavoastră sunteți contesa? a întrebat Eva, trăgând un scaun pe o laterală a biroului, pentru musafira ei.

— Pfff, titlurile astea! e exclamat femeia, fluturând o mână. Ce mai contează acum? Spune-mi Irene.

— Iar eu sunt Eva.

Femeia și-a arcuit întrebător o sprânceană.

— Ai rude aici?

— Bunica mea era poloneză, dar eu nu vorbesc limba. De fapt, mă cheamă Evelyn, dar când m-am înrolat am decis că voi folosi numele de Eva. Pare mai credibil atunci când vorbesc germană sau rusă.

Sprânceană s-a ridicat din nou, exprimându-i surpriza.

— Presupun că ai crezut că limbile pe care le vorbești vor fi de folos aici?

— Așa am sperat. Nu mi-am dat seama că aproape toată lumea de aici e de origine poloneză.

— Hmm. Erau polonezi și majoritatea proveneau din Polonia, dar mulți descoperă acum că orașele lor sunt revendicate de Rusia. Iar asta generează o mare problemă.

— Știu. De parcă încercarea lor de a ajunge înapoi acasă după tot ce au îndurat n-ar fi fost și așa destul de dificilă. Au pierdut tot, locuința, familia, iar acum și patria.

— Ei bine, ajungem noi și la asta. Deocamdată va trebui să decidem dacă cei cu care ne vedem astăzi au dreptul să plece și să revină în tabără. Verificăm cine e pe listă?

Și astfel au decurs lucrurile timp de câteva zile. Unul după altul, oameni aflați în căutarea unui unchi, a unui frate sau a unui văr. Un băiat convins că părinții lui se află într-unul dintre orașele sau satele din apropiere, un bărbat sigur că mama lui supraviețuise unui lagăr de concentrare, cu toții voiau să le permitem să plece în căutarea celor dragi. Eva s-a obișnuit cu poveștile lor și s-a călit, devenind capabilă să-i interogheze și să analizeze motivele pentru care voiau să plece, fiindcă autoritățile încercau să descurajeze comerțul pe piața neagră.

Într-o zi, după ce a auzit povestea îngrozitoare a unei familii al cărei tată încerca să dea de urma propriilor copii, Eva a zis:

— Sincer, mă întreb de ce trebuie să punem atâtea întrebări. La urma urmei, după toată suferința lor, de ce nu ar porni în căutarea unei alinări, oricare ar fi ea? Și ce poate fi atât de rău dacă fac și ceva comerț pe lângă asta?

— Știu, dragă, i-a zis Irene. Instinctul de supraviețuire e greu de reprimat, în ciuda loviturilor sorții. Unii dintre ei sunt în viață acum pentru că au profitat de ocaziile care s-au ivit și astfel au obținut niște avantaje. Fiecare firimitură de mâncare găsită sau câștigată le asigură o zi de viață în plus. Și-a dat jos de pe umeri cojocul de oaie și l-a așezat pe genunchii Evei, zicând: Un dar din partea unui prieten recunoscător. A descoperit de curând o grămadă ascunsă de blănuri, din care acum face cojoace și căciuli pe care le vinde ca să-și întrețină familia. Germanii n-au decât să ne strige cât vor *schlechte Ausländern*, dar, când au nevoie de mărfuri greu de găsit, sunt dispuși să plătească bani grei, așa că cine îl poate condamna pe prietenul meu?

— Străini imorali, a murmurat Eva, traducând cuvintele lui Irene. E atât de nedrept. Nu polonezii au cerut să vină aici și să piardă tot ce aveau.

— Dar nu toți germanii sunt de vină. Mulți dintre aceștia și-au pierdut și ei familiile, iar mulți alții duc o viață grea acum.

— Este, categoric, foarte gros și călduros, a remarcat Eva, trecându-și mâna prin blana moale, de culoare crem.

— Vrei o căciulă de iarnă? a întrebat-o Irene, luând lâna și răsucindu-și-o în jurul capului ca pe o căciulă de blană. Pot să-ți pun o vorbă bună la prietenul meu.

— Nu, sincer, nu e nevoie. Până una, alta, cred că trebuie să respect regulile.

— Prea bine. Totuși, să mă anunți dacă te îngheșuie frigul.

49

Eva, 30 noiembrie 1945

Dinspre Est

Prin fum și abur soseau tot mai mulți, coborând din vagoanele de mărfuri. Un val neregulat de refugiați obosiți și înfometati. Strângând la piept păături urât mirositoare, paltoane murdare de noroi, legături prețioase și copii, înaintau cu greu de-a lungul șinei de tren.

— Brigitte, aici! a strigat Eva. Mai e una.

Brigitte a fugit spre Eva, care ajuta o mamă epuizată să coboare din tren, cu un prunc agitat agățat de sânii ei goi. Un nou transport cu câteva mii de prizonieri sosise într-o gară din apropiere, inițial construită pentru mașinăria atotputernică denumită război. Oameni de toate vârstele, a căror stare de sănătate varia, se îndreptau împleticindu-se spre Eva și spre ceilalți voluntari, trecând pe lângă mormanele de zăpadă proaspăt curățată.

— Măcar de le-ar fi dat mamelor scutece curate pentru călătorie, a exclamat Brigitte, clătinând din cap.

A apucat bebelușul și i-a dezlegat zdrențele murdare. Eva a simțit un damf de amoniac, în timp ce Brigitte a întors capul, ca să ia o gură de aer curat.

— Nici nu e de mirare că ți-pă așa, bietul de el!

Fesele și coapsele numai piele și os ale copilului erau stacojii de la atâtea răni, iar pielea îi era subțire și lucioasă.

— O, pare că-l doare foarte tare, a observat Eva, în timp ce Brigitte spăla cu blândețe pielea încinsă a bebelușului și aplica o cremă de protecție pe bază de oxid de zinc.

— Curând o să se simtă mai bine. Nu e cel mai grav caz cu care am avut de-a face, a liniștit-o Brigitte. Însă unii dintre ei vor rămâne cu cicatrici pe viață din cauza asta. Majoritatea bebelușilor sunt și deshidratați. Multe dintre mame sunt subnutrite și nu mai au lapte. Probabil că nu și-au mai hrănit pruncii de când au pornit la drum.

A înfășat bebelușul într-un scutec curat și i l-a înapoiat mamei recunoscătoare, după care și-a îndreptat atenția spre următorul copil care plângea. Pe toată lungimea șinei de tren, asistentele lui Brigitte se ocupau de cei care aveau nevoie urgentă de îngrijiri, liniștind bebelușii, alinând suferința bolnavilor și preluând femeile cu sarcini avansate.

Apoi Eva a dat fuga să ajute o femeie plăpândă, cu părul alb, care se străduia să coboare dintr-un vagon înălțat la peste doi metri deasupra șinei. Probabil că nu avea mai mult de patruzeci și cinci de ani, dar arăta ca o bunicuță zbârcită, din cauza obrajilor scofâlciți, a sânilor căzuți și a părului alb. Și cu toate acestea, se străduise să fie cât mai prezentabilă pentru călătorie, legându-și o batistă gri peste părul pieptănat și un șorț curat și negru în talie. Femeia a întins un braț costeliv, apucând mâna întinsă a Evei, moment în care mâneca largă a bluzei i-a alunecat până la cot. Și acolo, pe pielea ei, se afla cicatricea acuzatoare: cele opt numere purpurii de pe interiorul antebrațului.

Eva nu și-a putut reține un icnet la vederea tatuajului, iar femeia i-a surprins privirea și a dat din cap.

— Dachau, a șoptit ea.

Nu mai era nevoie de nicio altă explicație. Eva a schițat un zâmbet și a ajutat-o să coboare din tren, dar în sinea ei și-a spus: „Nu trebuie să te arăți șocată, doar ai mai văzut tatuaje, chiar dacă te afli aici de numai zece zile. Pretutindeni în jurul tău sunt supraviețuitori care-și poartă fiecare numerele nepieritoare.”

Alte patru mii de persoane deportate soseau în tabără în ziua aceea și toți voluntarii îi ajutau pe călători să coboare din trenurile care îi transportaseră, de astă dată spre un loc plin de speranță, și nicidecum spre iadul care fusese destinația călătoriilor anterioare. „Du-te la asistentă”, a îndemnat Eva un bărbat cu răni deschise, sângerânde. „E supă și pâine acolo”, i-a spus unei familii cu copii înfometați și irascibili, trimițându-i spre cazanul cu ciorbă aburindă.

Trebuiau să completeze documente și să-și înregistreze numele, dar aveau totodată nevoie și de mâncare și odihnă.

— Fii atent pe unde mergi! a strigat Eva, când un bărbat s-a lovit de ea prin mulțime.

Neliniștiți, locuitorii taberei fugeau de-a lungul șinei de tren, strigând nume și verificând vagoanele. De fiecare dată când sosea câte un tren, îi căutau pe cei care lipseau. Să fi fost oare un văr dispărut de mult sau un frate acela pe care tocmai îl zăriseră? Oare cu acest convoi sosea vreun fost vecin, care aducea vești despre rudele lor? Și îl văzuse cineva pe copilul lor dispărut?

Bărbații erau deșirați și înfometați, dar femeile, chiar și după mult timp în care se hrăneau cum se cuvine în tabără, nu reușeau să scape de burțile umflate de anii întregi în care supraviețuiseră cu pâine neagră uscată și zeamă lungă

de cartofi. Eva nu putea să estimeze câte formulare de repatriere completase în scurta perioadă de când se afla în tabără. În fiecare zi aveau de pus întrebări și trebuiau să înfrunte dezamăgirea. Oamenii plecau, însă veneau și mai mulți, așa că tabăra era plină.

Abia după ce tuturor nou-veniților li se alocu camere, după ce copiii erau spălați și hrăniți, iar documentele erau completate, echipa își permitea să ia o pauză.

— E o treabă interminabilă, a constatat Eva. Nici nu pleacă bine un transport cu oameni, că sosește altul. Locul ăsta nu pare să se golească niciodată.

— Mai mereu avem câte douăzeci de mii de persoane aici, a observat Ken. Dar dacă ai fi văzut cum arăta țara asta imediat după terminarea războiului, ai zice că acum e par-fum, puștoaico. Toate drumurile gemeau de sclavi străini, care încercau să se întoarcă acasă. Oriunde mergeam, întâl-neam părinți îndurerați care-și căutau fiii pierduți și copii răătăciți care se străduiau să-și găsească mamele și tații. Și pe lângă ei mai erau și nenorociți de naziști speriați, care se furișau sperând să găsească o ascunzătoare și pretindeau că nu au nicio legătură cu toate astea.

— Așadar, vrei să spui că acum situația e sub control aici?

— Nu tocmai, dar e semn clar că lucrurile stau mai bine decât înainte. Stabilim un soi de ordine pentru bieții amărâți, care nu au drept acte de identitate decât cartelele OST.

— Am văzut zeci de astfel de cartele. Nu conțin decât trei litere solitare. Înseamnă Est, nu-i așa? E ca și cum nu ar aparține niciunei țări cunoscute de pe hartă.

— Te-ai prins, a răspuns Ken. Au adus la muncă în Germania șapte milioane de sclavi din Europa. Voiau mână de lucru

ieftină pentru uzinele lor de avioane și de rulmenți, pentru fabricile de textile și mine, dar și lucrători pentru câmpurile de trestie de zahăr și varză. Și tuturor le-au dat aceeași cartelă simplă, aruncându-i laolaltă într-o gloată nedefinită.

— Șapte milioane... E greu de imaginat.

— Inițial, nenorociților de germani nici nu le-a păsat de unde provin. Nu îi priveau ca pe niște indivizi cu un trecut, o cultură, o moștenire; erau doar OST – persoane venite din est. Locul lor de baștină, orașul, satul, nimic din toate astea nu conta pentru rasa supremă. Nu au făcut decât să tipărească OST cu litere negre, îngroșate, plasate sub fotografiile lor. Singurii care nu au primit astfel de cartele au fost cei din lagărele de concentrare, al căror act de identificare le este tatuat sau însemnat pe interiorul antebrațului drept.

Cu o expresie furioasă, Ken și-a aruncat mukul de țigară pe șina de tren.

— Amărăților ăloră li s-a negat dreptul la identitate timp de aproape șase ani, de la primul atac nazist asupra Poloniei și a celorlalte state. Și așa au stat lucrurile până când Aliații le-au dat un nume nou. Poate că nu pare cine știe ce să-i numești dezrădăcinați, dar tot e mai bine decât pur și simplu OST.

— Presupun că le oferă un strop de demnitate, a oftat Eva. Numele și identitățile contează. Iar faptul că se referă la ei cu apelativul de „persoane strămutate” le recunoaște cel puțin apartenența la rasa umană. E o dovadă mărunță, dar semnificativă de umanitate.

— O merită cu vârf și îndesat, a spus Ken. În ultimii ani nu li s-a mai dat niciun semn de umanitate. Au fost tratați precum vitele. Au fost înfierați, numerotați, bătuți și înfometați.

— Am văzut, Ken. E insuportabil. Atâtea cicatrice îngrozitoare, nasuri fracturate și dinți spărți. Iar tatuajele sunt oribile, dintre care unele au fost făcute cu fierul încins. Au rămas cu cele mai hidoase și mai roșii cicatrice, care le-au desfigurat întregul antebraț, de la încheietură și până la cot. Cum le-au putut face una ca asta semenilor lor? Sunt oameni normali, ca și ei.

— Nu te lăsa afectată, puștoaico, a sfătuit-o Ken. Facem o treabă bună aici. Ne vom strădui să-i ajutăm să-și găsească rudele și poate că vor reuși să ajungă acasă sau să-și clădească o viață nouă altundeva.

— Sper din suflet că toate formularele acelea completate cu greu se vor dovedi utile la ceva. Oamenii ăștia merită cu adevărat șansa de a-și reconstrui viața și de a găsi fericirea.

Urmărea cu privirea șirurile de nou-veniți care își luau boccelele sărăcăcioase cu ultimele bunuri personale și se îndreptau cu pași greoi spre tabăra principală, unde se cocea pâinea proaspătă și unde îi așteptau paturile călduroase.

— Urmările nefericite ale războiului, a murmurat ea. Dar, văzând toate astea, știu că a meritat. Chiar și pentru aceia dintre noi care i-au pierdut pe cei dragi. Într-un fel, echilibrează balanța.

— Fruntea sus, puștoaico! Și bea o tărie când terminăm, a sfătuit-o el, făcându-i cu ochiul, după care a continuat să-i îndrume pe cei veniți spre noua lor locuință temporară.

50

Eva, 4 decembrie 1945

Pe urmele lor

— Am o nouă misiune pentru tine, a zis Sally, dând buzna în biroul Evei. Pune stiloul jos și vino imediat cu mine.

Era spre sfârșitul dimineții, și toți cei care trebuiau să părăsească tabăra în ziua aceea își luaseră deja biletele de voie. Eva și-a îmbrăcat paltonul și a urmat-o pe Sally afară, mergând pe urmele înghețate lăsate de camioane, care se întindeau de-a curmezișul taberei.

— Ce se petrece?

— Deschidem un magazin de pantofi, a răspuns Sally, râzând. O să aranjăm pantofi, adică bocanci. Vino! O să fie amuzant.

— Bocanci adevărați?

— Da, din cei adevărați. Tocmai a sosit un nou transport și știi bine câtă nevoie avem de ei. Ai văzut ce poartă unii dintre oameni când sosesc aici?

— Și-ncă cum! Se descurcă și ei cu ce găsesc. Cauciucurile sunt în vogă sezonul ăsta. La fel și saboții.

Fetele râdeau în timp ce alergau prin zăpadă spre depozit, unde cutii cu bocanci militari erau descărcate și aruncate pe podeaua din beton. Locuitorii taberei se adunau deja afară, sperând să se numere printre norocoșii care vor primi

din încălțările acelea rezistente, care-i vor ajuta să supraviețuiască iernii grele și friguroase.

— Trebuie să-i aranjăm pe perechi, dacă se poate, a explicat Sally. Ar fi util și dacă i-am sorta după mărime, dar mă îndoiesc că vom reuși să facem asta.

— Probabil că putem să estimăm, a sugerat Eva. Tu cât porți?

— Un gingaș 39.

Sally și-a scos încălțările, și-a îndreptat șosetele groase, dungate, apoi și-a strecurat piciorul într-unul dintre bocancii mari din grămadă. Abia a reușit să facă doi pași, înainte să se împiedice, râzând.

— Putem să-i catalogăm doar ca fiind foarte mari sau medii spre mari?

Eva a apucat doi bocanci din grămada de încălțări murdare și i-a lovit unul de celălalt. Noroiul uscat de pe tălpi a căzut pe podea.

— Cred că trebuie să scăpăm cumva de o parte din mizeria asta – sunt plini de noroi.

— Păcat că nu sunt și mai mici, pentru doamnele noastre. Și totuși sunt bocanci buni. Bărbații vor fi mulțumiți, în ciuda faptului că sunt murdari.

— Unora le lipsesc șireturile, dar presupun că polonezii noștri inventivi vor rezolva cât ai clipi acest mic neajuns, înlocuindu-le cu niște sfoară.

— Sunt convinsă. Nu vor lăsa un asemenea mărunțiș să stea în calea unor picioare calde și uscate.

Fetele s-au pus pe treabă, legând între ele perechile de bocanci care încă aveau șireturi. Cei care nu mai aveau erau sortați, în general, după mărime. După ce au lucrat o vreme,

lovind bocancii unul de altul ca să-i scuture de noroi și împerechindu-i, Eva a zis:

— E ciudat, dar îmi tot vin în minte partidele de vânătoare de acasă. Presupun că din cauza noroiului. A mirosului de pământ reavăn. Îmi amintește de clipele când reveneam acasă, după o zi petrecută la vânat de fazani.

— Ai dreptate. Aduce cu mirosul acela. Ieșeam pe mlaștină împreună cu tata și unchii mei. Mi se părea mie ceva cunoscut. Păcat că nu mai avem ploștile și plăcintele calde! a exclamat Sally, adulmecând aerul. Mmm... piele umedă și plină de noroi, dar parcă mai e ceva, a adăugat, apoi și-a apropiat nasul de bocancul pe care-l ținea în mână. Însă nu-mi dau seama ce anume.

Eva a ridicat o altă pereche de bocanci și le-a lovit tălpile de câteva ori, dar, în vreme ce noroiul de pe celalalte perechi se desprinsese ușor, stratul gros de murdărie de pe aceștia nu s-a desfăcut. A mai încercat o dată, însă fără succes, apoi a răsucit tălpile spre ea și s-a uitat la crusta de noroi.

— Ce bizar! s-a mirat ea, aplecându-se ușor. A adulmecat mirosul, apoi s-a retras. O, cred că recunosc mirosul ăsta, a zis ea. Uite!

A întins bocancii, astfel încât Sally să poată vedea tălpile acoperite cu un strat negricios și ușor lipicios.

— Și ai mei sunt la fel, a zis Sally, arătându-i o pereche murdară de încălțări. Știi ce cred? Nu e numai noroi. E și miros de sânge. Mulți dintre ei sunt mânjiți cu un amestec de sânge și pământ.

Fetele s-au holbat una la alta, apoi la grămada de bocanci.

— De-asta îmi aminteau de partidele de vânătoare! a zis Eva. Mirosul acela metalic e miros de sânge.

Fetele și-au mutat privirea de la bocancii pe care îi țineau în mână la grămada imensă pe care încă o aveau de sortat.

— De unde provin? a întrebat Eva.

Sally s-a încruntat.

— Cred că l-am auzit pe șofer pomenind ceva despre Normandia.

— Așadar, pot fi bocancii băieților noștri.

— Sau ai germanilor. E greu de spus.

Eva a tăcut pentru o clipă.

— Dar, indiferent cărei armate i-ar fi aparținut, au fost ai unor tineri care executau ordine.

— Haide, să-i dăm drumul la treabă! a îndemnat-o Sally. Fie că au fost sau nu bocancii unor eroi, avem nevoie de ei pentru bărbații de aici. Îi vor purta cu mândrie.

— Mi-ar plăcea să cred că vor călca pe urmele unor eroi, a zis Eva, scoțând un briceag din buzunar, ca să îndepărteze noroiul murdar de sânge de pe talpa groasă.

51

Eva, 24 decembrie 1945

Noapte de vis

— Ai observat că mulți dintre bărbați taie copaci astăzi? Uite, mai sunt câțiva acolo! Credeam că au suficiente lemne de foc, nu?

Sally trăgea cu ochiul pe geam, la doi bărbați care se opinteau să care un brad de dimensiuni mari. Ceva mai încolo, pe cărare, săniile cu schelet metalic erau pregătite să transporte pomii la barăci, în timp ce în altă parte, câțiva indivizi purtau pe umeri copaci mai mititei.

Eva s-a apropiat de fereastră, respirația ei aburind geamul. A șters condensul cu mâna, urmărind procesiunea de oameni și copaci, apoi a zis:

— O, desigur. Ce proaste suntem! Se apropie Crăciunul, nu-i așa?

— Ai dreptate! a strigat Sally. Își pregătesc brazii de Crăciun, a zis ea, apoi s-a învârtit prin cameră, cu mâinile împreunate. Am fost atât de ocupate, încât nici nu ne-am dat seama cât de aproape e. Trebuie să ne organizăm.

În anul acela, cu ocazia primului Crăciun de după recâștigarea libertății, voluntarii din tabăra Wildflecken au hotărât ca fiecare dintre rezidenți să primească un cadou.

— Vom folosi o parte dintre bunurile primite în pachetele cu hrană de la Crucea Roșie, a propus Ken. Știu că de obicei împărțim produsele și le păstrăm ca provizii pentru întreaga tabără, dar Crăciunul este o ocazie specială. Mai știu și că unii nu vor fi de acord, dar, ce naiba, doar e primul lor Crăciun în libertate! Hai să le facem bieților oameni o surpriză.

Prin urmare, voluntarii au ales câteva dintre cele mai inedite produse primite de la Crucea Roșie, printre care stafide, cafea și biscuiți, plus ciocolată pentru femei și țigări pentru bărbați. În plus, peste tot în tabără, oamenii își făceau propriile pregătiri: coseau, găteau și cântau, de parcă ar fi concentrat toate Crăciunurile trecute, de care fuseseră privați în cei șase ani de foamete și sclavie, într-o singură și imensă sărbătoare, ce avea să surprindă esența fiecărui Crăciun superb pe care l-au trăit vreodată.

În Ajun, Eva și Sally și-au uitat promisiunea făcută lui Brigitte de a nu gusta din băuturile preparate în tabără. Aplecate sub sârmele de rufe pe care atârnav scutece jilave, dând la o parte păturile groase care acopereau ușile pentru a împiedica frigul să pătrundă înăuntru, erau invitate în camera fiecărei familii, strălucitoare în lumina focului din sobă. În încăperile acelea înghesuite, în care plutea mirosul fetid al trupurilor rareori spălate și al pruncilor insuficient schimbați, oamenii zâmbeau, râdeau și ciocneau pahărele cu rachiu de prune rubiniu.

— E delicios, zicea Eva, doar că nu știu câte mai pot să beau. E așa de tare!

— Te ajut eu, s-a oferit Sally, râzând. E prea bun să-l irosim.

Copii de toate vârstele stăteau cu nasurile lipite de geamurile ferestrelor, și pentru că le-a văzut pe fete privindu-i curioase, una dintre mame le-a explicat mândră:

— Așteaptă să se ivească prima stea pe cer. Nu putem lua masa de Crăciun decât atunci. Noi îi spunem Steluța. Astfel ne amintim cu toții povestea stelei de la Bethlehem.

Deodată, unul dintre copii a strigat:

— Uitați! Uitați! A apărut prima stea!

De îndată, cu toții au început să împartă mâncare și băutură. O bunică mai în vârstă a insistat ca ele să încerce supa de sfeclă roșie cu găluște de ciuperci, iar o altă familie le-a oferit clătite umplute cu ciuperci și varză.

— Cum ați reușit să încropiți un asemenea festin? a întrebat Eva, când au găsit-o pe Irene Komorowski împărțind grațios gustări tuturor musafirilor înghesuiți în cămăruța ei.

— Facem pregătiri de ceva vreme, desigur. Cei care au avut timp, au mers astă-toamnă în pădure și au cules ciuperci, pe care le-am uscat pentru această ocazie. Poți face rost de mâncare, draga mea, dacă o cauți îndeajuns de atent, iar cei care au supraviețuit acestor ani mâncând resturi de pe jos, sunt în stare să găsească adevărate comori în jurul nostru.

— Ia priviți la bestia asta! a exclamat Sally, arătând spre un pește mare, întreg, așezat în toată splendoarea lui pe masă și a cărui suprafață lucioasă era decorată cu felii de morcov și ouă fierte tari. De unde îl aveți?

— A, crapul e întotdeauna felul principal la masa noastră de Crăciun, i-a răspuns Irene zâmbind. Acesta a trăit până de curând în baie, așa că se numără printre cei mai proaspeți crapei. Voi două trebuie să-l încercați, a zis, după care a tăiat câte o bucătică pentru fiecare. Și mai trebuie să

luați și asta, ca să vă poarte noroc, a adăugat, întinzându-le două discuri subțirele ca o foaie de hârtie, pe care le ținea pe vârful degetului. Uite, luați fiecare câte unul și strecurați-l sub veșminte, în sân, ca să vă poarte noroc. Trebuie să-l țineți acolo toată noaptea, iar mâine, dacă îl dăruieți altcuiva, și acel cineva va avea noroc anul viitor.

Mute de uimire, Sally și Eva s-au uitat lung la bucățelele de un argintiu transparent, iar Eva a întrebat:

— Ce sunt?

— Solzi de crap. Nu aveți obiceiul ăsta în țările voastre? Eva s-a strâmbat și a clătinat din cap.

— Nu. Noi doar ne sărutăm sub vâsc.

Fetele au întins mâinile și au așteptat ca Irene să le așeze câte un solz pe deget, apoi s-au uitat una la alta, au izbucnit în râs și și-au vârât mâinile pe sub pulovere aproape simultan.

— Și când mă gândesc că-mi doream să miros frumos de Crăciun anul ăsta!

— Sper că n-ați luat-o deja cu băutura, fetelor, le-a atenționat Brigitte, băgând capul pe ușă. Se auzea de pe hol cum râdeau.

— Vino cu noi, a invitat-o Irene. Trebuie să primești și tu un talisman, draga mea, a adăugat și i-a întins un solz cu vârful degetului.

Brigitte l-a luat, apoi s-a uitat spre celelalte două fete.

— Bagă-l între țâțe, i-a explicat Sally. Noi tocmai am făcut-o. Au izbucnit în râs, iar Brigitte și-a îndesat mâna în puloverul pe care-l purta pe sub uniforma de asistentă medicală.

— O să am nevoie de noroc noaptea asta, a murmurat ea. Două femei se întrec să nască în ajun de Crăciun, așa că ar cam trebui să mă întorc, să văd cine câștigă.

S-a răsucit pe călcâie și a ieșit, lăsând în urmă un ușor damf de săpun carbolic.

— Și mai am un cadou pentru voi două, a reluat Irene, scoțând din spatele scaunului două căciuli din blană de oaie. Împreună cu cele mai călduroase mulțumiri din partea noastră, a tuturor.

Sally și Eva au luat căciulile de blană și și-au acoperit cu ele părul și urechile.

— Până la urmă, chiar este Crăciunul! a exclamat Eva, după care, cu o voce timidă și tremurândă, a început să cânte un colind pe care îl știa din copilărie, în timp ce și alte voci din jur i s-au alăturat, unele fredonând în limbi diferite, altele în germană, astfel încât *Stille Nacht* s-a armonizat cu *Silent Night*, până când au încheiat cu toții pe aceeași notă liniștită. Și în acea clipă unică de pace, Eva a privit pe fereastră, sperând că noaptea aceea avea să fie una cu adevărat calmă, fără ca focurile de armă ale polonezilor dornici de răzbunare să le întrerupă sărbătorile.

— Crăciun fericit! le-a urat Sally. Să le arătăm că englezii știu să se distreze și să le cântăm cele mai frumoase colinde ale noastre.

Și au început să fredoneze *Ding Dong Merrily on High*, urmat de *God Rest Ye Merry Gentlemen*, făcând turul barăcilor braț la braț și cântând cât le țineau plămâni.

25 decembrie 1945

Dragul meu Hugh,

Cât mi-aș dori să fii aici, să petreci alături de mine acest Crăciun special! M-au umplut de speranță și de bucurie chipurile vesele ale celor care mă înconjoară. Au suferit enorm, dar sunt atât de curajoși și de optimiști. Iar copiii, dragii de ei, sunt încântați până și de cel mai neînsemnat dar.

Dacă am fi avut copii, iubitul meu, mi-ar fi plăcut să-i răsfăț cu jucării minunate, dar acum înțeleg că nici nu am fi avut nevoie de prea multe ca să fim extrem de fericiți. Poveștile celor din jur sunt triste, însă oamenii sunt hotărâți să se bucure din nou de viață. Sunt vii și sărbătoresc asta din tot sufletul.

Dumnezeu să te binecuvânteze, dragul meu! Sper că și tu sărbătorești în rai, alături de îngeri, pe tărâmul slavei. Ne-a fost dat să petrecem atât de puțin timp împreună, din care un singur Crăciun ca soț și soție, însă prețuiesc enorm acele amintiri.

Cu toată dragostea, pe vecie,

A ta, Evie

PS: Te iubesc.

XXXXX

53

Eva, 23 aprilie 1946

Trenuri către casă

Eva și Sally își croiau drum prin mulțimea de oameni care se imbarcau în tren, ducând cu ei valize uzate și legături încropite din șaluri. Fete cu cosițe prinse cu fundă în jurul capului se învârteau, dansând pe peron, fustele brodate umflându-li-se deasupra jupoanelor albe, apretate.

— Cât de fericite sunt toate că părăsesc tabăra! a strigat Sally peste zgomotul fanfarei care vestea un bun-rămas triumfal.

— Ai zice că pleacă în vacanță, i-a răspuns Eva, al cărei glas concura cu sunetele concertinelor și cu vocile groase ale bărbaților care intonau cântece tradiționale din țara lor.

Sute dintre rezidenții polonezi ai taberei se întorceau, în sfârșit, acasă. Călătoreau cu trenul, însă un tren mult mai confortabil decât acelea care, cu câțiva ani în urmă, îi aduseseră cu forța în Germania, să muncească în condiții aspre, care le puseseră viețile în pericol. Steaguri poloneze fluturau la fiecare vagon, sub ghirlande de verdeață fragedă, primăvărată, tăiată din pomii fructiferi, ale căror frunze proaspete, presărate cu boboci roz și albi, reprezentau un simbol optimist al încrederii în viitor.

— Mă rog pentru ei să-și găsească fericirea, a zis Eva. Cine știe ce-i așteaptă la capătul călătoriei, în satele și orașele din care au venit? Oare casele lor au supraviețuit? E posibil să fi fost prădate. Animalele să le fi fost măcelărite, iar câmpurile, golite.

— Și de ce primire vor avea parte la întoarcere? a adăugat Sally. Cei rămași în urmă trebuie să fi suferit enorm.

Fetele abia se auzeau în gălăgia carnavaalului cu muzică și grupuri de dansatori de polka împrăștiate pe peron, care sărbătoreau această zi importantă. Cu toții își îmbrăcaseră cele mai bune haine, celebrând astfel mult așteptata călătorie. Bărbații erau eleganți în cămășile lor albe și în costumele negre, iar multe dintre femei purtau șorțuri albe legate în talie și aveau capetele acoperite cu basmale roșii, albastre și galbene, imitând culorile vii ale florilor brodate pe fuste.

Trenul era plin de lume și de boccele cu obiecte personale. Eva și Sally trăgeau cu ochiul prin vagoane. Fiecare era luminat de câte o lumânare aprinsă, așezată pe o poliță goală, de care era lipită cu ceară topită.

Și înăuntru era cald datorită sobițelor din fier, aprinse, cu hornurile asemenea unor brațe îndoite, ieșind printr-o gură de aerisire din perete. De fiecare dată când cineva deschidea câte o ușiță de la sobă, tăciunii de un roșu aprins se oglindeau în paharele cu rachiu de prune, strălucind ca niște rubine risipite pe mesele improvizate din cutii și din scânduri de lemn neșlefuit.

— Veniți! strigau ocupanții vagoanelor. Trebuie să beți un pahar cu noi. *Na zdrowie*, le strigau fetelor, invitându-le să-și împartă cu ei băutura și fericirea.

Acești polonezi veseli care plecau acum spre casă erau cei care nu doriseră vize de America sau care nu fuseseră eligibili.

Prețioasele vize soseau atât de greu, și numai aceia care puteau dovedi că fuseseră persecutați erau luați în calcul.

— Nu pot să-mi scot din minte vorbele pastorilor baptiști americani care au venit în vizită, a zis Eva. Încercau să obțină o lege care să le permit să primească persoane strămutate. I-am auzit stând de vorbă cu rezidenții taberei și spunându-le: „Pentru noi nu sunteți străini. America a fost fondată de oameni care s-au refugiat voluntar. Suntem o nație de refugiați veniți din toate părțile lumii.” Este o țară imensă. Cu siguranță ar putea să îmblânzească puțin cadrul legislativ și să primească mai mulți oameni.

— Așa ai fi tentat să crezi, a întrerupt-o Sally, însă America îi acceptă doar pe cei în formă. Ei își doresc muncitori perfect sănătoși. Au nevoie de fermieri și de lucrători puternici. De ce naiba i-ar primi pe mulți dintre cei de aici? Ne-om fi străduit noi să-i hrănim și să-i întremăm, însă după ani întregi de privațiuni, mulți dintre ei nu sunt suficient de buni pentru Statele Unite. Sau au rude aflate într-o stare de sănătate precară, ori copii cu handicapuri. America nu vrea să se împovăreze cu asemenea persoane.

— Măcar toți cei care pleacă astăzi sunt mai puternici și mai sănătoși decât atunci când au sosit aici. Îi trimitem înapoi într-o stare mai bună.

— Da, însă nu mai sunt aceiași oameni care și-au părăsit satele cu atâția ani în urmă, a observat Sally. Uită-te în jurul tău! În fiecare vagon se află mame extenuate, însoțite de copii care le solicită peste puteri, și bunici șubrezite de anii de foamete și de muncă istovitoare. Poate că sunt fericite că se întorc acasă, dar nu toate mai sunt capabile să danseze cu energia fetelor de acolo.

I-au urmărit pe copiii care se alergau în sus și-n jos pe peron, râzând.

— E greu de crezut că, nu demult, până și cei mai mici dintre ei munceau în fabricile nemților, a zis Eva.

— Copiii sunt atât de rezistenți. Însă mulți dintre ei au fost martorii unor adevărate orori în perioada în care au muncit ca sclavi. Orori pe care s-ar putea să nu le mai uite niciodată. Pedepse brutale sau chiar execuții.

— Un băiat mi-a povestit că cei mai înzestrați și mai isteți au fost aleși și au început lucrul de la vârsta de zece ani, a zis Eva.

— Ce dovadă de eficiență tipic germană să observe faptul că degetele lor agile pot asambla părțile minuscule ale mașinărilor cu viteză și precizie, a comentat Sally, încrunându-se dezgustată.

— De Crăciun, când am desfăcut pachetele de la Crucea Roșie, le-au sortat și le-au aranjat extrem de repede și frumos, și-a amintit Eva.

Pentru primul Crăciun petrecut în tabără, personalul hotărâse ca toți rezidenții să primească un cadou. Unii dintre copiii mai mari rămași orfani, care se organizaseră într-un grup, cu un lider desemnat, fuseseră însărcinați cu livrarea acestora. Se înșiraseră de-a lungul potecilor înzăpezite ce duceau de la barăcile lor la depozit, cântând în timp ce mărșăluiau, legănându-și brațele de parcă ar fi pornit, relaxați, într-o drumeție de vară, cu jocuri și focuri de tabără, cu cercetași și ghizi. De îndată ce li se explicase ce aveau de făcut, grupul se împărțise pe secțiuni, fiecare răspunzând de câte un articol diferit din pachete, stivuiind țigările, fructele uscate, apoi ciocolata, după care trecând cutiile de la unul la altul.

— Au fost grozavi! Au format practic o linie de producție, a zis Sally. Când l-am lăudat pe unul dintre băieții mai mari pentru cât de repede și cât de bine și-a organizat zona de lucru, acesta mi-a răspuns vesel: *Wie in der Fabrik, fünf Jahre*.

— Ca în cei cinci ani de muncă în fabrică, a murmurat Eva. Erau doar niște copii când au fost trimiși să lucreze acolo. Nu au mers la școală, nu s-au jucat și au avut parte de mult prea puțină mâncare. Condițiile au fost îngrozitoare. Cum au putut germanii să-i supună la un astfel de tratament?

— Poate vor mai avea timp să copilărească și altfel după ce vor ajunge înapoi acasă.

— Sper că rușii nu le vor răpi și ce le-a mai rămas, a comentat Eva. Se spune că ursul cel mare și rău o să pună laba pe ei.

Sally a cuprins-o cu brațul.

— Noi am făcut ce am putut, să știi. Nu-i putem împiedica să plece și, oricum, uită-te la ei: sunt așa de fericiți că se întorc acasă, în țara lor.

Fetele au urmărit procesiunea de familii urcând în tren, pe care l-au petrecut apoi cu privirea în timp ce se îndepărta pe șinele curbate, iar bărbații râdeau, agățați de ușile vagoanelor și fluturându-și batistele până când s-au făcut nevăzuți.

— Vino, a zis Sally, trăgând-o pe Eva de braț. Mai avem încă vreo zece mii de polonezi de trimis acasă, după care ne vom fi terminat treaba.

Fetele au alergat spre camioane râzând și s-au întors în tabără, la numeroșii refugiați care așteptau în continuare să afle dacă vor avea norocul de a porni spre o viață nouă în America sau ghinionul de a se întoarce la vechile lor case, frământați de nesiguranță și de teamă.

În săptămânile și lunile care au urmat, unii s-au bucurat să audă că au primit viză. Dar uneori chiar și aceștia erau crunt dezamăgiți atunci când un membru al familiei nu reușea să treacă testul unui control medical de ultim moment.

— Nu mai suport, i-a spus Eva lui Sally, după ce o familie a fost respinsă la controlul medical. Erau cât pe ce să plece, se aflau la un pas de a începe o nouă viață. Iar acum mezinul familiei a făcut tuberculoză și nu vor mai avea șansa de a pleca. Atât de aproape și totuși așa de departe.

— Știu. E legea lui Murphy, a oftat Sally. Plătesc un preț uriaș pentru anii de suferință îndurați, dar cel puțin au rămas în viață. Și dacă nu pot să emigreze sau să se ducă acasă, pot rămâne aici. Mă rog, poate că nu în tabără, dar chiar și așa, își pot încropi o viață decentă în Germania. Uită-te la cei care s-au hotărât deja să rămână! Își construiesc case și muncesc pământul. I-am văzut în sat săptămâna trecută, cultivând sfeclă roșie, ceapă și cartofi. Mănâncă bine și sunt în siguranță. Măcar au rămas în viață și nu au avut parte de moartea inevitabilă de care se temuseră. Și, treptat, localnicii se obișnuiesc cu prezența lor.

În clipa aceea, Eva și-a amintit de prizonierii livizi care erau interogați la Bad Nenndorf, acuzați nu pentru crime de război, ci pentru opțiunile lor politice.

— Mulți dintre ei ar putea fi persecutați dacă se întorc în țările natale. Dar cel puțin aici sunt liberi.

54

Eva, 7 ianuarie 1947

În afara pistei

Mai târziu și-a amintit vorbele lui Ken, cum că în primăvară, după ce se va topi zăpada și va trece iarna, vor ieși la iveală cadavrele. În primul an petrecut la Wildflecken, Ken glumise pe seama justițiarilor răzbunători, râzând de modalitatea lor de a face dreptate, dar acum se alăturase și ea grupului, punând umărul la sporirea numărului cadavrelor.

„Ce prostie din partea mea!” și-a zis ea. „Cât de idioată am fost! N-ar fi trebuit să ies cu el nici în ruptul capului. Auzi la mine, să-i ajut pe oameni să se integreze, străduindu-mă să pretind că putem fi din nou civilizați! Unde naiba mi-a fost capul?”

Era cea de-a doua iarnă petrecută la Wildflecken, iar zăpada proaspătă se așternuse de săptămâni întregi peste dealurile și pădurile din jurul taberei. Aerul era uscat și rece, iar când soarele strălucea pe cerul senin și înghețat, Eva își dorea să fie afară, departe de biroul ei, departe de formulele pe care trebuia să le completeze și de fețele pline de speranță. Personalul avea liber doar câte două jumătăți de zi, plus o zi întreagă pe lună, iar vara se plimbase pe câmpiile înverzite și străbătuse cu bicicleta drumurile din zonă,

descoperind Gemünden și satele învecinate. La început, localnicii fuseseră distanți și suspicioși, dar, când au auzit-o vorbindu-le limba, au devenit mai prietenoși. I-au arătat recolte bogate de varză, de morcovi și de cartofi. Dar nu sunt pentru *Ausländer*, îi spuneau, pentru străinii din tabără, despre care erau convinși că vor veni să le prade câmpurile.

Printre localnicii care încercau să revină la normalitate după anii dominați de război și de lipsuri, Eva l-a cunoscut pe Peter Dägen, care, asemenea multor soldați germani, reușise în cele din urmă să se întoarcă acasă după o perioadă petrecută într-un lagăr american pentru prizonieri de război. Prima dată l-a văzut strângând fân pe câmp, vara, în timp ce ea își făcea plimbările regulate, și l-a observat fiindcă îi amintea de Kurt Becker, prizonierul care murise din pricina relelor tratamente de la Bad Nenndorf. Dacă ar fi supraviețuit, Kurt ar fi fost întocmai ca Peter: puternic și sănătos, cu brațe musculoase care așezau în căpițe fânul de care animalele lui aveau nevoie peste iarnă.

— *Guten Morgen*, l-a salutat Eva și, spre surprinderea ei, bărbatul i-a răspuns într-o engleză excelentă.

— Lucrezi în Sălbăticie, a zis el.

— O, așadar știi cum a fost poreclită tabăra?

Bărbatul era dornic să-și exerseze engleza, iar ea se bucura să aibă un prieten departe de solicitările permanente ale refugiaților. Erau descurajați să lege prietenii cu localnicii și nu aveau voie să-și împartă proviziile de hrană cu germanii, dar ce putea fi rău în asta? se întreba Eva. Și ei au avut de suferit din pricina aceluia război interminabil. Nu civilii au cerut să fie târați în mijlocul conflictului. Nu mai

sunt dușmani acum, ci doar se străduiesc să-și reconstruiască viețile. Putem măcar să încercăm să fim prieteni.

După ce l-a întâlnit de câteva ori în timpul plimbărilor ei, Peter a invitat-o să-l viziteze la fermă și s-o cunoască pe bătrâna lui mamă văduvă, care se străduise să aibă grijă de ferma familiei cât timp el fusese pe front.

— Nu ne-am dorit nicio clipă războiul ăsta, i-a explicat Frau Dägen, invitând-o pe Eva să rămână la masă și să mănânce cu ei pâine neagră, simplă și cartofi, iar Eva și-a propus să le aducă în dar ceva de mâncare, dacă o vor mai invita pe la ei. Nu voiam decât s-avem ce pune în gură, noi și familiile noastre. Iar toate acele întâmplări îngrozitoare despre care se vorbește nu au fost din vina noastră. Nu au avut nicio legătură cu noi, oamenii simpli. Noi nu știam nimic despre *Lager* și despre ce se petrecea acolo. Sora mea și soțul ei, care locuiesc la oraș, au fost obligați să se alătore Partidului. Toată lumea trăia cu teama de a nu rămâne singur. Nu puteau avea încredere în nimeni, nici măcar în cei mai bătrâni dintre vecini. Aici, la țară, am fost mai norocoși, dar la oraș nimeni nu a scăpat, nimeni.

— Totul s-a sfârșit acum, *Mutti*, a liniștit-o Peter. Trebuie doar să muncim și să încercăm să uităm greutățile din ultimii ani.

— Ușor de zis, greu de făcut, câtă vreme am pierdut mulți tineri puternici. Cum va mai putea prospera vreodată această țară? Au pierit atâția și nu se vor mai întoarce nicicând. În plus, ne e mai rău acum decât ne-a fost oricând altcândva. Ne confruntăm cu atâtea greutăți. Cel puțin avem ouă de la găini, dar vaca nu mai dă lapte, iar unt nu putem cumpăra. Știai că oamenii din sat sunt nevoiți să-și prăjească clătitele în ulei de castor și că facem cafea din ghindă?

Mama lui Peter a continuat să i se plângă răbdătorului ei fiu blond în timp ce mâncau, iar bărbatul o asigura întruna că în curând totul avea să fie bine. Eva se simțea în largul ei în căminul lor simplu, dar primitiv, iar admirația ei față de germanii de rând, care fuseseră captivi într-un sistem și într-un război pe care nu și le doriseră, era tot mai mare. Forțele Aliate hotărâseră să nu le ofere civililor germani niciun fel de ajutor, dar ce putea fi rău în a sta de vorbă cu ei, a-i asculta și poate a încerca să înțeleagă de ce se întâmplase totul?

Peter i-a arătat Evei micuța lor fermă, hambarul dărăpănat pe care își propusese să-l repare, gardurile putrezite care trebuiau schimbate și câmpul care urma să fie arat.

— Acum, că e pace, va trebui să muncim cu toții mai mult, i-a explicat el, suflecându-și mânecile pe antebrațele bronzate și puternice. Dar nimic nu poate fi mai rău decât războiul. Sper că nu va trebui să fiu fermier toată viața, însă momentan sunt nevoit s-o ajut pe mama. Dacă vom reuși să ne cultivăm propria hrană, vom supraviețui.

Așa că nu a părut deloc ciudat faptul că, în această a doua iarnă, după ce a vizitat ferma de mai multe ori și după ce l-a ascultat pe Peter povestindu-i că spera ca într-o bună zi să plece de aici, Eva a acceptat propunerea lui de a-i arăta cea mai bună pârtie de schi aflată în munții din apropiere. Ea nu era un schior experimentat și se ferise să parcurgă singură distanțe lungi. Până acum nu explorase decât pantele ușoare de lângă Wildflecken, folosind o pereche de schiuri din depozitele naziștilor și purtând niște pulovere bizar asortate, o haină din tweed maro-închis și o pereche de pantaloni reiați bărbătești, largi, dar foarte practici, legați în talie cu o curea din piele, căreia trebuise să-i mai dea câteva găuri suplimentare.

A făcut autostopul, s-a urcat într-unul dintre camioanele cu provizii care treceau pe lângă sat și l-a întâlnit pe Peter în stațiunea cândva aglomerată, dar care era acum pustie.

— Nu sunt cele mai bune pârtii de schi din Germania, dar sunt cele mai apropiate, i-a explicat el, conducând-o spre telescaunul care se legăna în vânt. Dacă vrei să schiezi ca lumea, va trebui să mergi mai departe, în Alpi.

Eva s-a așezat lângă el.

— Îmi dau seama, doar că nu mă pot îndepărta prea tare de tabără. Voi primi o permisie mai lungă abia la primăvară, așa încât mă bucur că putem profita de ce avem aici.

Telescaunul a început să urce în aerul curat, iar Eva aștepta cu nerăbdare să pășească pe omătul proaspăt. Totul în jur era neatins, curat și alb, de parcă zăpada ar fi alungat toate ororile din ultimii cinci ani. Ajunși în vârf, Peter a arătat spre Aschaffenburg, aflat undeva la vest.

— Acolo sunt pârtii și mai bune, dar aceasta e cea mai potrivită pentru noi. Ești pregătită?

Eva și-a mai ridicat o dată pantalonii largi, sperând că nu-i vor cădea în timp ce schiază, apoi a dat din cap că da.

Au început să coboare panta șerpuind, Peter cu viteză, Eva mai încet și mai precaut, dar devenind treptat tot mai încrezătoare, revigorată de aerul rece și înțepător care îi pișca obraji. De îndată ce au ajuns jos, amândoi și-au dorit să mai urce o dată, așa că au mai făcut două coborâri, după care Peter a spus:

— Încă una și încheiem pe ziua de azi, bine?

Cerul tocmai începea să reflecte nuanțele roz ale apusului și avea să se întunece curând, așa că Eva a ezitat, dar apoi a zis:

— Avem timp suficient. Hai să mergem!

Au început să coboare unul lângă altul, apoi Peter a intrat într-un desiș de brazi, strigând:

— Pe aici e mai distractiv!

Așa că Eva l-a urmat. Era mult mai complicat să coboare printre copaci, prin urmare înainta din ce în ce mai lent. Nici lumina nu mai era prea bună; deși zăpada lucea albă printre trunchiurile întunecoase, prea puțin din lumina zilei pătrundea până aici, așa că nu l-a observat ascunzându-se după un copac și așteptând să-i pună piedică. Probabil că i-a prins partea din față a schiului, așa că Eva s-a rostogolit cu capul înainte în zăpada moale.

— La naiba! a exclamat ea, ridicând capul. Și eu care credeam că mă descurc bine.

Și-a desfăcut schiurile, dar înainte de a apuca să se ridice în picioare, el s-a năpustit brusc asupra ei. Îi simțea greutatea pe umeri, în timp ce, pe la spate, el îi trăgea în jos pantalonii largi.

— Ce faci? a strigat Eva, încercând să-i țină piept. Încetează!

El a lovit-o în cap cu atâta putere, încât Eva a icnit și a luat o gură de zăpadă. Apoi el i s-a adresat cu o voce răgușită și dură, complet diferită de glasul politicoș și blând de până atunci:

— Tu, *Englisch*. Atât de neprihănită! Atât de mândră! Crezi că putem uita, nu? Îți arăt eu ce cred despre poporul tău, care ne spune la tot pasul că greșim, că trebuie să fim pedepsiți. Totul se va sfârși aici.

L-a auzit scuiпând, apoi i-a simțit mâna caldă și umedă între fese, căutându-i anusul cu degetele, înainte s-o pătrundă, sfâșiiindu-i pielea moale în ritmul urletelor ei agonizante.

— Nu-ți place? Poate că așa îți place mai mult, a zis el, apoi a penetrat-o din nou, nu la fel de dureros, dar tot brutal, în locul în care înainte, cu soțul ei, nu simțise decât plăcere și blândețe.

După câteva mișcări iuți, el a gemut și s-a retras. A fost violent și umilitor, dar măcar a fost rapid. Când totul a luat sfârșit, s-a ridicat, aranjându-și hainele, iar ea a întors capul și l-a văzut sprijinindu-se de un copac și aprinzându-și o țigară. Era nonșalant, relaxat. Parcă s-ar fi oprit să se odihnească lângă un lampadar, pe o stradă din oraș, trăgându-și răsuflarea după o plimbare ostenitoare de după-amiază.

Eva a reușit să se întoarcă și să se sprijine într-un cot. În afară de durerea dintre picioare, nu era rănită. N-a zis nimic și nu a vărsat nicio lacrimă, dar era furioasă și foarte speriată. Și, în ciuda șocului și a fricii, i-a răsunat în minte vocea impunătoare a sergentului însărcinat cu pregătirea specială de luptă: „În primul rând, ia-l de ouă, dacă poți. Nu aștepta să facă el prima mișcare, n-ai decât o singură șansă.” Peter o cunoștea doar ca pe o fătucă prietenoasă și lipsită de griji din tabără, care completa formulare pentru viză și făcea drumeții în zilele libere; nu știa că instinctele de supraviețuire îi fuseseră ascuțite de antrenamentele riguroase care o pregătiseră să devină un ucigaș tăcut.

Și-a scuturat zăpada de pe haină, de pe față și din păr. S-a ridicat să-și lege pantalonii largi. El stătea acolo, fumând nepăsător și râzând, în timp ce-i spunea:

— Crezi că putem uita cum ne-au bombardat avioanele voastre? Cum ați distrus frumoasele noastre orașe? Dresda, Köln, toate miile de civili nevinovați pe care i-ați ucis. Nici odată! Vă urâm și voi savura clipa în care te voi omorî, târfă englezoaică ce ești!

Eva era atentă la amenințarea din vocea lui, la ura îngrozitoare care-i spunea că are doar câteva minute la dispoziție pentru a se salva. Încă o dată, instrucțiunile sergentului i-au răsunat în minte ca o mantră: „Ridică-te și

atacă! Nu ezita!" Dar oare avea să reușească? Putea fi sigură că astfel o să se salveze?

Eva și-a pipăit interiorul hainei; voia să-l facă să creadă că e șocată. Voia să-l prindă cu garda jos, relaxat, convins că nu va riposta. A găsit ce căuta și s-a repezit spre ochii lui, întocmai cum fusese antrenată să procedeze. I-a înfipt în ochi, până în creier, creionul cu vârf proeminent, unul dintre acelea pe care le ascutea zilnic la birou, pentru a completa formulele și pentru a-i alege pe cei care aveau să părăsească tabăra. Iar când el a urlat și și-a dus mâinile la față, căzând în genunchi și agonizând, l-a pocnit în cap cu capătul bățului de schi. El s-a zvârcolit, a bolborosit ceva și în cele din urmă a tăcut. Eva a rămas pe loc, ascultând preț de câteva minute, dar, când țipetele lui au încetat, nu s-a mai auzit nimic.

— Băiat postuț ce ești! a șoptit ea. Îmi pare rău, dar n-am avut încotro.

Și-a plecat privirea spre trupul lui, acum imobil și inofensiv, i-a verificat pulsul, doar ca să se asigure, apoi i-a prins la loc legăturile schiurilor și i-a aruncat bețele alături. A strâns zăpadă din jur și l-a acoperit complet, ca să pară că se izbise de trunchiul unui copac atunci când ieșise de pe pârtie.

Puloverul ei Aran de culoare crem și pantalonii din reiat erau stropiți de sânge, dar, dacă avea să observe cineva, putea pretinde că-i cursese sânge din nas. A îndepărtat petele cele mai evidente, frecându-le cu câțiva pumni de zăpadă, apoi a ieșit din desișul întunecat de copaci și a pornit-o în jos pe pârtie, spre mănunchiul de lumini care prindeau a luci la poalele dealului, când, în cele din urmă, soarele a apus.

Eva, 7 ianuarie 1947

Ce ascunde pădurea

— Cum a fost la schi? a întrebat-o Sally când a revenit în cameră, după tura de seară.

Eva era deja ghemuită în pat și ținea între picioare o sticlă cu apă fierbinte, înfășurată într-un prosop, ca să-și calmeze durerile. Făcuse o baie caldă de îndată ce se întorsese. Își frecase pielea, își introdusese degetele săpunite în vaginul dureros și în anusul sfâșiat, sperând că va scăpa de pericolul de a fi rămas însărcinată sau de a se fi îmbolnăvit ca urmare a propriei prostii. Ștergând aburul de pe oglindă, observase că începuseră să-i apară vânătăi pe gât și pe umeri, însă chipul ei, deși îmbujorat din pricina apei fierbinți și a lacrimilor vărsate, nu trăda nimic. Hainele ei, puloverul crem și pantalonii largi, care-i fuseseră smulși de pe trup cu atâta ușurință, erau stropite cu sângele lui și stăteau acum rulate pe fundul geamantanului. Haina din tweed maro, împestrițată cu pete de rugină și verdeață, nu purta nicio dovadă evidentă a crimei, așa că o atârname la uscat, lângă sobă.

— Te-ai distrat? a iscodit-o Sally cu vorbe înăbușite de puloverul pe care tocmai și-l scotea peste cap.

— A fost bine, însă nu voi mai încerca, a răspuns Eva căscând. Zăpada era cam moale, iar Peter m-a abandonat pe

partie și a plecat de unul singur. Nu l-au impresionat deloc abilitățile mele. M-a considerat precaută și prea lentă.

— Înseamnă că nu e cine știe ce gentleman, a observat Sally. Dar te-ai întors cu bine?

— Am făcut autostopul înainte de lăsarea întinericului. Avem noroc că pe-aici trec întruna camioane încoace și înapoi. E mai bine decât cu autobuzul.

— Câtă vreme nu trec toate odată, cum se întâmplă cu autobuzele din Londra, a zis Sally râzând, apoi s-a aplecat și a scotocit prin dulăpiorul de lângă pat. Am niște rachiu de prune. Vrei o gură?

A turnat câte puțin în capacele de termos pe care fetele încă le foloseau pe post de pahare.

— Să-l dăm pe gât, a zis, apoi l-a băut pe tot dintr-o înghițitură.

Eva și-a sorbit băutura cu guri mici, simțind cum îi încălzea gâtul, alungându-i durerea și întărindu-i hotărârea de a nu permite acestei întâmplări nefericite – căci așa își impusese să o considere – s-o împiedice să-și îndeplinească îndatoririle. Știa că poate să susțină că acționase în legitimă apărare, că avea să le stârnească tuturor compasiune față de demnitatea și de onoarea ei rănită, dar totodată era conștientă că lucrurile vor fi foarte complicate. Aveau să se iște întrebări ciudate privind fraternizarea și lipsa ei de judecată, urmate de o anchetă și poate chiar de trimiterea ei în fața Curții Marțiale. Nu, cel mai bine era să nu mărturisească niciodată nimic. Așa că a schimbat subiectul.

— Așadar, cum ai găsit băutura asta delicioasă, obraznicătură scoțiană și descurcăreață?

— Sticla asta a fost cadou de la un tată foarte recunoscător, i-a explicat Sally zâmbind. Am reușit să găsesc un cadru metalic pentru băiețelul lui. Așa că acum va putea să meargă din nou.

— Ce a pățit? Sper că nu e poliomielită.

— Nu, slavă Domnului! Și cu toate astea, rămâne o poveste destul de șocantă. Băiatul și sora lui au fost ascunși de un prieten de-ai familiei într-unul dintre cele mai mici dulpuri de la ferma lui. Timp de trei ani, aproape că n-au ieșit deloc din ascunzătoare. Iar când copiii și-au reîntâlnit părinții, bietul băiat nu mai putea să meargă. Imaginează-ți! I-au salvat viața, dar aproape că l-au ologit. Să sperăm că, în timp, picioarele i se vor îndrepta și vor deveni mai puternice, deși bietul copil nu avea nicio șansă să meargă fără puțin ajutor.

— Ce multe povești înspăimântătoare, a murmurat Eva, închizând ochii. Iar noi nu putem să-i ajutăm decât pe unii dintre ei.

— Mi-aș dori să facem mai mult, a zis Sally. Am fost dezgustată când am auzit ce sentințe blânde au primit ucigașii de la Nürnberg anul trecut. Doar câțiva ani pentru uciderea a mii de oameni nevinovați. Dacă ar fi după mine, i-aș spânzura pe toți pentru faptele lor; pe fiecare dintre criminalii ăia nenorociți. Închisoarea e un loc prea bun pentru ei.

— Cum de au dispărut toată umanitatea și bunătatea? a întrebat Eva, coborând glasul. Sau poate că omenirea a avut dintotdeauna o înclinație spre cruzime, însă și-a ținut-o bine ascunsă în spatele aparentei civilizații.

— Știu. E destul de rău să-i auzi pretinzând că ei doar executau niște ordine, dar să mai și afli despre cruzimea lor absurdă și fără margini – o, asta face să-mi fiarbă sângele în vene, zău așa.

— Atâția morți, atâtea vieți distruse!

Sally s-a ridicat și a început să-și fluture brațele în aer, plimbându-se prin camera mică pe care o împărțeau.

— Și atâția care scapă basma curată! Au fost mii de astfel de monștri, însă doar o parte infimă dintre ei va plăti pentru acele crime oribile. Ceilalți vor încerca să scape și să-și reia viețile de odinioară, pretinzând că nu au avut nimic de-a face cu lagărele și cu sclavia. A urlat de frustrare, după care a zis: Să mai bem puțin.

Eva a râs discret, ținându-și păhărelul în mâinile făcute căuș și inspirând aroma dulce de prune.

— Îmi amintești de fetele din Aldershot, unde am fost cantonată în timpul pregătirii. A tras adânc aer în piept și a continuat: Într-o noapte s-a zvonit că un prizonier german a evadat din Puckridge – era un lagăr pentru prizonieri de război din apropierea taberei noastre. Toate fetele din dormitorul meu au început să discute despre ce i-ar face dacă l-ar găsi. Nu aveam acces la arme, desigur, așa că ne-am pus pe glume, lăudându-ne că vom folosi coada de mătură pe care o transformaserăm în baston și ne întrebam dacă aveam să-l rănim grav cu ea. Și atunci una dintre fete – Betty cred că o chema, și provenea dintr-o familie de militari – a zis: „Fetelor, dacă-l găsim, îl ucidem cu mâinile goale”. Și toate am fost absolut de acord cu ea, până la ultima. Dintr-odată ne-a cuprins o energie alimentată de furie, convinse fiind că eram, într-adevăr, capabile să comitem o crimă dacă-l descopeream pe evadat. Eva a râs, clătinând din cap. Bietul om, ce noroc a avut că n-am pus mâna pe el! Sunt sigură că a fost prins din nou.

— Dar înțeleg perfect sentimentul ăsta, a intervenit Sally. Am auzit mulți oameni vorbind de trăiri asemănătoare în timpul războiului. Îi uram din suflet pe germani. Însă, dacă

chiar s-ar fi ajuns la asta, am fi făcut-o oare cu adevărat? Cu mâinile goale, vreau să spun.

Eva a tăcut o clipă, după care a răspuns:

— Acționez sub impulsul momentului. Eram întărită. Dar știi ceva? Cred că am fi făcut-o cu adevărat, dacă el și-ar fi făcut apariția acolo într-un astfel de moment.

Sally a sorbit din băutură, savurându-i dulceața.

— Presupun că am fi fost în stare, dacă nu aveam încoț. Se spune că există multe hoarde de supraviețuitori care umblă în libertate, plănuiind să se răzbune. Și cine poate să-i acuze?

Eva a rămas tăcută, cu privirea ațintită spre fereastra mică, prin care se vedea zăpada așternându-se rapid, cu fulgi mari, într-un strat gros, ce avea să acopere la noapte versanții munților, copacii și alte lucruri care stăteau bine ascunse printre crengile lor. Poate că în noaptea asta vor răsuna din nou focuri de armă. Și știa că tot ce zăcea îngropat în pădurea din apropierea taberei sau altundeva nu avea să fie descoperit până la primăvară.

Partea a şaptea

Orice râușor din grădină (7, 9)

56

Evelyn, 14 martie 1986

Când vor sosi veștile proaste?

Urmărea știrile ori de câte ori putea, ascultând buletinul de prânz de la Radio 4 și pe cel de la ora șase, iar în final pe cel de la televizor, de la ora zece. În fiecare dimineață se ducea cu mașina la magazinul din sat, să-și cumpere *Daily Telegraph*, un litru de lapte, pâine și poate câteva produse de patiserie daneză, dacă avea chef de o gustare. Nu era un obicei nou; făcea asta de ani buni și le spunea mereu fetelor de la magazin că nu poate rezista fără exercițiile mentale zilnice pe care i le ofereau cuvintele încrucișate. Dar acum această rutină era cu atât mai importantă, cu cât era hotărâtă să-și păstreze nealterat programul obișnuit. Iar când, în cele din urmă, i se va remarca lipsa, ce va veni mai întâi? O știre la radio, un articol în ziar sau poate, și mai periculos, o bătaie în ușă?

Au trecut zile, apoi săptămâni și, în cele din urmă, într-o luni, a prins o știre scurtă la buletinul informativ de la ora unu: „Suntem tot mai îngrijorați în privința sortii colonelului Stephen Robinson, care nu a mai fost văzut la locuința sa din Londra de pe la mijlocul lunii februarie. Poliția îi roagă pe toți cei care dețin informații în acest caz să se prezinte de îndată la secția cea mai apropiată.”

„Asta e!” și-a zis Evelyn. „De-acum începe!” A doua zi, pe pagina a treia a ziarului a apărut un mic articol. Ce amuzantă era poza lui, publicată pe pagina aceea! Era o fotografie mai veche, făcută, din câte bănuia, prin 1950. Semăna întrucâtva, dar în ultimii ani se schimbase, cu toate că ea l-a recunoscut imediat. Articolul conținea o mențiune la activitatea lui în centrele de interogatoriu care funcționaseră după război și o alta la Curtea Marțială, care-l absolvise de orice vină. Erau trecute în revistă ocupațiile lui ulterioare, ceea ce sublinia că încă lucra pentru MI6, iar în încheiere era o frază care, spera ea, îi va pune în încurcătură pe detectivi: „Cardul lui bancar a fost folosit ultima dată în Lymington, Hampshire, în seara de duminică, 10 februarie. Poliția investighează posibilitatea ca domnul colonel Robinson să fi intenționat să viziteze insula Wight sau să ia vaporul spre Franța. Totodată s-a constatat și lipsa pașaportului său. În acest moment nu există nicio suspiciune de crimă.”

Eva a împăturit ziarul și l-a întors la ultima pagină, unde careul de cuvinte încrucișate o ademenea întotdeauna cu pătratele lui albe și negre, așteptând-o să le atace cu mintea ei ageră și creionul ascuțit. A netezit pagina și s-a lăsat pe spătar, amestecând în cafea și revizuind în minte toți pașii pe care îi parcursese. „Fusese precaută, nu-i așa?”

În seara aceea, când se întorsese din Lymington, îi golise portofelul și îi sortase conținutul. Tăiasse cardurile din plastic în bucățele mărunte, pe care le împrăștiase în diverse găuri pe care le săpase prin grădină. Desprinsese cheile de pe inel și le îngropase individual, în câte o groapă adâncă. Dacă ar fi văzut-o cineva săpând la marginea grădinii, nu ar fi părut nimic suspect. Mereu planta specii noi de ghiocei și narcise sau culegea bulbi rari din grădină ori de pe terenurile din jur.

Biletele de tren, portofelul, permisul de conducere, pașaportul și batista, precum și o haină căptușită, o jachetă din tweed, peticită la coate, câteva bluze mânecate de molii și pantofii cu tălpi uzate – le arsese pe toate într-un spectaculos foc în aer liber, menit să curețe grădina de ultimele cioturi de peste iarnă. Un strop de carburant de la mașina de tuns iarba aruncat pe rug producea întotdeauna o flacără imediată și mistuitoare. După care Eva a strâns cenușa, pentru mai multă siguranță. Cei câțiva bănuți din portofelul și din buzunarele lui i-a donat la biserică duminica următoare, gândindu-se că, probabil, era ceva ce nemernicul acela n-ar fi făcut niciodată în viața lui. „Mă ierți?” a întrebat ea în surdină, când a depus banii pe farfurioară, ruga ei personală, un ecou al tuturor celor pe care le adresase anterior în acest loc sfânt.

Da, era convinsă că scăpase de toate indiciile. Și totuși nu poți fi niciodată complet sigur, nu-i așa? Nu avea un alibi pentru duminica aceea, dar, pe de altă parte, nu avea nici vecini prin apropiere, și în majoritatea timpului nu se vedea cu nimeni de la o săptămână la alta, în afară de angajații de la magazinul din sat. Mai degrabă ar fi părut suspect dacă ar fi început dintr-odată să-și umple zilele cu activități pe care de obicei nu le desfășura. Nu, probabil că, văzându-și în continuare de rutina obișnuită și solitară, nu va da naștere la suspiciuni.

Evelyn s-a așezat la masa ei curată din bucătărie, amestecând într-o ceașcă de ceai Earl Grey și uitându-se la copacii cu muguri verzi, abia vizibili deasupra mănunchiurilor de primule. Știa că, de acum încolo, rareori va mai avea mușafiri. Reușea să aibă grijă de Kingsley doar cu câte o vizită ocazională din partea lui Sharon, care venea s-o ajute cu

menajul, și poate că trebuia să-l roage pe Jim să mai treacă pe acolo de vreo două ori pe an, ca să tundă gardurile vii înalte și carpenii. N-ar trebui să neglijeze complet grădina, căci fusese dintotdeauna un motiv de mândrie pentru ea și pentru părinții ei, dar se descurca să tundă gazonul singură, cu ajutorul tractorului ei puternic, marca Westwood.

Și-a tăiat o felie din tortul de ghimbir cumpărat cu câteva zile în urmă de la piață. Mereu aveau produse bune, quiche-uri, prăjituri și conserve și era important să-și păstreze rutina obișnuită. Putea să meargă în continuare la întâlnirile lunare de la Clubul Grădinarilor, să se arate la târgurile bi-annuale din sat, să ajute la îngrijitul florilor de la biserică, să prepare o supă condimentată de păstârnac, pe care s-o ofere la primărie, cu ocazia prânzului din postul Paștelui și să ajute la servitul ceaiului la petrecerea din grădina parohiei. Cu toate aceste activități mondene obișnuite, dacă venea cineva să pună întrebări ciudate, cunoștințele ei aveau să spună că sunt prostii, că Evelyn e o pensionară normală și deosebit de amabilă, o vecină bună, care își vede de treaba ei. Nimeni n-o va arăta vreodată cu degetul și nu o va acuza că e un asasin cu sânge rece.

Dar, băgând în gură ultimele firimituri din tortul de ghimbir, s-a hotărât că, totodată, cât timp era încă în putere și cât continua să locuiască la conacul Kingsley, trebuia să supravegheze zilnic domeniul, și mai ales pădurea. Nu ar părea nimic neobișnuit. Primăvara ar fi ca și cum ar căuta prin iarbă lalele pestrițe, preferatele ei, care abia încolțeau, întrebându-se dacă nu cumva în anul acela își împrăștiaseră ceva mai departe semințele greu de obținut. Alteori ar părea preocupată de starea gardurilor din jurul proprietății, verificând unde se

rupsesse sârma și care stâlpi ruginiseră. Orice privitor care știa că are găini avea să creadă că Evelyn căuta posibile urme de vulpe atunci când se plimba prin pădure cu bastonul ei masiv. Toamna, când se adâncea în tufișurile pline de spini, îndepărtându-le cu bastonul, aveau să creadă că profită de ocazie și strânge mure zemoase pentru plăcintă și gem.

În lunile următoare au fost câteva semnale care i-au amintit că trebuie să fie vigilentă. De vreo două ori, câte un os ros și-a făcut apariția pe gazonul ei, așa că urmărirea totul cu atenție, să observe dacă mai era și altceva în neregulă. Oasele puteau foarte bine să fi provenit de la o oaie moartă sau de la un leș de căprioară, dar nu voia să riște, așa că le-a îngropat sub gardul viu de fag și a continuat să supravegheze pădurea.

Uneori își amintea de pădurile întunecoase de pin și de troienele de zăpadă de la Wildflecken și se întreba dacă își dezvăluiseră vreodată secretele primăvara, atunci când se topea zăpada. Dar la conacul Kingsley, odată cu trecerea timpului, lăstarii erau tot mai deși an de an, iar măceșii și murii își întindeau crengile lungi și țepoase, alungând oaspeții nepofțiți, solul era acoperit cu un strat gros de frunze, de crenguțe și ramuri căzute și nu se vedea nimic nelalocul lui. Evelyn continua să vegheze, conștientă de faptul că nu doar o singură pădure o ajutase să ascundă dovezile propriilor fapte.

Evelyn, 10 noiembrie 2012

O mică scăpare

„Dintotdeauna am știut că într-o bună zi va fi prea mult pentru mine. Câte alte persoane în vârstă de nouăzeci de ani ar putea inspecta în mod regulat hectare întregi de pământ, așa cum am făcut-o eu de-a lungul timpului? Majoritatea se mulțumesc să se învârtă printr-o grădiniță de la periferie, să ude câteva ghivece cu flori sau abia dacă pot merge până la magazinul din colț, să-și cumpere o pâine și un ziar. Multe bătrâne – fiindcă personal nu mă pot considera una – renunță să mai iasă din casă și înlocuiesc activitățile de exterior cu programe TV, grădăritul cu tricotatul și jocurile de tenis cu reviste și o canapea confortabilă. Și prea puține mai sunt în stare să rezolve zilnic cuvinte încrucișate, ceea ce eu fac cu sfințenie, pe lângă faptul că joc bridge și editez revista parohiei. Trebuie să-mi mențin alerte mintea și trupul.”

Pe măsură ce Evelyn îmbătrânește, plimbările pe proprietate s-au rărit, dar tot le făcea cu regularitate și conștiințiozitate. O dată pe săptămână făcea turul grădinii, care, în anotimpul potrivit, încă își etala trandafirii și tufișurile înflorite. Straturile cu flori nu mai erau la fel de spectaculoase acum, când artrita instalată în genunchi și coate o împiedica să îngenuncheze și să smulgă buruienile, dar grădina

nu fusese complet năpădită, așa cum se temuse ea, pentru că încă plivea pământul cu o săpăligă cu coadă lungă.

O dată pe săptămână făcea turul câte unui sfert din teren, prin rotație, mergând pe la marginea proprietății și prin crâng, inclusiv prin Marley's End, acea pădure anume, care îi oferise o ascunzătoare cu totul specială. De când dispărușeră oile, câmpurile erau presărate de puieți de mesteacăn și de urzici, dar încă existau poteci bătute de căprioare, de viezuri și de vulpi, pe care Evelyn le urma atunci când se plimba în jurul proprietății.

Pădurea în care zăcea el devenise un hățiș de măceși și crengi rupte de-a lungul anilor și, deși Evelyn era sigură că nimic nu-i semnala prezența, tot se simțea obligată să verifice că secretul rămânea bine ascuns. Își reamintea singură că trecuseră... cât... douăzeci – ba nu, aproape treizeci de ani de când murise, așa că nu mai rămăsese mare lucru de văzut; poate o bucată de stofă sau câteva oase dislocate. Vulpile înfometate îl găsiseră curând, ajutate de alte vietăți, păsări, insecte și larve. Toate îi săriseră în ajutor, în încercarea ei de a-și ascunde crima.

Fiindcă fusese o crimă, o știa prea bine. O crimă justificată în mintea ei, dar tot o crimă, și încă una pentru care avea să plătească, provocând neplăceri uriașe familiei, proprietății și satului, în caz că avea să fie descoperită vreodată. „Dar nu suport gândul ca omorurile pe care le-a comis să nu fie interpretate ca atare, dacă va mai fi găsit vreodată”, și-a spus în sinea ei. Și cu toate acestea, faptele lui aveau să fie analizate prin prisma datoriei lui față de țară; avea să fie exonerat și, probabil, onorat. „Prin urmare, trebuie să rămân vigilentă cât mai mult posibil, în ciuda vârstei mele înaintate.”

Dar, în cele din urmă, în timpul unia dintre rondurile ei regulate, deși era mai sprintenă decât majoritatea persoanelor de o seamă cu ea și deși cunoștea fiecare centimetru al proprietății, și-a prins glezna într-un rug și a căzut într-un tufiș, rănindu-se la încheietură în încercarea de a se salva. Accidentul nu-i punea viața în pericol, nu avea s-o imobilizeze pentru mult timp, dar a admis atunci că acela fusese un avertisment cu privire la ce urma și și-a dat seama că trebuie să fie mult mai atentă.

„Am avut noroc că am căzut aici, pe patul acesta gros de frunze uscate. Dacă aș fi alunecat în curte, pe lespezile din granit, cu siguranță mi-aș fi fracturat un picior sau un șold. Sau dacă aș fi căzut pe podețul acoperit de mușchi de peste șanț, în râul cu apele umflate de ploi, aș fi putut fi înghițită de apele tulburi. M-aș fi putut îneca.” S-a ridicat, sprijinindu-se în baston, săltându-se mai întâi în genunchi și apoi în picioare. „Pot să merg și, din fericire, nu mi-am sucit decât încheietura stângă, dar e semn că trebuie să-mi organizez fiecare mișcare de acum înainte.”

După ce a chemat o ambulanță care să o ducă la cel mai apropiat spital de urgență, unde lumea s-a agitat enorm din pricina vârstei ei avansate și unde i s-au făcut radiografiile la brațe, picioare și șolduri, pentru a exclude posibilitatea unor alte fracturi, Evelyn a sunat-o pe Pat, unicul copil al fratelui ei, Charles. Pat venea rareori în vizită, lucra în oraș (era fizioterapeut cu jumătate de normă), avea obligații familiale (fiii ei adulți munceau în Londra) și propriile aranjamente domestice (un grădinar și o femeie care îi făcea menajul, ambii venind o dată pe săptămână). Lucra destul de aproape de casă, dar Pat prefera să-și petreacă

timpul liber jucând tenis sau brodând modele complicate pentru fețe de perne decorative. Nu-i plăcea să viziteze conacul Kingsley, deoarece știa că, într-o bună zi, ea și familia ei vor deveni administratorii a ceea ce, din punctul ei de vedere, era ca o întoarcere în timp, un loc monstruos și nerezabil, și fiecare vizită îi întărea credința că ei i se va încredința sarcina aceea nedorită atunci când mătușa va muri în cele din urmă.

— Pat, dragă, a întâmpinat-o Evelyn. Îmi pare nespus de rău că te deranjez, dar mă tem că am căzut și a trebuit să vin la spital. Mi-au făcut radiografii și mi-au pus mâna în ghips, așa că mă întrebam dacă ai putea să vii să mă iei de la spital și să mă duci acasă.

— O, Doamne! Nu! Ce naiba s-a întâmplat?

— M-am împiedicat în timp ce mă plimbam prin grădină în dimineața asta. „Doar prin grădină, ca să crezi că tundeam copacii și smulgeam buruienile, nu că inspectam mormântul victimei mele.”

— Ce au spus medicii? N-ar trebui să rămâi acolo peste noapte, să se asigure că ești bine?

— O, nu, dragă. Nu e decât încheietura, nimic grav. Doar că nu voi putea să conduc eu însămi, atâta tot.

— Ei bine, mă tem că nu pot veni chiar în clipa asta. Trebuie să-l iau pe Humphrey de la gară la șapte. Se întoarce de la o conferință importantă și are o grămadă de bagaje grele.

— Atunci, nu-ți face griji, dragă. Sigur mă pot duce ei acasă cu ambulanța.

Desigur, o pot face, dar nu imediat, ci doar când vor avea o salvare disponibilă, așa că, în final, după ce a așteptat mai bine de o oră, Evelyn a chemat un taxi și i-a plătit 30 de lire

șoferului, un bărbat foarte amabil, care vorbea o engleză excepțională, ca s-o conducă până la ușa casei. L-a invitat să intre, ca să-i aducă și plasa de cumpărături, deși știa că lui Pat nu i s-ar fi părut nicidecum înțelept din partea ei, căci se oprisează pe la benzinărie în drum spre casă, pe întuneric, ca să-și facă niște mici cumpărături, printre care și câteva produse semipreparate, astfel încât Evelyn nu trebuia decât să apese un buton, iar cuptorul cu microunde avea să-i pregătească cina. Măine va suna la magazinul din sat și va aranja să-i fie livrate regulat ziarul și cumpărăturile. O, ce plăcut e să fii servit și tu doar să soliciți ajutorul!

Și, în timp ce-și mânca tikka masala fierbinte de pui și orezul pilau direct din recipientul de plastic negru, căci trebuia să evite spălatul vaselor câtă vreme nu avea decât o mână disponibilă, Evelyn și-a zis că o vreme nu-i va mai cere ajutorul lui Pat. În schimb, se va folosi de acest interval de timp pentru a se pregăti. Avea scrisori de ars, bijuterii de vândut și daruri constând în bani și argintărie de trimis prietenilor și destinați altor cauze nobile. În cele din urmă, Pat și familia ei aveau să moștenească totul. Însă de vreme ce ea nu se deranja să se arate mai interesată și cum considera că Kingsley e, oricum, plin de mizerii, s-ar putea să nu-i mai rămână chiar atât de multe lucruri cum își imagina. „O să-i ușurez eu sarcina, dar nici prea mult, totuși”, și-a zis Evelyn.

Conacul Kingsley

15 martie 2013

Dragul meu drag,

Aceasta va fi ultima scrisoare pe care ți-o voi mai scrie cu stiloul pe hârtie. De acum înainte, vei primi în continuare misivele mele, cele pe care ți le-am scris încă de când ai părăsit tărâmul ăsta pentru a-ți servi țara, dar ele vor exista numai în mintea mea. Voi continua să le compun și să-ți împărtășesc gândurile, temerile și fărădelegile mele. Voi continua să le închei cu dragoste și multe sărutări, însă vor fi scrisori din sufletul și din visurile mele.

Te rog să nu fii dezamăgit că nu vor mai exista scrisori propriu-zise, scrise cu cerneală. Voi continua să te iubesc, dar simt că a venit momentul să fiu ceva mai atentă. Iarna asta am căzut, după ce mi-am făcut plimbarea obișnuită pe proprietate și prin pădure. M-am împiedicat de o tufă, lângă pârleaz. Nu mi-am fracturat decât încheietura mâinii, dar putea fi mult

mai rău, prin urmare am hotărât că trebuie să mă pregătesc pentru clipa în care nu voi mai putea fi activă și vigilentă.

Măine voi lua toate scrisorile pe care ți le-am scris de-a lungul anilor, scrisori în care ți-am mărturisit nesăbuința și toate faptele mele și le voi arde. Ce păcat că nu le-am scris cu „cerneală invizibilă”, așa cum am fost antrenați să facem! Astfel ar fi rămas un mister pentru totdeauna! Ce crezi că ar fi trebuit să folosesc, lămâie, suc de ceapă, albuș de ou sau (și ăsta cred că ar fi preferatul tău) nepieritoarea urină?

Voi păstra, desigur, toate scrisorile pline de dragoste pe care mi le-ai scris cu atâția ani în urmă, însă ale mele, cele așternute cu cerneală pe hârtie, nu vor mai exista. E mai bine așa și, de acum înainte, misi-vele către tine vor porni direct din inima mea.

A ta iubitoare Evie, xxx

PS: Te iubesc.

Evelyn, 16 martie 2013

S-a isprăvit

Evelyn își amintea cât de încântată fusese să găsească pantofii: catifea neagră, toc rezistent, o fundă peste degete și curea pe gleznă. Se considerase extrem de norocoasă să aibă niște pantofi atât de moderni, căci rareori găseai piele în 1943. Și își amintea întocmai momentul când îi cumpărase: în luna aprilie a acelui an, în speranța că Hugh se va întoarce sănătos din Franța.

Plănuiseră o întâlnire romantică în apartamentul lor din Londra – o cină italiană la Soho, un spectacol și dans. Și hainele erau greu de procurat, dar Evelyn își modificase rochia pentru ocazii festive și își făcuse un decolteu în formă de inimă care să-i sublinieze pielea albă, adăugându-i două cataramă cu cristale, provenite de la o curea veche de-a mamei. Plănuise să-și onduleze părul, cu bucle mari, ridicate în creștet, care să-i scoată în evidență trăsăturile și să-și agațe o plasă mică și incitantă la pălărioară, ceea ce știa că lui Hugh o să-i facă plăcere. Dar în cele din urmă nu a mai fost să fie. Hugh nu s-a mai întors, cel puțin nu în brațele ei. Dragul ei Hugh a reușit să fugă, dar a fost împușcat; o victimă neînsemnată pentru cei nepăsători față de viețile

oamenilor, o adevărată tragedie pentru cei care i-au iubit pe el și pe alții ca el. În cele din urmă, Evelyn n-a mai purtat niciodată pantofii aceia; nu a mai suportat să-și pună în picioare încălțărilor în care ar fi trebuit să danseze, fericită, în brațele soțului ei, pentru că îi răneau picioarele și abia dacă reușea să facă un pas fără să scoată un oftat incontrollabil.

Unde dispăruseră pantofii aceia? Probabil că-i dăruise vreunei prietene sau îi donase. Însă rochia o păstrase, îi scosese cataramele ridicole și îi redase decolteul sobru și modest. Tot ce mai rămăsese din ținuta ei cândva plină de farmec era cutia de pantofi, ticsită acum de scrisori. Printre ele erau și cele trimise de Hugh din Franța, pe hârtie foarte subțire, cu antetul guvernului, având imprimat Arcul de Triumf și legenda, cu textul „Undeva în Franța”, scris uneori cu creionul, alteori cu stiloul. Dar tot acolo erau și cele scrise de ea în ultimii ani, după moartea lui, în care îi povestea totul, deschizându-și sufletul numai și numai în fața lui, incapabilă să-și dezvăluie secretele oricui altcuiva. Cutia conținea și o poză cu pantofii de catifea care nu mai alergaseră nicicând în întâmpinarea lui, nu se mai săltaseră niciodată pe vârfuri, pentru ca buzele ei să ajungă la buzele lui și cu care nu mai dansase niciodată în brațele soțului ei.

Însă acum, până și acele scrisori trebuiau să dispară. De când se întremase după căzătură, Evelyn se străduise să facă ordine în casă. Era un semnal de alarmă pe care trebuia să-l ia în serios; nu avea de unde să știe de cât timp dispunea pentru a se pregăti sau pentru a sta de veghe.

Prin urmare, într-o zi friguroasă, dar însoțită de primăvară, a făcut un foc de lemne pe vechiul teren de tenis, dincolo de livada de mere, cu pomii ei neglijați și netoalețați.

O întrista să-i vadă abandonată astfel, dar în ultimii câțiva ani nu mai rodiseră bine, iar ea nu mai era în stare să le aplice benzi cleioase și să-i tundă.

La rândul lui, terenul de tenis nu mai găzduise un meci de ani buni. Aici învățase să joace, cu Charles, care îi striga să rămână în permanență cu un ochi ațintit asupra fileului, iar mai târziu cu Hugh, oprindu-se să-l îmbrățișeze și să-l sărute atunci când recupera mingea. Dacă se oprea, încă auzea țipetele și râsetele lor și încă vedea acolo banca pe care se afla coșul din nuiele, plin cu căpșuni și limonadă. Acum, suprafața din macadam, cândva perfect delimitată de linii albe, reîmprospătate în fiecare anotimp, era năpădită de perne moi și dense de mușchi verde și de flori galbene, agățătoare, de piciorul-cocoșului.

Evelyn a adunat plantele uscate din stratul de flori, tăind tulpinile moarte ale nemțisorilor-de-munte, ale lupinelor și brumărelelor, pentru a încuraja lăstarii noi și sănătoși să iasă odată cu sosirea verii. Nu-și tunde niciodată plantele perene toamna, cum procedau mulți grădinari, considerând că lemnul uscat le proteja iarna în Kingsley, văgăuna înghețată unde plantele fragede puteau pieri până la jumătatea lui mai, în zilele pe care, în Germania, ajunsese să le cunoască drept zilele *Eisheiligen*, zilele Sfinților de Gheață. Ce modalitate pitorească de a descrie cumplitele geruri târzii de primăvară!

A împins încă o roabă plină cu resturi vegetale tăiate până la grămada crescândă. Vreascurile erau uscate ca iasca și era o zi însorită, de început de martie. Nici urmă de vânt și ploaie, o zi perfectă pentru curățenie, cum ar fi spus mama ei.

În noaptea precedentă recitise toate scrisorile, una câte una, stând la masa din bucătărie, cu o sticlă de Amontillado

alături, care s-o ajute să-și găsească lacrimile și să-i descătușeze amintirile. Pusese scrisorile lui Hugh deoparte și le legase cu o fundă roșie. „Pe acelea nu le voi arde nicio dată. Vor rămâne veșnic alături de mine”, și-a zis în sinea ei. Apoi a parcurs din nou toate scrisorile proprii, buzele ei articulând clar unele cuvinte și șoptindu-le pe altele, în special atunci când citea încheierea, „PS: Te iubesc.” Le-a pus pe toate la loc în cutia de pantofi, în continuare ticsită, în ciuda faptului că le eliminase pe cele primite de-a lungul anilor de la Hugh, după care a închis-o și a lipit-o cu scotch.

Și, în cele din urmă, a sosit clipa decisivă. Rugul era pregătit, așteptând ca ea să apropie chibritul de aprinzătoarele așezate în centru. Dar mai întâi a scormonit la baza lui cu o coadă de mătură, așa cum o învățaseră bătrânii grădinari, asigurându-se că nicio vietate nu se strecurase înăuntru, căutându-și adăpost în vreme ce ea aduna surcele. Nimic nu a țâșnit de acolo, așa că Evelyn a împins cutia de pantofi în mijloc, peste ziare vechi, cataloage pătate și jurnale din anii trecuți, apoi a aprins un chibrit. Focul a izbucnit imediat, iar în curând totul era cuprins de flăcări de aproape un metru înălțime.

— La revedere, dragul meu, a murmurat Evelyn. PS: Te iubesc.

60

Evelyn, 29 octombrie 2015

Ultima cădere

Evelyn a încercat să ajungă la mânerul celei de-a doua valize aflate pe șifonierul înalt. Primul geamantan se prăbușise pe podea, dar, din fericire, încuietoarea nu cedase, astfel că nu lăsase conținutul de mult uitat să se împrăștie pe jos. S-a întins din nou, cât a putut de mult. Tot ce trebuise să facă fusese să tragă mânerul din piele spre ea; apoi îi dăduse drumul pe laterală, iar acesta alunecase pe podea, aterizând cu o bufnitură. Dar cel de-al doilea geamantan era mult mai greu decât primul și se agățase de marginea sculptată care decora partea din față și lateralele dulapului din lemn de mahon.

Evelyn a mai tras o dată de el. La naiba! Trebuia să-l dea jos astăzi. Acum, că-și amintise de geamantane după atâta timp, nu le mai putea lăsa unde erau. Aproape că uitase de ele, dar seara trecută, în timp ce săruta de noapte bună cele două fotografii ale celor mai iubite persoane din viața ei, totul i-a revenit în memorie. Când se întorsese, în cele din urmă, de la Wildflecken, după o absență de atâția ani, mama nu se simțea bine, tata era în spital și erau atâtea de făcut, o mulțime de lucruri care îi solicitau atenția, încât nu-și

despachetase niciodată geamantanele cu totul. Le pusese deoparte și uitase de ele. Focul de lemne îi mistuise toate scrisorile adresate lui Hugh, precum și o grămadă de fotografii, însă nu se mai gândise de ani întregi la geamantane și la conținutul lor incriminatoriu. Nici măcar nu mai știa cu certitudine ce ascund, atât de multă vreme trecuse, dar bănuia că înăuntru se aflau un pașaport, documentele de încartiruire la Bad Nenndorf și Wildflecken și fotografii, unele nevinovate, altele mai puțin. Și, o, da! Un pulover și niște pantaloni murdari de pete acuzatoare, care aveau să dezvăluie totul.

Dacă mai trăgea o singură dată, îl dădea jos. Evelyn s-a prins cu mâna stângă de marginea șifonierului. Încheietura nu i se recuperase complet după căzătura aceea nefericită – se întâmplase în urmă cu doi ani, nu-i așa? A mai tras o dată de valiză cu mâna dreaptă și atunci s-a întâmplat. Cum stătea așa, ridicată pe vârfuri, scaunul cu spătar pe care-l adusese din celălalt capăt al camerei ca să se urce pe el i s-a clătinat sub picioare; și-a pierdut echilibrul și a căzut. S-a izbit cu capul de cadrul din lemn de mahon al patului și s-a lovit cu șoldul de podeaua tare, căderea nefiindu-i atenuată decât de un singur covor turcesc ros.

Când, într-un târziu, a deschis ochii, încăperea era cufundată în întuneric și era foarte frig. Mierla care cânta întotdeauna înainte de amurg amuțise de mult, iar dincolo de fereastră răsărise luna. Intrase în dormitor în primele ore ale după-amiezii, trăsesse scaunul târându-l pe podea și se cocoșase pe el în fața ușii cu oglindă.

„Poate că voi muri aici”, și-a zis în sinea ei. „Poate că nu mă vor găsi cu săptămânile, dacă Pat nu-și amintește să mă sune sau să-mi facă o vizită. Nu a fost niciodată foarte atentă, date fiind viața ei agitată și pretențiile din partea soțului ei solicitant. Iar vecinilor nu le va trece prin cap să verifice, dacă cei de la magazinul din sat nu vor începe să se întrebe de ce nu mai trec să cumpăr ziarul și lapte.

Ce final trist! Voi muri neîubită, neobservată, neiertată, în această cameră care odinioară i-a aparținut lui Charles. Când a fost trimis la școală, i-am simțit foarte tare lipsa, mă strecuram înăuntru, să simt greutatea bătei lui de cricket, să-i rotesc în aer racheta de tenis și să-mi îngrop nasul în îmbrăcămintea lui albă, nespălată, care mirosea a transpirație și a ulei de păr. Dar, când s-a întors, nu a mai vrut să se joace cu mine și i-a interzis accesul surioarei lui.”

Evelyn a încercat să se miște, dar își simțea capul greu și o durea șoldul. „De data asta chiar că am făcut-o! E mai mult decât o încheietură fracturată, femeie fără minte ce ești! Și doar din cauza incompetenței tale. Ar fi trebuit să faci ordine în valizele alea cu ani și ani în urmă. Acum ce-o să mai faci?”

Zăcea acolo, pe podeaua tare, îi era tot mai frig și mai sete, valuri de durere îi săgetau șoldul, apoi, dintr-odată, și-a recăpătat hotărârea. Și-a imaginat că-l aude pe Hugh, iubitul ei soț Hugh, strigând-o și apoi o a doua voce a răsunat ca un ecou al primei. Nu cumva era și Charles acolo? Amândoi o strigau, îndemnând-o să nu renunțe și să ceară

cumva ajutor. Poate că noi am murit, îi spuneau ei, dar am murit luptând până la capăt. Nu ne-am prăbușit pur și simplu de pe un scaun și n-am rămas acolo zăcând, fără să facem nimic, până ne-am dat ultima suflare.

Așadar, cu un efort uriaș, Evelyn s-a rostogolit pe burtă și a prins a se târî prin întuneric pe podea, spre ușă. Nicio lumină nu era aprinsă, dar cunoștea fiecare coton al casei și își putea zugrăvi în minte fiecare piesă de mobilier din fiecare cameră. A înaintat câte doi centimetri și jumătate o dată, străbătută de durere, oprindu-se să tragă aer în piept la fiecare minut, pe măsură ce o cuprindea agonia. Avea nevoie de lumină, avea nevoie să sune după ajutor, dar nu putea s-o facă dacă nu reușea să ajungă în dormitorul ei, la capătul coridorului. Apoi și-a amintit de suportul pentru armă al lui Charles, aflat în colț, lângă ușă, în coșul cu umbrele, alături de vechile lui crose de golf și de hochei. Sprijinindu-se în brațe, și-a tras piciorul teafăr sub ea și a reușit să se ridice pe un genunchi, târându-și celălalt picior din pricina șoldului rănit. Pe jumătate ghemuită, pe jumătate în ghenunchi, a înaintat și a găsit suportul, cu care a împuns iar și iar întrerupătorul, până când lumina a inundat camera, strecurându-se și afară, în hol.

— Ambulanță, a icnit Evelyn, după o lungă și anevoioasă deplasare până la telefon, târându-se peste covorașele botite de pe podeaua murdară. Spuneți-le că ușa din spate e descuiată.

La țară ești în siguranță cu ușa descuiată după lăsarea întunericului, slavă Domnului!

Iar cât a așteptat să vină ajutoarele, Evelyn s-a pregătit. Știa că va avea multe la care să se gândească în următoarele săptămâni și luni, ori cât timp va dura recuperarea. Vor fi multe de făcut și multe lucruri la care să reflecteze, dar va fi pregătită. Și-a inventariat în minte conținutul geamantanelor și și-a pregătit povestea, în timp ce afară, în întuneric, o bufniță își chema perechea și pornea la vânătoare, pe proprietatea Kingsley.

61

Evelyn, 15 ianuarie 2016

Unde e acasă?

— Sincer, mătușă, personalul nu părea să știe cine naiba ești. Începeam să cred că am nimerit în locul greșit.

Pat are fața roșie și lucioasă, fie din pricina lapoviței, fie a căldurii din salon, Evelyn nu își dă seama exact.

— Chiar așa, dragă? Care a fost problema?

— O, e o proastă la recepție care crede că te cheamă Hilda. I-am spus că am venit în vizită la doamna Evelyn Taylor-Clark, iar ea s-a uitat pe listă, a pălit și mi-a răspuns că nu există decât o anume Hilda, cu acest nume de familie. Abia când i-am spus că știu sigur că ești aici, că ești mătușa mea, Evelyn, și că din totdeauna te-a chemat așa, m-a lăsat în sfârșit să intru. Serios, de unde îi iau pe oamenii ăștia? a întrebat Pat, cuprinzând cu privirea sala mică, personalul și pacienții, apoi a clătinat din cap. Jumătate din ei sunt străini, sunt convinsă.

— E posibil, dragă, a zis Evelyn râzând. Dar sunt cu toții foarte drăguți și amabili. Mă simt mult mai întremată acum. Astăzi, după prânz, am reușit să merg singură până la baie.

— Dar nu te cheamă Hilda, nu-i așa?

— Nu, dragă, nicidecum. Mă cheamă Hildegard. Presupun că pentru unii e un nume prea lung.

— Hildegard? Nu știam. Cum Dumnezeu s-a întâmplat asta?

Pat și-a scos impermeabilul greu și și-a făcut vânt cu un exemplar din *The Lady*, aflat pe dulăpiorul de lângă patul lui Evelyn.

— Hildegard era prenumele bunicii mele. Era pe jumătate poloneză, îți mai amintești? Era un nume de familie. Țineam foarte mult la bunica, dar nu prea îmi plăcea numele, și nici mamei nu-i plăcea, așa că m-au strigat mereu Evelyn. „Sau Evie ori Eva, dar nu trebuie să știi tu asta.”

— În fine, a zis Pat, fluturând din mână, exasperată. Sper că nu vor mai face și alte greșeli prostești. În orice caz, cum te simți? Ți-am adus niște biscuiți. Doar că nu sunt de casă. Am avut o dimineața agitată și am trecut în fugă pe la Waitrose în drum spre tine. Dar sper că o să-ți placă.

— Mulțumesc, dragă. E foarte amabil din partea ta, a zis Evelyn, gândindu-se că ar fi preferat să-i aducă flori proaspete, poate frezii, cu mirosul lor pătrunzător de lămâie, sau câțiva boboci de flori de primăvară, gata să înflorească, ceva ce crește, ceva viu, care să-i reamintească faptul că exista viață dincolo de pavilionul sufocant al spitalului, care duhnea a dezinfectant și a pudră de talc, dincolo de murmurele neîntrerupte, de soneriile ocazionale care solicitau atenție și de scrâșnetul scaunelor vizitatorilor pe podea.

Pat a așezat cutia cu biscuiți pe dulăpiorul de lângă pat și s-a foit ușor pe scaun.

— Dar motivul principal pentru care am venit să te văd e ca să discutăm despre ce ar trebui să facem în continuare, când doctorul va decide că te-ai întremat suficient încât să te poți externa. Nu cred că va mai dura mult până atunci.

— Mă voi întoarce acasă, desigur. Va fi atât de plăcut să fiu din nou la Kingsley, dragă. Unii dintre oamenii de aici nu sunt bine deloc. Și nu-mi place să stau întruna printre bătrâni. Cred că îmi va fi mult mai bine acasă, în mediul meu familiar. Aș putea face mișcare – plimbări scurte prin grădină. O să-mi revin curând, vei vedea.

— Ei bine, Humphrey și cu mine nu suntem chiar atât de siguri, mătușă. Nu e prima dată când ai căzut și credem că un loc precum Kingsley nu e potrivit pentru cineva de vârsta ta, care mai și locuiește singur.

Pat s-a oprit și i-a adresat mătușii cel mai vesel zâmbet de care era în stare.

— Considerăm că te-ai simți mult mai confortabil într-un cămin, cu personal care să aibă grijă de tine. Unii dintre ei sunt chiar foarte drăguți și ți-ar prinde bine să ai permanent companie.

— Sunt sigură că sunt foarte drăguți, dragă, dar nu știu dacă mi-ar plăcea să locuiesc cu alți oameni. Știi, nu sunt obișnuită, a zis Evelyn și a continuat să se holbeze la nepoata ei. „Știam eu că aici se va ajunge și sunt convinsă că are dreptate, dar nu cred că trebuie să accept imediat. Să vedem cât de bine își susține punctul de vedere.”

— Ne vom face griji în permanență să te știm singură în casa aceea mare și veche. Nu e niciun vecin în apropiere care să te audă, în caz că ai cădea din nou. Și chiar dacă aș lăsa baltă totul în clipa în care aș afla și aș veni degrabă din Woking, tot ar dura o veșnicie până să ajung la tine.

— Aș putea purta la gât un buton din aceia de alarmă. Una dintre asistente mi-a povestit că bunica ei are așa ceva. Te-aș anunța în prima clipă dacă aș cădea.

— Da, ai putea. Dar asta nu înseamnă că voi ajunge imediat, nu-i așa? Poate că sunt la Londra sau chiar la kilometri distanță, în Cornwall. Humphrey și cu mine mergem uneori acolo pentru câteva zile, să facem excursii cu barca. Nu pot să stau pur și simplu acasă, așteptând să mă suni, să știi. Și de data asta – ei bine, doctorii spun că, dacă nu ai fi reușit să dai alarma atunci când ai făcut-o, ai fi putut să mori de deshidratare sau de hipotermie, în caz că ai fi zăcut mai mult timp pe podea. Se mai întâmplă, să știi. Două sau trei nopți, și s-ar fi zis cu tine. Și unde am fi ajuns?

— Cel puțin aş fi murit la Kingsley, dragă. Nu m-ar fi deranjat să-mi dau ultima suflare în propria casă.

Pat s-a încruntat, apoi și-a tras puloverul peste cap, scoțând la iveală o bluză extrem de șifonată. „Țț, țț, țț, o cămașă se calcă cât ai clipi”, și-a zis Evelyn în sinea ei.

— Și dacă nu mi-aș aminti să te sun o dată pe săptămână, cum ar arăta lucrurile când te-am găsi? Nici nu vreau să mă gândesc, a zis ea, încruntându-se mai ceva decât înainte. Sinceră să fiu, nu e cinstit față de mine și de Humphrey. Nu vreau să intru în casă peste o săptămână și să te găsesc zăcând moartă acolo de zile întregi. M-aș simți absolut îngrozitor și aş părea nepăsătoare, când de fapt eu țin la tine, și încă foarte mult.

— Ei bine, draga mea, când pui problema așa...

— Știam eu că o să înțelegi, a întrerupt-o Pat și a scos câteva broșuri din sacoșa ei de iută. Sunt niște cămine drăguțe prin apropiere. I-am zis lui Humphrey că parcă mă tentează să rezerv locuri și pentru noi chiar acum, a adăugat ea râzând.

— Cu siguranță nu e cazul, dragă. Băieții vor avea grijă de voi.

Pat a respins ideea cu o fluturare a mâinii.

— O, nici n-aș visa la una ca asta. Își au propriile vieți de trăit. În plus, când ajungi bătrân, foarte bătrân, ai nevoie de ajutor medical, de paturi speciale, de baie și tratament și de multe alte lucruri asemănătoare. Nu e ușor să organizezi toate astea acasă.

— Probabil că ai dreptate, dragă. Mi-am dat seama că trebuie să merg la pedichiură mai des decât înainte. Ultima dată m-am cam rătăcit cu mașina prin Petersfield.

— Iată! Atunci când te afli într-un cămin, toți oamenii aceștia vin la tine și-ți oferă serviciile acolo. Pedichiuriste, coafeze, până și doctori. Nu trebuie să te duci tu nicăieri. E mult mai convenabil.

— Ar fi drăguț să-mi aranjez părul. Michelle a fost dintotdeauna atât de înțeleghătoare.

— Vei avea totul la îndemână, dacă îți faci griji în privința asta. Am vizitat trei cămine până acum, a zis Pat, întinzându-i broșurile. Toate au camere disponibile. Dar ăsta de sus mirosea foarte puternic a curry când am fost în vizită. Cred că era mirosul specific al personalului de acolo. Acesta, a continuat, aruncându-i broșura în poală lui Evelyn, Forest Lawns, e foarte drăguț. Cred că ți-ar plăcea.

Evelyn a cântărit chipurile surâzătoare ale pacienților, salonul spațios, sufrageria luminoasă și grădinile vaste.

— Arată foarte frumos. Mi-ar plăcea să merg într-un loc cu grădină.

— Am aranjat deja cu directoarea să treacă pe aici mâine. Va trebui să stea de vorbă și cu doctorul tău, dar, de îndată ce spun că ți-ai revenit și că poți pleca, totul poate decurge foarte repede.

— Au ghiocei acolo? Probabil că cei de la Kingsley au înflorit deja, Pat. Mai ții minte cum se împrăștiu pe gazon? Îmi lipsește mult grădina mea.

— Presupun că au ghiocei. Sau i-ai putea îndruma. Știi atâtea despre grădinărit, încât sunt sigură că vor aprecia sfaturile tale.

Evelyn a tăcut o clipă, cântărind care ar fi cel mai bun răspuns, după care a zis:

— Aș putea să mă duc acolo o săptămână, două. Să văd mai întâi dacă îmi place.

Pat s-a întins și a apucat-o pe Evelyn de mână.

— Da, așa să faci. Sunt convinsă c-o să-ți placă la nebunie.

Și Evelyn nu a mai spus nimic, în schimb i-a zâmbit nepoatei, în timp ce reflecta. „S-ar putea să nu prea am de ales, dar asta nu înseamnă că de acum voi renunța complet la controlul asupra vieții și a secretelor mele.”

Evelyn, 2 martie 2016

Cine deține puterea?

„Mai bine să o sugerez eu”, și-a zis Evelyn. „Pat se va agita toată, deși este executor și administrator. Dacă vin eu cu ideea, vor fi mai puține discuții și se va lua mai repede o decizie.”

Așadar, când Pat a sosit la cămin, Evelyn i-a spus:

— Dragă, dat fiind tot ce s-a întâmplat, m-am gândit că ar fi o idee bună să facem o împuternicire. Nu e cazul să așteptăm ca lucrurile să se înrăutățească. În plus, dacă sănătatea mea se deteriorează, dacă îmi pierd mințile, nu o vei mai putea face deloc, i-a explicat ea râzând.

— O, cât sunt de ușurată că ai adus vorba. M-am tot ținut să-ți sugerez asta, dar nu știam ce părere vei avea.

Pat s-a aruncat pe un scaun, dând drumul genții burdușite pe podea.

— Nu am nimic împotriva. E un pas firesc. Știi că nu o poți face atunci când cineva nu mai e în stare să-și dea consimțământul, așa că, în cazul în care lucrurile ar evolua ciudat și mi-aș pierde mințile peste noapte, ai fi în mare încurcătură dacă nu am rezolva-o acum.

— O, cu siguranță nu o s-o iei la vale tocmai acum, a zis Pat, râzând. Ești rezistentă ca o pereche de cizme vechi. Totuși, ai absolută dreptate; trebuie s-o facem, cât încă putem.

Și acum, că ești pe punctul să părăsești spitalul și să te muți la Forest Lawns, e momentul ideal.

Evelyn a dat din deget, prevenind-o pe Pat.

— Dar asta nu înseamnă că ai dreptul să vinzi argintăria familiei. Nu fără acordul meu.

— Nu o voi face, mătușă. Îți promit. Deși, dacă tot veni vorba despre argintăria familiei, mă gândeam că poate acum, când casa e nelocuită, s-ar cuveni ca, pentru moment, să duc obiectele de valoare într-un loc sigur.

— Le-ai putea lua la tine acasă, nu-i așa?

— Posibil. Va trebui să analizez situația și să decid câte lucruri trebuie puse la păstrare.

— În dulap se află un set întreg de tacâmuri georgiene din argint. Aș zice că valorează multicel.

— Dumnezeu! Eu mă gândeam doar la carafa aceea din argint și cristal și la câteva rame de fotografii. Nu știam că e mai mult de-atât.

— O, nu! Sunt foarte multe obiecte. Sunt sigură că sunt destule lucruri în dulapul acela georgian din lemn de stejar din salon, a zis Evelyn, încruntându-se, căzută parcă pe gânduri. Dacă mă gândesc mai bine, din moment ce te ocupi de obiectele de valoare, ar trebui să treci în revistă vasele chinezești și colecția de figurine netsuke a lui tata. Și aceea valorează ceva bănuți.

— Serios? Se pare că sunt mult mai multe decât mi-am imaginat.

— Și cred că există și niște evaluări de asigurare pe undeva prin casă. Caută prin biroul din salon. S-ar putea să te lămurești cu privire la ceea ce trebuie păstrat în siguranță. Nu sunt prea recente, dar ar fi un punct de pornire.

Pat părea șocată la gândul responsabilității care i se încredințase.

— Poate că ar trebui să rămân acolo din când în când, a zis. Ar fi o idee bună să supraveghez locul îndeaproape, până când vom decide ce vom face mai departe.

— Cum adică mai departe?

— O, n-ai niciun motiv de îngrijorare, mătușică. Mă referam la cum vom administra proprietatea pe termen lung, atâta tot, i-a explicat Pat, surâzând. La sfârșitul săptămânii viitoare te vei muta la Forest Lawns, nu-i așa? Mă gândeam să-mi spui ce ai vrea să-ți aduc de la Kingsley. Ai voie să iei cu tine câteva obiecte personale, chiar și mobilă, dacă dorești.

„Știu eu ce ai de gând. Știu că nu vei prețui conacul Kingsley așa cum l-am prețuit eu și cum ar fi făcut-o Hugh, alături de mine, dacă ar fi supraviețuit. Nu vei locui niciodată acolo, nu îl vei readuce niciodată la viață. Probabil că-l vei vinde. Mai întâi pământul, apoi și casa. Va fi întocmai cum zicea Stephen, vândut în întregime dezvoltatorilor; nu va mai rămâne niciun câmp, nicio pădure. Unde își vor mai face vulpile vizuină și pe unde vor mai zbura pescărușii-albaștri?”

În schimb a zis:

— Da, ar fi drăguț să fiu înconjurată de câteva dintre lucrurile mele vechi. Când a venit să mă vadă, directoarea mi-a lăsat impresia unei persoane foarte plăcute. Mi-a zis că va trebui să dorm într-unul dintre paturile lor speciale, dar că, altfel, pot să îmi iau cu mine ce vreau. Mă gândeam să-mi aduc comoda mamei. Astfel, m-aș simți aproape de casă.

— Și cu hainele cum rămâne? Vrei să ți le sortez eu?

— Cred că va trebui s-o fac eu însămi, dragă. Mă întrebam dacă am putea să ne întoarcem la Kingsley într-o

dimineată, ca să-mi iau cele necesare. Astfel ți-aș arăta și tablourile și ornamentele pe care mi-aș dori să le iau cu mine.

Pat a oftat.

— Chiar trebuie să faci asta? Încă nu ești foarte sigură pe picioare. La Kingsley nu e prea ușor să te deplasezi. E plin de capcane și pericole, cu toate podelele lui denivelate și cu treptele inegale. Nu vreau să mai cazi o dată. Cu siguranță îți pot aduce eu tot ce ai nevoie.

— Mi-aș dori să încerc măcar să merg, dragă. Altfel te vei vântura încoace și-ncolo cu haine și tot felul de lucruri. Sunt încredințată că-ți va fi mult mai ușor dacă aș trece pe acasă și mi le-aș alege singură.

— O, cum dorești, însă nu am prea multe zile libere la dispoziție. Săptămâna asta nu pot decât joi-dimineată. Va trebui să rezolvăm atunci.

Pat și-a scos agenda din poșetă ca să-și verifice programul, iar mai multe șervețele făcute ghemotoc au căzut pe podea.

— Da, așa e. E singura zi în care pot să merg. O să verific cu personalul, să vedem dacă până atunci vei fi pregătită să pleci.

— Sunt convinsă că voi fi, dragă. Mă simt mult mai întremată, iar fizioterapeutul susține că mă deplasez foarte bine cu cadrul pe care mi l-au dat.

Pat a râs zgomotos.

— Ei bine, sigur că susține, nu-i așa? Cu cât eliberează mai devreme un pat, cu atât mai bine. Eu îmi sfătuiesc pacienții s-o ia mai încet – atunci când mai reușesc să-mi văd pacienții. De când tu și Kingsley îmi ocupați tot timpul, nu am mai fost în stare să-mi văd niciunul dintre clienți.

— Poate reușim să facem și o plimbare prin grădină când mergem. „Mi-ar plăcea să-mi iau rămas-bun de la plantele

pe care le-am îngrijit de-a lungul anilor. De la stânjeneii mei de un mov intens, de la spânzii și de la lalelele mele pestrițe. S-ar putea să nu mai văd niciodată așa ceva, dacă grădinile de la cămin nu sunt bine aprovizionate.”

— Poate, a zis Pat, ridicându-se și pregătindu-se de plecare. Însă doar dacă voi fi sigură că vei face față. Nu vrem să cazi din nou, nu-i așa?

Evelyn i-a zâmbit nepoatei sale cu părul rebel și cu rujul întins pe față. Cum reușise Charles să aibă o fiică atât de dezordonată?

— Păcat că vom ajunge prea târziu ca să mai prindem ghiociei! a comentat ea. În Germania li se spune *Schneeglöckchen*. Clopoței de zăpadă. Nu ți se pare o denumire drăguță?

— Ei bine, nu știam asta. Ești plină de surprize, mătușă, a zis Pat și s-a aplecat să o sărute pe obraz, iar Evelyn i-a simțit părul mirosind ușor a transpirație și a prăjeală de la micul dejun. Te sun mai târziu în legătură cu împuternicirea, a adăugat, după care a plecat, lovind în treacăt ușa batantă care ducea în hol.

Evelyn, 22 martie 2016

Un ultim rămas-bun

Când s-au întors, Kingsley arăta la fel, ferestrele cu vitralii ivindu-se de sub glicinele bogate. Pat a ocolit mașina și a deschis larg portiera, după care a scos cadrul lui Evelyn din portbagaj și l-a așezat în fața ei. Apoi s-a uitat în jos, cântărind dispozitivul cu roțițe din cauciuc.

— Vai, nu cred c-o să-l poți folosi prin prundiș, nu-i așa? Mai bine mă duc repede înăuntru, să-ți aduc vreo două bastoane.

S-a îndepărtat, lăsând-o pe Evelyn să inspire prin portiera deschisă mirosul de primule și de iarbă proaspăt tunsă și să simtă soarele de primăvară mângâindu-i chipul și mâinile. Pat s-a întors degrabă, cu două bețe în mână.

— Astea ar trebui să meargă, a zis, apoi s-a aplecat și a ajutat-o pe Evelyn să-și coboare picioarele din mașină și să se ridice. Acum crezi că te descurci?

— Mulțumesc, dragă. Mă descurc, dacă o luăm cu binișorul. „Mă descurc, dacă nu te mai agiți atâta și nu mă mai zorești.”

Evelyn înainta cu pași mici, dar siguri, privind când și când în jur și observând mugurii mici și tari ai copacilor, clopoțeiii care înfloreau și narcisele ofilite.

— Dintotdeauna am tăiat capetele uscate ale narciselor, a zis ea, arătând cu bastonul din mâna dreaptă florile trecute, care cu numai câteva săptămâni în urmă fuseseră aurii. Asta întărește bulbii, ajutându-i să înflorească și anul următor.

— Ei bine, în niciun caz nu am cum să fac și asta pe lângă toate celelalte, a bombănit Pat. Și nici nu tocimesc un grădinar pentru o astfel de treabă; și așa ar avea destulă iarbă de tuns și copaci de toaletat, ca să dea proprietății un aspect cât de cât respectabil. Dumnezeu știe ce-o să creadă lumea, dacă nu depunem puțin efort.

Se oprește în fața mătușii, urmărind-o cum înaintează greoi pe poteca pietruită până la ușa masivă, din lemn de stejar de la intrare.

— Poftim! Acum te poți folosi de cadru. Ai grijă la covoraș și la treapta din hol.

— Mă descurc, a asigurat-o Evelyn. Cunosc ca-n palmă fiecare centimetru din conacul Kingsley.

Și, de îndată ce a trecut pragul, a întâmpinat-o mirosul familiar al casei în care locuise timp de nouăzeci de ani. A inhalat mirosul atemporal, permanent, de lemn ars, de la nenumărații bușteni care mocriseră de-a lungul secolelor în sobele bătrânei case, pătrunzând în fiecare grindă, în fiecare centimetru de zid tencuit, în covoarele și perdelele din fiecare cameră, și a simțit că ajunsese, în sfârșit, acasă.

— Sunt convinsă că te descurci, mătușă. Dar una e să fii perfect sănătoasă, și alta e când nu ești sigură pe picioare. Locul ăsta e plin de pericole. Doar că nu le bagi de seamă când ești sănătos și în formă și ești în stare să zburzi.

A urmărit-o pe Evelyn urcând precaut scara, după care s-au îndreptat amândouă, încet, dar sigur, spre bucătărie.

— Mă gândeam să stăm la masa de aici, fiindcă e mai cald. Nu am pornit centrala, dar am găsit aici un radiator micuț. O să bem o cafea, apoi o să sortăm lucrurile pe care vrei să le iei cu tine la cămin.

— Aș vrea să urc la etaj mai întâi.

— O, nu! N-am de gând să te las să faci asta! Scările sunt mult prea înguste și abrupte. Dacă urci, s-ar putea să nu mai reușesc să te cobor niciodată de acolo. Nu, ne rezumăm la parter, mulțumesc foarte mult! Știi bine că nici măcar nu voiam să risc aducându-te aici. Abia ai reușit să te pui din nou pe picioare.

„Nu voiai să văd ce mi-ai furat sau ce ai lăsat de izbeliște, vrei să spui.”

— Bine, atunci. Dar, înainte să plecăm, aș vrea să fac o plimbare prin grădină. Doar așa, de dragul vremurilor apuse.

Pat s-a încruntat.

— Nu sunt sigură. Am putea admira grădina din prag. Dacă vei cădea din nou, nu mi-o voi ierta niciodată.

„Nu, sunt convinsă că nu o vei face. Ar fi prea incomod și ți-ar răpi și mai mult timp. Ce bătaie de cap, să trebuiască să te îngrijești de casa aceasta frumoasă, cu mobilierul și grădinile ei încântătoare, toate încredințate ție și familiei tale! Ce pacoste imensă!”

— Păi, atunci o să rămân aici, jos, și o să-ți spun de ce am nevoie.

Evelyn a ocolit cu grijă masa și s-a așezat pe scaunul oferit de Pat.

— Ce-ar fi să bem și un pahar de cherry?

— Cherry? Dar nu e nici măcar ora prânzului! a exclamat Pat, care zdrăgănea cămile și puneia ibricul pe foc. Nu cred că există așa ceva în casă, și oricum eu sunt cu mașina.

— Ce păcat! Ești sigură că n-avem niciun strop de cherry? Tata avea o cramă bogată. Îi plăcea mult manzanilla. Cu siguranță mai găsim o sticlă, două acolo.

Pat s-a întors spre mătușa ei și a clătinat din cap.

— Cred că glumești! S-a dus de mult. Nu ai avut nicicând grijă de cramă. Nu a mai rămas nimic acolo.

— Cum? S-a dus totul, Pat? Nu mai e pic de vin, de porto sau de cherry? Și cine să le fi băut?

— Încep să cred că probabil tu le-ai băut pe toate, la felul cum vorbești uneori vrute și nevrute. Uite, ia un biscuit.

Pat a trântit pe masă un pachet desfăcut de biscuiți digestivi cu ciocolată și două cani de cafea.

— N-ar trebui să-i punem pe o farfurie?

Evelyn a desfăcut ambalajul și a răsfiat biscuiții cu degetele, scrutând bucătăria.

— Nu. Nu mă pasionează porțelanurile fine și alte bazaconii de genul ăsta. Îi mâncăm direct din pachet.

A rupt în două un biscuit, iar câteva firimituri i-au căzut pe puloverul plin de scame și întins pe abdomenul proeminent.

— Ei bine, aș vrea să-mi aleg câteva pahare de cherry pe care să le iau cu mine, a zis Evelyn. Și poate și o carafă.

— O, pentru Dumnezeu! La ce naiba îți trebuie o carafă? Ajunge o sticlă, nu crezi? În zilele noastre, toate se închid ermetic.

— Da, dragă, însă o carafă arată mult mai bine pe tavă, alături de pahare – la fel cum arată și biscuiții puși pe o farfurie.

Se întreba dacă să aducă vorba despre zaharnița plină de bulgărași din cristale de zahăr îmbibate cu cafea. Și nu era vorba despre borcanul cu capac în care ea și mama ținuseră

dintotdeauna zahărul brun. Dar, observând expresia lui Pat, și-a zis că mai bine tace.

Pat o privea aspru. Și-a înmuiat cealaltă jumătate de biscuit în cafea și a mușcat din el. Avea degetele și colțurile gurii murdare de ciocolată topită.

— Te rog, nu mai face asta, dragă, i-a spus Evelyn. Nu-i frumos.

Pat a mormăit, apoi și-a lins degetele și s-a frecat la gură cu un șervețel pe care l-a scos din mânecă.

— Mă duc să-ți caut paharele alea afurise¹ de cherry, a zis, după care a împins zgomotos scaunul pe podea și s-a făcut nevăzută în salon.

— Nu pe cele arămii! Le vreau pe cele rubinii, i-a strigat Evelyn.

Și atunci norocul i-a surâs. Lui Pat i-a sunat telefonul. Probabil că-l uitase pe masă când pregătea cafeaua.

— Pat, îți sună telefonul! Vrei să răspund eu?

Nepoata s-a întors într-un suflet, agitată și ținând în mână o carafă căreia îi lipsea dopul.

— Nu, lasă-l.

— Atunci, o să caut eu însămi paharele alea, s-a oferit Evelyn, ridicându-se în picioare înainte ca nepoata să apuce să protesteze.

Pat a încercat să-i facă semn să se așeze la loc, dar curând a fost absorbită de conversația telefonică. Evelyn a ieșit din bucătărie, târșâindu-și picioarele, a trecut prin sufragerie și s-a îndreptat spre scări. Oare chiar putea să urce până în camera de oaspeți și să verifice valizele? Era un șir

---

¹ Joc de cuvinte. În limba engleză, cuvântul *ruddy* având sensul de „arămiu” și „afurisit” (n. tr.).

de trepte abrupte și înguste, urmat de un hol lung. Credea că își amintește ce adusese în ele, dar trecuse atâta vreme, încât nu mai era chiar atât de sigură.

S-a oprit la picioarele scării, s-a întors și, cu o bufnitură, s-a așezat pe a treia sau a patra treaptă. A încercat să se ridice, sprijinindu-se de treapta următoare, dar în zadar. Brațele îi erau slăbite, iar picioarele nu mai erau îndeajuns de puternice ca s-o susțină, cu toate că era mult mai ușoară decât fusese odinioară. Și atunci și-a dat seama că nu se poate ridica, deși avea cadrul la îndemână. O, Doamne! Pat o să fie extrem de supărată pe ea. Nu era înțelept să forțeze nota. Așa că Evelyn a rămas pe loc, așteptând ca nepoata să-și încheie convorbirea interminabilă, din care distingea frânturi precum „e imposibilă” și „nenorocitul de cherry” și „când mă întorc”.

De pe trepte, unde ședea, Evelyn vedea salonul larg, cu pian, comoda lustruită și scaunele sculptate. Câteva raze de soare se strecurau prin ferestrele prăfuite, dând la iveală impresionantele pânze de păianjen care împodobeau lămpile și cornișele. Sincer, dacă Pat ar aduce un pământuf, ar scăpa de ele cât ai clipi. Și, în timp ce se uita la pânzele delicate de păianjen și la firele de praf care dansau în razele de soare, dintr-odată și-a imaginat-o pe mama aranjând o vază uriașă cu liliac alb și mov pe pian, acolo unde îi plăcuse dintotdeauna să-și pună florile, al căror parfum învăluia încăperea. Și tata era acolo; turna șampanie pentru musafirii care soseau la nenumăratele petreceri organizate de părinții ei și care umpleau conacul Kingsley de râsete, de bârfe și de muzică. Evelyn a oftat, retrăind acele momente care nu mai existau decât în amintirea ei; pe atunci, Kingsley era atât de plin de viață și de veselie!

— Ce naiba faci acolo? a izbucnit Pat, dând buzna în hol. Sper că nu aveai de gând să urci la etaj.

— Nu, dragă, a liniștit-o Evelyn, în timp ce nepoata o ajuta să se ridice în picioare. Pur și simplu am simțit nevoia să mă așez puțin, a zis, apoi a arătat spre pânzele de păianjen. Ar trebui să îndepărtăm pânzele alea, dacă tot suntem aici. Nu durează decât o clipă.

— O, nu am timp de asta acum. Hai să găsim paharele și să mergem.

— Dar trebuie să-ți spun de ce mai am nevoie, a protestat Evelyn, în vreme ce Pat o conducea spre bucătărie.

— Putem să facem asta în mașină. Îmi întocmești o listă. Trebuie să mă întorc degrabă. Tocmai m-a sunat Humphrey, să-mi spună că o să vină devreme acasă cu un client, așa că n-am decât să mă întorc repede și să mă pregătesc. N-am avut timp de dimineață, fiindcă a trebuit să vin la tine.

— Îi servești cu cherry?

— Probabil că nu. Presupun că Humphrey va vrea o bere după o zi grea de muncă; de obicei asta preferă.

Pat a așteptat până când Evelyn s-a așezat din nou la masă, apoi a dispărut iar în salon, de unde a revenit cu câteva pahărele cu picior roșu.

— Pe astea le voiai? Setul nu e complet, mai sunt doar vreo patru.

— Da. Îmi ajung momentan. Nu e ca și cum aș da vreo petrecere la cămin, nu-i așa? Mă descurc cu patru. Și oricum ne putem întoarce oricând să mai luăm și altele.

Pat a clătinat din cap, apoi a găsit niște ziare, a înfășurat paharele și le-a băgat într-o pungă.

— Lasă cafeaua. Strâng eu când vin data viitoare.

„Însă nu o vei face, nu-i așa?” și-a zis Evelyn, ridicându-se din nou și târșâindu-și picioarele spre ușa de la intrare. „Am remarcat ceștile murdare din chiușetă, urmele de cafea de pe masă, lingura din bol, acoperită cu o crustă de zahăr. Nu iubești conacul Kingsley așa cum l-am iubit noi. Hugh și cu mine plănuiserăm să locuim aici. Aveam planuri mărețe!”

Afară, Pat era nerăbdătoare s-o urce pe Evelyn în mașină, dar, până să descuie portierele și să-i aducă bastoanele, înlocuind cadrul de aluminiu, astfel încât Evelyn să poată străbate distanța scurtă, acoperită cu prundiș, ca să ajungă la mașină, bătrâna a intrat clătinându-se în grădină. În îmbrățișarea ei protectoare, irișii își înălțau tulpinile verzi și puternice, violetele mărunte formau mănunchiuri în colțloane umbroase, iar florile de magnolie se îmbulzeau în toată splendoarea lor roz-perlă pe crengile noduroase.

Și, în timp ce porumbeii uguiau și un fazan țipa în pădure, drept răspuns la aceste zgomote familiare, Evelyn a șoptit:

— Rămas-bun, Kingsley!

Partea a opta

Ce-i trebuie unei păsări mărunte (5, 9)

64

Eva, 15 mai 1947

Când vine vremea

În cele din urmă, Brigitte a fost cea care a adus vorba într-o seară, când se pregăteau de culcare. Pregătirea ei de asistentă medicală, sau poate experiența, îi spuneau, instinctiv, de ce Eva fusese atât de palidă în ultimele luni.

— Iubita mea, te rog să nu crezi că vreau să-mi vâr nasul în problemele tale, doar că mă îngrijorează starea ta de sănătate. În ultima vreme nu mai pari în apele tale. Ți-a fost rău mai multe săptămâni la rând, și cu toate astea n-ai slăbit deloc. De fapt, arăți de parcă ai fi mâncat o grămadă de cartofi.

Eva era conștientă că nu va reuși să se ascundă prea multă vreme. La început, când îi era greață și se simțea oboșită, putea pretinde cu ușurință că poate contractase o infecție de la refugiații proaspăt sosiți în tabără sau că nu-i priise mâncarea, dar știa că, într-un târziu, va deveni evident. Uniforma îi era tot mai strâmtă, și totuși se simțea bine și avea obrajii îmbujorați.

— A mai zis cineva ceva despre asta?

Lacrimile au început să-i curgă, și Eva s-a șters la ochi cu manșeta bluzei de pijama.

— Doar Sally. Am observat amândouă.

Brigitte s-a apropiat de patul Evei și s-a așezat lângă ea, cuprinzând-o cu brațul, mirosul ei curat, de săpun carbolic reasigurând-o pe Eva de firea practică și de bunul ei simț.

— În cămăruța asta, în care ne îmbrăcăm și ne dezbrăcăm toate laolaltă, e greu să ascundem ceva una de cealaltă. În câte luni crezi că ești?

— În jur de cinci.

— Înseamnă că e cam târziu ca să mai putem face ceva, a zis Brigitte, clătinând din cap. Ar fi trebuit să-mi spui mai din timp.

— Dar tu aduci pe lume copii, nu... ei bine... știi tu...

— E adevărat, însă înțeleg cum funcționează un trup de femeie. Și faptul că o naștere e un miracol, dar poate fi și un blestem deopotrivă.

Brigitte și-a pus mâinile pe umerii Evei și a privit-o calm, cu ochii ei albaștri ca gheața.

— Te-ai gândit ce vei face mai departe?

Eva a ridicat din umeri și a clătinat din cap.

— Presupun că voi fi nevoită să mă întorc acasă.

— La părinții tăi? O să te ajute?

Eva s-a prins cu mâinile de cap.

— Nu. N-aș putea să mă întorc la ei. Ar fi îngroziți. Va trebui să-mi găsesc un adăpost în Londra și să mă descurc cumva.

— Și mai departe? Când va veni copilul, îl vei păstra?

— Nu văd cum aș putea. Sunt văduvă, trebuie să-mi câștig singură existența. Și, oricum, nici măcar nu mi-l doresc, a spus ea, scuișând cuvintele cu vehemență.

— Vrei să-mi spui cine e tatăl?

Eva s-a smuls din îmbrățișarea lui Brigitte și s-a rostogolit pe pat, cu fața spre perete.

— Nimeni special sau pe care să-l mai văd vreodată.

— Trebuie să faci ceea ce simți, a reluat Brigitte în șoaptă. Dar te rog să nu pui în pericol viața ta sau a copilului. E prea târziu pentru asta. Pot să te ajut când va veni vremea.

Eva s-a rostogolit înapoi spre ea și și-a ațintit privirea asupra ei.

— Cu nașterea, vrei să spui?

— Da, cu nașterea, desigur, dar, dacă nu ai de gând să păstrezi copilul, pot găsi și o familie bună pentru el. Sunt atâția oameni care și-au pierdut copiii în timpul războiului sau care află că nu mai pot avea unul ei înșiși. Nu e greu să găsești un cămin primitiv pentru un nou-născut sănătos.

— Nu vor trebui să afle nimic despre mine, nu-i așa?

— Nu, dacă nu îți dorești asta, a liniștit-o Brigitte, zâmbind. Sunt multe cupluri cinstite și modeste pe aici, care în curând vor porni spre noile lor cămine și care ar fi încântați să aibă un copil care să le întregească familia. Astfel le-ai insufla speranță și le-ai oferi un motiv să-și clădească o viață bună pentru viitor.

— Chiar ai dreptate, nu-i așa? Le-aș insufla speranță, a zis Eva pe un ton meditativ, apoi a tăcut, mușcându-și buza, după care a reluat: Dar mi-aș dori ca bebelușul să rămână aici. Nu în tabără, desigur, mă refer la unul dintre satele din apropiere. Nu-mi place gândul de a-l trimite în Polonia, în Canada sau America, atât de departe și atât de devreme.

— Decizia îți aparține, draga mea. Voi pune câteva întrebări discrete când voi ieși din tabără. Te voi trece ca absentă din motive medicale atunci când sarcina va fi prea vizibilă și îți pot găsi un locșor retras în care să naști. Vom păstra totul secret. Crezi că te-ar ajuta lucrul ăsta?

Eva a izbucnit în lacrimi, însă erau lacrimi de recunoștință, nicidecum de supărare. Fusesse atât de îngrijorată în legătură cu situația ei și știa că nu-i poate mărturisi lui Brigitte cum rămăsese însărcinată. Era un secret ferecat și, chiar dacă zăpezile se topiseră de mult, nu se auzise nimic despre Peter. Eva nu se mai întorsese nicicând la ferma familiei Dägen, în schimb își pregătise o poveste bine ticluită, în caz că o va întreba cineva vreodată ceva în legătură cu ieșirea aceea dezastruoasă la schi. Avea să spună, pur și simplu, că „A plecat și m-a lăsat acolo” sau „Cred că l-am supărat cu ceva”, și să pretindă că nu știe unde e. În țară, lucrurile deveneau tot mai așezate, dar încă erau departe de monotonia vieții normale, așa că dispariția cuiva, și cu atât mai mult a unui tânăr care ar fi putut fi implicat în activități necontrolate, nu trezea suspiciune.

— Îți mulțumesc foarte mult pentru înțelegere, a zis Eva, apucând mâna lui Brigitte în mâna ei cu unghii îngrijite și ținând-o strâns. Nu gândeam limpede și n-am putut să iau o hotărâre.

— Nu-ți face griji, *älskling*¹, Sally și cu mine vom avea grijă de tine. Până acum pari sănătoasă, așa că, probabil, și copilul e bine. Măine îți voi lua tensiunea. Momentan, dă-mi voie să-ți palpez abdomenul, a zis Brigitte, apoi s-a aplecat deasupra patului, în timp ce Eva și-a ridicat bluza de pijama și și-a coborât pantalonii sub burta umflată. Totul pare normal, a spus, apoi s-a îndreptat și, uitându-se în jos, către Eva, s-a interesat: Trebuie să te întreb, ai avut vreo infecție sau poate vreo scurgere?

— Nu, nimic. Slavă Domnului!

---

¹ „Dragă” – în lb. suedeză în orig. (n. tr.).

— Înseamnă că ai noroc. Dar, dacă apare vreo schimbare, trebuie să mă anunți, bine?

— Așa voi face. Îți mulțumesc încă o dată.

S-a șters la ochi cu manșeta și s-a lăsat pe pernă, holbându-se la tavan. Urma să aibă un copil, un copil adevărat, nu ca acela inventat atunci când fugise de la Bad Nenndorf. Când se căsătoriseră, ea și Hugh hotărâseră că vor avea copii – el voia trei, deși ea era de părere că doi ar fi suficienți –, dar apoi a început războiul și amândoi au știut că e mai bine să aștepte până la terminarea lui. După aceea Hugh a fost ucis, așa că ea nu avea să-i mai poarte nicicând copiii în pânțece. Era cât pe ce s-o podidească lacrimile din nou, dar și le-a reținut. Dacă nu putea avea copiii lui Hugh, atunci nu va păstra niciunul. Acest prunc va rămâne acolo unde a fost conceput, în ură, nu cu dragoste, dar se va asigura că va fi tratat cu dragoste și că va duce o viață bună.

15 mai 1947

Dragul și iubitul meu Hugh,

Până acum nu am găsit niciun motiv pentru care să mă împac cu moartea ta, dar acum, pentru prima dată, mă bucur că nu mai ești aici. Dacă am fi fost încă împreună, știu că nu s-ar fi întâmplat această nenorocire și că, dacă totuși s-ar fi întâmplat, m-aș fi rușinat și m-aș fi supărat foarte tare. Date fiind împrejurările, sunt recunoscătoare că nu mai ești printre noi, ca să fii umilit de căderea mea în dizgrație. Dar cred că ai fi de acord cu aranjamentele mele, datorită cărora niciuna din familiile noastre nu se va face de rușine și nu se va simți stânjenită. După ce nasc, mă voi întoarce în Anglia, iar copilul va fi încredințat unei familii de localnici, aici, în Germania, unde va învăța să gândească, să trăiască și să vorbească întocmai ca un adevărat cetățean german, dar să sperăm că va fi o persoană mai bună și mai blândă decât multe din cele întâlnite în ultima vreme.

Cred că așa e cel mai bine. La urma urmei, dintotdeauna mi-am dorit doar copiii tăi, dragul meu, nu alții. Copiii noștri ne-ar fi adus atât de multă bucurie și ne-am fi mândrit enorm cu realizările lor, oricât de mărunte ar fi fost ele. De n-am fi așteptat atâta și de-aș fi născut un copil conceput în luna de miere, cum au făcut mulți dintre prietenii noștri, o părticică din tine ar fi rămas cu mine pentru totdeauna.

Dragul meu, te rog să mă ierți pentru neglijența și pentru firea mea prostesc de încrezătoare. Îți promit că mă voi strădui să te fac mândru de mine, într-un fel sau altul.

A ta dintotdeauna tandră, Evie, xxxx

PS: Te iubesc.

Eva, 24 septembrie 1947

A sosit clipa

Timp de trei săptămâni, Brigitte a ascuns-o pe Eva de privirile iscoditoare. Chiar și așa, era sigură că toți ceilalți voluntari și mulți dintre cei care locuiau acolo știau de ce nu mai e la biroul ei. Cum să nu fi știut? Era diformă, burta ei imensă era evidentă, imposibil de ascuns, cu toate cămășile și hainele largi pe care le purta. Și, în arșița verii târzii, se simțise înceată și greoaie, împovărată de acest copil extrem de nedorit.

— Nu mă lăsa! a strigat ea după patru ore de travaliu.

— Nu mai durează mult, a încurajat-o Brigitte, ștergându-i fruntea. Aproape ai reușit.

— Nu pot. Durerea e sfâșietoare.

— Ba poți. Nu mai e mult. Și apoi totul se va sfârși.

Sally o ținea de mână.

— Ești foarte curajoasă. Când se va termina totul, îți voi pregăti un cocktail special.

Eva a râs slab.

— Dacă vom avea ceva de sărbătorit..., a zis, apoi vorbele i-au fost înăbușite de un nou val de durere.

Brigitte și Sally erau complicele ei în această tragedie secretă. Îi aduceau mâncare când era prea obosită să se

ducă la cantină, îi găseau haine largi, sub care să-și ascundă burta, atunci când ale ei deveneau prea strâmte. Au reușit să facă rost chiar și de pudră de talc, ca să-și aline coapsele iritate de căldura verii. Iar când Brigitte i-a dat o sticlă cu ulei de ricin și i-a spus „Trebuie să te ungi cu el pe burtă”, Sally a râs și a zis: „Atunci, va trebui să-ți donez câteva picături din prețiosul meu Soir de Paris, pe care să le adaugi la poțiunea aceea urât mirositoare, dacă nu vrei să sfârșești prin a duhni ca o vânzătoare de pește.”

„Oare uleiul avea să dea rezultate? Putea să elimine toate semnele dezastrului care căzuse pe capul ei”, se întreba Eva în timp ce-și masa abdomenul umflat și încordat, în săptămânile dinainte de naștere. Va reuși să uite totul, atunci când povestea va lua sfârșit?

Prietenele ei erau loiale și nu o întrebau niciodată nimic. O singură dată, Sally a zis:

— Să știi că, dacă vei vrea vreodată să vorbești despre asta, eu te voi asculta. Știi asta, nu-i așa?

Și împreună o feriseră de privirile indiscrete și de momentele de tăcere stânjenitoare. Însă bănuia că secretul său era cunoscut de mai multă lume și într-o zi, când Brigitte s-a întors în camera lor cu un pachet de frunze uscate, înfășurate într-o cârpă pătrată, și-a dat seama că și Irene Komowski știa.

— Mi-a zis să torn apă fiartă pe astea, ca să facem *Himbeereblatte Wasser*, a zis Brigitte.

— Ce înseamnă?

— Ceai din frunze de zmeur. E bun pentru contracțiile din timpul travaliului. Multe femei spun că le face mai ușor de suportat.

— Așadar, știe despre situația mea?

— Se pare că da, a zis Brigitte, ridicând din umeri. Însă nu a auzit de la mine.

— Ce a zis?

— Nimic. Doar mi-a dat asta și a spus că speră că te vei reface curând. Nu mi-a explicat de ce îmi dă frunzele, însă eu știam deja la ce folosesc.

— Dar e evident, nu? Probabil că știe toată lumea.

Brigitte a cuprins-o pe Eva cu brațul.

— Poate că știe sau poate că nu știe. Dar nimănui nu-i pasă. Aici, lumea își are propriile griji.

Așa că preparase ceaiul și băuse lichidul amar în ultimele săptămâni de sarcină, gândindu-se că e dispusă să bea orice ar putea-o ajuta să depășească mai ușor acest coșmar. Însă nu părea să funcționeze.

— Afurisit de ceai! a strigat Eva în clipa în care s-a pornit o nouă contracție. Mult m-a mai ajutat!

— Șșș! a liniștit-o Brigitte. Aproape ai reușit.

Și, în cele din urmă, în strigătele ei și încurajările prietenelor, totul s-a terminat. Auzea plânsul bebelușului și murmurul celor două fete și, ridicându-se pe perne, s-a trezit că-și dorește să vadă.

— Ce e? a reușit să articuleze. Pot să văd?

— Ești sigură?

— Da. Trebuie.

Așa că Brigitte s-a aplecat spre ea, cu pruncul înfășurat într-un prosop, iar Eva l-a luat în brațe.

— E fetiță, a zis Sally. E frumoasă.

— Este, nu-i așa?! a exclamat Eva, desfăcând prosopul, moment în care un pumn mic a apucat-o de deget. O, ce puternică e!

— E un bebeluș perfect sănătos, a zis Brigitte. O să se dezvolte bine. Îi vom face imediat rost de un biberon.

Eva a continuat să se uite la ființa mititică din brațele ei. Nu semăna cu el. Nu era un chip pe care să-l poți urî. Era un nou-născut inocent, fără păcat, care merita să fie iubit. Avea o urmă de sânge pe capul acoperit cu păr lins, negru și umed. Eva a mângâiat-o pe obraz și micuța s-a întors spre ea, cu gurița deschisă ca un pui. Instinctiv, Eva și-a dezvelit sânul, lăsând pruncul să sugă.

— Ești sigură că e bine să faci asta? a întrebat Sally. Îți va fi mult mai greu să te desparți de ea.

— Las-o, i-a zis Brigitte, punând o mână pe brațul lui Sally. E normal.

— Îi e foame, a murmurat Eva. Are nevoie de mine. Nu știam că are nevoie de mine.

Brigitte și Sally s-au uitat una la alta, fără ca Eva să observe; privirea ei era concentrată în întregime asupra bebelușului pe care-l ținea la sân.

— Știu că în cele din urmă va trebui s-o las să plece, dar momentan e numai a mea. Copilașul meu. Iar eu sunt persoana cea mai potrivită s-o îngrijească.

Wildflecken

1 octombrie 1947

Dragul meu,

Nu am mai fost copleșită de atâta dragoste și de atâta frică de când am primit vestea despre moartea ta și, cu toate că de data asta nu jelesc moartea nimănui, e dureros și tulburător într-un mod cu totul aparte. Copila a venit pe lume sănătoasă, am ținut-o în brațe scurtă vreme, iar acum a plecat să locuiască departe de mine.

Mintea îmi spune că e singura soluție, că nu puteam s-o păstrez, că e mai bine să aibă o viață liniștită și să nu afle despre felul în care a fost concepută. Dar sufletul îmi e sfâșiat în mii de bucăți, după ce i-am simțit pielea delicată și perișorul fin ca puful și după ce am auzit-o plângând.

Cu toate că a fost concepută în mod violent, nașterea ei, deși dureroasă, a fost minunată. E perfectă și, cu toate că mă așteptam să fiu indiferentă sau să

disprețuiesc copilul aceluia om îngrozitor, nu am fost în stare. Eram sigură că nu voi vrea s-o privesc sau să o țin în brațe, dar, când am văzut-o în brațele lui Brigitte, mi-am întins mâinile spre ea. Apoi m-am uitat în ochii ei nevinovați și nu am citit în ei decât încredere și iubire necondiționată, la fel cum am simțit și eu.

Dar astăzi, după ce am hrănit-o la sân timp de șapte zile, am sărutat-o pentru ultima dată, i-am adulme-cat pentru ultima dată pielea mirosind a lapte și am lăsat degetele ei să le strângă pe ale mele pentru ultima oară. A plecat spre noul ei cămin, iar eu mă simt complet pustiită. Dar mă voi căli, iubitul meu, de dragul tău și al tuturor celor care s-au sacrificat în acești ani grei și obositori. Am încredințat-o unor părinți iubitori, care să o crească, iar într-un târziu voi pleca de aici și nu o voi mai vedea niciodată, și nu voi mai ști nimic despre ea.

A ta, iubitoare, Evie, xxxx

PS: Te iubesc.

Eva, 24 decembrie 1950

Crăciunul e destinat copiilor

Eva s-a ghemuit în colțul cel mai întunecos și mai îndepărtat al bisericii luminate de lumânări, ascunzându-se în spatele numeroaselor familii adunate la această slujbă specială. O vedea pe fetiță vorbind cu femeia care o ținea de mână. Avea părul blond, împletit în codițe sub căciula de lână, în picioarele dolofane purta ciorapi tricotați de mână, iar trupul îi era înfășurat într-un paltonaș gri călduros, croit dintr-o pătură groasă. Avea un aer puternic și sănătos și părea bine îngrijită, iar Eva tânjea să o ia în brațe, să-i miroasă din nou pielea și s-o sărute pe obraji.

Nu-și putea lua ochii de la ea, sorbind-o din priviri în fiecare clipă, conștientă că n-ar fi trebuit nicicând să pună la sân acel copil născut din ură. De la nașterea fiicei ei, mintea Evei mustea de gânduri care se învârteau în jurul fetiței, poate singurul copil pe care îl va avea vreodată.

„Durerea pe care am simțit-o când am pus-o pentru prima dată la sân e incomparabilă cu suferința care mă apasă de când am renunțat la ea. Niciunei mame din lume, în nicio împrejurare, nu-i este ușor să-și abandoneze propriul copil. Părinți din Londra care își trimiteau copiii în

familiei necunoscute de la țară, departe de bombardamentele amenințătoare, evrei persecutați în toată Europa, care făceau cu mâna trenurilor de Kindertransport, neștiind dacă îi vor mai revedea vreodată. Niciunii n-ar fi fost în stare să o facă fără să-și înăbușe plânsul, în timp ce își simțeau sufletele sfâșiate în mii de bucăți.”

A continuat să privească micuța ființă blondă, sânge din sângele ei, născută cu sudoare, cu agonie și lacrimi, în urma răbufnirii scurte și de neuitat a unei uri violente. Nu era ea de vină. Ea fusese inocentă – o, cât de inocentă! – încă de la prima suflare.

„Credeam că îmi va fi ușor. Credeam că, nefiind copilul lui Hugh, și mai ales pentru că venise pe lume ca urmare a unui atac nemilos, voi putea s-o alung, să renunț la ea fără nicio remușcare. Dar, când s-a născut și am luat-o în brațe pentru prima dată, m-a privit cu ochi nedumeriți. N-ar fi trebuit să o strâng nicicând la piept, să o hrănesc la sân, să-i simt pielea catifelată, respirația caldă și mirosul dulce, însă instinctul meu a fost de a o proteja; era atât de mică și de vulnerabilă.”

Venise din nou Crăciunul și zăpada se așternuse la fel ca în fiecare an în această perioadă. Tabăra era plină de brazi proaspăt tăiați, de copii entuziasmați și în aer plutea mirosul noului lot de rachiu de prune. În Ajunul Crăciunului, în biserica catolică din Gemünden, unde Eva privea dintr-un colț întunecat, fumul parfumat de tămâie se contopea cu mirosul stătut de lână, în timp ce oamenii se pregăteau pentru sărbătoarea care îi aștepta mai târziu, în noapte.

„Totuși, n-ar trebui să mai vin niciodată să o văd. Am știut de la bun început că e mai bine să întorc capul la auzul

plânsetelor aceluia copil nou-născut, dar erau atât de disperate și înduioșătoare. Cu toate acestea, am privit-o și am atins-o, după care nu m-am mai putut prefăca că nu există. Iar acum mi-aș dori nespuse să-i scot doar o clipă mâinile din mănușile roșii, ca să-i pot vedea din nou degetele cu unghii perfecte, precum perlele. Oare dacă i-aș ridica bărbia, aș vedea că ochii ei sunt în continuare albaștri? Și tânjesc să-i dau jos căciula, să-i despletesc cosițele și să-i simt părul mătăsos între degete.

Dacă s-ar fi născut moartă sau ar fi murit la scurt timp după ce a venit pe lume, ar fi fost mai ușor. M-ar fi întristat să văd o viață stingându-se atât de repede, dar aș fi uitat-o. Nu ar mai fi reprezentat pentru mine nimic altceva decât un nou-născut micuț și cu pielea ridată, și nicidecum această copilă zâmbitoare, cu gropițe în obraji, tot mai plină de viață cu fiecare zi, lună sau an care trece.

Și, desigur, cea mai mare greșeală a mea a fost că am insistat ca Brigitte să-mi spună unde a fost dusă. N-ar fi trebuit s-o întreb niciodată, dar pur și simplu simțeam nevoia să știu. Voiam să știu că va fi în siguranță și că va fi iubită. Și, odată ce am aflat că se află atât de aproape, nu m-am mai putut abține să nu trec pe lângă casa lor, plimbându-mă pe lângă gard, ca s-o văd jucându-se cu mingea în grădină sau cântând. Iar vara am zărit-o culegând zmeură împreună cu femeia căreia îi spune *Mutti*, mâncând fructele, murdărindu-se la gură și pătându-și rochița albă. Mă întristează faptul că nu poate să vorbească niciodată cu mine, să mă sărute sau să mă strige Mami.”

Eva stătea în partea din spate a bisericii, parțial ascunsă de lumina difuză, dar și de fularul gros, tras pe frunte și

legat strâns sub bărbie. Nu a vorbit cu fetița și nici cu părinții ei adoptivi, însă i-a auzit adresându-i-se micuței, așa cum o făcuse și ea de multe ori înainte. Astfel aflase ce nume îi aleseseră fiicei sale. „Lieselotte”, a rostit ea. Așa o botezaseră. Uneori o strigau și *Lottie* sau *liebchen*.

A urmărit micuța familie salutându-i pe vecini și adresându-le zâmbete călduroase, strângând mâna preotului și apoi plecând. Nu păreau să aibă și alți copii în afară de Lieselotte, care își ținea de mână părinții adoptivi și înainta cu pași mărunți între ei, sporovăind despre crapul, cartofii prăjiți și *Lebküchen*¹ pe care îi ajutase să le pregătească. „Și nu voi petrece niciodată sărbătorile de Crăciun alături de ea, nu o voi învăța cum să întindă coca pentru plăcinta cu fructe, nu-i voi oferi un ciorap plin cu cadouri secrete și nu-i voi pregăti curcan fript, iar ea nu va cunoaște niciodată bucuria de a găsi o monedă de șase penny în budinca ei de prune.”

În timp ce-i urmărea plecând și încerca să memoreze fiecare țopăit vesel și fiecare râset al copilei bălaie, Eva a observat că o bătrână îmbrăcată într-un palton și înfășurată într-un șal uzat o privea insistent, parcă sorbind-o din ochi. Eva și-a plecat capul, ca pentru rugăciune, conștientă că era studiată în continuare și, după un minut, două, a ridicat privirea. De astă dată, femeia stătea în picioare, chiar lângă ea. Cu o voce plăpândă, a întrebat:

— *Peter, wo ist Peter? Ich habe mein Kind, mein Sohn, verloren.*²

¹ „Turtă dulce”, în lb. germană în original (n. tr.).

² „Peter, unde e Peter? Mi-am pierdut copilul, pe fiul meu.” – în lb. germană în original (n. tr.).

A întins o mână uscățivă și slăbită, încercând s-o apuce de mânecă, dar Eva s-a întors, s-a strecurat pe lângă ea, trăgându-și fularul și mai mult peste față, după care a ieșit din biserică, făcându-se nevăzută în mulțimea care pălăvrăgea, în drum spre casele lor călduroase, în care aveau să sărbătorească Nașterea Domnului. În vreme ce se îndepărta în aerul rece care promitea o noapte senină, plină de stele, pe care copiii o puteau numi a lor, nu și-a putut înăbuși mila față de mama lui Peter.

— Îmi pare rău, a șoptit, înaintând cu pași repezi pe străzile înzăpezite. Regret nespus că nu te pot consola, că nu-ți pot mărturisi că fiul tău a murit și că acum ai o nepoată pe care nu o vei cunoaște niciodată. Amândouă suntem mame și amândouă ne-am pierdut copiii. Știu că ar trebui să-ți destăinui asta, dar nu sunt în stare. Te rog să mă ierți.

Partea a noua

La sfârșitul zilei... (6)

Wildflecken

15 ianuarie 1951

Dragul meu,

În curând mă voi întoarce definitiv în Anglia. Aproape că ne-am încheiat misiunea aici și mama are nevoie de mine acasă. De când s-a prăpădit Charles, nu a mai fost în apele ei și simt că acum e datoria mea să fiu acolo, alături de ea.

Copilei îi merge de minune, așa că pot să plec, împăcată că mi-am îndeplinit și această datorie. Fără să mă dau de gol față de ea și de părinții ei, am trecut adesea prin sat și am văzut-o devenind tot mai voinică și mai puternică. Va duce o viață fericită și va fi iubită, sunt convinsă. Mă doare gândul că poate nu o voi mai revedea niciodată, însă știu că trebuie să plec. În plus, Kingsley mă cheamă și ard de nerăbdare să văd pomii înmugurind în primăvara englezească. Dar, la momentul potrivit, sper că voi putea contribui din plin la crearea unei lumi mai bune. Bad Nenndorf

era un loc malefic, întocmai cum l-am perceput din prima clipă; a avut loc o investigație, dar Robinson a fost achitat, în ciuda tuturor întâmplărilor la care am asistat atât eu, cât și alții. Mă frustrează faptul că a scăpat fără să primească o mustrare aspră sau pedeapsa care i s-ar fi cuvenit, așa că voi chibzui atent la ce e de făcut ca să scap pământul de bărbatul pe care-l consider vinovat de moartea ta inutilă. Îi disprețuiesc pe aceia care urăsc omenirea și care nu-și iubesc semenii.

A ta iubitoare Evie, xxxx

PS: Te iubesc.

70

Eva, 30 mai 1951

În sfârșit, la drum

— *Na zdrowie*, a rostit Irene Komorowski, în clipa în care ea și Eva și-au ciocnit paharele pline cu rachiu de prune. În sănătatea ta, draga mea! Și să ai o viață îndelungată!

În sfârșit, era timpul ca toată lumea să pornească spre casă. Eva și prietenele ei făcuseră tot ce fusese cu putință, iar tabăra Wildflecken a încetat să-i mai vindece și să-i mai hrănească pe sărmani și pe cei dezrădăcinați, să mai repare suflete sfâșiate, devenind bază pentru soldații americani crescuți cu mic-dejunuri pe bază de suc de portocale, ochiuri moi și gofre dulci, însirocate. Sute de mii de suflete rătăcite veniseră la Wildflecken înfometate și oropsite, cu trupurile extenuate și cu inimile zdrobite, dar totodată ieșiseră cu miile de acolo, plini de speranță în privința viitorului.

Brigitte și Sally plecaseră de mult, luând cu ele și secretele ei. Amândouă avuseseră grijă de Eva când fusese însărcinată și o ținuseră de mână în timpul travaliului, o încurajaseră în clipele dureroase și o ținuseră în brațe, lacrimile ei udându-le uniforme atunci când se despărțise de copilaș. Brigitte s-a dus să-și continue activitatea

în cadrul Crucii Roșii și i-a scris că ajuta noi mame, din alte zone nimicite de război, și că sarcina ei era să întocmească instrucțiunile de funcționare ale organizației. În ziua în care s-a reîntors în Scoția, Sally a îmbrățișat-o pe Eva, spunându-i:

— Să vii să mă vezi când revii în țară. Voi avea întotdeauna o cameră disponibilă pentru tine.

Dar asta se întâmpla în urmă cu doi ani. Acum, Sally era căsătorită și avea un copil, iar Eva nu voia s-o viziteze și să-și amintească astfel că ea nu-l mai are pe al ei.

Una dintre puținele prietene rămase la Wildflecken și de care încă se simțea apropiată era Irene Komorowski. Contesa nu doar că era prea bătrână să mai plece, ci era și foarte bolnavă, la fel ca multe alte femei pe care ea le protejase și pe care le ținuse alături încă de când fuseseră încarcerate la Ravensbrück. În cele din urmă, tuberculoza le înăbușise orice speranță de a o mai lua de la capăt peste Atlantic, deși la început o mână de femei se întremase îndeajuns încât să fugă în Canada, unde se recrutau croitorese. Irene le îndemna să plece atunci când ele se interesaseră, curioase, despre țara aceea îndepărtată.

— Profitați, profitați, le zisese ea de față cu Eva, când apăruse oferta. Aveți șansa de a vă încropi o nouă viață. Trebuie să mergeți. Mă voi bucura pentru voi.

Unele au plecat, altele au rămas, iar acum, cele care refuzaseră posturile aveau să rămână în Germania pentru totdeauna, lipsite de ocazia de a se mai întoarce în satele anexate Rusiei și de a-și mai construi o viață nouă în altă țară, din pricina sănătății lor tot mai subrede.

Eva nu știa cu certitudine dacă eficiența ei în a completa formulare, răbdarea cu care îi interoga și interpretările ei îi ajutaseră pe cei pe care îi întâlneau în ultimii șase ani să meargă mai departe și să ducă o viață fericită; tot ce știa era că cei mai mulți aveau ocazia unei vieți sigure, lipsite de orice persecuție sau abuz. Fuseseră salvați de suferință și acum puteau să prospere și să fie fericiți.

— Ți-ai fi dorit cu adevărat să te întorci în Polonia? a întrebat-o Eva pe Irene în ultima seară, în timp ce sorbeau rachiou de prune în lumina strălucitoare a sobei din camera contesei, ai cărei pereți erau împodobiți cu șaluri cu broderie bogată, întocmai ca acela pe care îl purta pe umeri.

— În Polonia, patria mea, da, dar nu în Rusia. Nu ne plăceau urșii rusești. Și nici lor de noi.

— Dar trebuie să-ți fie tare dor de familia ta.

Irene a ridicat din umeri.

— Acum, familia mea e aici. Acolo nu mă mai așteaptă nimeni. Mătușile și unchii mei au rămas în urmă, dar au murit de mult cu toții, atât ei, cât și verii care au fost luați odată cu mine.

A fluturat o mână elegantă, dar osoasă spre ușă și spre încăperea alăturată, unde compatrioatele ei găteau găluște cu varză și pregăteau ceai.

— Fetele mele sunt singura familie care mi-a mai rămas, femeile acestea și celelalte care s-au hotărât să rămână. Ne-am încropit o mică Polonie aici, a zis râzând, a dat rachioul pe gât și a reumplut paharele.

— N-am reușit să scăpăm de voi toți, oricât de mult ne-am străduit, a spus Eva râzând. Cu toate că am făcut tot ce ne-a stat în putință.

Eva și ceilalți voluntari fuseseră însărcinați să obțină câte zece mii de vize pe lună, dar în ultimele câteva luni ale operațiunii nu reușiseră să proceseze decât jumătate, fiindcă ultimii rezidenți din tabăra odinioară populată de mii de persoane erau fie prea bătrâni, fie prea bolnavi, ori prea resemnați cu soarta, ca să-și mai câștige fabuloasele bilete spre America sau Canada.

Iar acum, și ea trebuia să plece. Nu fusese la Londra nici măcar o dată în timpul șederii la Wildflecken, și nici nu-și mai vizitase familia, pe dealurile înverzite și îndepărtate din Surrey. „Nu mai suportam șirul lor nesfârșit de întrebări despre cum m-am împăcat cu moartea lui Hugh”, și-a zis. „Și nu mai rezistam să-i văd plângând întruna de la moartea fratelui meu mai mare, Charles. Dar, mai presus de orice, voiam să rămân aici cât de mult cu putință și să sorb fiecare moment furat din viața unicului meu copil. Singurul copil pe care îl voi avea vreodată.” Păstra acel secret bine ascuns în sufletul ei.

Ori de câte ori putea, Eva se ducea în sat pe jos sau cu bicicleta, aparent pentru a-i vizita pe unii dintre foștii rezidenți ai taberei, care se hotărâseră să rămână în localitate, dar în realitate mergea s-o vadă pe Lieselotte zburdând prin grădina casei, ieșind la plimbare cu părinții, iar acum, când avea aproape patru ani, jucându-se cu ceilalți copii din vecini. Permisele ocazionale și le petrecea făcând drumeții pe munte, iar împreună cu celelalte fete se ducea la dans în baza armatei britanice, unde întâlneau ofițeri dornici de companie și unde NAAFI¹ se asigurau că sunt bine hrănite.

---

¹ The Navy, Army and Air Force Institutes (n. tr.).

„Mi-aş fi putut găsi oare pe altcineva?” se întreba Eva adesea. „Dar amintirea lui Hugh şi toate celelalte sunt o povară prea mare pentru o nouă iubire. În plus, nu sunt sigură că mai am vreun pic de dragoste de oferit.” Aşa că flirta, râdea şi dansa Lindy Hop cu un entuzism debordant, dar mereu părăsea ringul de dans singură şi se întorcea în patul ei tare, de o persoană.

O femeie zâmbitoare a venit din camera alăturată, aducând o farfurie mare, pe care le-a oferit-o lui Irene şi Evei.

— *Kielbasa*, a zis ea, arătând spre feliile de cârnat de un roşu închis, punctat cu grăsime. Şi *Ogórki kiszona*, a adăugat, arătând bucăţile verzi de castravete murat.

— Mănâncă, a îndemnat-o Irene. Şi apoi mai bem ceva. E mai bun cu votcă, dar ştiu cât îţi place asta, a zis şi a turnat încă un strop de rachiu stacojiu în paharul Evei.

— Aşadar, crezi că vei rămâne aici pentru tot restul vieţii?

— De ce nu? Am aici tot ce îmi trebuie şi, a adăugat Irene, fluturând o mână în direcţia ferestrei care dădea spre pădure şi spre curtea care împrejmuia tabăra, e şi un loc acolo, unde mă voi odihni în cele din urmă în pace, printre compatrioţii mei.

Eva ştia la ce se referă. În anii în care tabăra fusese activă, refugiaţii care muriseră fuseseră îngropaţi într-un cimitir de la marginea acesteia. Unii deţinuţi nu-şi mai reveniseră după groaznicele privaţiuni îndurate, unii sufereau de boli în stadiu terminal, iar alţii pur şi simplu îmbătrâniseră şi muriseră aşteptând să le vină rândul să plece. Şi poate că,

și-a zis Eva, undeva printre acele morminte se află și trupuri care nu au murit de moarte naturală, dacă nu cumva încă mai zac nedescoperite printre copacii întunecați din jurul taberei și din întregul ținut.

— Dar suporti gândul de a rămâne aici, în țara care v-a făcut atâta rău ție și compatrioților tăi? Mă înfurie groaznic gândul că germanii care au fost puși sub acuzare în cadrul primelor procese sunt acum eliberați. Nu se poate spune că și-au ispășit pedeapsa. Și mai sunt și aceia care nu au fost judecați, nu au fost puși sub acuzare și care și-au reluat viața civilă fără a fi interogați măcar. Nu simți niciodată că ai vrea să faci ceva în privința asta?

— Draga mea, a existat o vreme când mi-am dorit. Dar acum mi-a mai rămas prea puțin timp la dispoziție și îmi caut liniștea. Nu vreau să-mi închei viața împovărată de ură și de dorința de răzbunare.

— Nu sunt sigură că sunt pregătită pentru asta. Deocamdată, eu nu m-am împăcat cu gândul.

— Dar o vei face și tu în curând, a încredințat-o Irene, zâmbindu-i și bătând-o pe mână. Nu mai ai ce face aici acum; e timpul să te întorci acasă.

Eva a oftat și a clătinat din cap.

— Știu. Plec poimăine. Dar nu am idee ce voi face în continuare. Voi merge la spectacole în Londra, voi lua ceaiul după-amiaza la Fortnum, voi participa la cocktailuri și dineuri alături de părinții și de prietenii mei... toate astea vor părea inutile după câte am văzut și am auzit aici.

— Presupun că ai un iubit care te așteaptă, și o familie. Vor fi extrem de încântați să te revadă.

— Părinții vor fi încântați, într-adevăr, dar nimeni altcineva.

— Și ce ai de gând să faci? Cu siguranță va fi ciudat să te duci, pur și simplu, acasă. Și, în plus, ești fată deșteaptă. Trebuie să continui să lucrezi.

— Cred că ai dreptate. Dar deocamdată nu știu ce anume. Timpul petrecut aici mi-a demonstrat cât de puțin le trebuie oamenilor pentru a fi fericiți. Nu am nevoie de prea multe lucruri. Și în plus...

A ezitat; în minte i se derulau imagini cu Hugh și cu prizonierii torturați, urmate de chipul blond și surâzător al unei copile.

— Cândva, în urmă cu mulți ani, am făcut o promisiune. Am jurat că voi face dreptate, dar încă nu mi-am îndeplinit promisiunea.

Cu ochii înroșiți, Irene a privit chipul încruntat al Evei și a zis:

— Ești un om bun, draga mea. Cu voia lui Dumnezeu, vei face ceea ce trebuie făcut.

— Îți mulțumesc. Să știi că te numeri printre persoanele care m-au inspirat cel mai mult. Ai susținut moralul tuturor femeilor care au fost cu tine la Ravensbrück și le-ai învățat să supraviețuiască. Ești minunată! a zis Eva, apoi s-a aplecat și a sărutat obrazul uscat și aspru al bătrânei. O să-mi fie dor de tine și de locul ăsta extraordinar atunci când voi ajunge la Londra.

Irene s-a aplecat în spatele scaunului și a răspuns:

— Atunci, trebuie să iei asta, ca să-ți amintești de noi. O singură gură sau doar parfumul ei te vor aduce înapoi,

la Wildflecken, a răs ea și i-a întins Evei o sticlură cu rachiu de un roșu aprins.

Eva a citit și a tradus eticheta scrisă de mână și legată de gâtul sticlei.

— Șliboviță din Sălbăticie, a citit ea răsând. Nu vă voi uita niciodată, nici pe tine și nici tabăra asta. O părticică din mine va aparține întotdeauna acestui loc.

Eva, 10 septembrie 1951

Germania

„Trebuie să fie ultima oară, după care gata”, și-a promis Eva. „O singură dată și apoi mă întorc în Anglia. Știu că nu pot rămâne la nesfârșit în Germania și că trebuie să plec. Acum are aproape patru ani, probabil că a început deja să învețe numerele și literele la grădiniță și în curând se va face mare. Nu poate fi nimic rău dacă o văd acum, cât e încă mică, nu? Cât încă îmi amintește de pruncul care a supt la pieptul meu înainte să fim despărțite. A plecat fără un scâncet, înfășată în șalul ei moale, în timp ce eu plângeam.”

Așa că Eva s-a întors, dar nu la Wildflecken, pe care americanii începuseră s-o transforme într-una dintre bazele lor de desfășurare a operațiunilor pentru Războiul Rece. S-a întors la Gemünden, în satul de lângă tabăra refugiaților. Înarmată cu ochelari de soare, ochi-de-pisică, cu părul acoperit cu un șal elegant, din mătase, în stilul lui Grace Kelly, spera că nu va fi recunoscută în rochia de bumbac pe care o obținuse în schimbul unor țigări. A mers cu mașina de la pensiune până în satul vecin, de-a lungul drumului de țară pe care și-l amintea cu precizie, după orele întregi de plimbări pe care le făcuse în zilele libere din acea primă vară petrecută acolo.

Și, în drum, a trecut pe lângă stațiunea de schi pe care o vizitase o singură dată, în ziua aceea fatidică. A încercat să nu se gândească la ce zăcea ascuns în pădurea verde și întunecată de pe versanții ei, dar nu s-a putut abține să nu se uite pe geam, spre desișul de copaci, atunci când a trecut prin dreptul lui. Nimeni nu venise în tabără să-l caute pe Peter și nici nu auzise pe cineva interesându-se de el. Rămăsese doar unul din miile de tineri tulburați, întorși din război, care nu își putuseră regăsi echilibrul de dinaintea conflictului.

Când a ajuns în Gemünden, s-a plimbat ca o turistă printre căsuțele pitorești cu grinzi și a poposit o vreme la o masă din fața unei tavernے, unde a comandat *Himbeerwasser* și *Apfelküchen*, cu un pronunțat accent american. A sorbit cu paiul din băutura cu aromă de zmeură și a luat câteva furculițe de plăcintă cu gust de scorțișoară, admirând piața satului. Clinchetul distant al talăngilor răsuna până în sat tocmai de la pășune, iar câțiva pui rătăciți cloncăneau, zgârmau și ciuguleau pe drumul acoperit de colb.

Cu siguranță, deghezată astfel, nimeni nu avea s-o recunoască pe fata în uniformă care completa formulare și ștampila cererile refugiaților din tabără. Și, dacă mama lui Peter încă trăia și avea să vină în sat să vândă ouă sau să cumpere făină, nu putea să o asocieze pe această femeie modernă cu fata care mergea în plimbare la fermă, încălțată în bocanci tari din piele și cu pantaloni scurți, din catifea.

După ce s-a răcorit puțin, Eva a pornit-o pe străduțe și ulicioare, făcând poze cu noul ei aparat foto: o ușă rustică ciudată, o jardineră plină de mușcate roșii, un șir perfect alineat de vrejuri de fasole. Și în cele din urmă a văzut-o.

O fată blondă, bucălată, cu cosițele legate în jurul capului, în stil tradițional, îmbrăcată cu o fustă populară și o bluză albă. Cu brațe dolofane, pe jumătate acoperite de mânecile scurte, bufante, arunca o minge altui copil în grădina casei. Râdea, alerga și sărea când prindea mingea care ricoșa de pe alee.

„E fericită aici și e sănătoasă. Duce o viață bună”, și-a zis Eva. „Cât aș vrea s-o iau și s-o duc cu mine! Nimeni nu ar băga de seamă; doar celălalt copil ar ști că a fost răpită de o femeie ciudată. Aș putea să fug, să fug cât ai clipi la mașină. În câteva minute ne-am face nevăzute și așa am rămâne împreună pe vecie. Dar nu sunt în stare. Familia o iubește, și ea îi iubește, e evident. Cum să distrug viața pe care o cunoaște și căreia îi aparține? De-aș putea s-o sărut, de-aș putea s-o mai țin o dată în brațe, dar știu că nu e posibil. Tot ce îmi mai rămâne sunt amintirile și o fotografie cu ea, pe care o voi păstra pentru totdeauna.”

Clac – s-a declanșat aparatul foto marca Box Brownie al Evei. O poză cu grădina, o poză cu mingea, poze cu părul blond, cu obrații rozalii de atâta alergat și ȝopăit la joacă.

„Acum o voi avea veșnic cu mine. Și dacă nu pot săruta copilul, obrații ei moi și părul mătăsos, și nu îi pot adulmeca mirosul dulce, voi putea totuși să sărut fotografia, conștientă că am lăsat-o să rămână aici și să fie fericită.”

A făcut fotografie după fotografie, până când s-a terminat filmul. Copiii se jucau în continuare, iar când mingea s-a rostogolit pe drumul nepavat și plin de colb, Liese a fugit după ea prin poarta deschisă a grădinii și s-a oprit la picioarele Evei. A ridicat privirea spre femeia elegant îmbrăcată, care le urmărise jocul.

Eva și-a pus pe umăr cureaua aparatului foto și s-a aplecat să ridice mingea. I-a întins-o, gândind: „Repede! Ia-o și fugi!” Dar, când fata a întins mâna, Eva a surprins o mișcare cu coada ochiului. Ușa casei s-a deschis și un glas de femeie a strigat:

— *Lottie, hier bitte!*¹

Eva i-a mai aruncat o ultimă privire îndurerată fiicei sale, care a zbughit-o prin iarbă spre mama ei adoptivă. Apoi s-a silit să se întoarcă și, iuțind pasul, și-a mușcat buza tremurândă ca să-și stăvilească lacrimile care îi șiroiau pe obraji la gândul că nu avea să-și mai revadă nicicând copila.

---

¹ „Lottie, aici, te rog!” – în lb. germană în original (n. tr.).

Eva, 20 februarie 1952

Ultima revenire

Eva a luat un taxi de la gară și, când a coborât, aerul mirosea a lemn ars și a frunze ude. Se întorsese acasă cu valizele și amintirile ei. Cât de puține lucruri se schimbaseră de-a lungul anilor în care fusese plecată! Mama era mai bătrână și mai tristă, tata era mai bătrân și mai fragil, dar conacul Kingsley încă privea încruntat pe sub perdeaua de glicine și de trandafiri cățărători. În grădini, o puzderie de ghiocei împodobeau gazonul ca un covor, cu căpșorul alb și modest în floare, iar fazanii țipau alarmați când îi simțeau prezența. La început, pădurea și crângul i s-au părut ciudate, dar apoi și-a dat seama că toți stejarii, mestecenii și nucii erau go-lași, pe când ea se obișnuise cu verdele întunecat și permanent al pădurilor misterioase din Wildflecken.

— Ești binevenită să rămâi aici cu noi, dragă, i-a spus mama, când ea a zis că trebuie să-și găsească un loc de muncă în Londra. Ne-ar plăcea nespus să te știm din nou acasă. Și oricum nu ai unde altundeva să stai, căci apartamentele londoneze au fost dărâmate.

Mama împungea cu acul pânza întinsă pe gherghef, cu ochelarii pe nas, dar când vorbea se uita pe deasupra lor.

— Știu că n-ai fost niciodată de acord cu apartamentul, mamă, dar aș fi fost fericită să mă întorc acolo, dacă nu ar fi fost distrus în bombardamente. Știi, simt nevoia să fac ceva constructiv. Trebuie să-mi clădesc o viață. Nu pot să rămân pur și simplu aici și să-i transmit ordinele tale doamnei Glazier de la bucătărie, și cu siguranță nu pot să mănânc zi de zi budincile ei gătite la aburi. Aș sfârși prin a arăta ca o gogoasă enormă, ceea ce ne-ar face atât pe mine, cât și pe voi, ceilalți, să ne ieșim din minți.

— Dar de ce nu, dragă? E loc suficient pentru toți. Îți poți chema prietenele în vizită, știi bine că nu ne-ar deranja. Vrem să fii fericită, dragă. Și ai fi o companie excelentă pentru Marion. I-a fost atât de greu să rămână singură cu micuța Patricia de când a murit Charles. Sunt sigură că ar aprecia să te aibă aici.

Eva se plimba de colo până colo prin cameră, de la focul ce pocnea în sobă, până la bibliotecă și înapoi. „Nu suport să văd copilul. Pat e cu doar trei ani mai mică decât fetița mea. Și nu pot să-i explic. Nu-i pot mărturisi mamei că mai are o nepoată și că mi se rupe sufletul de fiecare dată când văd sau aud copii mici.”

Ceasul auriu de pe șemineu a bătut ora exactă. Era patru și se lăsa întunericul. Doamna Glazier avea să intre curând, împingând căruciorul cu ceai de parcă ar fi oferit o selecție de delicatese demne de o gustare la hotelul Ritz, când de fapt tot ce puteau oferi rațiile de după război era pâine prăjită cu margarină și o urmă de gem de mure. Evei îi lipseau deja pâinea gustoasă coaptă în Wildflecken și mesele copioase servite de NAAFI, în bazele armatei britanice din Germania, pe unde zăbovise înainte de a veni acasă.

— Dar vremurile s-au schimbat, mamă. Și eu m-am schimbat. Știi că, înainte de război, nu era neobișnuit ca femeile necăsătorite sau văduve să locuiască în continuare cu părinții, dar acum nu mi se mai pare în regulă. De la moartea lui Hugh am fost singură și m-am obișnuit să trăiesc pe cont propriu.

— Ei bine, dragă, tot ce pot spune e că eu am locuit cu familia până când m-am căsătorit, și nimănui nu i s-a părut deloc ciudat.

A înfipt acul în pânză și și-a scos ochelarii, uitându-se lung la fiica ei, ca și cum nu o mai recunoștea pe această femeie puternică și independentă care părăsise Anglia pe când era o simplă văduvă îndurerată.

— Asta a fost pe vremuri, mamă. Acum, femeile sunt mult mai independente. Trebuie să înțelegi că nu-și mai doresc să revină la statutul de casnice sau gospodine. În plus, în acest ultim război, femeile au făcut lucruri care în trecut ar fi fost de neimaginat pentru ele. Uite ce au reușit să facă. Au condus ambulanțe, au lucrat pământul precum fermierii, au devenit până și barcagii care livrau cărbune și bușteni, au fost tăietori de lemne.

— Da, dragă. Am auzit toate astea. Niște ocupații cam nepotrivite. Ca și hainele pe care le purtau. Am văzut câteva fete tăietori de lemne prin sat, un grup care chicotea de zor, îmbrăcate cu pantaloni complet nepotrivți pentru niște doamne. Ce se mai dădeau în spectacol! Le-a văzut toată lumea și tuturor li s-a părut șocant.

— O, mamă, n-ar trebui să fii consternată. Erau echipate pentru o muncă importantă. Cu toții am fost nevoiți să ne adaptăm, să știi. Și nu pot să revin la existența tihnită de aici pentru tot restul vieții. Poate că o voi face în cele din urmă, dar momentan am nevoie de provocări și de un țel.

— Și ce înseamnă asta, dragă?

— Mă înrolez în Serviciul Civil, a zis Eva și a observat sprâncenele subțiri și creionate ale mame arcuindu-se brusc. Nu, nu te îngrijora. „Nu e nimic care să te facă să-ți fie rușine cu mine. Nu vei ști niciodată ce te-ar face să-ți fie rușine. M-am asigurat de asta.” Voi lucra într-un birou din Londra. Va fi o slujbă sigură și stabilă, cu un salariu bun, și nu-mi va fi greu să-mi găsesc un apartament undeva.

— Dar ce vei face în... Serviciul Civil? a întrebat mama, subliniind ultimele două cuvinte, de parcă aveau un gust neplăcut.

— O, presupun că voi dactilografia și voi îndosaria documente. Cam asta am făcut în ultimii câțiva ani, așa că sunt obișnuită. Dar voi veni acasă în weekend, îți promit, a încredințat-o, îngenunchind în fața mamei și luând-o de mâini. Dacă voi locui la Londra, voi putea trece pe la Peter Jones ori de câte ori vrei. Ți-ar plăcea, nu-i așa?

— Ar fi grozav, dragă. Atunci nu va mai trebui să trimit pe nimeni după mățăsurile și stofele mele din lână. Nu mă mai pot duce atât de des în oraș acum, când tatăl tău nu se mai simte la fel de bine ca înainte, a adăugat, după care și-a scos o batistă delicată din mânecă și și-a tamponat ochii.

— Voi face tot ce pot pentru tine, mamă. La urma urmei, la ce sunt bune fiicele?

Kingsley

14 decembrie 1967

Dragul meu drag,

Ar trebui să fiu tristă, dar, în mod bizar, nu sunt câtuși de puțin. Am plâns puțin atunci când a murit mama și am reușit să mă arăt suficient de sobră la înmormântare, însă acum, după ce totul a luat sfârșit, sunt chiar mulțumită. Conacul Kingsley e numai al meu și mă pot bucura de el pe deplin.

Mama și cu mine ne-am tolerat destul de bine, dar ea nu m-a lăsat nicicând să uit că, în ochii ei, nu eram decât o văduvă tristă, o femeie nevoită să lucreze ca să-și câștige existența. Și cu fiecare aluzie constantă la persoana ta, dragul meu, de pildă „de-ar mai fi trăit Hugh” și „ar fi fost minunat să am mai mulți nepoți”, își tampona ochii și era atât de enervantă.

Din câte știa ea, nu avea decât o nepoată, pe fiica lui Charles, Pat, și nu se implica prea mult în viața ei, așa că nu înțeleg de ce i-ar fi plăcut să aibă mai multe. Știu că-și imagina că într-o bună zi mă voi recăsători,

dar cum te-aș putea înlocui, când tu ai fost singurul bărbat pe care aș fi în stare să-l iubesc vreodată?

Iar acum Kingsley e al meu. Acum nimeni nu-mi mai poate spune cum să mă bucur de splendorile lui. Din totdeauna mi-am imaginat că vom locui aici împreună, dar peste câțiva ani mă voi putea retrage cu o pensie frumoasă, plus ceea ce va considera statul că se cuvine să-mi ofere în plus, și atunci mă voi putea bucura de toate astea nestingherită; nu vreau o pensie extravagantă; nu vreau să mă dau în spectacol la bătrânețe, pornind în croaziere în jurul lumii, dansând cu echipajul plătit să-i complimenteze pe cei singuri. Nu îmi voi impune părerile în fața voluntarilor de bună credință din cadrul organizațiilor de caritate, a celor de la biserică sau din consiliul parohial, cum fac mulți alți pensionari, voi continua doar să cânt în corul bisericii, voi dona conserve la târgul organizat o dată pe lună și mă voi înscrie în clubul de grădinărit. Mă voi răsfăța, bucurându-mă de Kingsley și de grădinile lui. Vor fi mai mulți ghiocei, mai mult spânz, nemțșori și brumărele; voi deveni dependentă de horticultură.

Dar nu mi-am uitat nici promisiunea. Stephen încă trăiește, știu asta. A primit o distincție la începutul anului, una mai puțin importantă, dar chiar și așa, e o distincție nemeritată. Voi veghea și voi aștepta și sunt convinsă că într-o bună zi se va ivi ocazia de a-mi îndeplini promisiunea.

Așadar, momentan îți transmit toată dragostea mea, iubitul meu.

A ta veșnic iubitoare Evie,

xxx

PS: Te iubesc.

Partea a zecea

Privindu-te în ochi! (4, 6, 1, 5)

Doamna T-C, 30 noiembrie 2016

Ora de baie

Încearcă să nu se gândească la faptul că stă dezbrăcată în fața asistentelor de la cămin. Corpul ei odinioară athletic e acum zbârcit, redus la o masă de piele uscată și oase, acoperită de urme purpurii și de pete maronii, specifice bătrâneții. Cu toate acestea, pe abdomenul ei nu se vede nicio vergetură argintie; acelea au dispărut cu mult timp în urmă.

Își scoate cardiganul de lână și bluza albă de mătase, apoi încearcă să-și descheie nasturii de pe laterala fustei din tweed. Nu, e prea greu din cauza degetelor înțepenite de artrită. De acum va avea nevoie de ajutor și la asta.

— Mary, sunt gata, strigă ea.

Se sprijină pe cadru și se așază pe scaunul înalt din baie. Slavă Domnului că ocupă una dintre puținele camere de la Forest Lawns, adaptată nevoilor ei. Nu ar suporta să facă duș, să-și ude părul și să-și strice coafura între spălatul săptămânal și coafat.

Mary îngenunchează pe podea ca să-i scoată pantofii și ciorapii trei sferturi, din nailon. Evelyn ar prefera să poarte dresuri sau chiar ciorapi deasupra genunchiului, dar aceștia au devenit pur și simplu nepractici. Odată a încercat să poarte ciorapi cu manșetă elastică, „dresuri auto-susținute”

le numise vânzătoarea, dar nu stăteau lipiți pe coapsele ei subțiri și i se lăsau peste genunchi, făcând cute atunci când se ridica.

— Va trebui să o rugăm pe pedichiuristă să-ți mai facă o vizită, a zis Mary. Va veni marți.

Degetele de la picioarele lui Evelyn sunt ca niște gheare cu unghii groase și striate, dar mâinile ei, deși brăzdate de vene și vineții, încă au unghii ovale, lustruite și strălucitoare, așa cum o învățase mama cu mulți ani în urmă, când oja era considerată vulgară. Este unul dintre aspectele corpului care încă o încântă, alături de părul grizonant, cu buclele lui și buzele arcuite, mereu subliniate de rujul *Rebellious Rose* de la *Estée Lauder*.

— Punem spumant de lavandă sau de bujori astăzi? o întreabă Mary, ținând în mână, deasupra căzii, două sticle de gel spumant.

— O, cred că mi-ar plăcea să-l încerc pe cel nou, de lăcrămioare. Știi, îmi amintește de tinerețe, când purtam *Muguet*. Ce aromă deosebită! *Muguet des Bois*... Hugh, soțul meu, o adora.

— Atunci, îl folosim pe acela. O să miroși pe dată a grădină în plină primăvară, nu-i așa?

Și Mary întinde mâna s-o ajute pe Evelyn să se ridice, în timp ce ea lasă să-i alunece și ultimele haine de pe trupul fragil, apoi o îndeamnă să se așeze pe scăunelul special de baie, cu un prosop înfășurat în jurul umerilor, ca să-i țină de cald până când se va umple cada. Evelyn ar prefera să facă baie imediat după micul dejun sau chiar înainte de culcare, dar la cămin orele de baie trebuie programate în funcție de disponibilitatea personalului, nu de preferințele pacienților, așa că baia ei are loc exact înaintea mesei de prânz. „Dar

atunci voi fi curată, voi mirosi frumos și voi fi bine hrănită, ca să-mi pot primi musafirii la amiază. După prânz, voi trage un pui de somn și mă voi trezi revigorată, ca să-mi înfrunt inchizitorii. Acum, aștept cu nerăbdare. Mă vor interoga, dar nu va fi la fel ca la interviurile acelea îngrozitoare la care am asistat cu ani în urmă, în cadrul cărora prizonierii erau intimidați și bătuți; eu voi deține controlul, nu ei.”

În timp ce apa curge, făcând o spumă parfumată, Mary se asigură de mai multe ori că nu e nici prea fierbinte, nici prea rece.

— Cândva îmi plăcea să înot în apă rece, zice Evelyn.

— Nu pot să cred!

— O, da. Se credea că e un lucru bun. Ni se spunea că, dacă ne prind germanii, ne-ar putea face dușuri reci ca gheața, prin urmare ne-am obișnuit cu toții, pentru orice eventualitate. Dar asta e ca în Bucle Aurii, adaugă Evelyn.

— Care bucle? întreabă Mary peste zgomotul apei curgânde.

— *Bucle Aurii și cei trei urși*. Știi, dragă, un bol cu terci era prea fierbinte, altul era prea rece și unul era așa cum trebuie, la temperatura apei de baie.

— Mereu mă faci să râd, zice Mary dând din cap și îi întinde lui Evelyn o cârpă curată din bumbac. Gata, acum cada e destul de plină. Eu te spăl pe spate, iar tu, pe restul corpului, adaugă, apoi, umflându-și obrazii, continuă: Și totuși e prea cald în camera asta după gustul meu. Poate că pentru tine e numai bine, dar eu, una, transpir ca un porc.

— Îmi pare rău, dragă. Asta e partea proastă atunci când trebuie să aștepți să se umple cada. Dar acum mi-e cald și bine, ce-ar fi să deschizi ușa o clipă? Să intre puțin aer proaspăt?

Mary deschide ușa și-și face vânt cu un prosop uscat.

— Pfiu! Așa e mai bine. Și acum, hai să te spălăm!

Cele două femei masează în liniște. Mary bagă mâna în apă, ca s-o frece pe Evelyn pe labele picioarelor și s-o săpu-nească pe coapse.

— Când te uiți la mine, n-ai zice că am fost o mare jucătoare de cricket la viața mea, nu-i așa?

— Fugi de-aici, doamnă T-C! exclamă Mary râzând. În curând o să-mi spui că ai jucat și fotbal.

— Jucam cricket cu fratele meu, Charles. Era un jucător extrem de rapid.

— Noi am făcut oină la școală, spune Mary.

— Doamne! N-am mai jucat oină... o, de pe vremea războiului. Nu aveam niciun set de cricket la noi pe atunci, așa că încropeam jocuri de oină. A trebuit să ne descurcăm cu o minge veche de tenis și o coadă de mătură. Ce amuzant era!

— Unde se întâmpla asta?

— În Camberley, în timpul antrenamentelor. Eram doar fete tinere, unele ieșite direct de pe băncile școlii. Cred că eu eram cea mai mare. Pe atunci eram deja văduvă, așa încât presupun că mă comportam ca o mamă față de cele mai tinere, zice Evelyn, apoi râde, în timp ce-și stoarce prosopul. Ce vervă aveau toate fetele alea!

— Pun pariu că erai o figură, nu-i așa? Probabil cea mai rea dintre toate.

— Nu știu la ce te referi, Mary. M-am comportat exemplar. Trebuia să fiu un model pentru fetele mai tinere. Atât de tinere, unele, adolescente.

— Fugi de-aici! Pariez că vă dădeau târcoale destui tineri frumoși, eleganți în uniformele lor militare. Am auzit cu toții poveștile.

— Ei bine, e adevărat că am întâlnit niște piloți drăguți ceva mai târziu. În special polonezii erau fermecători și chipeși. Ne spuneau povești extraordinare despre cum fugiseră din Polonia și ajunseseră aici. Unii dintre ei merseseră pe jos tocmai până în Franța. Imaginează-ți! Uluitor, nu crezi?

— Măi să fie, doamnă T-C! Să traversezi pe jos toată Europa! Eu obolesc numai plimbându-mă prin Guildford în ziua mea liberă.

— Erau bărbați dârji. Și, în călătoria lor, mulți dintre ei au traversat Alpii pe schiuri. Evelyn a tăcut o clipă. Și eu am schiat puțin în Germania, după război. *Skilaufen*, îi spuneam.

— Cred că a fost grozav. Cu toți munții aceia înzăpeziți și peisajul minunat, nu-i așa?

— A fost foarte interesant, îi răspunde Evelyn. Și, după o scurtă pauză, adaugă: O perioadă pe care nu o voi putea uita niciodată.

Doamna T-C, 30 noiembrie 2016

Adevărul

— După-amiază am musafiri, Mary. Aș vrea să-i primesc singură, în bibliotecă, așa că ai putea să te asiguri că nu suntem deranjați?

Evelyn își târăște picioarele de-a lungul covorului cu model închis la culoare din hol și se oprește în fața oglinzii cu ramă aurie de pe perete. Își aranjează părul și își studiază reflexia, asigurându-se că nu i-a rămas niciun pic de spanac între dinți și că nu i s-a întins rujul. Nu are rost să se fardeze și să se coafeze, nu-i așa? Știe că nu-i mai impresionează pe bărbați de ani întregi, și cu toate astea vrea să pară bine îngrijită. Înaitează târșându-și picioarele și se așază, așteptându-și musafirii în bibliotecă ai cărei pereți sunt căptușiți de cărți, așteptând zgomot de glasuri și neauzind decât ticăitul constant al ceasului de pe cămin, ecou al inimii ei.

— Au sosit, doamnă T-C, anunță Mary cu voce tare, invitându-i înăuntru pe Pat și pe inspectorul Williams. Doriți să vă aduc un ceai și niște prăjituri?

Ambii musafiri par că-și doresc mai degrabă să fugă, fără să fi mâncat sau să fi băut ceva, însă Evelyn răspunde:

— Ar fi minunat, Mary. Și poate că azi mai ai și niște plăcintele cu fructe pentru noi?

— Nu stăm mult, mătușă. Știi bine că nu e o vizită de curtoazie, adaugă Pat, scuturându-și umerii și scoțându-și impermeabilul murdar.

— Nu, dragă. Dar tot îmi place să-mi primesc oaspeții cum se cuvine, explică Evelyn, zâmbindu-le. Vă rog să luați loc, îi invită, clătinând din cap supărată.

— Înțeleg că ați vrut să ne vedem, doamnă T-C, începe inspectorul. V-ați amintit ceva, presupun?

— Da, așa e, admite Evelyn, scotocind prin geantă. Să vedem, unde am pus-o?

Ridică privirea și o surprinde pe Pat dându-și ochii peste cap. Poate ar fi amuzant să-i tachineze puțin. Nu prea mult, doar câteva minute. Ar fi păcat să irosească ocazia, fiindcă probabil va fi ultima dată când va mai putea juca acest joc.

— Sunt sigură că acum o clipă era aici.

Golește alene conținutul poșetei, scoțând obiectele unul câte unul. Un stilou, două creioane proaspăt ascuțite, un fard de obraz, un ruj, o batistă curată, un pachet de șervețele și un portofel. Apoi scormonește mai adânc și scoate un jurnal negru, subțire și o ascuțitoare. Se uită la Pat și flutură batista spre ea, zicând:

— Ar fi bine s-o iei, dragă. Știu că nu ai niciodată o batistă curată la tine.

Pat pufnește, și cu toate astea apucă batista albă, dante-lată și se așază, strângând-o între degete.

— Sper că îți amintești unde ți-ai notat această informație vitală. Ar fi bine ca astăzi să nu te joci cu noi și să ne faci să pierdem vremea. Suntem prea ocupați pentru asta.

Inspectorul Williams se apleacă în față, sprijinindu-și brațele pe genunchi, și îi spune cu voce joasă:

— Vreți să-mi povestiți ce credeți că v-ați amintit?

Evelyn își răsfoiește agenda, apoi dă paginile una câte una.

— O, da. Aici! zice ea. Stephen Robinson.

— Așa e. Vă întrebasesm despre colonelul Robinson. Vă amintiți dacă l-ați reîntâlnit de-a lungul anilor?

— Cred că da.

— Și mi-ați putea spune când anume?

— Nu sunt sigură când a fost. E important, domnule inspector?

— Ar putea fi. Dar ce-ar fi să-mi povestiți totuși ce v-ați amintit, o îndeamnă el zâmbind.

E un tânăr atât de chipeș. Lui Evelyn i se pare deosebit de plăcut și de înțelegător, în comparație cu Pat. Nu ar deranja-o să mai petreacă ceva timp cu el, dar la un moment dat jocul trebuie să ia sfârșit.

Evelyn își coboară privirea spre pagina de jurnal. E aproape în întregime albă; nu scrie niciun cuvânt, cu excepția literelor SR. Dar nici nu avea nevoie să-și noteze nimic, fiindcă își amintește totul cu precizie. Ridică privirea și zâmbește.

— Da, vă voi spune ce mi-am amintit. Parcă ziceați că a dispărut cu mult timp în urmă și că nimeni nu știe ce s-a întâmplat cu el.

— Așa e. Asta v-am spus când ne-am întâlnit ultima dată. De atunci nu a mai fost văzut niciodată. Bănuim că a plecat de acasă pe la începutul anului 1986 și a dispărut. Nu s-a mai auzit nimic de el și nu l-a mai văzut nimeni.

— Ei bine, eu știu ce s-a întâmplat.

Evelyn dă drumul jurnalului înapoi în geantă, în care mai introduce, pe rând, și alte câteva obiecte, așezându-l intenționat pe fiecare în compartimentul lui, străduindu-se să bage și creioanele în buzunărașul îngust. O aude pe Pat oftând teatral, dar nu reacționează nicicum.

— Chiar așa? Și ai de gând să-mi spui ce știi?

Evelyn termină de împachetat lucrurile, își închide geanta cu un clanc al încuietorii, apoi zâmbeste, ca și cum ar fi pe punctul de a le face o surpriză grozavă.

— Pentru că ați fost atât de amabili și de răbdători, o să vă spun. Vedeți, îmi amintesc foarte limpede cele întâmplate. Nici nu aș avea cum să uit. Se oprește o clipă, după care reia: Eu l-am omorât.

Detectivul și Pat fac ochii mari, apoi nepoata ei spune:

— Haide, mătușă! Acum chiar că ești ridicolă, adaugă, apoi se întoarce spre însoțitorul ei. Ne joacă pe degete. Știam eu că e o pierdere de timp.

Dar inspectorul Williams ridică o mână, cerându-i astfel să tacă, și zice:

— Ce vă face să spuneți asta? De ce credeți că dumneavoastră l-ați omorât, doamnă T-C?

— Fiindcă îmi amintesc că am făcut-o. Îmi amintesc extrem de bine.

— Sunteți sigură? Gândiți-vă bine înainte să răspundeți.

— O, sunt extrem de sigură, inspectore. Îmi amintesc totul de parcă ar fi fost ieri.

— Vreți să spuneți că a fost un accident și că l-ați împușcat cu una dintre armele pe care le aveți în valizele acelea?

— O, nu, nicidecum. A fost un gest deliberat. Sunt un trăgător foarte bun.

— Atunci, povestiți-mi cum s-a întâmplat.

Zâmbetul îi pierise și luase o mină serioasă. Pat se încruntă, țâțâind în barbă.

— A meritat-o. Nu era un om bun, indiferent ce ar crede lumea. A fost responsabil de moartea multor oameni nevinovați, inclusiv a iubitului meu soț, așa că l-am împușcat.

Pat icnește și-și duce mâna la gură, apoi exclamă:

— Lucrurile ne scapă de sub control! E o bătrână de nouăzeci de ani. Habar nu are despre ce vorbește.

Dar inspectorul Williams îi face un semn discret cu mâna, cerându-i din nou să tacă.

— Și vă amintiți când ați făcut-o?

— O, nu mai țin minte exact. A fost cu ani și ani în urmă.

— Și unde s-a petrecut această crimă?

— La Kingsley, răspunde Evelyn și o aude pe Pat icnind încă o dată. Am lăsat cadavrul în pădurea de la Kingsley, dar mă îndoiesc că veți mai găsi ceva acolo acum. S-a petrecut cu foarte mult timp îi urmă.

În clipa aceea, inspectorul se sprijină de spătarul scaunului. Scoate un dosar din servietă și îi arată lui Evelyn pozele cu puloverul și pantalonii pe care i le arătase anterior.

— Moartea colonelului Robinson are vreo legătură cu petele de sânge descoperite pe aceste haine, doamnă? Au fost găsite în valiza din casa dumneavoastră. Acesta ar putea fi sângele lui Stephen Robinson? adaugă el, indicând petele rotunde din fotografii.

Evelyn râde.

— O, Doamne, nu! Acela nu e sângele lui. E al cu totul altei persoane, din urmă cu mulți, foarte mulți ani. O, nu. De data asta am fost mult mai atentă.

— De data asta?

— A doua oară. Când a trebuit să mă ocup de nemernicul ăla de colonel.

În spate ei, Pat bolborosește întruna. O aude limpede.

— Și prima dată?

— O, atunci n-a fost cu premeditare. S-a întâmplat, pur și simplu.

Inspectorul o privește încruntat.

— Înțeleg. Așadar, vreți să spuneți că ați nu ați ucis doar o dată? Să înțeleg că ați comis două crime?

— Da. Doar acestea două. Vedeți dumneavoastră, am fost antrenată să ucid. Toate am fost.

Pat se ridică.

— Ajunge! Eu nu mai ascult asemenea prostii! Și-a pierdut mințile în cele din urmă. Nu vedeți că debitează numai tâmpenii?

— E adevărat, dragă. Este adevărul și numai adevărul.

Evelyn rostește această afirmație râzând și amintindu-și nenumăratele scene dramatice din tribunale, pe care le văzuse în filme și la televizor, de-a lungul vieții.

În clipa aceea, Mary deschide ușa camerei de zi și intră cu spatele, aducând o tavă încărcată, care zdrăngăne în timp ce ea străbate încăperea, spunând:

— Nu mai avem plăcintă cu fructe, dar am găsit niște biscuiți delicioși.

— Ce drăguț, Mary! exclamă Evelyn. M-a cam luat foamea de la atâta vorbit.

Pat și inspectorul se ridică și se retrag într-un colț al camerei, discutând în șoaptă. Evelyn nu distinge tot ce spun printre zdrăngăniturile ceștilor pe care le pregătește Mary, însă o aude pe Pat zicând:

— Dar proprietatea va fi scoasă la vânzare la începutul anului viitor. Nu-mi permit una ca asta.

Iar el îi răspunde:

— Nu vă faceți griji încă. E nevoie de mulți oameni ca să scotocești pădurea aceea. Îmi va trebui un motiv întemeiat ca s-o facem.

Evelyn ia un biscuit și își spune că de data asta îl va înmuia în ceașcă. Numai de data asta. Pentru a sărbători.

Partea a unsprezecea

Ține-ți gura, altfel te vor da de gol (4, 4, 9)

5 decembrie 2016

Am înnebunit?

Dragul meu drag,

Cred că și ție ți s-ar părea amuzant. M-am distrat de minune punând în scenă micile mele jocuri cu Pat și cu polițistul acela drăguț, iar acum am ocazia să mai încerc unul. Timpul petrecut în minunatul azil ar fi fost destul de plictisitor, dacă n-aș fi creat această diversivune. Mai ții minte că, atunci când veneai în permisie, ne plăcea să jucăm șarade? Acesta a fost un joc lung de șarade, o îndelungată petrecere de Crăciun.

Iar acum am senzația că toți încep să creadă că am înnebunit, așa că, dacă mai arunc zarurile o dată, cred că voi reuși să-i conving că am mintea praf, și atunci nu vor mai crede nimic din ce le voi spune.

Dar nu le voi mărturisi niciodată totul. Nu le voi mărturisi că încă îți compun scrisori în minte și nu le

voi spune nicicând despre Liese, micuța și draga mea
Liese. Va fi micul nostru secret.

Noapte bună, dragul meu, și pe curând.

Cu toată dragostea,

A ta Evie, xxx

PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 10 decembrie 2016

Foc, foc

Evelyn se uită lung la fotografia alb-negru a fetei. Suprafața ei e crăpată și îndoită, după miile de dăți în care a ținut-o în mână și a sărutat-o. Luciul vopselei s-a șters de la miile de sărutări, dacă nu mai multe, dar ea continuă să privească fața zâmbitoare, surprinsă într-un moment de fericire, cu mulți ani în urmă.

— La revedere, draga mea, șoptește ea. A sosit timpul. Acum trebuie să te las să pleci. Îmi pare rău, dar nu te voi uita niciodată. Întotdeauna îți voi vedea chipul atunci când voi închide ochii, zice Evelyn, urmărind cu vârful degetului trăsăturile copilei: părul blond, strâns în codițe, obraji cu gropițe, gura frumoasă. Nu suport gândul că Pat te-ar putea găsi când eu nu voi mai fi. Te-ar recunoaște după poza din cutia de biscuiți, apoi ar pune întrebări, ar gândi lucruri tulburătoare și ar trage concluzii îngrijorătoare. Nu. E mai bine așa.

Apoi Evelyn ridică fotografia deasupra coșului metalic de gunoi și aprinde un chibrit. Lasă flacăra să lingă colțul micului instantaneu, pe care îl privește luând foc și arzând. Apoi, în timp ce fotografia se ondulează, îi dă drumul printre plicuri mototolite, șervețele folosite și bucăți de vată care izbucnesc în flăcări. Iar printre resturi se află și evaluarea

de asigurare ruptă în bucăți, pe care Pat o găsisse la Kingsley și care purta scrisul lui de mână incriminator. În timp ce focul licărește și fumul se ridică, Evelyn se retrage ușor și se așază în fotoliu. Vor veni în curând: detectorul de fum îi va alerta. Evelyn râde în sinea ei. Își amintește accesele de ne-bunie ale doamnei Rochester, din romanul *Jane Eyre*.

Bipăitul e înlocuit de un sunet prelung, iar în câteva secunde, toate alarmele din cămin încep să urle îngrozitor. Peste doar câteva minute aude pași grăbiți pe coridor, țipete confuze și ciocănituri înnebunite la ușile din apropiere, și în cele din urmă Mary dă buzna în cameră și aprinde lumina:

— Pentru Dumnezeu, doamnă T-C! S-a declanșat alarma! Trebuie să vă scoatem imediat de aici.

O apucă pe Evelyn de cot și o ajută să se ridice din fotoliu, conducând-o spre cadru.

— E în regulă, dragă. Nu e cine știe ce incendiu. Nu e un pericol real.

— Bineînțeles că e un incendiu. Alarma urlă ca apucată. E fum și aici, în camera dumneavoastră. Veniți, trebuie să vă scot din cămin în siguranță.

— Nu, dragă, nu e un incendiu adevărat. Ardeam și eu câteva gunoaie.

Mary se uită în coșul metalic de gunoi. Flăcările s-au stins, dar cenușa încă mocnește.

— O, Doamne! Nu puteți face așa ceva aici! O să ardem de vii în paturile noastre, o dojenește ea.

Apucă apoi coșul de gunoi și fuge în baie, unde Evelyn o aude dând drumul la robinet, după care apa țâșnește, stropind în jur.

— Nu e nevoie să faci asta, dragă. Focul s-a stins.

Mary scoate capul pe ușă.

— Trebuie să mă asigur. Puteați să dați foc căminului. Ce urmează în continuare, doamnă T-C?

Deschide fereastra dormitorului și agită perdelele până când e convinsă că a ieșit tot fumul, apoi părăsește camera. Evelyn o aude strigând pe culoar:

— E în regulă. Doamna T-C a făcut un mic foc de tabără aici, dar nu sunt pagube. Acum, toată lumea la culcare!

Se întoarce și o ajută pe Evelyn să se urce în pat, după care închide fereastra.

— N-a fost o mișcare prea inteligentă, nu-i așa? Va trebui să discutăm puțin despre asta dimineață.

Scrutează încăperea și observă cutia cu chibrituri rămasă la vedere pe măsuta de toaletă, alături de sticla de parfum, cu capac argintiu, care îi aparținuse mamei ei. Bagă cutia de chibrituri în buzunarul de la tunică și spune:

— Pe acestea le iau eu momentan, dacă nu vă supărați. N-am vrea să vă mai jucați cu focul în seara asta, bine?

Evelyn închide ochii, în timp ce Mary stinge lumina și închide ușa. Aude pași grăbiți pe coridor, alte uși trântindu-se, personalul rostind vorbe liniștitoare și zgomotele celorlalți pacienți care se pregătesc de culcare. Știe ce se va întâmpla dimineață. Conducerea va organiza o ședință. Vor chema medicul, se va aduna comisia de evaluare neurologică, o vor interoga pe Evelyn și vor da verdictul.

Dacă intuiește bine, vor decide că atât comportamentul, cât și memoria i-au fost afectate, ceea ce înseamnă că dă semne clare de demență. În continuare se vor consulta cu Pat, care le va confirma diagnosticul, relatându-le întâlnirile lor recente și „comportamentul ridicol” al lui Evelyn. După

aceea, Pat îl va contacta pe inspectorul Williams, care... ce? Îi va pune întrebări suplimentare? Ei? Un martor pe care nu te poți bizui? O va aresta? Ar fi amuzant. L-ar putea tachina și mai mult, pretinzând că a uitat că-și mărturisise crimele. I-ar putea spune că așteaptă un răspuns la o scrisoare adresată soțului ei și nu-i așa că poșta e groaznică zilele astea? Sau ar putea pretinde că pleacă de la acest hotel și că refuză să plătească factura, fiindcă serviciile nu mai sunt ce erau odinioară. O, te rog să aduci cătușele, domnule polițist! Am fost fetiță rea astăzi. Chicotește în sinea ei și, încetul cu încetul, adoarme.

14 decembrie 2016

Dragul meu drag,

De data asta chiar că am făcut-o. Focul a fost o lovitură de maestru, pe lângă faptul că mi-a rezolvat un mic motiv de îngrijorare. Nu mi-au spus-o pe cale oficială, desigur, doar i-am auzit discutând, dar știu că în curând va avea loc o evaluare neurologică. Pat nu a mai venit decât o singură dată de la incendiu și a rămas mai puțin de cinci minute cu mine. Practic mi-a aruncat creioanele și pudra de talc pe care i le cerusem, după care și-a petrecut restul timpului în biroul directoarei. Mă simt oarecum vinovată, deoarece știu că probabil e foarte ocupată cu propriile pregătiri de Crăciun, dar, sincer, nu am cum să planific povestea asta. Dacă detectivul acela drăguț n-ar fi fost atât de insistent, aș fi putut să aștept până după Crăciun. Ar fi fost mult mai convenabil pentru toată lumea, sunt convinsă. Dar asta e situația. Așa a fost să fie.

Ne vom revedea curând, dragul meu.

Cu toată dragostea, pentru totdeauna,

A ta Evie xxx

PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 19 decembrie 2016

Mai întreabă-mă ceva

Sunt doi, și Pat împreună cu ei. Cu toții se uită lung la ea, provocând-o să-și amintească. „Ce amuzant!” își spune Evelyn. E atât de ușor să-i păcălească.

Se află într-o sală de ședințe goală a căminului, sub luminile albe, puternice, reminiscențe ale centrului de interogatoriu, își amintește Evelyn. Ea și Pat stau de o parte a mesei, cei doi specialiști de cealaltă, cu dosare și agende înșirate între ei. Pare un interviu de angajare important sau o audiență pentru un rol central într-un film marcant, și încă unul pe care ea trebuie să-l obțină. E imperios necesar să-i convingă că mintea îi e afectată și că memoria nu-i mai funcționează.

Primele câteva întrebări sunt mult prea ușoare. Nu se interesează despre incendiu, ci pun întrebări de tipul: În ce dată suntem azi? Câți ani aveți? Ce ați mâncat la micul dejun? Cine e prim-ministru? Dar apoi totul devine mult mai distractiv.

— Acum, vă voi arăta câteva cărți, spune evaluatoarea, o femeie supraponderală, cu păr sârmos, grizonant, care arată de parcă ar fi pe punctul de a-și pierde ea însăși memoria. Întinde un șir de cărți pe masă, în fața lui Evelyn, ca și cum ar împărți niște cărți de joc la o partidă de poker.

— Aș vrea să le priviți pe fiecare în parte. Nu vă grăbiți. Apoi vă voi ruga să le citiți cu voce tare.

Evelyn se uită la cele patru cărți. Pe fiecare e tipărit câte un cuvânt, cu litere mari – „farfurioară”, „domino”, „felicitare” și „școală”. Le citește și decide să le rostească pe un ton tremurat, convenabil fragil, menit să denote anxietate și nesiguranță, calitățile pe care le consideră cele mai potrivite pentru rolul pe care speră că i-l vor acorda.

Va fi mult prea ușor. Evelyn a avut dintotdeauna o memorie bună și, cu ani în urmă, în timpul programelor de pregătire, cu toții făceau exerciții de îmbunătățire a memoriei, care să-i ajute să rețină informații vitale. Până de curând se asigurase că-și exersează memoria prin exerciții regulate. Când traversează greoi spațiile publice de la Forest Lawns, observă câte broșuri se află pe masa din hol, dacă există postere noi la avizier, care bibelouri cu păstori sau păstorite sunt ușor deplasate pe polița șemineului și câte fotografii înrămate au rămas strâmbe pe perete după ce menajerele au terminat de șters praful. Se strecoară pe culoare spre camerele pacienților, memorând numele și numărul camerelor. E vigilentă, mintea ei înregistrează totul și aproape că-și dorește să fi primit un test mai complicat, care să-i demonstreze abilitățile, și totuși își joacă rolul, holbându-se la cuvinte.

Evaluatoarea îi zâmbește. Atinge prima carte și îi spune:

— Îmi puteți spune în ce categorie ați introduce acest cuvânt?

Evelyn îi întoarce zâmbetul, zicându-și: „Ce întrebare stupidă!” Femeia i-a indicat cuvântul „farfurioară”. Dacă Evelyn nu și-ar dori s-o păcălească, i-ar spune că e un substantiv comun, desigur. Asta ar pune-o în încurcătură. Probabil că

nu știe diferența dintre un substantiv comun și unul propriu. Probabil că se așteaptă ca Evelyn să spună „recipient de lut sau de porțelan”. În schimb, Evelyn întreabă:

— Servim ceaiul curând?

Femeia nu mai zâmbește. În loc de asta, îi arată din nou:

— Dar acesta?

Cuvântul indicat este „domino”.

Evelyn clatină din cap. Femeia trece mai departe, la celelalte cuvinte, și la fiecare dintre ele pacienta îi oferă un răspuns confuz. Atunci, evaluatoarea spune:

— Vă dau un indiciu. Care dintre acestea reprezintă un joc?

Lui Evelyn îi vine să râdă, dar inspiră adânc, ca să-și păstreze o mină serioasă. „Dar acesta e jocul. E un joc minunat. Îl joc de săptămâni întregi și se pare că-l voi câștiga.”

— O, nu știi, zice și procedează la fel cu toate cele patru cuvinte.

Spune că „felicitare” este un gard, iar cuvântul „școală” este acolo unde te duci la doctor și pretinde că habar nu are la ce servește o farfurioară.

Apoi femeia zice că o va ruga să-și amintească aceste cuvinte peste câteva minute, după care întoarce cărțile cu fața în jos pe masă. Evelyn se abține cu greu să nu râdă. Joacă adesea Solitaire în camera ei, cu un pachet întreg de cărți, prin urmare patru cărți nu reprezintă câtuși de puțin o provocare.

În continuare i se cere să pronunțe pe litere, de la coadă la cap, cuvântul „lume”. Evelyn are o ortografie excelentă, pe care și-o perfecționează zilnic, cu ajutorul cuvintelor încrucișate, dar reușește să se împotmolească și bolborosește „E-L-M?”.

— Ați putea să numărați descrescător de la douăzeci, vă rog?

Din nou, Evelyn își mușcă buza ca să-și mențină calmul, apoi sare de la douăzeci la zece, după care la cinci. Merge destul de bine. Trebuie ca evaluatorii să se fi convins deja că i s-a diminuat capacitatea mentală.

Așadar, atunci când femeia îi cere să-și amintească ce cuvinte erau tipărite pe cartonașe, cu o deosebită plăcere, se uită la ea absentă și spune:

— Care cartonașe?

O aude pe Pat oftând, ceea ce e foarte iritant. „Aș vrea să văd cum va sta ea cu memoria la nouăzeci și cinci de ani. Jalnic, pun prinsoare. La cât alcool consumă acasă. Știu că bea, se citește pe tenul ei marmorat; nici pe departe la fel de sănătos cum era al meu la vârsta ei.”

Evelyn observă privirea pe care o schimbă cele trei persoane care se află împreună cu ea în cameră și știe că a dat un spectacol demn de a fi premiat. Probabil că până acum primea rolul de ducesă dementă sau de marchiză nebună. Evaluatoarea își completează formularele, iar doctorul se înclină spre Pat, care clatină din cap cu o mină obosită. Evelyn le studiază chipurile. „Ar trebui să aplaude și să-mi ceară să fac o plecăciune. Nu e simplu să te pretinzi a fi ceva ce nu ești.”

Și atunci decide să le ofere tuturor ceva care să le anime dimineța. Se ridică cu greu în picioare, sprijinindu-se de masă, apoi mătură cu mâna cărțile, împrăștiindu-le pe covorul cu model în culori închise.

— Nu pot sta aici toată ziua. Eu plec acasă, izbucnește ea. Trebuie să prind autobuzul.

Se întoarce, sprijinindu-se de spătarul scaunului, și e cât pe ce să răstoarne și o carafă cu apă așezată pe masă, când Pat o apucă ferm de braț; cam ferm, după părerea lui Evelyn.

— Încă nu am terminat aici, îi spune cu o voce aspră. Stai jos!

— Dar mă faceți să întârzii la cafea. Am promis că mă duc să organizez *beetle drive*¹, așa că trebuie să plec acum.

— Nu, mătușă. Rămânem aici, o contrazice Pat, așezându-o la loc, pe scaunul ei. Doctorul nu a terminat de discutat cu tine.

Evelyn decide că noul său rol merită o ultimă înfloritură.

— Sunteți liberi, zice, fluturând imperios din mână, gest pe care îl sesizase deseori la mama ei atunci când era nemulțumită de lucrul unei menajere sau al unui grădinar. Vă rog să plecați cu toții. Mă faceți să pierd vremea. Sunt o femeie foarte ocupată, să știți.

Pat le cere scuze din priviri celor doi specialiști care încearcă să-și completeze fișele de observație.

— Poate ar trebui să mă duc să văd dacă ne aduce cineva o cafea și niște biscuiți. De obicei, o gustare o liniștește puțin.

— Eu vreau rulou cu smochine! strigă Evelyn. Știi cât de mult îmi plac rulourile cu smochine. Nu-i lăsa să te păcălească, oferindu-ți biscuiți Garibaldi.

---

¹ *Beetle drive* – joc de societate britanic, în care concurenții trebuie să deseneze un gândăcel, conform numerelor date cu zarul, dintre care fiecare reprezintă o anumită parte a corpului insectei (n. tr.).

23 decembrie 2016

Dragul meu,

Nu vei mai avea mult de așteptat, iubitul meu. Acum mă supraveghează îndeaproape, dar nu te teme, căci curând voi evada. Aici, lumea nu mai vorbește decât despre Crăciun, așa că momentan aproape au uitat de mine, dar știu că nu va dura mult. Am plănuit cum voi ajunge la tine și nu mai e mult de-acum, dar s-ar putea să nu am prea multe ocazii, așa că trebuie să vin cât încă mai pot.

Ieri mi-au pus o grămadă de întrebări și îți mărturisesc că a fost foarte amuzant. Nici nu bănuiam că va fi atât de ușor, și nicidecum provocator. Mi-au cerut să mă uit câteva minute la niște cuvinte scrise pe niște hârtii, cărora le spuneam „cartonașe”, și să încerc să mi le amintesc cinci minute mai târziu. Sămăna cu jocurile de salon pe care le jucam la Kingsley cu ani în urmă. Mai ții minte ce bun erai la șarade și la Gin Rummy, nu-i așa, dragul meu? Și, desigur, mi-am amintit fiecare cuvânt, dar a trebuit să mă prefac că nu pot, după care le-am zis că vreau să mă duc acasă. Sinceră să fiu, nu știu cum m-am abținut să nu râd.

De asemenea, le-am spus că prim-ministrul se numește Harold Wilson, că nu am luat micul dejun (era

pe la jumătatea dimineții atunci și, de fapt, mâncasem un minunat ou poșat pe pâine în camera mea), iar apoi m-am prefăcut că nu o mai recunosc pe Pat și am întrebat-o dacă se poate duce să o cheme pe doamna Glazier, ca să planificăm împreună meniul săptămânii. Presupun că asta a cam supărat-o, dar, știi, nu m-a deranjat câtuși de puțin s-o fac, fiindcă nu m-a ajutat deloc cu ocazia ultimei vizite la dragul meu Kingsley. I-am observat supărarea și confuzia, dar asta nu m-a împiedicat.

Au fost multe alte întrebări la care aș fi putut să răspund, dar deja devenise plictisitor, așa că m-am hotărât să nu le mai ofer niciun răspuns, am făcut puțin tărăboi și am insistat că trebuie să plec. Pat s-a dus să aducă niște cafea, iar eu i-am cerut rulouri cu smochine și, când s-a întors cu biscuiții Garibaldi, am mai făcut o scenă. M-am cam săturat de biscuiții de Crăciun și de plăcinta cu fructe pe care ne-o tot dau aici, așa că nu mi se pare deloc deplasat să mai cer și altceva.

O, dragul meu drag, uite cum mai trăncănesc despre niște biscuiți! Nu vom face asta când ne vom reîntâlni, îți promit. Dar te va amuza să afli că am încheiat întâlnirea cu un cântecel. Cel amuzant, al lui George Formby, despre cum îți vine uneori să-ți omori soția! *She's Never Been Seen Since Then*, cred că se numește. Nu mi-am mai amintit toate versurile, însă mi s-a părut o melodie potrivită în acel context. Ce m-am distrat!

Așadar, deocamdată îți spun la revedere, dragul meu. Ne vom revedea foarte curând.

Cu toată dragostea,

A ta Evie xxx

PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 24 decembrie 2016

Dă-mi luna de pe cer

Evelyn se trezește în creierii nopții, cu ceasul deșteptător târâindu-i la ureche. Și-a îngăduit un somn de trei ore, ca să fie odihnită și vigilentă pentru ceea ce avea să facă în continuare.

E liniște pretutindeni după tumultul zilei. Rudele grijulii au venit în vizită înainte de a pleca la propriile petreceri de Crăciun, iar îngrijitoarele întotdeauna răbdătoare le-au alinat suferința celor rămași în urmă. Momentan, personalul de la cămin e cu gândul la colinde și artificii, însă după Anul Nou își vor aminti că are mințile rătăcite. Când se vor sfârși sărbătorile, vor verifica sistemele de siguranță, o vor muta în aripa destinată celor care suferă de demență, unde ușile sunt încuiate în permanență și pacienții sunt supravegheați îndeaproape, iar ea nu va mai fi niciodată liberă.

Înainte să se trezească, a avut un vis, în care o voce o striga: „Evie, Evie, vino la mine! Am nevoie de tine.”

E sigură că Hugh o chema; avea o voce limpede și stăruitoare. Nu așa și-l amintea ea vorbindu-i cu ani în urmă, dar era, cu siguranță, vocea lui. Părea abătut, de parcă avea cu adevărat nevoie de ajutorul ei.

Apasă pe butonul care ridică patul, ca să se poată sălta în capul oaselor, apoi aprinde lampa de pe noptieră. În cămin

e liniște. Niciun pacient nu strigă, nu solicită ajutor, nu se aude niciun zgomot ușor de pași pe culoar în noaptea asta și nicio alarmă nu se va declanșa până la ivirea zorilor.

Afară, în grădina vastă, răsună țipătul unei vulpi. Asta să fi auzit în timp ce dormea și să fi interpretat în somn drept vocea lui Hugh? Cum ar putea ști cu siguranță că i-ar mai recunoaște vocea după atâta amar de vreme, mai bine de șaizeci de ani de când a fost ucis?

Își coboară din pat picioarele înțepenite și se ridică cu greu, sprijininindu-se în cadru. Încetișor, pas cu pas, se apropie de fereastră. „A sosit clipa, dragul meu Hugh. Acum voi veni la tine”, șoptește ea.

Draperiile sunt ușor desfăcute și o rază de lumină se strecoară prin deschizătură. Le trage și mai tare și vede luna plină strălucind în toată splendoarea ei argintie peste grădină, așa că, deși e toiul nopții, imaginea dinaintea ochilor ei are prea puțin negru, și mai multe tonuri de gri-cărbune și verde-închis, cu fiecare tufiș, strat de flori, alee sau linie bine definită a gazonului, de parcă ar fi o zi înnorată, cu lumină slabă, și nicidecum orele înaintate ale nopții. În plus, trebuie să fi fost ger, căci toate frunzele lucesc de promoroacă argintie sub razele luminoase ale lunii.

E Ajunul Crăciunului. Evelyn își amintește de primul Crăciun petrecut la Wildflecken, la sfârșitul lui 1945; de entuziasmul copiilor, dar și al adulților care gustau mâncărurile de mult uitate, precum și dulcea libertate. Iar în noaptea asta, copii nicicând privați de ceva vor aștepta cu aceeași nerăbdare; așteaptă daruri și jucării strecurate lângă paturile lor, în timp ce ei dorm. Și poate că, deși nu e un obicei anglo-saxon, așteaptă să vadă de la fereastră lor prima stea

de Crăciun, așa cum și ei au făcut la Wildflecken cu mulți ani în urmă. Evelyn scrutează cerul. Trebuie să fie stele acolo sus, doar că nu le vede de la fereastra ei.

— Hugh, hai să ieșim să admirăm stelele împreună, murmură ea.

Evelyn își ia capotul gros și papucii și părăsește camera. Nimeni nu o ia la rost în timp ce se strecoară pe culoarul slab luminat. Nimeni nu o vede trecând prin sala de mese decorată cu ghirlande din hârtie și lampioane chinezești, și nici prin holul în care tronează bradul de Crăciun înalt, plin de ornamente de sticlă din copilărie și lucind de beculețe colorate. Aude murmurul pesonalului din schimbul de noapte bând ceai și stând de vorbă în bucătăria de la capătul culoarului, însă nimeni nu o observă tastând numerele codului de acces la interfonul de la intrarea în Forest Lawns. Unu, doi, trei, patru... Câtă lene din partea conducerii, să nu schimbe niciodată codul! Mai verificase o dată ceva mai devreme peste zi și da, era același ca atunci când sosise aici.

Degetele îi sunt recompensate de un bâzâit delicat; ușa se deschide și Evelyn iese, simțind cum răcoarea proaspătă a aerului nocturn îi înțepă obrazii și îi îngheață plămânii. Grădina e perfect luminată de luna care dezvăluie aleea asemenea unui far călăuzitor, invitând-o să înainteze. Merge cu pași mici pe pietrele de pavaj și ajunge pe un gazon întins, unde găsește o bancă pe care se așază.

Nu e nicio creangă deasupra capului ei și nicio lumină deranjantă, așa că acum poate să admire cerul nocturn în toată splendoarea lui, luna înconjurată de un praf de stele ca diamantele, strălucind toate, și toate revendicate de copiii de pretutindeni, ca fiind propria lor stea de Crăciun în această noapte sfântă.

— Noapte bună, Lieselotte! șoptește ea. Crăciun fericit, *liebchen*! Sper că ai avut parte de o viață fericită până acum. Poate că ai și tu copii și ai fost binecuvântată cu nepoți. Sper că ai cunoscut bucuriile tinereții și îți doresc să ai o viață fericită atunci când eu nu voi mai exista, îi urează Evelyne, apoi zâmbește și își înfășoară brațele în jurul corpului. Hugh, vin la tine acum. Întinde mâna să mă primești, dragul meu.

Scotocește prin buzunarul capotului în căutarea pastilei, acea pilulă specială din care primiseră toate femeile și toți bărbații în timpul instrucției. De atunci a așteptat momentul potrivit în sertarul comodei sale. Dacă otrava și-a pierdut eficiența după atâția ani, atunci e sigură că noaptea de iarnă îi va veni de hac. Prinde a fredona încetișor și, treptat, începe să adauge cuvinte colindului *Stille Nacht*, iar vocea ei fragilă plutește în aerul rece, pe fuioarele propriei respirații înghețate.

Apoi, zâmbind, apucă tableta, închide ochii și lasă frigul nopții s-o învăluie, în sfârșit, într-o ultimă îmbrățișare, sub luna și stelele încremenite.

Soluții pentru indiciile cuvintelor încrucișate

- 1 Liniște! Pentru un meniu complet, e necesar un cocktail cu gin (5, 9) Toate lucrurile
- 2 Deșteaptă și arătoasă (7, 2, 8) Isteață și frumoasă
- 3 Animalele au urechi ciudate și mai drăguțe (8) Creaturi
- 4 Ceai pregătit la mall. Porțiile diferă (4, 2, 3) Mare și mic
- 5 Partenerul lui Eric în lumea lui Louis e deopotrivă inteligent și scripitor (8, 2, 6) Înțelept și genial
- 6 Și în a șasea zi... (8, 2, 1, 5, 2, 5) Dumnezeu le-a făcut pe toate
- 7 Orice răușor din grădină (7, 9) Fiecare floricea
- 8 Ce-i trebuie unei păsări mărunte (5, 9) Aripă minusculă
- 9 La sfârșitul zilei... (6) Apusul
- 10 Privindu-te în ochi! (4, 6, 1, 5) Ochi pentru a vedea
- 11 Ține-ți gura, altfel te vor da de gol (4, 4, 9) Buză care povestesc

O scrisoare de la Suzanne

Vreau să vă mulțumesc foarte mult pentru că ați ales să citiți *Numele meu este Eva*. Dacă v-a plăcut și vreți să fiți la curent cu cele mai recente cărți ale mele, înregistrați-vă la următorul link. Adresa dumneavoastră de mail nu va fi dezvăluită nimănui și vă veți putea dezabona oricând.

www.boukouture.com/suzanne-goldring

Aventura mea în scrierea acestui roman a început cu două doamne în vârstă, care chicoteau ca niște școlărițe și care mi-au împărtășit câteva imagini incitante despre viețile lor din perioada războiului. Am știut atunci că o poveste importantă așteaptă să fie spusă. Totuși, să descopăr ce au făcut exact pentru MI5 și MI6 s-a dovedit mai complicat decât mi-aș fi imaginat, fiindcă atât ele, cât și celelalte femei pe care le-am intervievat s-au închis în ele însele atunci când am insistat să-mi dea mai multe informații. Toate fuseseră antrenate să-și păstreze secretele bine ascunse, și de aici a încolțit ideea mea.

Ideea scrisorilor lui Evie către soțul ei, Hugh, a fost inspirată de o mică arhivă de corespondență din timpul războiului, pe care am transcris-o după ce a fost descoperită,

ascunsă într-o cutie de pantofi din fundul unui șifonier. Scrise de strămoșul meu, Nora, și adresate tânărului ei soț, Fred, cunoscut drept „Micuțul”, scrisorile descriau hotărârea și optimismul britanicilor din timpul războiului, ele fiind acelea care mi-au insuflat vocea personajului Evie. Apoi, când am aflat că mătușă mea a lucrat pentru United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA) în Germania postbelică, după ce Tiny fusese ucis în timp ce era instruit pentru RAF, am știut că mi-am găsit, în sfârșit, povestea.

Munca de voluntariat depusă în cadrul unui cămin local, unde bătrânii sunt îngrijiți cu cea mai mare răbdare și cu deosebit respect, m-a ajutat să înțeleg felul în care Evelyn avea să se adapteze noului său mediu. Discutând cu pacienții, notându-mi poveștile lor și moderându-le clubul de lectură, am aflat că, adesea, o minte agilă sălășluiește încă într-un trup plăpând și că e important ca bătrânii să aibă libertatea de a alege și totodată să își păstreze demnitatea.

Pentru a afla mai multe despre antrenamentele agențiilor SOE, am vizitat Expoziția Armata Secretă de la Beaulieu, în New Forest, Hampshire, care mi-a dezvăluit misterele codificării, ale uciderii în surdină și a cernelii invizibile, care sunt descrise mai în detaliu de modestul Shelagh.

Pentru scrierea romanului *Numele meu este Eva*, am fost susținută și încurajată de membrii Elstead Writers Group, Melanie Whipman, the Ark Writers și prietenii Vesta – Carol, Denise și Gail. Le sunt de asemenea profund îndatorată lui Sandie Baker și Rose Carter, care m-au dus pentru prima dată la căminul local, unde i-am cunoscut pe mulți dintre pacienții și membrii personalului și unde am savurat multe cești de ceai și prăjituri de casă. Pentru

procedurile polițienești, îi sunt recunoscătoare domnului Jolly, care, în ciuda faptului că nu i-am cerut decât să verifice interviurile poliției, a citit întregul roman și mi-a spus că nu i-a găsit niciun defect.

Le adresez multe mulțumiri celor care au citit și au comentat primul meu manuscris: Stella, Jacqui, Richard, John, Chris, Sally, Kathy, Len și Jenny, precum și soțului meu, Mike, care m-a susținut întru totul.

Și, în cele din urmă, îi mulțumesc nespus răbdătoarei mele editoare, Lydia Vassar-Smith, care m-a ascultat.

Următoarele cărți s-au dovedit utile pe parcursul documentării pentru scrierea romanului *Numele meu este Eva: The Spy Who Loved* de Clare Mulley, *The Debts of Bletchley Park* de Michael Smith, *Forgotten Voices of the Secret War* de Roderick Bailey, *Auschwitz* de Laurence Rees, *The Wild Place* de Kathryn Hulme, *Alone in Berlin* de Hans Fallada, *Cruel Britannia* de Ian Cobain și *Love and War in the WRNS* de Vicky Unwin.

Sper că v-a plăcut *Numele meu este Eva* și, dacă da, v-aș fi recunoscătoare dacă ați scrie o recenzie. Mi-ar plăcea să vă aud părerea și astfel am putea să ajutăm noi cititori să descopere una dintre cărțile mele pentru prima dată.

Îmi place să fiu în contact cu cititorii mei – mă puteți găsi pe pagina mea de Facebook, pe Twitter, pe Goodreads sau pe site-ul meu.

Vă mulțumesc,
Suzanne Goldring

@suzannegoldringauthor

@suzannegoldring

www.suzannegoldring.wordpress.com

CUPRINS

Partea întâi:	Liniște! Pentru un meniu complet, e necesar un cocktail cu gin (5, 9) ..	9
Partea a doua:	Deșteaptă și arătoasă (7, 2, 8)	55
Partea a treia:	Animalele au urechi ciudate și mai drăguțe (8)	89
Partea a patra:	Ceai pregătit la mall. Porțiile diferă (4, 2, 3)	127
Partea a cincea:	Partenerul lui Eric în lumea lui Louis e deopotrivă inteligent și sclipitor (8, 2, 6)	189
Partea a șasea:	Și în a șasea zi... (8, 2, 1, 5, 2, 5)	225
Partea a șaptea:	Orice răușor din grădină (7, 9)	277
Partea a opta:	Ce-i trebuie unei păsări mărunte (5, 9)	319
Partea a noua:	La sfârșitul zilei... (6)	339
Partea a zecea:	Privindu-te în ochi! (4, 6, 1, 5)	361
Partea a unsprezecea:	Ține-ți gura, altfel te vor da de gol (4, 4, 9)	375
Soluții pentru indiciile cuvintelor încrucișate		395
O scrisoare de la Suzanne		396

Pentru comenzi și informații, contactați:

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Departamentul de Vânzări

Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București, cod poștal 010517

Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20

Depozit

Str. Gării nr. 11, Mogoșoaia, jud. Ilfov

Tel.: 0758.053.416

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Format: 16/54x84;

Coli tipo: 25

Tiparul executat la:

SUZANNE GOLDRING

După o carieră de consultanță în relații publice, cu specializare în business și călătorii, Suzanne Goldring și-a dorit să scrie romane despre poveștile extraordinare ale oamenilor obișnuiți. Îi place să lucreze la cărțile sale într-o casă acoperită cu stuf din Hampshire și într-o alta de pe malul mării, din North Cornwall. *Numele meu este Eva* a fost inspirat de vizitarea unor doamne din căminele pentru bătrâni și de scrisorile emoționante din timpul războiului ale unei mătuși. A mai publicat alte trei romane: *Burning Island*, *The Girl Without a Name* și *The Shut-Away Sisters*.

Mai multe despre autoare puteți afla aici:
<https://suzannegoldring.wordpress.com>

UN ROMAN CAPTIVANT, OBSEDANT ȘI CONVINĂTOR DESPRE IUBIRE, CURAJ ȘI TRĂDARE ÎN VREME DE RĂZBOI

Evelyn Taylor-Clarke stă în scaunul ei din căminul de bătrâni Forest Lawns, din centrul Angliei rurale, înconjurată de rezidenți cu mințile nu atât de agere ca a ei. Ar fi ușor să o considerăm pe Evelyn o bătrână confuză, dar rujul îi este aplicat perfect și nasturii, închiși corect. Pentru că ea este o femeie cu multe secrete, care își amintește totul în detaliu. Și nu va putea uita niciodată promisiunea făcută bărbatului iubit – să descopere adevărul despre misiunea care l-a condus la moarte, oricât de mult ar costa-o...

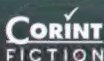
Când Pat, nepoata lui Evelyn, găsește într-o cutie veche de biscuiți fotografia unei fete cu o minge roșie, pe dosul căreia scrie „Liese, 1951”, și un pașaport pe alt nume, ea caută răspunsuri la mătușa sa. Evelyn se întoarce astfel în trecut, într-un loc din Germania cunoscut ca „Satul interzis”, unde o femeie care își spunea Eva s-a dus să trăiască printre prizonieri suferinzi, ca să-l găsească pe cel care se jucase cu viața soțului ei...

„Numele meu este Eva m-a prins complet și nu am putut lăsa cartea din mână până la sfârșit! O recomand fără ezitare!”

Stardust Book Reviews

„Incredibil de emoționantă și profundă!
Evelyn este un personaj pe care nu îl vei uita ușor.”

Steph and Chris's Book Review

CORINT
FICTION

Partener media:

C.A.T.C.H.Y.

ISBN: 978-606-793-988-0

9 786067 939880

www.edituracorint.ro